

II.

VEGYES TÁRGYU

RÉGI MAGYAR IRATOK.

CXIV. SZÁMMAL.

IDŐKÖR: 1540—1600.

Szerzelékül a' XVIIId. százévből:

- I. 1608. június 27d. Magyarország Karai és Rendei, Slavonia Karaihoz és Rendeihez, Prága melletti táborukból. *Igen nevezetes.*
- II. 1628. augusztus 15d. IIId. Ferdinand király követbizó levele IVdik Murat zultánhoz?

Tanú mind, arra, hogy ámbár országgyűlési törvény, királyi udvari oklevél, hatósági ítélet 'stb. latinul készült, azonban a' nemzet, nem csak házi köz, de, vármegyei, városi sőt országos ügyeiben is éle saját nyelvével. Illy szellem találása vevé a' török udvart és itteni pasáit is magyarul levelezésre. Természetesnek láták magyar királlyal és királyi herczeggel úgy foglalkozniok. A' győző is tehát meggyőzetettje nyelvét elfogadni lön kénytelen, miként a' IIId. kötet már ezt megjegyzé.

ÖSSZEGYÜJTÖTTE

NYITRA VMEGYE; NAGYSZOMBAT, LÓCSE, KASSA, BESZTERCZE-BÁNYA VÁROSAI; A' NEMZETI MUZÉUM; POSONI KÁPTALAN; CSORNAI CONVENT; KÁLLAY, GRÓF ZAY, GR. SZTÁRAY, GR. KÁROLYI, GALANTAI NAGY NEMZETSÉG LEVÉLTÁRÁBÓL, MAGYAR AKADEMAI MEGBIZATÁSÁNÁL FOGVA HIVATALOS UTJAIN, VALAMINT LEVELEZÉSE ÁLTAL,

'S HITELÍTETT MÁSZOLATOK SZERINT SZERKESZTÉ

DÖBRENTEI GÁBOR.

1835—1841.

MÁSZOD SZÁLLÍTMÁNY.

FIGYELETETÉS.

☞ Azon „Magyarázatok és Jegyzetek“, mellyeket a' II-dik kötetből, ámbár oda valók, azért kelle kihagynom, mivel az különben is testessé lön, e' III-dik kötet végén található.

Szerkesztő.

TARTALOM, ÉVSORBAN.

I-ső FERDINAND, MAGYAR KIRÁLY † 1564 július 25d.

	<i>Lap.</i>
1540. Zultán Zulimán nyilatkozata, mikép akarta János király fiát, István János Sigmondot, magyar királynak	1—3
1542. Bátori András részére Bécsben vásárlandók jegyzéke	4
1546. Károli Lőrincz menedeke, jószágának kibocsátásáról	5
1547. Kevy Péter deák, Nagy Márton deáknak Nagyszombati tanácsnak	5
1549. Frusina asszony Galaczy Istvánné levele	8
1553. Bakocsay Ferencz, Szaláncz várának minden dolgosa (<i>factotum, plenipotentiarius</i>) a' lőcsei főbiráknak	8
1555. Fekete-Bátori Féber v. Kis Péter, ország trencsényi harminczadosa, Nagyszombat birájához	9
1555. Tót Bálint király gyalogainak kapitánya, Nagyszombat birájához 'stb.	10
1555. Nyilas István és Sánta Pál, Lesszenpront Sebestyénhez Nszomb. birájához	12
1555. Csaby Filep, nászadosok kir. kapitánya, Nszombat birájához	12
1555. Kermendy Gáspár, Nszombat birájához	13
1555. Korlátvyth Jeromos, Nszombat birájához	14
1555. <i>Székre hívó.</i> Ország Kristóf főispán, Nszombat birájához	15
1556. Vitéz Ferencz és Nagy Bertalan, olasz ujjvári porkolábok, a' nagyszombati biróhoz	16
1556. Deső János Tornavár tiszttartója, Lőcse városa birájának	17
1557. Pesti Ferencz király jövedelme beszolgáltatójától utlevel	18
Miként ez magyarul adta hivatalosan útlevelét, bizonyosan az egész országban hasonlóval járt az utas. Tehát a' mai megkezdés, csak az XVII. százévbéli folyam visszaállítása.	
1557. Telekessy Imre, kir. kapitány Lőcse városa biráinak 'stb.	18
E' Telekessy más levelei a' II. d. kötet 148, 150, 154. lapján vannak Kassához.	
1557. Usaly Péter, esztergomi érseki jövedelem beszolgáltató, Nagyszombat birájához	19
Usaly Lászlótól meg a' II. d. kötet 292 lapján van levél.	
1558. Pethő János Sopron vármegyei főispán 's kassai főkapitány, Lőcse városa birájához	20
1558. Nagy István, kir. nászados kapitány, Nagyszombat birájához	21
1558. Némethy Ferencz, Izabella királyné tokaji kapitánya, Kassa városához	22
1558. Nagy István, nászados kapitány? levele	21
1558. Berekszői Benedek, kir. tizedelő Nagyszombat birájához	23
1558. Bornemisza Klára Bertóti Kristófné, a' lőcsei birónak	24
1558. Semsey János, Lőcse birájának	25

	<i>Lap.</i>
1558. Fóris Gáspár, Forgács Simon tisztartója, Lőcse főbirájához	26
1558. Dorozlay János, Lőcse főbirájához	26
1558. Bebek György, Telekesy, Pethő hirdetménye	27
1559. Telekesy Imre, Lőcse birájának	28
1559. Pellyo János és Török Imre, Nagyszombat küldöttei, városukhoz	28
1559. Telekesy Imre, Lőcse birájához	29
1559. Török Imre, Nszombati követ, városához	30
1559. Telekessy, Lőcse birájához	32
1559. Ugyan az, ahhoz	33
1560. Liszkai birák és polgárok a' lőcsei biráknak 'stb.	33
1560. Perényi bíró a' lőcsei birónak 'stb.	34
1560. Trawa János Gedővára porkolábja levele	35
1560. Pelsőczy Bebek Györgyé	36
1561. Mehmet hatvani szadcsákhoz levél	36
1561. Kerecsenyi László, gyulai kapitány Zaránd főispána, Nszombat birájához	38
1561. Baráti Meze Ferencz, apjához	39
1561. Nagy Antal, tolnai főbíró, Nszombat biráihoz 'stb.	39
1561. Ugyan az, ugyan azokhoz	42
1561. Paksy János Komárom vármegyei főispán, Nszombat birájához	43
1561. Kermendy István, csábrági számtartó, Nszombat birájához	44
1561. Palásti Márton és Erasmus Stöckelms kezeslevele	45
1562. Kállay Ferencz, dulságot tesz hatalmasul	46
1562. Udvardy György, Nádasdy nádor szolgája, Nszombat birájához	46
1563. Hathalmy Péter marhái jegyzéke	48
1563. Zay Ferencz, Nagymihályi Pongrácz Mátyáshoz és Jánoshoz	49
1564. Kassai János keresete Magdalena gazdasszonyán	51
1564. Négy csődörkereskedő kezesírása Szentjános Lajostól költsön vett pénzről	52

Ha I-ső Ferdinand királynak ezen 1564beli halála éveig összevetjük a' II-dik kötetben csak 1540 óta 1564-ig álló 124 darab magyar iratot, az ebben eddig folyó 52-vel, csak itten 176 féle mutatványt lelünk arra, hogy a' magyar nyelv iső Ferdinand idejében nem csak házköri életű volt, hanem országosan hivatalos. Lám főispánok, kerületek kapitányai irtak azon nem csak Nagyszombat és Kassa városához, mellyeket a' belék költözködött magyarság majd egészen nemzeti városfélüekké alakított, hanem Lőcse, Poson, Sopron, Besztercebánya, Szakolcza városaihoz is. Pedig még sok van nálam mint későbbi kötetbe jövő csupán 1564-ig is költ irat, mások nem különben már többet huzának ki suttombokból, elékerülni még nagy számu fog, 's hány száz meg száz veszett el, sőt hány ezer meg ezer! Igen könnyű felfogni tehát, hogy az 1550-beli 5-dik czikk nem csak melleleg költ, udvarral, szláv népségekkel 's átaljában hospes-ekkel vitázások után; az Egésszé olvadt nemzetnek egyetemes rohama mondá ottan ki: „Urunk, felség! ha már köztünk lakásodért hijában epedünk 's nem fognád magad tapasztalni azon hasznot, melly a' Te folyvásti nálunk létedből eredezne,

add hozzánk legalább fiadat Miksa hget „ad reipublicae moderationem curandam, atque *linguae ungaricae usum*, et militarem disciplinam perdiscendam“, mert ez független ország, mi nemzetül nyelvünkkel élünk dolgainkban, mi mást átáljánosan nem is tudunk, felvenni magunkénak letiprásával mást nem akarunk; királyainkkal eddig magyarul szólánk, úgy hallgasson ki bennünket, az ezutáni is. Lélektani felfogással valóban mind ez fejlik ki a' magyar nyelvvel már eddigi hivatalos élésnek itten látásából. Eszébe se jutott az országnak még elébb hongyüléseinek sokat intézkedni magyar nyelvén tisztí dolgokban irhatásról, megkezdé a' nemzeti érzelem, 's ki állott ellent? senki fia. A' hanyagság azon moeskát, melyet eddig latin történetíróink a' nemzetre mint nyelvével nem gondoltra kentek, ím így mosogatják le a' penészeikből ekként elhuzogatott magyar iratok.

I-ső MIKSA KIRÁLY ORSZÁGLATA 1564—1576. October 12d.

1564. Zay Ferencz Kassához	53
1564. Nagy Tamás, a' Nagymihályi nemzetséghez 'stb.	54
1565. Perneszy András itélőmester nyugtatója 107 ftról	55
1565. Csorba Sónia Isipi Jánosné menedéke	55
1566. Szikszay Miklós 20 ftoz vesz költsön	56
1566. Illyésházy István Poson vármegye kapitánya, sz. kir. Poson városa birájához és eskütt polgáraihoz	56

A' német szellemet még Iső Mátyás idejében is fenntartani mert Posonnak, Illyésházy most, egyenesen csak magyarul adja hirül Dersfy István ország hadnagya ő nagysága parancsát, 's a' város korántsem kivángat latinúl írást, hanem a' mint veszi a' magyar kapitány magyar levelét, küldi „mind lovagját mind gyalogját Diószegre, miként a' vármegye *akarata* is ez volt.“ 'S miért fogá ekkor egyenesen magyarra, írását, Illyésházy, miért a' többiek? Mert az időtől vőnek intést, hogy a' nemzetiséget mellynek pártolását a' fennebb idézett törvényezikk 1550ben az ország hatalmasan kezdé kivánni, a' magyar korona nyelvével sürűbban élés által nyilatkozottassák is, mert a' reformatiói iratok olvasása még izgatóbb villany leve benne ahhoz. Illyésházyt a' vallási reformatio nagy barátjának 's Luther követőjének Istvánffy írja.

1567. Rimaszombat városa birái s eskütt városfelei, Nagyszombat főbirájához	57
1567. Kállay Ferencz megegyezése	59
1567. <i>Követjelentés.</i> Paizsgyártó Mátyás és Nagy Márton Nagyszombat országgyűlési követeitől	09
1576. Showath János, Győr vára püspöki tisztartója Nagyszombat birájának	60
1567. Nyilas István és Mogor Péter, küldöttek, tudósítják Nszombat városát	62
1567i Nagy Demeter, nászados vajda Nagyszombatboz	63

Ez itten, harmad levél nászados tisztől, a' kik 16 százévbéli magyar seregéről Kovachich supplementumaiban ad Vestig. Comitior. Tom. II. p. 306. va-

gyon 1504b. emlékezet. Így szól 1536ból a' 28d. cikk: Nassadistae ¹⁾, numero pro temporis conditione necessario, in loco magis convenienti servabuntur. E' magyar hajóskatonaságnál is, hogy ekkor a' kormányzat és minden parancs magyarul folyt, kitetsző e' tiszteik levelezeteiből. A' nászadosok egykori mivolta megszüntte különös történeti fürkészetet érdemelne. Az új sajkások zászlóalja 1764-ben állítatott. Telepük (*Stab*) Tittel, Péterváradon alul, mi, Anonymusnál a' 41 fejezetben Tittel, hihetően: Tétől, mert 38d. fejezetében meg: Tétel.

1567. Duskás Ferencz Debreczen bírása, Nagyszombat bírójához	65
1567. Nyití Ferencz és Bán Máté czeglédi bírák, Nszombat bírának	66
1567. Vörös Péter, Pápa városa bírása, Nagyszombatéhoz	67
1567. Nagy István komáromi alkapitány Nagyszombat bírójához	70
1567. Lesszenpront Sebestyén, Nszombat bírójához	71
1567. Nagybaráti szőlő becsüje	72
1568. Zay Ferencz, feleségéhez	73
1568. Ugyan az, ugyan ahhoz	74
1568. Fekete Kozma és Orbán Filep kezeslevele	74
1568. Muslay Borbás, Komárom városa bírása, Nagyszombatéhoz	77
1568. Zay Ferencz, Korlát Károlyhoz	78
1569. Péterffy András, Nszombat küldöttének tudósítása	79
1569. Bori helységbeli nemesek, Nagyszombat bírójához	82
1569. Czobor Imre, király tanácsosa, Nszombat bírójához	83
1569. Verebély városa bírása, Nagyszombatéhoz	84
1569. Zay Ferencz, fiához Péterhez	85
1569. Zay Ferencz, ugyan ahhoz	86
1569. Bornemisza Péter, Balassi János predikátora, Nszombat bírójának	87
1569. Szászy András Itélőmester, Nagyszombat bírójához	89
1569. Balassa István, Zay Ferenczhez	90
1571. Musztafa budai pasa levele	91
1573. Sándor, Havasalföldi vajda, Bátori Istvánhoz	91
1572. Nagyszombat bírása, esküttei, Bánffy Lászlóhoz	93
E' Bánffy László hivatalos czimzete az 1572beli 6d. cikkben: Locumtenen-Palatinalis. <i>L. Decretum Quintum</i> , 's ugyan az, 1574b. a' 17d. cikk 3d. §ában.	
1573. Mehemmet Agha, Musztafa pasa tolmácsa, Nagyszombat bírának	95
1573. Musztaffa pasa, Nagyszombathoz	96
1573. Gróf Salm Eck, Nagyszombat bírójához	97
E' gróf Salm levele Melyth Ferenczhez 1571-ből a' II. kötet 225d. lapján van. Most a' törvényt sem akarja némelly német generalis teljesíteni, magyarul irással. —	
1573. Musztaffa pasa, Nagyszombat bírójához	98

¹⁾ Vulgo, sajkások, navales milites.

1575. Földessy István és Bornemisza Jósa, adóssa vallják magokat Hans Mandernek bécsi polgárnak	99
1576. Ugyan azok adósság levele ugyan annak adva	200
1576. Ugyan azon kettő adóssá vallja magát Ruepp Raythernak Bécsben	100

Magyar kereskedőkről való adatokhoz tartozik e' kötetben az 52d. lapon álló kezesírás; a' Hd. kötetben pedig a' 77d. és 163—164d. lapon lévők. Átaljában a' belkereskedőket 's honiárukat pártfogolá a' Besztercebányán 1542ben költ 37 cikk, melly nyilván a' királyi harminczad vesztesége pótlására vcté azon városfeleket kik külföldi kereskedők áruit házaiknál rejtegetni mernék. Az 1546-beli 51d. cikk az átkelő kereskedésről szól, az 59d. pedig a' lengyelnek itt, a' magyarnak meg Lengyelhonban szabad kereskedhetése eszközéséről. 'S kereskedést intézett el az 1547beli 2d. cikk 3 §-sa, az 1553beli 29d. cikk; az 1574-beli 37d. cikk, melly utóbbi a' városfelek kívánsága ellen azt parancsolja, hogy de bizony a' magyar nemes ember is kereskedhessék bőrrel, lóval, ökörrrel. — Ezen kereskedési magyar iratok meg tehát azon gúnyvadat szállítják le, melly a' kereskedést Magyarországon mindig csak német, zsidó, görög rácz által üzöttnek mondogatja, mert a' keleti hanyag magyar a' sok lótást-futást, kigondolást soha sem szerette volna.

1577. Musztaffa pasa, Erneszt főherczegnek	101
1577. Ugyan az, ahhoz	102
1577. Ugyan az, ahhoz	103
1577. Ugyan az, ahhoz	104
1577. Ismét az, ahhoz	105
1577. Martonosi Ispán István, Erneszt főherczeghez	106
1577. Lévai lovag és gyalog hadnagyok, Erneszt főherczeghez	107
1578. Musztaffa pasa, Erneszt főherczeghez	109
1578. Ugyan az, ahhoz	110
1578. Ferhat Kyhaja, Veyz pasa tanácsára, Erneszt főherczeghez	111
1578. <i>Követutasítás.</i> Nagyszombati bíró és tanács, nemes Nagy Márton deák és Latkovszky Mátyás uraknak	112
1579. Veyz pasa, budai főhelytartó, Forgács Istvánhoz komáromi kapitányhoz	123
1588. Főispáni eskü szabványa, Nyitra vármegyében	114

A' MAGYARÁZATOK-nál folyó 151. lapon van itt az ungi főispán esküszabványa 1602-ből.

1592. Omer bég, török-magyar ország iródeákja, Besztercebánya bíráihoz, polgáraihoz	115
1595. Nagyszombat bírája és tanácsa, Hymelraicht Tiburciushoz Iső Rudolf király titkárához	116
Eléjő e' Himmelreich itt a' 133d. lapon.	
1598. <i>Követjelentés országgyűlésről.</i> Nagyszombat városa követei, Nagyszombat bírájának és tanácsának	118
1598. Ugyan az, azoktól	120

SZERZELÉKÜL. XVIII. százév.

1608. Magyarország Karai és Rendei Slavonia Karaihoz és Rendeihez	124
1628. II. Ferdinand követbizó levele	136
MAGYARÁZATOK ÉS JEGYZETEK	137—151
1527. Iső Ferdinand király fogadalma, hogy a' magyar nemzetet s nyelvét fenn- tartja, <i>deákul</i>	141

TÁRGYSZERINTI TARTALOM.

Betűsorban**a' „vegyes régi magyar iratokról.“**

- ASSZONYOK LEVELEI, IRATAI.** 1549. Frusina asszony levele 8d. lap. — 1558. Bornemisza Klára, a' lőcsei birónak 24. lap. — 1565. Csorba Sónia menedéke 55. lap.
- BECSÜLEVÉL.** 1567. Nagybaráti szőlő becsüje kilencz becsüs által 72. lap.
- ELEGY TÁRGYUAK.** 1542. Bátori András részére Bécsben vásárlandók jegyzéke 4. lap. — 1547. Kevy Péter, Nagy Mártonhoz Pestről 5. lap. — 1555. Nyilas István és Sánta Pál, Lesszenpront Sebestyénhez, Szentgyörgy várából 12. lap. — 1555. Kermendy Gáspár, Lynder Sebestyénhez, Olaszvárról 13. lap. — 1555. Korlátvit Jeromos Sporcza (Sforzia Pallavicini) után helytartó, Nagyszombat birájához 14. lap. — 1562. Kállay Ferencz dulságot tesz, hatalmasúl 46. lap. — 1564. Kassai János keresete Magdalena gazdasszonyán, ki meglopta volna 51. lap. — 1567. Lesszenpront Sebestyén Nagyszombat birájához.
- ERNESZT FŐHERCZEGHEZ.** Lásd: Török pasáktól lévők, és Hadirend intézkedései.
- ESZTERGOMI ÉRSEKJÖVEDELEM BESZOLGÁLTATÓTÓL.** 1557. Usaly Péter levele Nagyszombat birájához 19. lap.
- EVANG. REFORM. PREDIKATORTÓL.** 1569. Bornemisza Péter Balassi János predikátora, Nagyszombat birájának 87. lap.
- FŐISPÁNOKTÓL.** 1555. Ország Kristóf, gömöri főispán székre hívó levele Nagyszombat birájához 15. lap. — 1558. Pethő János Sopron vármegyei főispán, Lőcse birájához 20. lap. — 1561. Kerecsenyi László, Békési Zarándi főispán Nagyszombat birájához 38. lap. — 1561. Paksy János Komárom vármegyei főispán, Nagyszombat birájához 43. lap. — 1588. Főispáni hivatal eskü szabványja 114. lap.
- FŐURAK, NEMESSÉG KÖZLEKEDÉSE HÁZIAKBAN.** 1558. Semsey János, Lőcse városa birájának 25. lap. — 1558. Dorozlay János, Lőcséhez 26. lap. — 1567. Kállay Ferencz megegyenesedése Kállay Pállal 59. lap. — 1568. Zay Ferencz levele, feleségéhez Garai Bánffy Borbárához 73. lap. — 1568. Ugyan az, ahhoz 74. lap. — 1568. Zay Ferencz, Korlát Károlyhoz 78. lap. — 1569. Zay Ferencz, fiához Péterhez 85.

lap. — 1569. Ugyan az, ahhoz 86. *lap.* — 1569. Szászy András itélőmester, Nyilas Istvánhoz Nszombat birájához 89. *lap.* — 1569. Balassa István Zay Ferenczhez 90. *l.*

HADIREND INTÉZKEDÉSEI. 1555. Tót Bálint, király gyalogainak kapitánya, Nszombat birájához 10. *lap.* — 1555. Csaby Filep nászadosok kir. kapitánya Lynder Sebestyénhez Nszombat birájához 12. *lap.* — 1557. Telekessy Imre, kir. kapitány, Lőcse biráinak 18. *lap.* — 1558. Pethő János kassai főkapitány Kassához 20. *lap.* — 1558. Nagy István kir. nászados kapitány, Nszombat birájához 21. *lap.* — 1558. Ugyan azé 21. *l.* — 1558. Bebek György, Telekessy Imre, Pethő János hirdetménye 27. *lap.* — 1558. Némethy Ferencz Izabella királyné kapitánya Kassához 122. *lap.* — 1559. Telekessy Imre Lőcséhez 28. *lap.* — 1559. Ugyan az Lőcséhez 29. *lap.* — 1559. Megint az Lőcséhez 32. *lap.* — 1559. Ismét az Lőcséhez 33. *lap.* — 1560. Bebek György levele 36. *lap.* — 1561. Kerecsenyi László ország alrészzei kapitánya, Nagyszombat birájához 38. *lap.* — 1563. Zay Ferencz Pongrácz Mátyáshoz és Jánoshoz 49. *lap.* — 1564. Ugyan az Kassához 53. *lap.* — 1564. Nagy Tamás a' Nagymihályi nemzetséghez 54. *lap.* — 1566. Illyésházy István Poson vármegye kapitánya Poson városa birájához 56. *lap.* — 1567. Nagy Demeter nászados vajda Nszombathoz 63. *lap.* — 1567. Nagy István alkapitány Nagyszombathoz 70. *lap.* — 1573. Gróf Salm Eck Nszombathoz 97. *l.* — 1577. Martonosi Ispán, duna innet vicekapitány Erneszt főherczeghez 106. *lap.* — 1577. Lévai lovag és gyalog hadnagyok Erneszt főherczeghez 107. *lap.*

HARMINCZADOS, DÉZMÁS vagy **TIZEDELŐ** mint királyi tiszt **IRATA.** 1555. Trencséni harminczados levele Nagyszombat birájához 9. *lap.* — 1558. Berekszói Benedek királyi tizedelő Nagyszombathoz 23. *lap.*

HAVASALFÖLDI VAJDÁTÓL. 1572. Sándor vajda Bátor Istvánhoz Erdélyi fejedelemhez 92. *lap.*

KERESKEDŐKTŐL. 1561: Baráti Meze Ferencz apjához 39. *lap.* — 1564. Négy csődörkereskedő kezesirása 52. *lap.* — 1575. Földessy István és Bornemisza Jóna adóssá vallják magokat Hans Mandernek 99. *lap.* — 1576. Ugyan azok annak 100 *lap.* — 1576. Megint azok Rwepp Raythernak 100 *lap.*

KEZESLEVÉL. 1561. Palásti Márton és Erasmus Stöckelms kezeslevele 45. *lap.* — 1568. Fekete Kozma és Orbán Filep urokért Lipcsei Gyógyért kezesek 75. *lap.*

KIRÁLYTÓL. 1628. II. Ferdinánd követhizó levele? 136. *lap.*

KIRÁLY TANÁCSOSÁTÓL. 1569. Czobor Imre Nagyszombat birájához 83. *lap.*

KIRÁLY JÖVEDELME BÉSZOLGÁLTATÓJA. 1557. Pesti Ferencztől utlevél Kassáról: (Csak magyarul. 'S most ilyen felett, viták.) 18. *lap.*

KIRÁLYI 's MEZŐVÁROSI, FALUSI RENDELKEZÉS, LEVELEZET. 1560. Lisztkai birák a' lőcsei biráknak 33. *lap.* — 1560. Perényi bíró a' lőcsei bírónak 34. *lap.* — 1561. Nagy Antal tolnai főbíró, Nagyszombat biráihoz 39. *lap.* — 1561. Ugyan az, Nagyszombat birájához 42. *lap.* — 1567. Rimaszombat városa birái Nagyszombathoz 57. *lap.* — 1567. Duskás Ferencz Debreczen városa birája Nszombathoz 65. *lap.* — 1567. Nyiti Benedek és Bán Máté czeglédi birák, Nagyszombat biráinak 66. *lap.* — 1567. Vörös Péter, Pápa városa birája Nszombat birájához 67. *lap.* — 1568. Muslai

VIII

- Borbás Komárom városa bírása, Nszombat birájához 77. lap. — 1569. Bori helységbeli nemesek, Nszombat birájához 82. lap. — 1569. Verebély városa Nagyszombathoz 84. lap. — Nagyszombat bírása, esküttei, Bánffy Lászlóhoz 93. lap. — 1595. Nagyszombat bírása és tanácsa Hymelraichthoz (Himmelreieh) I. Rudolf titkárához 116. lap.
- KÖVETUTASÍTÁS.** 1578. Nszombati bíró és tanács, Posonban lévő követeinek 112. lap.
- MAGYARORSZÁG KARAI ÉS RENDEI,** Slavonia Karaihoz és Rendeihez 1608. 124. lap.
- MENEDÉK** vagy maisan: nyugtatvány, megismervény. 1546. Károli Lőrinczé, jószágá kibocsátásáról 5. lap. — 1565. Perneszy András ítélőmester nyugtatója 107 forintról 55. lap. — 1566. Szikszay Miklós 20 ft. vesz fel költsön 56. lap.
- ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETJELENTÉS.** 1567. Paizsgyártó Mátyás és Nagy Mártoné Nagyszombat városához 59. lap. — 1598. Nagyszombat követei a' városhoz 118. lap. — 1598. Ugyan azok ahhoz 120. lap.
- SZÉKJEGYZŐJE ELŐTTI.** 1567. Hathalmy Péter marhái jegyzéke 48. lap.
- TÖRÖK ZULTÁNTÓL.** 1540. Zuliman zultán nyilatkozata, mikép akarta János király fiát magyar királynak 1. lap.
- TÖRÖK PASÁK 'S TISZTEKTŐL LÉVŐK, ÉS AZOKHOZ.** 1561. Mehmet hatvani szandesákhhoz 36. lap. — 1571. Musztafa budai pasa levele 91. lap. — 1573. Mehmet Aga, Musztafa pasa tolmácsa, Nagyszombat biráinak 96 lap. — 1573. Musztafa pasa budai főhelytartó Nszombat biráihoz 96 lap. — 1572. Ugyan az Nagyszombathoz 98 lap. — 1577. Ugyan az Erneszt főherczegnek 101. lap. 1577. Ugyan az annak 102 lap. — 1577. Ismét az annak 103. lap. — 1577. Megint az annak 104. lap. — 1577. Ismét az ahhoz 105. lap. — 1578. Megint az annak 109. lap. — 1578. Musztafa pasa Erneszt főherczeghez 110. lap. — 1578. Ferhat kyhaja Veyz pasa tanácsára Erneszt főherczeghez 111. lap. — 1579. Veyz pasa budai főhelytartó Forgács István komáromi kapitányhoz 123. lap. — 1592. Omer bég, török-magyarország iródeákja, Besztercebánya városa biráihoz 115. lap.
- VÁROSI KÖVETSÉG TUDÓSÍTÁSAI.** 1559. Pellyo János és Török Imre Nagyszombat városához 28. lap. — 1559. Török Imre Nagyszombathoz 30. lap. — 1567. Nyilas István és Mogor Péter Nagyszombathoz 61. ap. — 1567. Megint azok ahhoz 62. lap. — 1569. Péterfy András Nagyszombathoz 79. lap.
- VÁRTISZTEK, PORKOLÁBOK, TISZTTARTÓK IRATAI.** 1553. Bakocsay Ferencz Szaláncz várának minden dolgosa Lőcséhez 8. lap. — Vitéz Ferencz és Nagy Bertalan olaszujvári porkolábok a' nagyszombati bíróhoz 16. lap. — 1556. Deső János tornai vár tisztartója Lőcse birájához 17. lap. — 1558. Főris Gáspár, Forgács Simon tisztartója Lőcséhez 26. lap. — 1560. Trawa János Gedő vára porkolábja levele 35. lap. — 1561. Kermendy István deák csábrági számtartó Nszombat birájához 44. lap. — 1562. Udvardy György, Nádasdy nádor szolgálja, Nagyszombat birájához 46. lap. — 1567. Slowath János, Győr vára tisztartója Nagyszombat birájához 60. lap.
- ZÁLOGLEVÉL.** 1549. Károli Lőrincz elzalogítja két házhelyét 13 forintért 7. lap.
-

VEGYES TÁRGYU RÉGI MAGYAR IRATOK.

EDDIG LAPPANGOTT EREDETIÉKRŐL.

1540^{től} — 1600^{zig}.

1540.

ZWLIMAN ZULTÁN NYILATKOZATA, MIKÉP AKARTA JÁNOS KIRÁLY FIÁT I.
ISTVÁN JÁNOS SIGMONDOT, MAGYAR KIRÁLYNAK.

Konstantinápolból.

Mohammed idejétől fogva 947ben, Augustus 16d.

Eredetije! Pesten a' nemzeti múzeumnak „Széchényi kéziratgyűjteménye“ között a'
Bátorianum protocollum-ban. Kikereste 's lemásoltatta ott 1839b. Juliusban Döbrentei Gábor.

En kÿ terek Chÿazar vagÿok Zwltan Zwliman Jelentem hogÿ ez en pechÿetes
lewelem en mondaffom, en akaratom, en Zommal Iratott, en paranchÿolatom.

Magÿar orzagnak kÿralÿa Janos kÿral az en portamra Istwan Janos pÿspe-
ket bochiatta volt, kewetfegen, de meg az vton voltak az kewetek en hoz-
zam nem érkeztek, hogÿ Janos kÿralnak halala tewrtenÿk Az magÿarÿÿ vrak,
Themesuarban petrowÿt peter, Tewrek Balint few Vr, Varadÿ pÿspek Ba-
rat, Batorÿ andras, Dragfÿ Caspar, podnamiczkÿ Janos, Myrko, Battÿanÿ
orban, Swlÿok Balas, Battÿanÿ farkas, Loffonczÿ antal, patochÿ Mÿklos,
Janos Venetÿch, Thomorÿ mÿklos, Mihal kere ezek az Vrak ew magok es
orzag neweben kewldettek az kewetek vtan pechÿetes leweleket, Jelentet-
tek meeg az Janos kÿral halalat, es hogÿ Janos kÿral testamentomot tewtt,
Az orzagot hatta az ew fÿanak Istwan kÿralnak Az testamentom tetel koron
kenÿergett nekem is hogÿ az orzagnak bÿrodalmat hadnam az ew fÿa keze-
ben, Az vtan meg hatta az Vraknak is testamentomba hogÿ az ew fÿat hal-
gaffak, ewk is az kÿral testamentoma zerent, engedelmeffek mÿndeneknek,
es mÿkeppen Janos kÿralnak eltebe engedelmeffek voltak, azon keppen hÿw-
fegel engedelmeffegel leznek az fÿanakÿs, es valamÿÿ volt az orzag adaÿa az
kÿral eltebe mostÿs az kÿral fÿa Newe alatt Igazan be zolgaltatnak az en

portamra, mikor azért az vrak leweleý Jwttak volt az en portamra a kewetekhez vgý attak myndent rendel meg ertenem az kewetek, Az vraknak kewanfagawal egyetombe, az orzagbeli Vrak engedelmes kewanfagat ertwen az kewetekýs nekem ezen kenýergenek hogý meg engegyem az kýral fýanak magyar orzagban az Attýa býrodalmat. Nekem kedeg Ilýen zerzedeffem volt Janos Kýralýal hogý az ew Býrodalmatwl mynden eztendewbe Ewtwen ezer araný forýntot 3olgaltat be az en portamra, kýbe meg hatra vagyon kewanom azért tewletek keowetek hogý agýatokmeg az zerzes zerent az az kýwel adoffok vattok, kewanak en tewlem az kewetek hogý egý fémberemet bochyaffam az orzagba az kench tartohoz kýwel Veffenek zamot, ha mywel ados agýak meg, hozak be a fenes portara, Ezt is kewanak az kewetek en tewlem hogý vegezes keppen meg agýwk ertenýk, hogý ez vtan eztendewnkent my modon legýen az fizetes, igý vegeztewk azért el velewk hogý ez vtan mynden eztendewbe hw3onewt ezer aran forýntot agýanak, Týz ezer forýnt eré ezewftet, Týzenewt ezer aran forýnt erew Barfont, mely Vegezefnek az kewetek engettenek es magokat kewtettek rea az magyar Vrak kepeben hogý Augustus Hawaban Eztendewnkent be 3olgaltattýak

Es kenýergenek az kewetek my nekewnk hogý az kýralfagot engednenk Iftwan kýralnak, es my az kewetek kenýergesere engettewk a kýralfagot Iftwan kýralnak, mert az hatalmas Iften atta my kezewnkbe magyar orzagot, 3ablýankal nyertewk, es attwk volt Janos kýralnak, mely Janos kýral en nekem Igaz hýwem volt, azért attam volt neký az orzagot, maft Janos kýral megholt, magyar orzagot en attam az ew fýanak Iftwan kýralnak kewnyergettek en nekem az magyarý Vrakýs ezért, meg attam a kýralfagot Iftwan kýralnak ezet attam es kewldettem az en paranchýolo lewelemet, oda, hogý ew magyar orzagnak kýralya legýen, es valamený fewld Birodalom Janos ký-

ral kezeben volt, azt a tellyes bñrodalmat attam Iftwan kñrlnak, azert tew Vrak, a mñnt en el vegeztem a kewetekel erewffen meg tartaffek, es ezten-dewnkent fogñatkozás nekewl be zolgaltaffek, az el vegezett Idewbe, ebbe az zewrzelben allñwnk meg es azmñ portankra az ado eppen be zolgaltaffek, ebbe ez Vegzelben Igazan meg allñyatok egñefek legñetek, egñmaft zereffetek es hñwen az orzagit meg otalmazzatok, Idegent fenkñt orzagitokba ne bo-chñaffatok hogñ orzagitok Chñendez es Bekelleges legñen haborwfig Idegen neptewl ne Indwltaffek Magñar Orzagitba valo Vrak, nemeltek vñtezlew nepek es orzigitbelñ kewlleg fewld nepe, az en paranchñolatom zereft Iftwan kñralt kñraltoknak tarchñatok es Vralñatok az mñt ew paranchñol annak engedelmeltek legñetek es ew hozza halgaltatok, Tñ kedñg Iftwan kñralñ magñarñ Vrak nekem Igaz hñweñm legñetek, az melñ ado felewl vegez-tewnk azt a vegezett ewdewbe Ide be zolgaltaffatok az en portamra, ez en paranchñolatomnak feñenkent enegñetek En mñnden Beglerbegñmnek Zanchñakbegñmnek es mñnden hadamnak erewffen meg paranchñoltam hogñ ew kñztewk f tew kñzettetek femñ haboru femñ bantas ne legñen, ha kedñg az en nepeñm az en paranchñolatomat meg nem tartñak meg bewntetem ewket erewffen: Ha az Iftennek akarñtñabol tewrtennek Iftwan kñrlnak halala, es tew magñarñ Vrak egñbe gñwlwen egñmaft ertwen egñ Jeles fe embert az kñhez Bizhattok valazatok az en portamra az orzigit dolga felewl agñatok er-tenem, Es akor a mñt en paranchñolok es vegezek ahoz tarchñatok maga-tokat, Ez e level a mñ profetank Mehmet Ideñetwl fogwa 947 ezten-dewben Iratot Constantinapolba auguftusnak 16 napñan ezt Igñ erchñetek Igñ twgñat-ok meg hñgñetek az en zomat nñlwan valo bñzonñat mert ez en paranchño-latom es mondafom Igaz.

1 5 4 2.

SZ. PÁL FORDULÁSA NAPJÁN.

II.

BÁTORI ANDRÁS RÉSZÉRE BÉCSBEN VÁSÁRLANDÓK JEGYZÉKE.

Adott azokra 100 forintot Czobó Benedek kezébe, ki a' vettekről számot is úd.

Eredetije, Kállayak levéltárában, Pesten. Találta ottan 1837ben Fluk Eduard kir. ügyviselővel együtt keresve Döbrentei Gábor. Mássát vette Fluk János. Összehasonlította Fluk Eduard.

Anno donj 1542 In .pfesto Scti Paulj Convelsionis magnificus domus Andreas de Bathor Comes etc manibus Benedicti Czobo familiar domj Joannis lewkes de kallo pro emendis rebus Viennam dedit ff j

it. Galeas seꝛ Loricas seꝛ Scarlath aut fajya fejer pro dolman et fwpytha ac nadragh thafflothath hwz fýngeth thýndeklevth zewldet. Atlachoth karmafýnth wereffeth negh fýngeth hath hegeftherth kamwkath wereffeth negh fýngeth karmafít granathoth ewth fýngeth, Sprýnghfelmeth ff j wereffeth sprýmfirmeth zederýe. ff j duas vlnas aurei pani vonth aranath Vnum vas tewr It. Vnum panczel keftjew. Galeam seꝛ emer farwas agaxonibus Exitus. Vnum hegyes ter emi ff j It. loricas per ff H III d el singulas ff III miġ d Z quinque hegyes ter ff III Singlos d 4 It. Panczel keftthi d H ij It. galeas per ff ij It. quinque reffeth panni granath ff H It. feier fajtat octo reff emi ff x d H H vj Sinlġm ref ff j d H v. It. thaphotā týndeklo = Zeldet emi vlnas H ff vj d H H It. kamwkath negy reff emi ff vj Itt. athlachoth negy reffet emi ff vj Itt. springh selýmeth emi — ff ij It. farkwas et cingulum hegyes tewr d x ij restant antique monete ff j miġ d d v III It. vsualis ff ij x v III

Jegyz. Kaptam a' Károlyi grófok levéltárából is ilyen deák-magyar habaresot 1510ből, mellyen azonban sokkal több lévén a' pap deákoskodása, l. azt a' MAGYARÁZATOK 'S JEGYZÉTEK között.

1 5 4 6.

JUBILATE ELŐTTI SZOMBATON.

KÁROLI LÓRINCZ MENEDÉKE, JÓSZÁGÁNAK KÁROLI SIGMOND ÁLTAL
KIBOCSÁTÁSÁRÓL.

III.

Károlban, Szatmár vmegyé nyíri járásában.

Eredetijét Pesten a' Nagykárolyi Károlyi grófok levéltára 10 F. 20 alatt mutatja. Kikereste, Döbrentei Gábornak gróf Károlyi György m. akadémiai Igazgató és tiszteleti tag urhoz volt hivatalos folyamodása következtében Waltherr László, m. akadémiai levelező-tag 1839b. Mássát vette Kertészffy János. Összehasonlította 's közvetlen az eredeti nyomán kiigazította ugyan Waltherr László, nemzetségi levéltárnok.

En karolý lewrýnch, adom myndeneknek tuttara, hogý, az mynemew zalagos Jo3agom wolth wona Ennekem azen atýamfýanal karolý Sidmonthnal, Thudnýa mynt kaplýanban wezendben es cýomokazban, azt ennekem megh Bocýatta, (kýt elis foglaltam,) illýen Jamborok elewt tudnýa mynth veteffý antal elewt cýomafaý Janos elewt kwn lazlo elewt zepeffý ifthwan elewth, kýrewl attam menedeket, azen pechetes lewelemel, hogy ewtet, ezrewl senký ne keresheffe, mert ennekem mynd megh Bocýatta, ez lewel iratot karolban Jubilate elewt valo 3ombaton 1 . 5 . 4 . 6.

Zöld viaszok fölibe tétetett három szegű fehér papirosra nyomtatott kised pecsét, Waltherr László.

1 5 4 7.

JANUARIUS 29DIKÉN.

KEVY PETÖR DEÁK, NAGY MÁRTON DEÁKNAK NAGYSZOMBATI TANÁCSNAK
Pestről.

IV.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzője. Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelő ház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Az en tífztölendő es bizodalmas vramnak Nagj Martton deaknak nagj f3ombatý tanacfnak adaffek túlaydon kezebe.

3olgalathom vthan Istentwl keüanok mindön lölký es testý aldafokatth mind af3oniommal es az kęmed haf3a nepeýüel egiethömbe kęmek^k toüaba az kęmed le-

üeleith Enneköm megh attak möljböl erttöm the kn̄ek hofzam valo Jo akarattiath
 es f3olgalattiath kit en foha megh nem tudok k̄gnek f3olgalnom azerth Bi-
 f3on̄y nagj örömeftth Jo neüen vefzöm k̄gtöl hogh the k̄gthök el nem felett-
 kozöth felölem mind leüele által es mind egób f3olgalath által: azerth k̄gme-
 deth keröm minth Bi3oth Vramatth hogj the k̄gmed megh bocsiatta hogj Illien
 giakortha megh banthom the k̄medeth leüel Irafaiäl mört en kn̄ek nagj bif3-
 thomban Irok minth bif3oth Vramnak. the k̄gnek mosthan en mosthan föm̄y olj
 v̄yfagoth Ineth nem tudok mith Irn̄y mört miüel hogj cfiak Itthon lakünk föm̄y
 hirth nem hallünk hanem az török vramim Igön örömeftt akarnak lattn̄y, ha az
 adoth ala k̄wdenek oneth fölwl de hogj v̄ magok̄ys kettfegben estek felöle,
 hogj ala nem hofzak: Im cfiodalkofzom az k̄ys martton dolgan hogj megjs
 föm̄y Jo vegeth nem vegezhethót az fike? vele, kógelmedeth keröm hogj
 k̄gmed̄ys eröltette az fike th? hogj adig ne hagian nügodn̄y hanem eiel napal
 raitha legiön hogj v̄ögiek̄y azt az onath Imar raitha ha az töb̄y nem leheth
 Im az maf̄yk f3olgamat̄ys f̄wl k̄wltem hod vefzekw̄gienek adjg vele migh en
 magam f̄wl mehethek. Im k̄wlthem k̄gnek egj dolmannak valo f3ödóries ma-
 theirath egj nadragnak valo feier karafiath egj vörös óüeth kógmed̄ c̄ynaltatta
 megh es v̄ysellie megh k̄gmed̄ az k̄gmed̄ egeffegeierh es az mienkerth es agia
 Isten v̄ f3enth f̄wlffege hogj the k̄gmed̄ tóbekoth̄ys annal wiheffön Jo Egeffe-
 gel es Jo f3óróncfieüel el: af3oniomnak mongia k̄gmed̄ f3olgalathomatth es Im
 mosthan v̄ k̄gnek Egieb v̄yfagoth nem tudok mith külden̄y hanem miüel hogj
 tudom hogj v̄ k̄gme giakortha Jar az m̄yfere azerth Im en̄ys valam̄y gerttiath
 k̄wltem v̄ k̄gn̄ek f3inthe ollian tarka minth az mife hölgj Gaspar Vramnak
 ys mongia k̄gmed̄ f3olgalathomath es az af3oniom tegiön refzt az tarka gert-
 tiaban v̄ kn̄ek̄ys minth tudom hogj v̄ k̄gmēys βorgalmatos az m̄yfe hallafban
 &c. Ifmeth Im af3oniomnak es k̄gnek Im valam̄y török orβagi kafath es Po-

magranathoth kwltem kġmethek ellie Jo Egeffegbġen En moſthan Egieb dolgaim felól nem Irok kġnek hanem ha Iſten egeffegünketh agia hamar valo napon űagj en magam fwl megíok aűagj Iſmegh űolgamath kwlđom, aűonnŷ keróm kġdeth minth biűoth vramath hogj ha valamŷ olj hirth hallana valakŷtwl mŷ felólwnk kġmġd kŷ mŷ nekünk artafünkra volna tahatth kġmed tegíon hirth felöle minth fokan vadnak az Iregíok reank mindön felül.

Iſten elteffe es tarcsia megh kġmetheketh mindön Jo Egeffegel es Jo űöröncsiekel mŷg ű füllſegenek kedües akarattia, Amen: dat. In Peſth 29 Januáry Aō 1547: kōgelmednek mindōnben Jo akaroia ű Keüŷ Pettör deak.

1 5 4 9.

HUSVÉT NAPJÁN.

KÁROLI LÓRINCZ ELZÁLOGÍTJA KÉT HÁZHELYÉT TIZENHÁROM FORINTÉRT. V.

Károlban, Szatmár vmegyében.

Eredetijét Peſten a' Nagykárolyi Károlyi grófok levéltára, 2 F. 375 alatt mutatja. Kikereste, Döbrentei Gábornak gróf Károlyi György m. akadémiai Igazgató és tiszteleti tag urhoz volt hivatalos folyamodása következtében Waltherr László, m. akadémiai levelezőtag 1839b. Mássát vette Kertészffy János. Összehasonlította 's közvetetlen az eredeti nyomán kiigazította ugyan Waltherr László, nemzetségi levéltárnok.

En Karolŷ lewrŷnch, adom mŷndeneknek emlekewzetre ef twttara, ef vallom magamat ez lewelnek űerŷben, hogy en maſt attam azen aűonŷomnak karolŷ Sidmontnenak az vadaŷ wchŷaban karolba ket haz helet, zalogban, thŷzen három forŷntban nagŷ űŷkſegewf dolgomert, ef mŷnd Adŷgh Bŷrŷa meeg en ew kegyelmanek megh adom Az — jzen három forŷntot, melŷ ket haz helreul adok en ew kegyelmanek pechetef lewelemet, ef eznek wthanna tartozam vgŷan kaptalanban ew kegyelmanek vallanom ez lewel iratot karolban hwſwet napŷan ezer ewth űaz negŷven kŷlench eűtendewben.

Zöld viasz k fölibe tétetett négy szegű fehér papirosra nyomatott kis pecsét. Waltherr.

1 5 4 9.

SZENT ANDRÁS NAPIJÁN.

VI.

FRUSINA ASSZONY, GALACZY ISTVÁNNÉ LEVELE.

Marienburg földírásában: *Geographie des Grossfürstenthums Siebenbürgen Heer Band* 1813. jó elé, Galacz falu mind felső mind alsó Fejérvármegyében; Hunyadban Hátszeg vidékén, és Doboka vmegyében, 's alighanem ez utóbbit kell itt venni.

Eredetijét gróf Kemény József levelező tag küldötte ki Erdélyből a' magyar akademiához 1839b. Januariusban 's a' szedés arról történt.

Czímzete, nincs meg. A' levél, félívnek egyik lapján áll, a' másik félíven volt bizonyosan a' czímzet.

Žolgalattomath Irwm mynt En kegelmes wrānak ōolgalattom wttan kenergek te nagyřfagodnak; merth az En wram nagyřfagodnak atta az En Jořago-
mat kys dewecherben kyben fem hřrem fem tanachchřom Nem En akarat-
tombwl atta te nagyřfagodnak kenergek hogy nagyřfagod Ne hattal-maskod-
gyek En reytam Es Ne wygye te nagyřfagod El Entwllem Ilyen řegen arwa-
twl Erwwel mert En El nem addom arron Merth Ennekem řegen arwaym
wgag wagyōn azyrt En El nem addom az En keweffemeth ha te nagyřfagod
pynzt addot wramnak wagyōn annya Jořaga hogy meg fyzethetty Ezenys ke-
nergek te nagyřfagodnak az hattalmas Istenert ky feldet mennyet teremtet
hogy nagyřfagod En tellem Ene weggye es nagyřfagod ne njomorgafson Enge-
met hogy En nagysagodra Job Jot fohazkodgyam hogy nem gonozt mert az
Isten az řegen arwak fohazkodaffat megh halgattya, En te nagyřfagodtwl wa-
lazt warnek Ezzekrwl Ez lewel kwlt galachyon řent andraf nopyan 1 5 4 9.

Erwfyn ařon Galachy Estwanne.

1 5 5 5.

SZ. LUKÁCS NAP UTÁN PÉNTEKEN.

VII.

BAKOCSAY FERENCZ, SZALÁNCZ VÁRÁNAK MINDEN DOLGOSA, A' LŐCSEI FŐBIRÁKNAK ÉS TANÁCSNAK.

Szaláncz várából, Abauj vmegye füzéri járásában.

Eredetije sz. kir. Lőcse ns városa levéltárában. Dőbrentei Gábor hivatalos felszólítására kikereste ott 's mássát vette betüröl betüre Fabriczy Samuel, hites ügyvéd, táblabíró 's magyar akadémiai levelező tag, Május 11d. 1836.

Czímzete, kívül. Ez level adafek az en az en wraýmnek es barathýmnek az Löcheý fő byraknak es thanachnak. (L. S.)

Žerelmes wraým es barathým közönethönek vthana magam Ayanlasat jrom thi k mynt wraýmnek es barathýmnek thovaba meg erthöthöm az thi k levelet kýt thi k jrot az en kegelmes azzonom porkolabýnak az kömywes thamas felöt hog az thi k kerefere es könörgfere meg kegelmeznenek neký Azert meghoczafa thi k hog walaýt nem ez jdeýk az thē k levelere mert az porkolabok nem merthek walaýt thený en hýröm neköl miert hog en itthom nem voltham mas az hog az en kegelmes Azzonom vthan en vagok fő közöthet azert žerethö wraým es barathým en nem nezöm az ew vetket ha-nem nezöm az thi k baraczagat azert en meg bochatham hamýt vethöthýs az thi k barachagaert azert enýs keröm thi k mynt býzot wraýmnek es barathýmnek hog legen kegelmes thi k neký az keves vetkeyert zýgan bönthený Ifthen tharcha meg thi k myndön jo žerelchevel — ez level költ žalanc varaban žent lukachak nap vthan valo penthökön 1553.

bakochay ferenc žalanc varának myndön dolgosa

1 5 5 5.

MÁJUS 3D.

FEKETE BÁTORI FEBER VAGY KIS PÉTER, ORSZÁG TRENCSENI HARMINCZADOSA, NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ ÉS TANÁCS URAIHOZ.

VIII.

Trencsinből.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz, hites ügyvéd es Kaiser Jósef azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása es segédkezése mellett, a' primási nagyszombati papnevelő ház egyik növendéke 1839b. Öszszeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Febr. 18d. 1840. Döbrentei Gábor.

Felpénz benne annyit tehet mint: interes, kamat.

Kezenethemeth es Orekhewalo žolgalathomath Irom te . K nek Minth en žerelmes bizotth koma es Biro Vramnak Es az thob tanách Vraimnak is Tyžtelendó-Vraim Emlkezýkh te . Ktek Rola hodhý Imar az en fizeteflemnek nap-

ÿa Imar maÿd fel eÿtendeÿe wadhion hodhi el mÿlt, es az rolÿs emleke-
zÿkh te . K-tek hodhÿ mÿkor az en napom eló-Iwth wolt az kor en tÿ-
K-twł edhy nÿhanzor kertem es kÍwantam az en Penzemeth azert te K-tek
mÿnd ez maÿ napigis nem adta meg te K-tek, azert miert te K-tek az nap-
ra az en penzemeth meg nem adhatta tohat te K-tek tartozÿkh az te . Ktek
es az egeÿ tanačz Vraı̄ zerzelle es Igÿrethÿ zerinth es Vegezelle zerinth az
mÿnth az tanacz vrain lewele es Peczetÿ mutatÿa kwzel masfel eÿtendeÿg
150 ₰ madyar somara fel penzel es az rolÿs emlekezÿkh te - K^{dte}tek hodhi en
te K^{nek} sem felnÿt nem kivantam hanem csak azt czelekedtem az mynth te-
K-tek kivanta enteolem es mÿnd te-K^{tekh} zerzelle es aznak te K-nel,
wadhÿon az ertelme es te-K — hadhÿom hodhÿ en eznek az penznehk fokal
theb haznat vehettem volna ha mashelyen forgot volna az en Penzem hodhÿ
nem mÿnth te Ktek ennekem fel Penzt rea Igirt, de az mÿth czelekettem te
Ktek baraczagaÿert czelekettem, azert Jo Vrain Imar azon kerem te Kket
hodhÿ te Ktekÿs, Imar Jo keduel es kezenettel te Ktek az en penzemeth
mÿnd Edÿg Ez maÿ napig walo fel penziwel edhÿetemben es olyan Jo Ne-
meth penzÿl meg tericze es meg fizelle te Ktek az te Ktek lewele zerinth,
merth meg hidhÿe te Ktek hodhÿ nadhÿ ÿÿgsegem wadhÿon ara en te Kteket,
femikeppen nem warhattom toab az penzre mert adnak sokoka wadhÿon,
Tarcza meg az Vriften te Kteket Mÿnd̄ Jawal, dat. Trencÿiny 3 die Maÿ
Anno dn̄j 1555

H. S. D. V. Petrus feber vel Kys de Fekete
Bathor — Tri^{tor} Trincinie Regis.

1 5 5 5.

MÁJUS 8D.

IX. TÓT BÁLINT, KIRÁLY GYALOGAINAK KAPITÁNIA, NAGYSZOMBAT BIRÁ-
JÁHOZ ÉS ESKÜTT POLGÁRAIHOZ.

Gyórról.

Benne : azzer = a' szer, sor; rejjtha, ma : rajta; feldet = földet; aligmulttal élés.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklary Ferencz, hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagyszombati papnevelő ház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Címzete, kívül. Pruden et Circumspectis viris Judici Juratq̄ ac ceteris civibus Týrwanÿ en: Dominis mihi honorañ.

Pruden et Circumspecti viri domini mihi honorañ post salutē et servitior̄ meor̄ commēñ. Ertewttem Barathomtul hogÿ az en kertemet walamÿ hazhelnek akarnatok adnÿ jol twgÿa tÿ kegel: tek hogÿ en az hazat mÿnd az kertel penzen wettem. O3than mÿnd az ket fel 3omzedome annÿ merteken vannak es mÿnd a3zer mÿnd az egÿ hazÿg mÿnt az enÿm. Meg kedÿg az mas wchanÿs az kermendÿ 3eren olyan merteken megh nagyolva wannak. annak felette azt ertewttem lene3 Martol . Hogÿ soha haz nem volt ott ahol mosthan wagÿok . hanē . az ket helyen kezebben volt . mynt az 3omzede : az wdwara ott volt ahol mosthan az haz wagÿon. Azert 3abo pether býrosaga ideÿbe ÿs akarÿak wala haz helnek adnÿ. Deh hogÿ az býro es az wraÿm meg ertek . hogÿ nem volt soha az egÿ haz helnel tewb reÿtha . wgÿ engedek akkoronÿs ennekem : az feldeth kÿattak wala. Deh o3than Bornemÿ33a boranak adak az feldeth, ennekem akkoron beket hagÿanak wala mert latak hogÿ az ÿs nem nagyob az tewb wrayminal: azert kerem tÿ kegelmeteket mÿnt jo wraymat . hogÿ mosthanÿs hagÿatok beket wele. hogÿ kÿt towabaÿs megh 3olgalÿak Tý kegel: nek mert býzodalمام wolt Tý kegelben. Hogÿ masuth . merne tÿ ennekem annÿ feldet adnÿ. mert nem twdom az wrÿsten az idewt mÿnt fordÿttÿa az haznelkÿl en fem lehetek lam jol twgÿa tÿ kegeltek hogÿ mÿnden dologra ember wagÿon benem kÿ mÿnd wera3tasanak mÿndennek gongÿat wÿseli. Iten tarcha megh tÿ kegel: ket mÿnd feÿenkent . Datū Jaur 8. Maÿ 1555.

Valentinus thot Cap. Peditū r. Mtis.

1 5 5 5.

MÁJUS 9D.

X. NYILAS ISTVÁN ÉS SÁNTA PÁL, LESSZENPRONT SEBESTYÉNHEZ NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ.

Szentgyörgy várából, Poson megye posoni járásában.

Hangoztatása ózó, Nömös, = nemesekre idéztek benukot = székre idéztek bennünköt: majd: *citáltak*. Merai, azaz Mérey Mihály, kir. személynök.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kereste ki Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literarura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Kósef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Ez level adafsek az en Thyftelendo Nomos Vramnak az Nag Sombattý býronak leffenpront Sebestennek tullaýdon kezében sombatban. (P. H.)

Thyftelendo Nomos Vrā k. solgallattunknak aýanlafa vttā koffonettunkot Iruk mýnt Nomos Vrunknak Eft Jelenttuk meg K. hog az apacakal mýnemo dolgunk vagon eft nag. sent Gurgon meg Jellentek Komoray Thamasnak aftis hog sent sekre Ideztek benukot erette mýmodal azt bene meg Jellettetuk neký aztýs hog ha Ilettýe okot az papokot ennek az meg lattafsa A nag Ur est ada tanacol hoza ez dolgot megertvē hog meraihoz menunk erte es eg parancsolattot vegunk hog az tablara bocsassak ot keressenek benukot mert ez orokseg dolgat es Joffag dolgat ok meg nem Ittýlhettyk hanē cak testamenttomot azert K. lassa az mýnt Job K. výffelen vgis gondot reaýa iftē tarca meg K. mýnden Jovayval Ez level kolt Sent gōrg Varabā Maý IX 1555.

Nýlas iftvā estergamý es Santa Pal K. Attafýáý.

1 5 5 5.

JUNIUS 8D.

XI. CSABY FILEP NÁSZÁDOSOK KIR. KAPITÁNYA, LYNDER SEBESTYÉNHEZ NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ.

RKomáromból.

É-ző és i-zó, e' szavakban: felele, leghýn = felőle, legény. Választot, e' helyett: választ. Nem twdom ký wnyā meg wegre = nem tudom ki unja meg végre, nyelv' sajátsága.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője.

Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagyszombati papnevelő ház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetivel megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Csimzete, kívül. Prudeñ et circumspecto domio Sebastiano Lynder, Jurato Judici thernawien doño Et Amico nobis honorañ. (P. H.)

Týztelendew Úram es barathom kezenetemeth es magham Aýanlasath Irom ,
mýnth Wramnak es barathomnak: Towabba K. twttara akarham adnȳ,
hogý En býzonnýal meg ertettem, az Kýral ew felseghe Wayđajától: az
sýpos ambrostol. Mýwel hogh az Żombathý Żewch Pal: es az ew tarsaý:
Kýk: wele egýwth kárth Wallottak wolth: Ide rea: Irnam: Emberseghere:
es olly modon ký týzteseghenek ellene wagýon, kýth Kýral ew felseghe ew
twlek nem erdemlette wolna: es Egýeb: fenýtheketýs, Irnak, azt mongýak
hogý ha Kýral żolgaýath oda fel kaphattýak, hogý meg tarchak Erthe, Azerth
kerem . K. mýnth Wramath es barathomath: hogý . K: effele Izenghetesrol el
Inche ewketh hogý Ennekutanna, affelejeth rea ne Izennyenek hol kedýg:
walamellyk az terwýnth ne Igazollya az dologrol ký keztek wolth; Jewýen
ala: es en ew felseghe Wtan, Ith Igaz terwýnth tezek felele, merth a hol
ewk azt mongýak: hogý az Sypos Ambrós kezes letth, az leghýn erthe: En
az leghýnth nem Sýpos Ambrós kezeseghere bohattam, merth az senký nem
fogatta wolth, hanem En magham: es en magham elýs bohattam; Azerth
K. ezt akarham meg Jelentený, merth ha ewk, kýral ew felseghe żolgaýth
azon modon, fenyeghetýk nem twdom ký wnnýa meg wegře, Ktol wārok
walaztoth — Isten tarchon meg . K . datf comaromý 8 Juný . 1 . 5 . 5 . 5 .

Philippus chabý Capitaneus Nazadistār regie mīs. Amicus Vř d.

1 5 5 5.

AUGUSTUS 12D.

KERMENDY GÁSPÁR, NAGY SZOMBATI BIRÓ LYNDER SEBESTYÉNHEZ.

XII.

Olaszváratt, ma: Érsekújvár Nyitra vmegye nyitrai járásában.

Benne: Pesthe gwlekezenek, az az Pestté, ma: Pestre. *L* betü kihagyva e' szavakban: zamlatak, wotanak = számlálták, voltanak. Nelweth fogyanak = embert? Matius = Mátyus.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser Józef azon sz. k. ns. város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Józef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Ez level adassék az Nagý Zomhathý Býronak Lýnder Sebestýenunek Ennekem zserelmes Wramnak kezében. (P. H.)

Ko:zo:netemeth es magam ayanlasath Irom Ke. mynth Jó Wramnak, az mynemw hýrwk wolph býzom wolph esmegý myndennemw ha lakozo zersamawal Inned Eztergambol által kóltozeth az bafsa es myndh pesthe gwlekezenek, az Eztergalmý Torokekýs mynd elmentek senký ithon nýncsen tob hanem cýak az warbelý To:ró:kek' Ezt býzonnýal Irhatom Ke hogý my's hwzencó:th lowon. walo nepwnket kwltek wolph ala hogý nelweth fogyanak de senký kw nem Jwth. megýs mwtatak magokat ez az ember a ký kwJwth azth mondýa hogý ez az hýre hogý Kaposwýwarra awagý Korponýara: mennek de býzonnýal senký nem twgýa a my Emberwnk Ezth mondýa, Ezt En Ke býzonnýal Irhatom hogý myndh Peste gwltenek, merth myndh felwrol — kocsýkath wetetek azoknakýs wgý hattuk hogý mynd oda: menjenek matius feldebelys wetetek azokban hatraýs Jwjenek' azt kýs azth mondýak. hogý bizonnýal oda mentek wala zenth benedek taýarol a ký raboth wýtek el aztýs az Kekarý rewen zamlatak megý azth mongýa: az my Emberwnk hogý Kilench zazan wotanak aztýs latak hogý oda wýtek az haýokon wketh ezth mynd býzonnýal irhatom Ke. En mygh it lezek az myth halok en ke tudassara adom. Iften tarcha megý ke mynden Jowawal — Datum in ola War 12 Augufti Anno 1555

Casparus Kermendý.

1 5 5 5.

SEPTEMBER 5D.

XIII. KORLATVÝTH JEROMOS HELYTARTÓ, LYNDER SEBESTYÉNHEZ NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ.

Gyórról.

Isten nagy kegyelmességével tartja bírő uramat, de ha meg nem teszi a' mit ír, embert tart 's azon veszi meg ő, az az: ha Nagyszombati lakos Gyórré kerül, azt ott elfogatja. Illy visszatöréssel fenyegetés, gyakran eléjő, 's hihető, nem egyszer lakolt ártatlan, a' hibásért. Erőszak világa. Gera = gira, (egy márka) még elébb fordul itt elé, mint Veres Balásnál 1565b. *L. Regi m. nyelveml. II. köt. 352d. lap.* Egy bokor kapocs = egy pár.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Ez level adafsek az Tűztelendő Nemes Uramnak Linder Sebestyennek Nag' Zombaty býronak neké byzoth Uramnak. (P. H.)

Közönetemeth es 3olgalatomath Irom kednek, kednek Tudafsara akartam adny, hoĝ Jwth vala en elömben az porkolab Martonne leanyja az anna Azsony es könyörge neké, hoĝ the kednek Irnek eĝ leveleth, hoĝ az polyak Ambrusnénak ky oth 3ombatban lakyk adoth volth neký eĝ gera ezwstöt es Ismeg eĝ bokor kapézoth kyben týzenketh nehezek vagyon Azerth Ismeg eĝ előkötö es es eĝ lepödö Azerth keré kedeth. hoĝi the kēd erőltesse rea az polyak Amhrusnet. hog aĝga meg, ha kedyg meg nē akarya adni, en lth emberth tartok erette es meg vezē. Azerth keré kedeth, hoĝ kēd vysselyen valami gondot rea, hoĝ mas emberth ne nyomorytanank meg erette Isten tarcza meg kēdeth az w naĝ keĝelmefsegeböl mynden Javaval datum Jaurini 5 die Septembri A. d 1555

Korlatúyth Jeronymus az űgos sporczya

Uram uttan hel tarto ff

es az marhath adatna kedĝ barbely Geczönenek kezeben ff.

1 5 5 5.

OCTOEER 13D.

SZÉKRE HIVÓ.

GUTHI ORSZÁG KRISTÓF, GÖMÖRI FŐISPÁN, KIR. FŐPOHÁRNOK, LYNDER XIV. JÁNOSHOZ (AZ AZ: SEBESTYÉNHEZ) NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ.

Csejtéről, Nyitra vmegyében.

Benne: gyakorlatossággal, ma: gyakran; atyafokfjáy, ma: polgártársaitok.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Circumspecto Joanni Lynder Judici Civitatis thernauienſis etc Amico nobis honoran^o. (P. II.)

Prudens ac circumspecte nobis honorañ salutē ac omñ Boñ gyakorlatossággal
wal Az thÿ Atyafokfjáy Az kÿknek Dÿofon vadnak ſeöleÿok ſoltanak En-
nekem hogÿ el Igazitatnam dolgokat Azert enmagam ez Jeweö keden ſeme-
lÿem ſerent ot leſek Azert k: mongÿa meges hagÿa meg Az k: Attÿafiainak
Az kÿknek mÿ dolga wagÿon keden en ot leſek djofon es myndent el akarok
Igazÿtanom, Reliquū eſt op eañd valere opto . datum ex Sheÿthe 13^a die
Octobris Anno 1555.

Chriſtophorus Orſzak de Guth

Comes Comitatus Gemberiens. ac Pincerna reg Mañtis.

1 5 5 6.

MARTIUS 22D.

XV. VITÉZ FERENCZ ÉS NAGY BERTALAN, OLASZ UJVÁRI PORKOLÁBOK A'
NAGYSZOMBATI BIRÓHOZ.

Olasz ujjárról.

Benne: onnetan, mint a' bécsi és müncheni codexben onnaton = onnét, onnan, aro = áru, merx. Érthetnök, tartóztatnök, bocsátnök, tartanök, kérdeznök, majd lön: érthetnénk, tartóztatnánk 'stb.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Ez leuel adassék az Nagy ſombathÿ býronak nekewnk býzoth Wruk-
nak kezében.

Kewzenetewnketh es Magwnk Aÿalasath mÿnt ÿo Wrūknak, Ez el mult
napokbā hogÿ Maroth fele rabolanak az Tewrekek, hallÿwk hogÿ Kegjelme-
tekhez valo ſekereketh vÿttenek volna el akor Az tewrekek, kÿk aroval le-

va fele mētenek volt, Azerth mostā jēwt egj leghen kŷ onetā az tewrekek kewzewl, kŷ azt mōgŷa hogŷ az zekerekhez valo volt volna, Ezt akartuk the . K. Tuttara adnŷk, hogj Twdakozek megh . K . ha vŷtteneke az thŷ . K . varasa bely zekereketh el avagh nem mert ha bŷzonŷal erthetnewk hogj oda való, mŷ ŷt nem tartoztatnok, hanē haza bochatnok, de ebē vagŷō keth-segbē, hogŷ az leghenyē mŷndē ruhaŷa rayta vagŷō semit rola el nem foztotak, mŷnt rabrol zokoth lennŷ, Azert Kerŷewk the . K . mŷnt ŷo Wrŷkoth hogj . K . tudakozik megh rola ha oda valo avagj nem mert ha oda valo ŷth nem tartanok, haza bochatnok, de ha nem oda valo megh kerdeznewk, mert netalā wgŷā kewltek kŷ, valamŷ okerth, Az leghen azt mōgŷa hogj Kalmar ŷakobh zolgaŷa volt, az melŷ Kalmar ŷakobh nem reghē ment volna oda . K . kewze, thŷ . K . tudakozek rola es nekewnk ŷrŷa megh K^{ek}: ha oda valo avagh nem, iften tarcha megh K^{ek}: egheffegbē, ex-olafzwŷvar 22 die Martŷ Annŷ 1556.

Wytez Ferench es Nagh bertalā olaŷ Wŷvar Varŷ Porkolabok.

1 5 5 6.

QUASIMODO VASÁRNAP UTÁN SZERDÁN.

DESÓ JÁNOS TORNAI VÁR TISZTTARTÓJA, LŐCSE VÁROSA BIRÁJÁNAK ÉS XVI. ESKÜTT POLGÁRAINAK.

Torna várából.

Eredetije találtatik sz. k. Lőcse ns városa levéltárában, mellynek megnyitását a ns város tisztelt előjáróságától Döbrentei Gábor hivatalosan megkérvén, abban betűről betűre lemásolta Fabriczy Samuel, m. akadémiai levelező tag, 1839. Május 11d.

Czímzete, kívül. Prudentibus ac Circumspect. Judici ac Juratis . . . ciuitatis lewcho-uensis ꝛc nobis amicis honorand 1556. (P. H.)

Kezewnetewnketh es magonc, ayalafat mŷnt Wraŷnknak es Baratŷnknak Ez el mwlt Idewkben bohattwnk wala az thŷ kegyelmetek warofaban egŷ meg wŷlagtalanolt zegenŷ Andras dyokot Ew magat gŷogŷtának okaert es tŷ k. kertwk wala lewelewnk által hogŷ tŷ k. fegetfegel lenne olŷan meg

njomorodot zegeny embernek kyt ertettewnk hogy ty k. az Istenert es az my lewelewnkre helyet adot wolt ty k. az warosba ew nek y moftan ima onnet haza akar jewn y moftys ker yewk thy k. hog y ha az ky ewteth gyogyotta es ew nek y fegetsege nem lehetet meg gyogolasara ne hadnatok meg fachtoltatny az fyzeteffel Valē Datum In tōna fēa quarta post domīca quafimodo a. d. 1.5.5.6. Johannes Defew puifor arc. tōna.

1 5 5 7.

NOVEMB. 20d.

XVII. PESTI FERENCZ, KIRÁLY JÖVEDELME BÉSZOLGÁLTATÓJÁTÓL UTLEVÉL.
Kassán.

Eredetije taláztatik sz. kir. Lőcse ns városa levéltárában, mellyről betüről betüre másolta le, Döbrentei Gábor felszólítására, Fabriczy Samuel, m. akadémiai lev. tag, 1839. Május 11d.

En Pesty Ferencz Kyraly Ewffelfyege Iwedelmenek magyar orfagban Beszolgalthattoya nemeffeknek Byraknak Thyftharthoknak wamoffoknak es mynden Thyftheffyegybelyeknek kozonethwnk, kwldwnk my ez Pethertwl Lewczeythwl Thwrzo Wram zamara egy hordo faletromoth Azerth ker ywk ke: hog y mykor ke: Jwtt Bekewel Boczathna ke: fewt Inkab mynden fegythffyeggel lenne ke: kyth mynd Thwrzo Wram es enys Jo newen wezek, ke: es megys zolgalom ke: Datu Caffouie 20. die Nowembr. Anno dñi 1557. (P. H.)

1 5 5 7.

NOVEMB. 29d.

XVIII. TELEKESSY IMRE, KIR. KAPITÁNY, LŐCSE VÁROSA BIRÁJINAK, 'S ESKÜTT POLGÁRINAK.

Nagy Musajból, Beregben.

A darabantokat fizetés nélkül ne hagyják.

Eredetije taláztatik Lőcse sz. k. ns városa levéltárában, mellyről Döbrentei Gábor megkeresésére, lemásolta Fabriczy Samuel, m. akadémiai level. tag 1839. Május 11d.

Czímzete, kívül. Pruden ac Circumspecti dnis Judicibus ac Juratis Ciuibus Ciuitt Lewche 2c dnis et amicis honorañ. (P. H.)

Pruden ac Circumspecti do nobis dilecti. Post Salutem nostri Commen. Irtam wala ennek eleotthes thÿ k: az mely drabantokat Dersfÿ Wramnak atatok wala, hogÿ thÿ k: fÿzethne nekÿek, kyrwl femmÿ walaom nem Iwe thÿ felelietek azerth kyrlek mÿnth ÿo Wraÿmat Barathÿmat az drabantokat fÿzethÿs nelkwl k: ne hadÿa: Maradhaffon Bÿkeffÿgben thÿ k: es, kyrwl ennekem Wala3th tegen k: rewÿdnapon. Isten Tarchÿa meg thÿ k: ÿo Egÿffegben, Datum ex Nagy Mwfaÿ 29. Novembris 1557.

Emericus Thelekeffÿ Capitaneus Regie M.

Thoaba, porth Gyölyöbÿfth kwlgen k: tebeth: lam Ew felfÿge feleletet theth. hogÿ thÿ k: meg elegÿttÿ: kyrwl rewÿd nap wala3th tegen k:

Telekeffi petit pñner, Stugden, es if geföfift worden von unß. x. 50 Stugel. Exst Löcse jegyzöje új fel. D. G.

1 5 5 7.

DECEMB. 10D.

WSALY PÉTER, ESZTERGOMI ÉRSEKIJÖVEDELEM BESZOLGÁLTATÓ, KALMÁR IMRÉHEZ NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ.

XIX.

Olasz újarról.

Benne: newztettem meg, = nÿsztettem, késÿbb lön: házasítottam meg; mÿely v nélkül = mivel, ÿthelth lewel = itélt levél, litera sententionalis. *Itélt levél* elébb jö elé, mint Veres Balásnál 1565b.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklár Ferencz, hites ügyvéd, és Kaiser Jósef azon sz. k. ns város hites jegyzöje. Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelöház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezönek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Prudenti et circumspecto Viro, dnö Emerico Kalmár, Judici Ciuitts thyrnavien, 2c, dnö et Amico honorañ. (P. H.)

Kezenethemnek wtanna magham aÿanlasath ÿrom k: minth barathomnak the keg: nÿlwan wágon mykeppen ez el mwlth napokban tÿ keg-tek kézÿth egÿ 3olgamath newztettem megh, kÿnek feleseghenek nemynemew térwÿne leth kyt appellalthak wolna, es ty k^{tek} ighen fokath kÿwanna az appellatiótól. Azerth the keg: kerem minth baratomat, hogÿ the k: chelekeggék wÿg

(3*)

wele, hog' ifmerye megh, az en barathfaggomnak jeleth lenny keg:^{nel} : merth enys azerth tettem le otth hog' lathom ty keg^{nel} mynden yambornak helenek lenny, hog' ewes thy keg:^{nek} zolghallyon . Ezth ha the keg: megh myely es az ythelt leweleth ky aggya enes mynden barathsaggonnal megh halalom, az en zolgham es megh zolghallya k:^{nek} Isten tharcha megh keg: Datum in Olafzwywar 10 decembr. 1557.

Petrus Wsaly

Adminiftrator ꝑvētū ArchiEpūs Strigonieñ.

Jegyzés. E' levél szamatján, látszik Usalinak latin classicusok forgatása.

1558.

JANUARIUS 26D.

XX. GERSEI PETHŐ JÁNOS, SOPRON VMEGYEI FŐISPÁN, 'S KASSAI FŐKAPITÁNY, LŐCSE VÁROSA BIRÁJÁHOZ ÉS ESKÜTT POLGÁRIHOZ.

Kassáról.

Tudósítás, Izabella királyné hada jöttéről.

Eredetije találtatik sz. kir. Lőcse ns városa levéltárában, mellyről mását vette be-türől betüre Fabriczy Samuel m. akad. levelező tag, 1839. Május 11d.

Czímzete, kívül. Pronidis et Circumspectis Dominis Judiej ceterysque Ciibus et Jura-tis Oppidý Lewche 2c Dominis et Amicis honorañ. (P. H.) mykor Itth kethöth lünek min-den ember takarogiek.

Prudentes et Circumspecti nobis honorañ, falutem et ñri commēñ. Towa-ba megh emlekezketyk kegielmetek reia hogý ennekelewtttheis Amý hýreink wolthanak mindeneketh k. twttara Attunk, Azerth mostany Byzonnial Ir-hattiok k: hogý az kýralne A3oný hada, Immar Attia warath megh hallat-tha, niolczezeren mind törökel olahal, Azerth hagiok kegielmetek eroffen hogý ezennel mennel nepeth zorozh kegyelmetek es ezennel kezen legienek es walahowa my paranchiollyok minden okwetetlen Indul-haffanak, eztis Byzonnial Irthattiok hogý kýralne A3oný negý Warmegýeth adoth nekjk hogý megrabollyanak, Azerth kegielmetek mindeneknek megh hagia ottan hogý ezennel warasokban koltozenek, eben egiebeth ne tegie-

nek hagiok eróffen es erre gondoth visellienek, elne halgaffatok In reliquo bene valr optamus vras do : Datū Caffouie 26 Januarj Anno 1558.

Johannes Petheü de Gerse Comes Sopronien et Capitaneus
supremus Caffouien &c.

1 5 5 8.

FEBRUARIUS 26D.

NAGY ISTVÁN, KIR. NÁSZÁDOS KAPITÁNY, NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ.
RKomáromból.

XXI.

Hangoztatása é-ző, e' szavakban: kezeth, eleth = között, előtt. Walasztot, áll, választ helyett. Különös itt is: Isten tartson meg Kdet.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikere-
reste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője.
Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmu-
tatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke
1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr.
18d. 1840.

Czímzete, kívül. Nobili domio .n. Jurato Judici ciuilitis: Thernawjēn : domio et
Amico nobis obfūno:

Kezenetemet es zolgalatomath Ajanlom Knek mynth Wramnak towabba
Knek twttara adom hogý en hozzam irth vala ez Jambor Mezaros Janus ki
ith az kýral ew felseghe: zolgaýhoz tarthozó: es ennek jelenthe mywel hogý
oth kegelmetek kezeth volna valamý adoffaga es kez Penzey's: kýth oth ew
magha kezevel adott oda: Azerth kerem kegelmethet mynth býzoth Wra-
math: hogý a kýth ew kmed eleth meg nevez: Istennek igaffaga zerýnth:
meg lathwan Kmed: teteffen igazath neký: es my is Ismegh a myben te
Kmed meg talal: Knek barathsagal akaronk lenny mynth býzoth Vrunknak:
es ktol warok jo walasztoth. Isten tartson meg Kdeth: Datum Comaromy
26 february anno 1558.

Stephanus Nagh

Capitaneus Nazadistař Regētis Amicus eiusd.

1 5 5 8.

OCTÓBER 21DIKÉN.

NAGY ISTVÁN (TALÁN AZ ELÉBBI NÁSZÁDOS KAPITÁNY) LEVELE.

XXII.

KIHEZ? NEM TUDNI, BIZONYOSAN.

Komáromból.

Szól a' török had megveretéséről. A' nyelv hangoztatása benne é-ző; jeve, terekek, felel, = jüve, törökök, felől. Váczott, ma: Váczon.

Eredetije azon levelezetek között áll a' nemzeti múzében Pesten, mellyek „Verantius levelezései“ czímmel vagynak. Talán hát ő hozzá szolt? de, vége meg a' győri főkapitányhoz iratását mutatná. Kikereste Döbrentei Gábor 's mássát vetette 1839 Juniusban.

Magnifice Domine, Seruiciorū meorū perpetuā comendacionē. Annak elewttē, Akarta Nag: ^{nak} ez hÿrt twtara adnÿ, de mÿert hogÿ ketelketem benne, es Byzonÿal nem twthattam, es ez okaert Nag: ^{nak} meg nem Irtam annak elette, De Immar Nag: ^{nak} ezt Bÿzonÿal Irhatom. hogÿ ez eftwe egÿ kalmar, Jewth Ide kÿ ot alath waczoth volth ez zemel latta, hogÿ a' melÿ Torokek onnal voltak az tewb haddal, Annak hafonfele mÿnd oda vezeth az fele megh Jeweth, Ifmeg ma Ieue fel Labathlanÿ Bÿro, kÿ ot alath Bwdan volth, es az azt bezelle, kÿth oth zemewel latoth, Es kÿth oth terekektwl fÿlewel halotta, hogÿ az Welÿchan Bekh, wÿtte volth oda fel kaffafele az terekeket az mÿnemÿ nepe oda vagÿon, Ew felfegenek: arra: es amazokÿs ezegben wettek volth, es mÿndenfelel lefeket hantak volt es keezen vartak, Az terekek kedÿg, harō nap es harom eÿel mÿnd menthek Innen: oda: es amazok hogÿ kÿezzen varthak mÿnden felewl, chÿak kerefkerrōl vettek, es az Derwÿfbekh volt elewl Jaroban, az mÿnd nepeftewl oth vezeth, az hathwanÿ Bekÿs mÿnd nepeftewl oth vezeth, es ezenkepen mÿnden veghekbol sokan oth veztek, es Bwdaÿ Torōkkeket. kÿt zemewel latta, kÿ gÿalogh Jowth megh, kÿ lowon, kÿ Sebes kÿ haÿ do . . . tar febwel, toabba az ew maga paffa nepe, kÿk az ew kenÿereth ōttek, azogban hatwanth zamlaltak. hogÿ oda vezzeth. Es azt bezelle az ember, kÿ oda volt, es mafÿs, hogÿ oth az mÿnemÿ hellÿen az harc volt, azt mondotta, hogÿ egÿ mÿlfeldÿg, akÿ rea akarna gondolnÿ, nem Sokath vethene, hogÿ hogÿ mÿnd holth

teftre nem haghathna, Es az Baffa ezen megh bofwlt, hogÿ ezen keppen veztek. Es az welÿchan Bekert Azontol keoldeth, es hozza hÿwatÿa, az is Negÿ Sebhe zaladoth el, En azt hÿzen hogÿ, a mÿnth az ember ott ertette, ennekem azt bezelle, hogÿ paffa anÿra haragwth rea, talam azontwl lewagatÿa, es azt mondotta, en nem twdom mÿkeppen en megh maradhaffam Immar az en paffafagomban, es mÿndenwth megh hatta, mÿnden wegbelieknek, hogÿ mÿndenÿk kezzen legÿen, Im valahowa de el megÿek, es valamÿth mÿelhetek, mÿndent mÿelek, wagÿ el wezek, awagÿ howa lezek: Es az ember azt bezelle. kÿt az ew hÿzpahÿaÿyoktol halotta, hogÿ az paffanak, Ide fel Gewr fele, es mÿ reank, wagÿon zandeka, Azert errewl laffa Nag: od mÿth kel gondolnÿ Nag: nak Iften tarchon Nag: dat Dateſ Comaromÿ 21 octobr 1558. Az Pefthÿ vaÿdais mÿnd az Job reze Nepewel el vezeth.

eiufdem .v. m. do: Süitor ppetuus Stephanus Nagÿ.

1 5 5 8.

MINDSZENT NAPJÁN.

BEREKSZÓI BENEDEK DEÁK, RÓMAI CSÁSZÁR DÉZMÁSA, NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ ÉS ESKÜTT VÁROS FELEIHEZ. XXIII.

Komáromból.

Benne: elmentem fél száz esztendőrről, azaz, ötvent meghaladtam. Hangoztatása é-ző, ezekben: kenyergek, jevendő, = könyörgök, jövendő. Meech buza, ma is mondják Galantán: mecz buza, mi, vétetett a' német *Metzen*-ből.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikeregte Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser Jósef azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Prudēs ac Circumspect̄ Dominis Judici ceterisq̄ Jurat̄ õnibus Ciuit̄ Týrnauiē Dominis ac fautoribus meis obferuan. Týrnauiē.

Nemes és tÿztelendw Uraÿm es ÿo ſomzÿdÿm ſolgalatomat erekkÿ valot azt en nem Banom hogh K. engemet eddÿgh ſolgaltatot es ennek utanna es

zolgalok az en Irtýkem zerýnt? Meghantam wetettem ýol eýtendwkýnt walo Registromýmat es Irasýmat mýnd az mai napýglan anni zolgalatomra es faradsagomra K. ennekem semmýt tobbet nem adot eshak hwzonwt meech Buzat és huzonket forintot mýnd Sarwstwl Solgastwl czýpellýsestwl khefestwl, sýwegestwl. En immar Isten akarthýabol el mentem feel 3aaz eýtenderwl bizon telben igen fazom mýhelt 3obatwl el tawozom ahol ýgýob ha hýthvan chak egh Swbaba werýtýteztem, most megh hazomba es fazom Posonban torvýnben hýdegh helýen Swgorgwnk azýrt kenýergek K. Paal Uramtol Santha Paltwl wýgýek megh az hat Swbat kýt vele hozattam, mert en immar fazom, ha Jewendew octawara kellek K. ha kedig nem kellek bathor ne wýgýek chak levelel valt tegýetek ottan annak kenýergek kinek kelletek de ellentek oztan ne legýen hogh en megh nem mondtam Walazt varok Isten tarcha K. Kivanom 3ývem 3erent datū Stýwochol mind 3enthek napýan 1558.

Servitor Benedek Deak Berokzoý Romai Chazar Desmaffa manu ppa.

1558.

SZ. KATALIN ASSZONY NAP UTÁN, HÉTFŐN.

XXIV. BORNEMISZA KLÁRA, BERTÓTI KRISTÓFNÉ, A' LÓCSEI BIRÓNÁK ÉS EGÉSZ TANÁCS URAINAK.

Fricsról, Sáros vmegye sirokai járásában.

Hóhért kér, kinek valami dolga volna Sirokán, mellyet meg akar szolgálni ő is.

Eredetije, sz. kir. Lőcse városa levéltárában. Mását vette betüről betüre, Fabriczy Samuel m. akad. lev. tag 1839. Május 11d.

Címzete, kivül. Ez lewel ada33zek výtethelw es neme3 vraymnak lwchýeý býronak es ege3 thanacz vraynak nekwnk mýnth ýo vraynknak. (P. H.)

3olgalathomath ýrō kýgyélmetheknek mýnth feýekýth mýnth ýo Vraymnak thowaba ýo Býro Vraym es mýnth ege3 tanacz halýwk mýwel hogh nýnchýen az the kýgielmetek 3olgaýa az hoher^{hon} mýwel hogh Faýgel Vrá výtethethe fel zarozza warba, mēthek vala az mý 3egýen embereýnk Faýgel Vrához kerthek thole az hoherth o az valazth thotthe hoghý kýgyélmethek

hÿre nelkÿl nē merÿ el erezthenÿ hog ha mÿwel kÿgÿelmetek ÿr Faÿgel vrā-
nak hogh vghÿ el erezthene, Azerth kÿgÿelmeteknek kenÿergonk ha oth er-
nek az mÿ zegÿn emberÿnk Zarozth*) Faÿgel Vrānal kÿgÿelmetheketh kerÿwk
hath bochÿathna ÿde Faÿgel Vrā Sÿrokara ÿth valamÿ dolga volna az hoher-
nek the kÿgÿelmetheknek mek akaryok zolgalni thovaba kÿ: hÿgÿe mek za-
wath az mÿ zegÿn emberÿnknek kÿk menthenek kÿgÿelmetekhez Kÿgÿel-
meteknek Aÿjanlom zolgálatlomat . . . ÿztē tarchÿa mek kÿ keth kolth Fricz-
be zenth katharÿn azzonÿ nap vtan valo hethwen An D 1558.

Bornemÿzsa Klara: Berthotÿ Krÿzthofne.

ha penÿk torthÿnnek hogh az wthba talalnak az hohert ky: adna olÿ ÿelth
az zegÿn embereknek hogh mekh hÿnnek zawath nagh bekevel haza vÿzÿk
ez mÿnth.

*) Sárost, t helyraggal. Később, Sároson. 'S amaz, jobb.

1 5 5 8.

ADVENT NEGYED VASÁRNAPJA ELÓTT SZOMBATON.

SEMSEY JÁNOS, LÓCSE VÁROSA BIRÁJÁNAK ÉS AZ EGÉSZ TANÁCSNAK.

XXV.

Niasról?

Keszenem, bintelen, terven; ha kedig bines leend, kezelni, benne.

Eredetijét Lócse városa levéltárában találá, 's betüröl betüre irá le a' másolatot Fa-
briczy Samuel, m. akad. levelező tag, 1839. Május 12d.

Czímzete, kívül. Egregÿs dom̄is Judici atque Juratis ac toti Senatui Ciuitatis Lewcze
dom̄is ac vicinis honorand. (P. H.)

Salutem ac commendacionē Seruitutis et bonę vicinitatis. Meg ertötték a
ti k levelet, hog ti kegelmeték az mi Jobbagiünk fianak fogfagarol minket
bizonyoffa tezēn Ighen kezenem ti k. es megh is akarom zolgalni ti k. ha
azert bintelennek talaltatik ti k. tuggia mit az ighaz terven kevannion, ha
kedig bines leend ti ke zolgaltaffon olÿ te'rvent mi nemēt ŵ megerdemel,
mert ennékem az az en zolgam a kj w magat Jaborul viffeli a ki kedig nem
Jol czelekedik az nem en zolgam az ha mit maganak talal en velem ne ke-

zelle gonozba haně Joba, Iften tarczaz meg ti kegel. Ex Nias Sabbato ante 4 dominicam Aduent, Anno 1.5.5.8.

K. do. v. vicinus

Joannes Sempfeý.

1 5 5 8.

SZ. TAMÁS APOSTOL NAPIÁN.

XXVI. FÓRIS GÁSPÁR, FORGÁCS SIMON TISZTTARTÓJA, LÓCSE VÁROSA FŐBIRÁJÁHOZ.

Hertneken, Sáros vmegye székcsoi járásában.

Adnája ki az mester embert, az hóhért.

Eredetije Lócse sz. k. városa levéltárában, hol betüröl betüre vette mássát Fabriczy Samuel, m. akad. levelező tag, 1839. Május 12d.

Czímzete, kívül. Ez leuel Adafěk az Lócseý fe býronak nekem Týztelendo Jo Vramnak es mind az polgarok kezeben nekem býzod Vraýmnak.

Ex hertnekh petunt Staschkonem.

Jegyz. Ezt Lócse városa jegyzője irá a' levél külsejére, ülésben felolvasttakor. D. G.

Kezenettemet es zolgalattamat Irom kegelmetek mintth oj vraýmnak, Touaba Ezen Igen kerem kegelmeteket mýnt o Jo býzod vraýmat az en vramnak Touaba valo baraczagaýert hogý keglmetek adnaýa ký az mester embert az hohert Ifmeg en felelek keglmeteknek hogý olýan bekefsegel meg köldom keglmetenek, az mýnt keglmetek el boczatýa Im ketth fotteft költem en keglmetekhez es keglmetek agýa nekýk, ha Ezen Igýn kerem keglmeteket mint Jo býzod vraýmat hogý keglmetek eneköl nehagion, Ifmeg az mýben keglmeteknek fzykfsege lehet keglmetekert minden fzolgalatot mýelek, mintt oj býzod vraýmert, es az mý annak az ő Jutalma arol en felelek hogý meg lezen iften tarczaz meg keglmeteket minden Joul hertneken, zent Tamas apostal napýan 1558. Gaspar Forýs Forgacz Sýmon týztartója hertneken.

1 5 5 8.

XXVII. DOROZLAY JÁNOS, LÓCSE VÁROSA FŐBIRÁJÁHOZ.

Tokajról.

Nem vagyok olly *értellen* hogy a' kegyelmed kárát örüljem; többet *sem* irok *sem* izenek; akarok lennem, benne, 's Tokajt, *t* helyraggal, később *Tokajon*.

Eredetije Lőcse sz. k. városa levéltárában, hol, Döbrentei Gábor megkeresésére betü-
röl betüre vette mássát Fabriczy Samuel, m. akad. lev. tag 1839. Május 12d.

Czímzete, kívül. Egregio Domino Judici primario in Loche Dño nob. semper honoran.
(P. H.)

Közönetemnek vtana magā ayanlafat Im ertē az k. lewelet hogý en embe-
remet kýgiem fel az penzert azert nē Twdom ha vagion k. az Twtara hogý
az ados lewelbe vgý vagion hogý kaffara ala hozak az penzt ha penig ala nē
hoznak anak vtana valamit vtana költwnk az mynd meg fizeteffek azert en
eft el feleýtetē volt k. meg Irny de Týzen hat forýntot kýwanok az költfeg-
be mert ketfer Töbet költötwnk hogý löciere fel mentwnk hwzon öt forint-
nal is de en .k. eft mywelem hogý az Týzenhat forintot meg kýwanō az költ-
fegre. Ifmet az adoffagot .k. kenýg ara m halafon hogý en emberemet kyl-
denē oda mert anak nē Illýk lený Towaba .k. ere vgý výfelýen gondot hogý
pwnközndel Towab en eft el nē varō mert en vrānak zoltā felöle ha azkora
meg nē lefen myd az költfeg mynd az adoffag felek rayta hogý .k. Töb ka-
ra fog köwetkezný Týfer valo adoffagnalis de en nem vagiok olý ertetlen
hogý az k. karat örwlýem mert kegýelmetek is vgian kereftýenek myt my
de meg hýgie .k. hogý karofa fem akarok maradnō en enel Töbet fem Irok
fem Izenek hanē az penzt varom lýfkara az biro kezibe varō ő nala en meg
lelem Towaba az haz felöl Ir.k. ha .k. vgý cielekefik en velem hogý őfwe
nē vefwnk mýs az miwel lehet mynden baratfagal akarok k. lenē Isten Tar-
cýa k ez lewel költ Tokajt anno die 1558. Dorozlay Janos.

De debito Junioris Laurentii pellionis.

1 5 5 8.

VASÁRNAP.

BEBEK GYÖRGY, TELEKESY IMRE, PETHÓ JÁNOS HIRDETMÉNYE.

Szendróben.

XXVIII.

A' rabló törököket megverték, Kassa, Lőcse, Bártfa, Szeben, Te Deumot énekeltesen, lő-
tessen, vigadjon.

(4*)

Eredetije találtatik sz. kir. Lőcse ns városa levéltárában, mellyről betüről betüre másolta le Fabriczy Samuel, m. akadem. levelező tag, 1839. Május 12d.

Mý Bebek Giorgý telekefý imre es petho Janos akarank eft k tutara adnia, kafaý bironak es polga eperiefýeknek loceýeknek bartuaýaknak es febinýeknek, hogý az iften akaratiabul az kiral ferencieýuel az mel torok rablani iut wolt meguertuk fok fw nipek holtak meg fokan uadnak fogua es benek, azirt k agion halat az iftenek, hogý w fent felfege ig atta, k tedeom laudamuft inekeltfen lutefetek wigagiatok ez Jo ferencien, az mel fw nipek it wadnak fogua ast mongiak, hogý woltak nig ezeren, nagý fok Jo nierefiguel iartunk iften tarcia meg k ez leuel kolt fendero warofaba wofarnak 1558. (P. H. P. H. P. H.)

1 5 5 9.

JANUARIUS 16D.

XXIX. TELEKESY IMRE, LŐCSE VÁROSA BIRÁINAK 'S ESKÜTT POLGÁRINAK. Tárkány melletti táborából.

Ó Felsége hada élésére gond legyen. Többülni = több lett.

Eredetijét Lőcse sz. kir. városa levéltárában láthatni, mellyről betüről betüre másolta le Fabriczy Samuel, m. akadémiai levelező tag, 1839. Május 12d.

Czímzete, kívül. Honestissimis Ac prudentibus. Dominis Judicibus et Jurat. ceterisque. Ciuibus Ciuitatis Leoche 2c Dominis et Amicis nobis honorandis (P. H.)

Honestissimi Ac prudentes dni et Amici nobis honorandis Salutē et Amicitie nre Commenē kegh az elesre wýfellyen Gondoth hogý az w felfeghe Hada elesnekwl megh ne fogýathkozzek merth Ith Az nep Immar megh kezdet Theobbwlný az eles 3wk Azerth k. kwlgýen kenýeret es egýebfele eleftis Az w felfeghe Taboraba penzre megh Aggyuk az Arrat In reliquo d v valeř optamus Datū ex castris In Tharkan posít 16 mensis Januarij Anno Domj 1559

1 5 5 9.

GOTHÁRD UTÁNI VASÁRNAPON.

XXX. PELLYO JÁNOS ÉS TÖRÖK IMRE, NAGYSZOMBAT KÜLDÖTTEI, E' VÁROS BIRÁJÁHOZ ÉS ESKÜTT FELEIHEZ.

Bécsből.

É-ző e' szavakban: eremesth, kenyen = örömet, könnyen. Az ekkori Nagyszombatnak e' küldöttei nem tudának németül. A' mai Nagyszombat német és tót lakosa közt keresni kell a' magyarul tudót. Deffewffy wram, azaz, a' posoni kamaraelnök, vagy akkor: kamaranagy. Thurnschwamb szerint: kincstartó. Ezen Cserneki Dessewffy János is, úgy látszik ekkor Bécsben volt. Magyar levél van tőle a' II. kötet Vegyes iratai között a' 89—90d. lapon, 1552-ből.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czimzete, kívül. Prudentibus ac circumspēctis dō Judici et Juratis civibus Thýrna-
uñē 2c dōmis nobis semp obfervandiffimis.

Szolgálatwnk ajánlása wthan, ýzennýek kegelmeteknek kezenetýwnketh Týtzelendew býro wram nemes wraým, eremesth mafs awagh ýobb wýssa-
goth ýrnank ha walamyt twdnank, de bator ezt fe hallottwk wolna, ez maý
napon mýkor az en kochymath ala bochyattam azonnal egh fertal orawal az
utan Defsewffy wrwnk zallaffonkthwl hozza hýwatott wala, megh ýelenthe
az Taxarol walo leweleth, hogh tegnapý napon el kýwltek kegelmeteknek
keth ezer foryntoth kewannak tizenewted napra . kenýen Deffewffy wram
ezzel ajánla magath, hogh ebben ez taxa dolgaban megh ýelenthý hozzank
walo ýo akarathýath . Immar thý kegelmetek zollýon ews wegezzen rola
mýth kellýen mýelný, towabba ýde ollý ember ýs kellene ký nýmeth nel-
vet ýs erthene, mosth kellene ha twdnank mýwel magwnkath excusalný
awagh menthený ýo wraým, valeāt vrē do : felč vienne domiča post Got-
hardi, Anno 1559. Johannes Pellyo et Emericus Thewrek,

Towabba walamý lewelýs wagýon, arrol az kevlthegrol mýkor az spanio-
lokath ott tartottak . Twgýa Notarýwss wram, talam walamýth haznalna.

1 5 5 9.

AUGUSZTUS 14D.

TELEKESY IMRE KASSAI FŐKAPITÁNY, LŐCSE VÁROSA BIRÁJÁHOZ ÉS XXXI.
ESKÜTT POLGÁRIHOZ.

Kassáról.

Mivel Lengyelországban döghalál van, senki most oda ne járjon, onnan jövő lengyel marhá-ját elvegyék, bíró házánál tartsák. A' budai pasa, Rákosra szállott; Lőcse, második levélre, induljon. Közitekbe, nem: közibétek, álgyu benne.

Eredetije Lőcse sz. k. városa levéltárában, mellyről mássát vette betüről betüre Fabri-czy Samuel, m. akad. level. tag, 1839. Május 12d.

Czimzete, kívül. Prudeñ et Circumspectis viris Judici et Juratis Ciuibus Ciuit̄ lew-chouien̄ dom̄is et Amicis nobis honorañ (P. H.)

Prudeñ et Circumspecti viri domini et Amici nobis honorañ. Salutē et commendatōm Erth̄yeok ezt hogh m̄ywel lengiel orzágban nagh deogh halal vagion maftan. azert haḡywk es parancholl̄ywk is, hogh Senk̄y Thy keoz-zeoletek oda be maftan ne Jar̄yon ha penigh valam̄y lengielek morhaj̄okkal keozitekbe akarna Jeon̄y is megh annak morhaj̄athis elvegietek es az biro hazanal megh tartaffek, ha Innen alol valok is oda be mennenek morhaert azoknak is azon moldon el veḡyek, Thowaba il h̄yrt Irhatwnk th̄y knek hogh az Budāy Bafa m̄ynden nepewel erēywel, alḡyw̄wal az Rakofra zal-lot howa eoḡyekezzenek megh nem ert̄yeok haḡywk azert es parancholl̄ywk is hog legietek kezen es ha zeokfegh lezen az howa zeokfegh lennetek kezen, az mafod̄yk lewelemre hogh azonnal Indull̄yatok, Bene valete, Dat̄u Caffo-uię die 14. Augufti 1559.

Emericus Thelekešŷ
Generalis Capitaneus Caffouien̄.

1 5 5 9.

MINDSZENT UTÁN CSÖTÖRTÖKÖN.

XXXII. TÖRÖK IMRE, NAGYSZOMBATI KÖVET, AZON VÁROS BIRÁJÁHOZ VASÁROS MIHÁLYHOZ ÉS AZ ESKÜTT VÁROSFELEKHEZ.

Bécsből.

Hangoztatása é-ző, mint: bewchbel, tebb, terthenhet̄yk = Bécsből, több, történhetik, mutatja. Királyné asszonynak, vagy tizenkét kemény teelő dinnét küldet Nagyszombattal.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kike-reste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser Jósef azon sz. k. ns. város hites jegyzője.

Emericus Thelekešŷ feribit ut parati finus ad profectiōnem contra tūrcam cum fecun-dario scriptum eius uiderim item ut poloniam et polonos ut infectos uitemus.
Jegyz. Ezt Lőcse városa jegyzője írta fel a' levél külsőjére, tilésben felolvasatakor. D. G.

Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czimzete, kívül. Prudentibus Ac circumspētis domino Michli Waffaros Judici et Jurath9 Ciuib9 Thÿrnawÿen et dominis mihi semp obſuana

Tÿztelendew byro wram nemess wraym, 3olgalatom Aÿanlassa wthan, egynehan3or kesertetthem be az warba erseketh, az warbol megÿnth haza, de derek3erÿnth nem 3olhattham wele, wg mÿnth kelleth wolna, hanem myndzenth napÿan, ebed wthan halgatotth megh engem, ews ÿakwsÿth Ferenczeth, kyth soha nem mÿelth Credentÿa leweleth ker wala thÿwlem, ez kwthafsÿ dolganak jele, mÿnd az altal ÿo akarathal mwtatthya hozzank magath. Az bathorÿ dolga felwl ÿs 3oltam nekÿ, mÿnth ha tanachÿoth kerdett-hem wolna thÿwle, a mÿkkeppen kegelmetek megh hattha wolth, hogy hÿre nekÿwl chazarnak be fe aggyam az suplicatioth ezth ÿo newen wette kegelmetektÿwl, erre ÿs wala3th thewn ezt monda hogy ala megÿen pofonba, ha walamÿ ÿoth wegezheth rola wele ÿo hanem reÿa kell hÿnnÿa, kegelmetek 3abad wele, walamynth wegeztek, de Az en sententiam Thoma francisci wrammal eggh, ez chÿak hordoznÿ Akar bennÿnketh 3ep 3awawal, soha ÿg wege nem lezen, ha az kamarass wrak Azon ÿo akarathban akarnak hozzank lennÿ mÿnt en elewtthem magokath aÿanlotthak, hÿzem kedÿg el sem waltoztatthÿak, oda kell thama3kodnwnk, de Az ÿsten twggÿa chÿak, mofth kÿnek kell hÿnnÿ, ersek ha holnap nemÿs de 3ombaton altalanfogwa elÿndwl bewchbel pofonba paulinuft az tanachba akarÿa chÿazar wenni, drafkowÿch wram az Forgach pÿspekÿs mynden ÿo akarathal wannak az 3egÿn ÿÿpÿtalÿekhoz, ha az elewen neften ffattzyan, o3than tÿz fogol, byzon darwath fokhatnank wele. Towabba ha ÿo Telelew dÿnnÿenek wagh Tyzenketthenek, kÿ kemen wolna, 3ereth telethne kegelmetek ha tebb lehetne sem arthana, kÿralne a33onnak azzal kedweth lelthethnenk, megÿnth terhess

hath wagh het holnapÿ gyermek wagÿon nala, azt erthem bizonnÿal, az fele dÿnnÿenel masth nÿnchen kedwesb ethele, wg terthenhetÿk wgÿan azon kochÿn enÿs haza mehetnek oÿtan, ysten tharchÿamegh kegelmeteketh ÿo egeffegben, / wÿenne ffa quinta post om̄ sanctorū Anno 1556.

Vř fr̄ et fervitor Emericus Thewrek.

1 5 5 9.

NOVEMB. 28D.

XXXIII. TELEKESSY IMRE, LŐCSE VÁROSA BIRÁIHOZ, ESKÜTT POLGÁRIHOZ.

Kassán.

Keményen parancsolja, hogy a' bakka, *bapka*, új pénz nemét Ő felsége rendelete szerint vegyék el. Mielheti, szóban nincs v. 'S *nélkül*, a' névszóhoz ragasztva: akaratjanélkül.

Eredetije látható, sz. k. Lőcse városa levéltárában, hol betüről betüre másolta le Fabriczy Samuel, m. akadem. levelező tag. 1839. Május 12d.

Czímzete, kívül. Prudentibus ac Circūspectis dn̄is Judicibꝰ Juratꝰqꝰ Ciuibꝰ Ciuitis Lawchoviē 2c Dn̄is et Amicis nobis obfzuadimis. (P. H.)

Prudentes et Circūspecti dn̄i et Amici nobis honorand̄ Salutē et Amicitiā.
Thowaba Im erthem thÿ keg: mÿnemw haborufagot Indeÿtott legen, mÿnd az Warmegekben es mÿnd az warafok között, az Bapka dolgabol, kÿt az mÿnd erthek keg: el nem Akar wennÿ hanē negeuel eg kraÿcÿarert, Azert ez penz walogathafbol nem erthem honnan legen az a hathalom, thÿ keg: hog cÿak thÿ keg nem akarÿa el wennÿ, Azert hagyãthok azt . . . Semÿkepen keg: azt eõ fel: Akaratÿanelkwl nem mÿelhetÿ es eõ fel: wtan Ifmeg en akarathom nelkwl Azert az mÿnt keg: az eõ fel: panafaban Be atta az Bapkat ketheÿnel eg penzert, keg: is azonkepen wege el es wg ellÿethek wele abbol femjkepen nem akarÿwk hog . . . cÿak thy zakadnathok magathoknak az dologbol hanē keg: wgian elwege, mert ha keg: ebbõl kwlõmben cÿelekedÿk, kecfegnelkwl hog femmjkepen nem akarÿwk megh Bwnthetefnelkwlis hadnÿ Bennetheket, Secus nō factūr Valē Easd̄ optamꝰ Datum Cassouie 28. Nouēbris Anno 1559. Emericꝰ Thelekeffÿ 2c.

by Selektédti brief von babben.
Jegyz. Ezt a' jegyző írã a' veit levélre.

1 5 5 9.

DECEMBER 6D.

TELEKESSY IMRE, LŐCSE VÁROSA BIRÁIHOZ ÉS ESKÜTT POLGÁRAIHOZ. XXXIV.
Kassáról.

Hogy 80 gyalogot szerezzenek, 's az eperjesiekkal egyetemben, négy szekeres lovat, jót, tarazk alá valókat, és két szekeret jót por és golóbis alá. Levelünk látván, haladéknélkül, ha a' szükség kívánandja, benne.

Eredetije Lőcse sz. k. városa levéltárában, hol Döbrentei Gábornak a' ns városhoz irt hivatalos folyamodása után nyert engedelemmel betűről betűre másolta le Fabriczy Samuel m. akad. levelező tag, 1839. Május 12d.

Czímzete, kívül. Pruden' ac Circūspect9 dñis Judicibus Jurat9q̄ Ciuibus Ciuitis Lew-cyowýen9 dñis et Amicis nobis honorand' (P. H.)

Pruden' ac Circūspecti dñi et Amici nobis honorand' Salutē et amicitia. Thouaba thý keg: ezt akartuk thutara adnwnk, hog' moftis eö fel: wyönnan erős parancýolatunk Jött, hog' mynd' oraban kezen legwnk, hog' ha az theöröknek ez . . . alat walamý mozdulafa theörtýnnek tehat tehetfegwnk zerýnt az eö Igekezeteknek ellene allananc, Azert hagwk mý thý keg: az eö fel: neue alat ez mý leuelwnk lattwan, es thý keg: kerýwkis, hog' keg: ezenel 80. gyalogot zerezen, ký mynd' oraban kezen legen. hog' ha az 3wk-feg hirhelenfegel keuanangya, tehat mynd' haladeknelkwl Indulhasson, Es thý keg: az eperýefýekuel egethemben, neg' zekeres louat Jott kezeýcýen tharazk ala walokat, Es annak felette Ifmeg ket zekeret Jott por es gwlobis ala es az mý ahoz walo zerzam, kirwl Irtunk mý az Eperýefýeknek is, kyt thý keg: Semjkepen el ne halgasson, Secus nullo mō factūr Easd' valē optam9 Datū Cassouie 6 die decembris anno 1559.

Emericus Thelekeffý 2c

1 5 6 0.

SZ. MÁTYÁS UTÁN VALÓ KEDDEN.

LISZKAI BIRÁK ÉS POLGÁROK, A' LŐCSEI BIRÁKNAK ÉS POLGÁROKNAK. XXXV.

Liszván, Zemplin' hegyaljai járásában.

Tinnen magatok, kérnők, benne. 'S „járjon érette, a' későbbi „járjon utána“ helyett.

VEGYES R. M. IRATOK.

(5)

Telekefeli petit 80 pedites tormenhu et
4. equos.

Eredetije találtatik sz. kir. Lőcse városa levéltárában, hol tülemlített úton betüröl betüre vette mássát Fabriczy Samuel, m. akad. levelező tag, 1839, Május 12d.

Címzete, kívül. Tűzstelendew nemes býraknak es polgaroknak adafsek ez lewel Lewczen 2c nekűwnk býzoth vraűnkknak. (P. H.)

Tűzstelendew nemes Wraink kezenetűwnknek es zolgalattwnkknak wttana te k. műnekűnk Izent vala bodifar deaktwl hogű ha az te kegelmetek vűnczelerek hogű ha fogwa vagűon azert mű azt monhatűwk te kegelmeteknek hogű fogwa vagűon azert kerűwk te kegelmetteketh műnth býzoth vraűnkoth az vriftenerth hogű te kegelmetek Jarűon erette zereze kű te kegelmetek az keth zegen emberth nűak vago Antalt es Chwlűak Lazloth merth mű erette nem merenk Jarni eztes chűak vgű Irűwk te kegelmeteknek hogű műn ha chűak Tűnen magatoktol Jarűatok erette erewke megh zolgalnok te k. műnth býzoth vraűmnak Towaba Jol erti te kegelmetek hogű megh holt az mű vrunk azerth megh mű magwnk fem Tugűwk hogű megh howa lezewnk el Te kegelmetek Inkab erti kű kertte vona megh kűraltwl te kegelmetteketh ara es kernewk hogű megh Izene te kegelmettek műnekűnk azt hogű az kű (*igy*) kűraltwl megh kertte vóna lűzkat az vriften Tarchűa megh te kegelmetteketh műndē Jowal ez lewel kewlt lűzkan zent mattűas vttā valo keden 1560.

Lyzkaű býrak es polgarok.

1 5 6 0.

APRILIS 7d.

XXXVI. PERÉNYI BIRÓ 'S ESKÜTT POLGÁROK A' LŐCSEI BIRÓNÁK ÉS AZ EGÉSZ TANÁCSNAK.

Perényből, Abauj vmegye csereháti járásában.

Eljárnak, igérik, Magyar Fábian megtolvajlása kitudakozásában.

Eredetijét Lőcse sz. k. város levéltára mutatja. Mássát vette, betüröl betüre Fabriczy Samuel, m. akad. levelező tag, 1839. Majus 12d.

Címzete, kívül. Ez leűel adafsek az Lőczei bironak es az egez tanacznak nekűnk tűzstelendo es bizot vraűnkknak. (P. H.)

Köszönetönket es zolgalatonkat ty keg: mynth Bizoth wraýnkknak . Im ertýwk panazzat az ty keg: polgar tarfanac, tudnia illic, ez Ližkaý Fabýannac, (mas neuen) magýar Fabýannak, hog' ith az my Hataronkban ualamy gonoz teuö emberek, meg toluajlottak uolna Azert ebben ajanlywk magonkot ty keg: hogý tudakozonk zorgalmatofsaggal rayta, hog ha kezönkben akad es megh foghattýwk ty kekegyelmeteknek (*igy*) hýrre akarýwk tenný es ty keg: Igazat akaronk felolo zolgaltatny Iften Tarcya megh ty kegyelmeteketh ex Perén 7 die april 1560.

Judex et caeteri ciues Juraty In Perén 2c.

1 5 6 0.

MÁJUS 25D.

TRAWA JÁNOS, GEDŐ VÁRA PORKOLÁBJA LEVELE.

XXXVII.

(Kihez? nem tudni, mert czimezete nincs meg.)

Gedő várából Nógrádban, Ma: Várgede. Rom.

Kelenföld; közélb, az ki Törökök, melly helyett; bizony volna, bizonyos helyett, benne. Ir a' Török' mozgásairól. A' tábori erősítés, bepalánkozat volt.

Eredetije találatik Lócse sz. k. városa levéltárában hol betüröl betüre vette mássát Fabriczy Samuel m. akadémiai level. tag 1839. Május 12d.

Eoroke walo zolgalatomot aiālom nagy: mint Bizodalmas vramnak Towaba nagy ezt adom tutara hogý az ki Törökök az Rakofon voltanak, es az kik az kelenföldön voltanak azokis mind altal költenek, es az mas eiel mind it vachyon haltanak, az hire az hogý ide zabadka fegechýegere akarnak jöny, mert zabadkat igaz vgian akariak chýnalni mint az filek varafat, azt eritem hogý it zinte olian had akar lakni mint fileken az faiatis imar Regen horgiak az palanknak zandekokot azert bizonnial nem tudom de azt eritem hogý annak az meg chýnaltatafanak fegechýegere jönek ha közélb jönek aztis tutara adom nagy Touaba egý emberem iowe Bwdarol az azt monda hogý azt halota hogý nandor feir varnal öttwen ezer török volna azt mongia hogý azt erete hogý Ide ziget ala Akarnanak Jöny ö azt Bezelly hogý azis Bizony vol-

(5 *)

na eandē v m. d. valē opto Datū ex Castro Gedeō 25 die Maÿ anno dñi
1 5 6 0.

Joannes Trawa, Castrÿ Gedeō Castellanus mpp.

1 5 6 0.

UR MENYBEMENETE UTÁN KÖZELBIK VASÁRNAPON.

PELSŐCZI BEBEK GYÖRGY LEVELE.

(Kihez? nem tudni, mert ezímezete leszakadt.)

Szendrói várából.

A' kastétyt *fűből* csinálni akaró török ellen indulását jelenti; *kém* benne, mi most, *spion, ispiou*.

Eredetije Lőcse sz. k. városa levéltárában, hol betüről betüre vette mássát Fabriczy Samuel, m. akad. levelező tag 1839. Május 12d.

Mağce dñe et tanq̄ fr̄ nobis honorañ salutē ac feruithÿ ñri comenñ. Ezt akaram kegÿ tutara adnom hogÿ kegÿ ennek elöteis egÿ nehanzor Irt ennekem es Izent hogÿ török hirt Irnek kegÿ, azert meg ez ideig semmit nem Irhatam gonozt kitöl valami felelmönk löt volna, hanem most ez napokban egÿ nehanÿ kemeim bizonnial meg hozak az pelfoczy capitánokis megirtak Bizonnial hogÿ altalan fogwan az török Castelt akarna chÿnalni vagy Beien awagÿ tornalian az faia kezen vagion, mind zabadkához hortak az faiat Im-mar onnet vizik el eezÿerfmind az hol az castelt akariak chÿnalni, azert en ezt kegÿ akarā tutara adnom hogÿ Im enmagam zemeliem zerent az en nepe-mel indwlök es az Castely belieket mindeniwt meg Jarom, ha eles erhetem hat el haniom hogÿ meg ne chÿnalhaffak ez alat kegÿdis legien kezen nepe-wel, hogÿ az howa az ő felf: zwkfeges zolgalattia kewanangÿa kegÿ Indwl-haffon, q̄ supest ead̄ felcime valē opto Datū ex Castro nřo Šendró dñico proxima post festū ascensionis anno dñi 1560.

Georgius Bebek de Pelfwthf.

1 5 6 1.

APRILIS 14D.

MEHMET HATVANI SZANDCSÁKHOZ, LEVÉL.

Egerből.

XXXVIII.

XXXIX.

Hasszon oda pasa megígért váltságát nem akará kifizetni Mehmet, ezért fenyegetés, a' török esel és jellem szemrehányása. Világítja a' rabok kiváltása körül folytattak. Erőtéljes levél.

Eredetije a' nemzeti múzeumban Pesten a' „Verantiusénak czimzett levelezetek“ között. Kikereste 's leiratta Döbrentei Gábor 1839. Juniusban.

Ad Zangchacchum Hatwanieñ. Mehmettum. Azt olwaffok zentiraľban, hagi mikepen menjörzagban az apjath fia bewneerth, fem az fiath apjayerth nem bintetyk, azon modon ez vilagi Teorwenbenis nem zoktak sohwt fenkjť mas ember vetkeert, es bewneert, Azert ha teneked valamit vetet az vjtezlew zemyl kathať ferencz; te twdod azt, mjchoda dolgod wolt wele, es ewteth kerefed, nem mjnket, fem az mi kapitaninkath, kjk te neked mj welewnk egyetembe femjt nem veteotek. Annak okaert mert az Hazon oda baffy zabadulafarol, es Sarczolarol teneked egi nehan vjtezleo Agaydal mj nalwnk hťt leweled wagion, kjwel keotelezted magadat azon Agaydal, hagi minden okvetetlen az napra mjnekewnk az Hazon oda baffy Sarczolarat epenfelgel meg hozza, Jol meg lassad, hagi az hťteodet meg ne zeploefyched. Mert nem illik mj rajtwnk vened, az mjwel kathať ferencz, vagi valakj mas ados teneked, kjnek chak mj welewnk zerzedefe, es hťt fogadassa vagion. Es az okaert mjth mj nekeunk fogattal, minden Igaffag zeorinth tartozol minekewnk meg adny. Az kathať ferencz penig mert magyar orzagban Jo, few, Jambor, es nem zegeny nemes ember, foha ne hjggjed, hagi az Jo newre, es Tjzteslegere gondot ne viselne, es nem vigjazna az ew tekeleteslegere, valakinek mjť hťt nekewlis fogadoth, awagi fogad. Sewt inkab fenkj egieb oka minekewnk nem wolt, hagi az Hazon oda baffyth az te hťtedre, es az te Agaidrais el bohattok, hanem chak ew maga kathať ferencz. Mert mj Igen iol meg esmerwen az Teoreokeoknek termezetyth, erkewlichťt, Teorwenyth, es minden okoffogat (meg bochafd mj nekewnk) de zalog nekewl femmi kepen nem akarjok wala el bohattany. Vgian ezen Teo-

rek forteltul felwen, akýbe ereolkeodel mýnket eýtený. De mert mý kezetewnk teob dolgokis efhetnek, nem chak az maftaný, az Hazonoda baffýt, kerewnk tegedet mint ellýen few zemýlth, es zomzedwnkat ne wech e felemodal mýnekewnk. Mert mý kewes penz nekewl nem nyomorozwnk megh, de inkab te magadnak wethketh, es olý zemelnek karth tehecz kýt az vtan nem vennyd feol egi nehan ezer forintert. Towaba ha megis azt mieled, a mýt Irtal, twgiad hogi It lewen mýnalwnk hýt leweled mellet Jo zalogwnk, meg wehettýek az mý karwnkath. Vegezetre ha igi akarz ennek vtannais mi velewnk chelekeodný, apadnak minket tewbe ne newez, mert mi es zep zoth twdwnk adný, de fenkýt chalni nem zoktwnk. Ifen keg: tarcha egeflegbe. Kewlt Egerben 14 napýan Aprilifnak 1561.

1 5 6 1.

JUNIUS 2D.

XL.

KERECSENYI LÁSZLÓ, GYULA VÁRA 'S ORSZÁG ALSÓ RÉSZEI KAPITÁNYA, ÉS BÉKÉSI, ZARÁNDI FŐISPÁN, VASÁROS BÁLINT NAGYSZOMBATI BIRÓHOZ.

Gyula várában, Békésben.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser Józef azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Józef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Circumspecto ac pruden dōino, Valentino Was Aros, Judici Cīiis Nagy Zombath fratri nobis honorañ. (P. H.)

Jo attýamfýa býro Wram, kezenetwnk es magunk aýanlása wthán. Egy Zombathý Ember, Kýs wr Janos, ados Ide alá, nagyfalwý Zenyé Janosnak fl 138 kýre wolth keotelezese, hogý megh ez el mwltth Zenth Mýhal napýara, Ith gýwlan eotet megh elegýthý, mellýet mýnd ezdýgh el mulathoth, azon Zenyé Janos tatozýk ez nagy Zombathý Kadas mýhalnak fl . 276. azerth az Kýs Janos adosságaérth, ez Zenyé Janos tarthoth megh ith, az eo adassa-

gabol kywel Kadas Mýhálnak tartozneýek † 138 azerth Jó býro wram Ereol-
tefd reýa az Kýs wr Janost hogý Jeoyeon ala, es igazýcha el dolgath, merth
azdýgh az marhath kyth Őeny Janos megtartoth el nem zabadýttýok mýgh el
nē Igazodik, ha penigh az Kýs wr Janos az mý zegensegben wolna hogý azt
meg nē adhathná, mý ollyath tartwnk Erte ký meg adhafsa, chak tuda-
swnkra agýad oztan mý Ennek az eo marhayath el zabadýttýwk. Vale datū
In arce Gywla 2 Juný 1561.

Ladislaus Kerechený de Kanýaffeolde p̄dictae arcis oppidi gywla, Capita-
neý Sacř Cesar̄ regie matt, partiūque Inferiorū regni hungar̄ Supp̄pmus, ac
Comes Comittum Zarand et Bekes.

1 5 6 1.

PÜNKÖST ELŐTTI CSÖTÖRTÖKÖN.

BARÁTI MEZE FERENCZ, APJÁHOZ.

XLI.

Mocsonokról, Nyitra vmegyé nyitrai járásáb.

Fredetije a' pozsoni káptalannál. Kikereste Döbrentei Gábor titkári felszólítására 's
másolatát összehasonlította Gyurikovics György, akadémiai levelező tag, 1835. Octob. 18d.

Közenettemeth Őolgalatomat Irom mýnt bizodalmas Jo Apamnak örölóm az
te kegelmed Egefsegett hallanj mýnt bizott Vramet. Towaba Im gelertwl
megj wettem az barmott, azert azt mongia hogj wallamý neg 3az forintara
Poztora vagon zeksege, kerem te gegelmedett, (igy) hogj te Kegelman aggion
Srangý Janosnak 400 forintara poztott, Es Eő gelertnek aggia, Erre vgian
Igen kerem the kegelmedtt mýnt bizot yo Apamot. Isten tarcza megj the .
Keg: mýnden Jowal. Ez lewell Kőlt Moczonagon Pinkeft Elöt walo czeter-
tekon . Ano 1561. Barathj meze ferencz.

1 5 6 1.

NOVEMBER 13D.

NAGY ANTAL TOLNAI FŐBÍRÓ ÉS A' TÖBB ESKÜTT POLGÁROK, NAGYSZOM-
BAT BIRÁIHOZ ÉS ESKÜTT VÁROSFELEIHEZ.

XLII.

Tolnán.

Benne: hogy a' bizonyságokat rend szerint mi *megtanultatnók*, tehát: megtanultatni = authenticare, festi a' feslett élet elleni szigorúság akkori szellemét. Hangosztatása ő-zó.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz, hites ügyvéd és Kaiser Jósef azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Februarius 18d. 1840.

Kézénetúnket es magűnk ajánlasat ýriok tý kigielmetéknek mýnt mý Býzot Vraýnkknak, es atýankűainak . Meg erttették az tý kigielmeték leűelet melyben ýrt tý kegielmeték mý nekeűnk az Őabo Lórýnt felől — tudni illik, hoý az býzonsagokat rénd zórýnt mý meg tanoltatnok, mý ennek elötte is irtűnk tý k: az Miklos Deakne eletý felől . Moftanis vgýan azon Býzonsagokkal, es vallasokkal itt írűnk, Cýak hogý tób Býzonsagokat írűnk: Az Býzonsagok ezók, Výda Antal, akkor idóbelý efkewt Býro, Vóros ferenc, kadas Ambrus, kalamar kelemenne, es Őalaj Ambrusne. Ezóket mý hýt zórýnt réndel meg kerdóztéwk. Výda Antal azt valla hogy ew nyolecz forintiat, es 33 d. ýtta meg az Býrsagnak, az mely Býrsagot akkoron Miklos Deaknen az kűrűasagert wettenek: hog' az Vra halala utan ket eztendówel g'erméke lét volt. Kadas Ambrus vallasza ez az Miklos Deakne felől, hogý ew oth volt Pataýn akkoron mýkoron az afz3onnak oth gyérméke lett az Vra halala vtan ket eztendówel. az Ghérméket az Miklos Deakne oth hadta, es mas nap ide Tolnara haza jewt, es vgian azon napon hetfewn ýt kj rakodot az pýarzon, Akkoron az Tolnaj few Býro ezt meg ertűen, oda megýen, es az a3zont meglatűian mond nekj, te hýrós kűrűa (vg'mond), mýt jarz ýth az jamborok kézét, nem illik, vg'mond, te nekéd ýlnéd az jambor a3zoniok kezét. Te kűrűa az Dýznonalis alab valo wagý mert mýkoron az ýo Dýzno meg fýazik, harmad napig az Alambol fél nem kél, te kedig hýres kűrűa meg fattiaztal, es

fattýadat el haĝúan ide Jewttel hýres kŭrúa, az varas kezzibe, czo fél kŭrúa ýnnen, es akkoron fel Izúen be ýze az Býro az ew hazaba, es az marhaiat ew vele az kadas Ambruffal rakatta be az Býro az ladaba, es be pécetélűen az ladat vgý výttek be az Býro hazaba. Ez hýt zérýnt az kadas Ambrus vallafa. Vérés Ferenczetis hýt zérýnt meg kerdózuen, zýnten ezenkeppen te-we az vallaft mýnt zýnte az Kadas Ambrus. Kalamar kelemenne illien val-laft tewén mý eléteűnk hogý ew oth volt akkoron Pataýn mikoron az Ka-talýu azzonnak az Miklos Deaknenak az ew Vra, halala vtan ket eztendewel let Górméke, akkoron kerdéte az Kalmar Kelemenne tewle, hol vette az Górméket, Miklos Deakne azt felelte hogý Bonýhanra megýén volt Vasar-ra, es az Katonak oth cýnaltak nekj. Ez az Kalamar Kelemenne vallasa. Zalaj Ambrusnenak ez az Miklos Deakne felél valo vallafa, hogý ew zémeűel latta hogý Pataýn az ew Vra halala vtan ket eztendéwel meg fattýazoth oth volt hogý meg is kéréztéltek, ez zalaj Ambrusne ellýen zot mondot akkor, nekj mý dolog az uĝmond, hogý az Kalmar Borbas az te Vrad zent Mathias napba holt, es az vtan zent Marton napba leűen az te fýad az Marton, Im Ifmeghlen moftan ket eztendéwel leűen az te leaniodhol vetted ezt, vgmond, Ennekis azt felelte, hogy az katonak az Bonýhaný erdén cýnaltak. Ez az Býzonsagoknak vallafok rend zérýnt, akar zaz býzonsagot talalnank errél, de hýzdek hogý tý k: ezzel meg elegézik: mert az mely embér ket awaĝ ha-rom býzonsagnak nem hýzén, zaz býzonsagnak sem tud az hýnnj. Hogý az azzonnak Górméke let az vtan ket eztendewel ment Miklos Deakhoz. Vege-zetre, mýnd egez varasul ezen kerýék mý tý k: hogý tý k: valami Gonoz dolgot mý hozzank ne vellýén, mert mý az rutat zepnek nem mondhattýok, es az zepét rutnak. Egy kŭrúara mýnd rea téltenek az Dűna výzet, meg sem moshatna el az kŭrúanak az ew rűtsagat: Azert laffa tý k: mýnek hogý kel

lennj . Iften tartia meg tÿ k . mynd feÿenkent . Tolna . 13 . die noÿem-
bÿris 1561.

Nagy Antal

Tolnaj few Bÿro, es az tÿb efkewt polgarok mynd feÿenkent.

1 5 6 1.

NOVEMBER 13D.

XLIII. NAGY ANTAL TOLNAI BIRÓ 'S AZON VÁROSFELEI, NAGYSZOMBAT BIRÁ- JÁHOZ ÉS ESKÜTT VÁROSFELEIHEZ.

Tolnán.

Hangoztatása ő-ző, mert é, itt ő helyett van, mint e' szavakban: Benedék, embér, zenved-
nék, = Benedök, embör, szenvednök, 'stb. Becsületbántásért nemes kifakadás. Ha török alatt van
is Tolna, emberei nem gonoszok. A' hidvégi béget kérték, hogy a' kerösztýen császárrel adasson
elégtételt.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kike-
reste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser Józef azon sz. k. ns város hites jegyzője.
Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmu-
tatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke
1839b. Összeolvasta 's eredetiével megyegyezőnek találta ugyan Kaiser Józef. Kaptam
Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Prudentibus ac ěcumspectis Dōis Judicibus ac Juratis Civiūtis Týr-
nauieñ Dōminī ac amicis nobis honorañ.

Salútem, et omnis Boni incrementum. Meg ertétték mÿ ýambor atÿank-
fÿáÿtul tÿzteleñ wraÿnk, es Baratÿnk hogÿ nemelÿ nem ýambor, Berék za-
zi Benedék Deaknak mondgyak, hogÿ mÿnket nÿnd egez varasúl gonoz zi-
dalmakkal illetet tÿ k: elét, Pecÿeteűnket, varafűknak Pécÿetit hamis Péc-
eÿetnek mondotta, mÿ; magúinkat, hamisnak, etrenekéknek, es hyttele-
neknek mondot, kÿrel tudomantis tet egÿ ýambor Baratúnk tÿ k: elét:
Azert ha ez íg' vagÿon Bÿzonnial meg hÿggie tÿ k: hogÿ soha semmikeppen
el nem akarÿok zenúedni, ha zÿnte az kereztÿen Cyaazart kel erette irnűnk
is, mert meg mÿ nekeúnk ez orzagba nem volt olÿ embér kÿ azt merte volna
mondanÿ az kit az mondot az embér, megbocÿaffa tÿ k: mynd feÿenkent,
De ha valamelÿ ember tÿ kégelmeték felél ez fele dolgot, es ellÿen Rutfagot
zolana mÿ eléteűnk mÿ az tÿ k: Baratfagaert el nem zenuedněk, hanem meg
az ldegen feÿedelemnelis meg bÿntettetek: Ne vellÿe tÿ k: azt hogÿ mÿ

gonoz embérek volnank mýert ez Býrodalom ala hozot mýnket az Isten ez Idegègen (*igy*) feýedelmek Býrnank veleñk. Mynd ez altal ha ez ýg wagyon, valliok mý mýnd ez egez varaful kepeñbe az Hýdwegý Bégét, hogý az mý týzteffegeñknek výfellýe gondgiat, kýert rúuid napon az Kéróztýen Cýazart erýek es ezt semikeppen el nem akarýok zenúednyí. Isten tarcia meg tý k: Tolne 13. die nowbris 1561.

Antonius Nagj,

Judex tolnens. Ceteriq Ciwes eiusdem Civitt.

1 5 6 1.

DECEMBER 2D.

PAKSY JÁNOS KOMÁROM VMEGYEI FŐISPÁN, NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ. XLIV.
RKomáromból.

Benne: késlelje, később: késleltesse.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser Jósef azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Címzete, kívül. Nobili ac pruden: Víro Jurato Judici Ciuitatis Thernaviens domno et Amico nobis honoran

Nobilis ac Circumspecte domiñ Et amice nobis honoran poft salutē Et Nri Commen. Jewth wala en hazzā ez Jambor WeresMýklos ew felseghe zolgaja: Es Ennekem azt mongya hogh ew nekýk az attýawal oth zombathban egy penzen wetth hazok wolna. Kýth Kegelmaned eleth zemel zerýnth meg bezel-ly ew felseghe zolagaja. hogh hol wagyon az haz es mýnth wagyon dolga. Azert kerem Kegelmanedeth mýnth Jo Wramath es barathomath: hogh Kegelmaned meg Ertwen ew tele: az haz felel walo Igassagath es menyre Illetý: Kegelmaned tethefsen Igazath neký felele: es Kegelmaned az ew felseghe zolga-ath: oth sokaýgh ne keslellýe; merth Ith orankenth kell ew felseghe zolga-lattyan lený, Kyerth Kgnek nagyjob barathsagal akarok lený mýnth Jo Vram-

(6*)

nak es barathomnak de cetero do V valē optamus datf Comaromÿ: 2 de-
cemb: 1561. Joannes Paçÿ

Comes Comitatus Et Sacre Cesare, Mttis Sup̄pmus Capitaneus Comaromeñ.

1 5 6 1.

DECEMB. 28D.

**XLV. KERMENDY ISTVÁN DEÁK, NAGYSÁGOS KRWSSYTH JÁNOS CSÁBRÁGI
SZÁMTARTÓJA NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ.**

Csábrágból, Hont vmegye bozóki járásában.

Ez is embert fog tartani 20 forintig, ha kit Nagyszombathól valót elcsiphet, midőn keresete meg nem térítetnék. E' mód az egész várost kötelezte, mert mindenik félhetett, hogy utjában őtet éri baj, másért. Hangoztatása éző. Őreg = nagy.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kereste ki Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literarura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Kezenetem wtan zolgalatomath Aÿanlō .K. mÿnth Jo Wramnak towab-
ba Ennek elottho walo Idokben hattam wala ſakach Iftwannal Kÿt Oswaÿ
Iftwannakis hÿnak ot zombathā Egÿ zablÿath, es egy Aran gÿewrewth, es
tÿzen nÿgh oregh ezewft gombot felsew ruhara waloth gomb hazawal egie-
tembe, kÿt semmÿkeppen megh nē wehetek raÿta, jol lehet tewbbel is wol-
na ados de azt el engedem nekÿ chak ez megh Irt marhat Adnaÿa megh . A-
zÿrth kerem .K. mÿnth Jo Wramath kezenseges Igassagnak okaÿrth, Adat-
naÿa megh .K. wele ez lewel wÿwo kezebe kÿt hÿzem meghis mÿwel .K.
hol penÿgh megh ne adattÿa .K. ezÿrth en karofsa nem akarok maradnÿ,
hanē hwz forÿntÿgh embert tartok errol .K. protestalok. Mert nekem senkÿ
nÿomorwsaga nem kellyene chak az en marhamat megh Adnaÿa, de azt zok-
tak mondanÿ walakÿ keweshol nem Igaz sokbol sem Igaz. Jo walaÿt warok

.K. es Iften tarchya megh .K. mindē Jawawal . Dať ex Chabragh 28 Decembris Anno 1561.

Kermendy Iftwan deak

Az N: Krwshyth Janos zamtartya csabragba.

1 5 6 1.

PALÁSTI MÁRTON ÉS ERASMUS STÖKELMS KEZESLEVELE, AZ ŐKET FOGSÁGUKBÓL KIVETTEK SZÁMÁRA. XLVI.

Akarnók benne, akarnánk helyett. Irásmódja eltérő, s, zs, = sz, zs, azaz: járatlan. *Hangoztatása i-ző.* Palásti és Stökelms úgy látszik, kamarához tartozó tiszttek voltak 's őket az keresé.

Eredetije a' pozsoni káptalannál. Kikereste Döbrentei Gábor titkári hivatalos felszólítására 's e' másolatot összeolvasta és betüröl betüre így létét bizonyítja Gyurikovics György, Pozson városi tanácsnok, táblabíró, m. akad. levelező tag 1835. Octob. 18d.

Mi palastj Marton ézs Erasmus Stökelms As mi Tiztelendö ezs (*igy*) nemes Vrainknak, ki mj irettünk keseses (*igy*) lettenek, Felpeczj ferencznek, Olle andrasnak, Papj ferencznek, Paska Janosnak, Madacz Janosnak, Bibi Lucacznak, Borfi Borlobasnak, ézs as (*igy*) Tebbj nemes Vrainknak, kik mj érettünk feltlenek. Illyen wallaft tefünk hog' mj mind feinket, Josagunkat ézs mindeneket, kik Birtünkban wolna, ézs kik as ideben kiben ő Kegelmek mi irettünk as Kesefseget Tarttja as as ezstendeigh kefiben Jöwendö wolnanakis, mindeneket ketünk annak felette ha latnak ő Kegelmek, hog' mj ebbe wilongaft hallaftast, ézs tetowazazft tennünk, awag' magunkott nem akarnok igasitanj, szabadok legenek minket minden idóben esztendő elettis, zemilyem zserint mindenütt, zemel walogatas nelkül, meg' fognj, ezs meg' Tartostattnj as fogsagban, kiböl ó Kegelmek minket ki wettenek esmegh be hosnj, és ezsküfsünk az szent Haromsagra, hog' mindenkoron Jelen lefünk walamikor ő felsege, awagh ő felsege Camorafi kiwaniyak, ézs mj ő Kegelmeket zemibe ně hagunk, hanem ha magunkatt ně igasihatnók, Ismegh az fogsagban, kiböl ő Kegelmek által, Isten után megh szabadultunk estendö Be telwin be megünk, ezs ő Kegelmeket as kesefsegtül megh szabadittýwk, Iften menket szent Haromság' úg' szegillyen, hog' mindenekben ezegbenn igasak le-

sünk, esz pontrol pontra mindeneket megh alýwk. — 1561. Mý Papý ferencz, es Markhazý ferencz Illyen keteftt Thezwnk, az mý nemes wrajnknak, felpechý ferencznek, Olle andrasnak, Palasthy Mýhálnak, Palafthy Tamafnak, Paska Janosnak, Býbý Lwkachnak, Madach Janosnak, Borfý Borabasnak, es az tewbýnek, kýk Palafthý Marthontt, es erasmus Stökeltt az ew kezelesekre ký wetek, hogý ha mý ez eztendew mwlwan, myntt az ew felsege parancholýatýa tartýa, halalthwl megh walwa, ele nem allathatnank, Thahatt, az felwl megh mondott Nemes Wrajk, mýnden Marhankhoz, es žeme-lwnkhez hozza nwlhafsanak.

1 5 6 2.

SARLÓS BODOG ASSZONY (VISITATIO) UTÁN VALÓ HÉTFŰN.

XLVII. KÁLLAY FERENCZ DULSÁGOT TESZ HATALMASUL, ANTAL JÁNOS JOBBÁGY HÁZÁN.

Eredetije Kállayak levéltárában illy szám alatt: 366. Fasc. 4. Reg. unci Seculi 1500. Találta ottan, Pesten, 1837b. Fluk Eduard kir. ügyviselővel együtt keresve, Döbrentei Gábor. Mássát vette Fluk János. Fluk Eduard által pedig összehasonlítottan kaptam 1837. Május 23d.

1.5.6.2. Ez eztendőben, kallaý ferencz vifitacio vtan wala hetflewne wnnen maga žolgaýwal es Jobbagýwal egyetemben fegýwerős kezel az en Jobbagýomra antal Janofra panýolan ment, es megh nem foghattak hanem hazan nagý dwlfagoth tóttenek Annak wtanna wgýan ezen antal Janos Jobbagýom kertýt hatalmafwl el ffogta es almaýatýs el hordotta ez eztendőben, Az en Jobbagýom az ew karat nem akarta wolna őtwen forýnterth.

1 5 6 2.

NOVEMBER 18D.

XLVIII. UDWARDY GYÖRGY, NÉHAI NÁDASDY TAMÁS NÁDOR' SZOLGÁJA, NAGY-SZOMBAT BIRÁJÁHOZ 'S ESKÜTT VÁROSFELEIHEZ.

Bécsből.

Város - egyik = polgár; öreg, nagy helyett; akarná és akarnája, személyem szerint = személyesen; meg akarok szolgálni, majd: szolgálni. *Ő* helyet *ó*.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklár Ferencz, hites ügyvéd, és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Prudentibus et Circumspectis dom̄is Judicij et Juratis Ciuibus Ciuilitis Thyrnauiē etc. Dom̄is meis honorān, atq̄ obseruān.

Prudentes et Circumspecti domini honorān Salutem et Servitiōr meōr comēn. Ertem hogý az Szegeýn Ladamer Balýnt Wramath ký Kegélmek keózóth Waras eggýk volt es ennekem Werzerýnth valo Attýamfýa az Vr isten mýnd felesgestül ez napokban ký vötte ez vylagbol kýre mý is mýnd fejēnkýnth menendók wagýwnk kýnek ertem hogý kegélmek mýnden marhayath elpeczetelte es foglalta volna mýwel hogý keg:tek adofsýnak megh fýzetne belöle Melý Ladamer Balýnth Vramnak en ennek elötte egýnehaýn ýdöwel, eztendókkal, mýnth attýamfýanak nagýob batorsagnak okaýerth, Mýwel hogý az gonoz pogáýn mia hazunknal nem mertók tartaný feltwnkben, attam vala egý scatulaban keth Aranyas kwpath egý óregeth es egý kýczýnth az en zokoth peczetemmel le peczetelteteth Melý Scatulanak peczetýth ertem hogy kegielmek zegennek halala vtan felmezet volna, es az en kwpaýmath az ótób marhayaval egýetemben el peczetelte es foglalta volna, es az ó adofsínak harmýncz nap mulwan zent Marton naptol fogwa megh akar na fýzetný es az en kwpaýmat is kozýkben fýzetný kith kegélmek ýol megh gondolhath es ertheth hogý annak nemkelý lenný, Merth ennekem nem óztalios attýamfýa volt zegeýn Ladamer Balýnth; Azert kerem keg:keth mýnth ýo Vraýmath hogi keg:tek az keth Aranyas Kwpath kýk egý Scatulanban voltanak senkýnek egýebnek se adossagban semmýben ne agýa az en Attýamfýanal Raacz Albertnal az vagý Raacz Mýhálnal Wdwardon lakozok-

Irae Georgij Vdwardij Sitoris Magnifici Thome Nadasy — ex pte ducum Cuparum aurear.

nal es ha keg: tek egýebnek valakýnek vagý adofsagban vagý valamýben el akarnaýa adný orzágh tórwenýe zerýnth týltom Kegélmeknekel azt az keth kwpath, Merth en Marham az keth kwpa nem volt soha semmý keóze Ladamer Balýntnak hozza. Melý dologertk en keęmeteket hamar való ýdóben az Vr iftennek keęelmessegeból megh keresem zemelyem zerýnth Vgýan mosth megh kerestem volna de en zolgalo ember vagiok es az en keęmes Azzonýom dolgaý mýath nemlehetet. Melý dologbol en keętól ýo valaszt varok kýth en keęelmeknek nagióba megh akarok zolgalnom, Az Vristen tarcza megh Keęelmeket nagy sok eztendeýgh ýo Egessegben, Datum Viennae 18 9 bris 1562.

Wdwardý Georgý

Az Nagfagos nehaý Nadasdý Thamas Nadrispan zolgaýa.

1 5 6 3.

JANUARIUS 15D.

XLIX. HATHALMY PÉTER MARHÁP JEGYZÉKE, PÁLFFY GERGELY DEÁK SZÉK-NOTARIUSA 'STB. ELÓTT.

Akkori némbéri öltözethez való, Ő benne: őv helyett. Mellékszó, a' név után.

Eredetiye a' pozsoni káptalannál. Kikereste Döbrentei Gábor titkári hivatalos felszólítására 's vétetett másolatát összeolvasta Gyurikovics György, level. tag. 1835. Octob. 18. Anno 1563. Az hathalmý peter morhainak megh zatalafsa (így) melý ladya w neký žýlý Janos hazanal volth. Kolos Janos wram elot, Žerhený Mýhal, bekafsý Imre, Gazdagh gergel, Baroch Pal, Deresky Imre, Wsalý Balas, es Palfj gergel deak, az Žek Notariusu cloth melý adatot hathalmý gorgý kezebe 15 die Januarý. Egý parta w aranyasoth efusthos kefsýwel Egý torot pohar Aranyazoth. Egý eswsth pohar. Heth eswsth kalan. Ismegh egý efwsth kalan. Egý žablara walo esefth boglar farkwasawal es egýb zersamawal egýethembe. Hath kothes eswst Capoch aranyasoth azzon ýembernek walo. Egý Aran guru kýben Safýr wagýon Ismegh harom aran

guru kewekek (*így*) wannak benne. Ismeph egý fel gúrú. Hu3 aranyozoth lapos gob (*így*) oreg. Apro aranyosoth efust gob thýsenoth Harom kýchýn efwst karika Týzenket efwth gob lapos. Keth mothrigh Araýan fonal. Egý barson parta. Egý kepes gongos fedel mind kóthefsthul Egý Elokotho fekete hýmel. Egý Aranyosoth gorch Imegh wal. Egý darab gorlch. Egý pegýweth zuegh. Ke3 pez D. 84. Annak felothe ez felul megh mondoth Ze-melek eloth athanak Hathalmý gorgh wram kezehes fr. 95. D. 6. Melý fr. 95. D. 6. azonnal hathalmý gorgý wram adoth hozzuthoty Imre kezehes.

Georgius Hathalmý mp.

1 5 6 3.

MÁJUS 11D.

CSEMERI ZAY FERENCZ, NAGYMIHÁLYI PONGRÁCZ MÁTYÁSHOZ ÉS
JÁNOSHOZ.

L.

Kassáról.

Emlékezhetik ti kegyelmetek, nem: emlékezhetnek. Szorgalmaztott, bevitel = introductio, meglelték e' dologról, megigazodjék. Hangoztatása í-ző, személ, kirekesztés, felség. Károl nem: Károly. Biztosság = commissariatus. Erőssen = nagyon, keményen. Igazý = igaz-e? Kýzeryteni, látszik a' ke, ki, gyök megtartása. Később lett kéj; különböző hát kéj és kény. Ez levél hozván, később: e' levelet. Telles, a' tel gyök szerint.

Eredetiye gr. Sztáray levéltárban. Kijegyzette Döbrentei Gábor 1836. 's elintézéséből mássát vette Krieger János. Bizonyítja e' másolat hűségét Szidor Antal praemonstrati szerzetbeli prof. és Ertly János hites ügyvéd 's gr. Sztárayak levéltárnoka. 1836. Jul. 20d.

Czímzete, kívül. Egregýs, domis Matthie et Joanny Pongracz de Nagymihal etc. domis et Amicis Nobis obfúand.

Egeregý domi et Amici Nobis obfuañ Post Salutem et noftri Commendatióm Emlékezhetyk Tý kegielmetek mykoron Ez elmulth Vyz kerefzth napya Thayan Czýazar eŵ ffelsege az my kegielmes Vronk akarattýabol, Nagý Mýhalýban Nýmýnemeo Jeles dolgoknak meglatafara, eg feleol Dobo domonkos wram keozeott mas feleol Unghwar Megieýbelý nemes Vraým keozeot es Balaffa Menyharthth Vram Az bereg Varmegeý nemes Vraýmval valo dolgok feleol, mentheonk wala, vg mynth Eŵ ffelsege Commýffariuffý Akoron En-

rýnt meg leoleonk kegielmetek keozeoth lewelet Agyonk, a kÿ kÿwanÿa keġtek keozeol, Nagyob býzonfagara, es Jeöwendeo maga menthjġyre. Annak okaÿrtth Inthÿeok mÿ tÿ keġ: es Ew̄ felfege hatalmawal hagÿokÿs, hoġ Ez lewel hozwan, mÿ nekwnk tÿ keġ: meg Irÿa, es býzonÿoffa tÿġÿen, hoġ: ha Tÿ keġ: akarÿ az eW̄ felfege, karol hercheġh Parancholattja zerÿnth, es az Nagÿ Mihaly nemzetfÿgnek oblatioÿa zerint Ez dolognak nekje allanÿa, hoġ mÿ elwttnk meg lataffÿk Es bizonÿtaffÿk, ha az tÿ keġ: pana33a igaz: az Warunk kÿ rekeztÿf feleol awagh nem. Ezt mÿ tÿ kegielmetekteol Meg Erthwÿn Napot hagÿvnk: hoġ mÿnd az keet ffeleol mÿ eleonkbe Jeöÿeon, telles býzonfagÿwal Teorwÿnth Tÿÿeonk, es az teorwÿn kÿ mutataffa zerÿnt el Jeovönk Es Execuciotth Teÿeonk kegielmetek keozeoth. Thowaba Emlekezhetÿk keġ: mÿnemeo Teorwÿnth deliberatonk vala az dezma feleol keġtek keozeoth, es: Teob Nagÿ Mÿhalÿ vraÿm keozeott: Azÿrth En kÿrem keġket Es Tanathÿul Adom, hoġ az deliberatio zerint megigazogÿk es meg Agÿa keġ: nekÿek mÿnd Az bwzath mÿnd az borat, merth ha valamÿ kartth val kegielmetek Senkÿre ne vessen benne keġ: Reliqū est equ d v̄ras fr valere Cupimus datf Caffouie 11 May Anno domÿ 1563.

Franciscus Zaÿ de Chemer m.p.

1 5 6 4.

OCULI VASÁRNAP UTÁN KEDDEN.

KASSAI JÁNOS KERESETE, MAGDALENA GAZD' ASSZONYÁN KI MEGLOPTA VOLNA.

LI.

Ezen időbeli öltözetek 's ékszerek.

Eredetiye Kassa levéltárában 2490 szám alatt. Lemásolta ottan Döbrentei Gábor 1835' Novemberben.

Kivül áll, a' kassai akkori jegyző által írva: Propofita Amifzorū clenodior Dñi Joannis Kafzaj aduerfus quandam mlrem Magdalenam quondam fuā famulam quam furti accu-

rýnt meg leoleonk kegielmetek keozeoth lewelet Agýonk, a ký kýwanýa keętek keozeol, Nagyob býzonfagara, es Jeöwendeo maga menthjýre. Annak okáýrtth Inthýeok mý tý keę: es Ew felfege hatalmawal hagýokýs, hog Ez lewel hozwan, mý nekwnk tý keę: meg Irýa, es býzonyoffa týgyen, hog: ha Tý keę: akarý az ew ffelfege, karol herchegh Parancholattja zerýnth, es az Nagý Mihaly nemzetfýgnek oblatioýa zerint Ez dolognak nekje allanyá, hog mý elwttwnk meg lataffýk Es bizonýtaffýk, ha az tý keę: panazza igaz: az Warunk ký rekeztýf feleol awagh nem. Ezt mý tý kegielmetekteol Meg Erthwýn Napot hagývnk: hog mýnd az keet ffel mý eleonkbe Jeöyeon, telles býzonfagywal Teorwýnth Týzeonk, es az teorwýn ký mutataffa zerýnt el Jeovonk Es Execuciotth Tezeonk kegielmetek keozeoth. Thowaba Emlekezhetýk keę: mýnemeo Teorwýnth deliberaltok vala az dezma feleol keętek keozeoth, es: Teob Nagý Mýhalý vraým keozeott: Azýrth En kýrem keęket Es Tanathýul Adom, hog az deliberatio zerint megigazogýk es meg Agýa keę: nekýek mýnd Az bwzath mýnd az borat, merth ha valamý kartth val kegielmetek Senkýre ne vellen benne kegy: Reliquē est equ d vras fr valere Cupimus datf Caffouie 11 May Anno domý 1563.

Franciscus Zaj de Chemer m.p.

1 5 6 4.

OCULI VASÁRNAP UTÁN KEDDEN.

KASSAI JÁNOS KERESETE, MAGDALENA GAZD' ASSZONYÁN KI MEGLOPTA VOLNA.

Ezen időbeli öltözetek 's ékszerek.

Eredetije Kassa levéltárában 2490 szám alatt. Lemásolta ottan Döbrentei Gábor 1835' Novemberben.

Kivül áll, a' kassai akkori jegyző által írva: Propofita Amifzorū clenodior Dñi Joannis Kafzaj aduerfus quandam mlrem Magdalenam quondam fuā famulam quam furti accu-

fat. feria tertia post Oculi 1564 Ipa negat furtū, parata subire legitimam poenam si testi-
monys remissor furto p̄babitur.

Eyd gyendyel thewzewth aranyas fedel az zeele flogos valoris — ₰ 15
Eyd gyendgyel theozeuth galler valoris — ₰ 15 Eyd elew kewthew az
feye gyendyel thewzewth az alyan keeth zěl partha wacyon valoris — ₰ 6
Eyd keez elew gyendgyes valoris — ₰ 1 Harom arany gywrew az egyek-
be keeth gyemant̄ kew wacyon az mafykba eyd thwrkes az harmadigba
eyd kew valoris — ₰ 10 keeth wylla az egyknek krifthal az nyele az
mafiknak swl difnonak az serthtye ezwfthews valoris — ₰ 1 Eyd nyak-
bawethew gyendgyel esz klarifal fwzewth az wegen eyd almadyn kew wa-
gyon valoris — ₰ 5 Eyd kwfz kezkenew az keeth wegen ezwfst arany
fonallal kewthes wacyon esz egyeb apro hűmek az nynemnek jngeere valo es
fflogok valoris — ₰ 4.

1 5 6 4.

I. SZENT MÁRK NAPON. II. SZ. HÁROMSÁG ELŐTT VALÓ CSÖTÖRTÖKÖN.

LII. NÉGY, CSÖDÖRKERESKEDŐ KEZESIRÁSA, SZENTJÁNOSI LAJOSTÓL KÖL- CSÖNVETT PÉNZRŐL.

Régi szólas: Valljuk magunkat venni, kezes irás. É-zés benne: vytefle, elefer = vitézlő
előszer. Ez, kefez = és, kezes. Ason = azon.

Eredetije Kállayék levéltárában Nro 368. Fasc. 4. Reg. unci Seculi 1500. Kikereste,
Döbrentei Gábor kérésére, Fluck Eduard 1837. Májusb. Mássát vette Fluck János. Össze-
hasonlította D. G.

I. En Czerniczky elyas ez kalmar loryncs ez komorochy Janos varanayak es
Jestrobÿ pal Jestrobrol valluk magunkoth vennÿ vytefle Nemes vramtül ßenth
Janozÿ laÿostül, elefer tallerth 175 Az vtan esmeg Aranyath 150 kereffe-
des feÿebe Czederekre, kyth Mÿ fogadunk Meg Adnÿ vgan Afon fele pÿñfel
Az Mÿnemüth ó ke: Mÿ kefünkhes Adoth ez Jüue pÿñkefd Napra fonokon,
Ennek bÿfonfagara Atük Az Mÿ kefez Irafunkoth ez peczetes leuelunketh

Nyagyob býfonzagayrth ez leuel kelth falobynā layos vram hazaba Őenth
 Mark napon Anno 1564 II. En komoroczý Janos ez kalmar lorýncz vetük
 lyayos vramtül Őenth haromfag Nap eleth valo Czeterheken Masfel zas taller
 . . Őenth Janos Napý valo louakraý ez Őenth Janosf . . . Mý fogadünk Meg
 fýzethný vgen Azon fele pýnzal. (P. H.) (P. H.) (P. H.) (P. H.)

1 5 6 4.

SEPTEMBER 13D.

ZAY FERENCZ, KASSÁHOZ, KIS LŐRINCZNEK FARKAS MÁRTONNAL VOLT
 TÖRVÉNYE DOLGÁBAN.

LIII.

Táborából.

Szükölködik levelek nélkül, szükös levelekkel. Ma; *hibáznak* levelei, pedig, levél nem tud
 hibázni, hanem írója, Kérem = kérem.

Eredetije Kassa levéltárában, a' levelezetek között 2524d. szám alatt. Lemásolta ottan
 Döbrentei Gábor 1835b. Novemberben.

Czímzete, kívül. Prudentibus et Circumspectis Judici et Jurat. totiq. Senatui Ciuit.
 Cassouien. dñis et Amicis Nob. honorand

Prudentes Et Circumspecti domi et Amici Nobis honorañ pmiffa salute et
 Amicitia Nra Commendacione kerth Engemet kif Lewryncz hogý En Ew ne-
 ky Az Ew Igaffagaba segethffeegh lennek Az thewrwený dolgaba a mely
 Thewrwenýe Ew neký farkas Marthonnal wona kýnek Byzonyffagera Ew
 zewkewlkwdenek walamý lewelek nelkewl Melý lewelek Ennalom wona
 oth kaffan Az Azthel (*igy*) fýaba kýnek kewltha Ennalom wagýon, Myerth ke-
 dýgh, hogý Mafth En oda nem mehetek Es Egyebnek nem Illyk Az En le-
 weleým kewzewth kerefkedný Ew kedygh Igenis zewkewsAz Ew Maga dol-
 ga Byzonytafara Az lewelekuel. Annakokaerth kerewm Thy k: megh gon-
 dolwan Azthes hogý En Mafth haza nem Mehetek Azthes hogý Ew Ez le-
 wel Mya megh ne fogyatkozzek Es Idew napnak elewtté Az Ew Igaffagaba
 Megh Ne zorýthak. Thy k. kerewm hogý az kys Lewryntz dolgath es Thewr-

wenyeth halazza el thy ke: az En oda mentemre, hogy Akkor Ewes az Ew Byzonyffagual Albaffon elene. Iften Thartha megh Thy ke: minden Joba. Ex Castris Apud Zahre pofith 13 die Septembr̄ Anno dom̄i 1564.

Francisc, Zaj de Chemer.

1 5 6 4.

OCTÓBER 4DIKÉN.

LIV. NAGY TAMÁS, A' NAGYMIHÁLYI NEMZETSEGHEZ ÉS BÁNFFY MAGDOLNÁHOZ NAGYMIHÁLYI PONGRÁCZ BENEDEK ÖZVEGYÉHEZ.

Ribniczéről Ung vmegye szobránzi járásában.

Nagy Tamás meg vala bízva, hogy a' nagymihályi vár kijavítására felügyeljen. Sürgeti az azt birt nemzetséget. Miere = mivére, v nélkül a' m' vagy m̄. M̄yelhessen = mivelhessen, később: dolgozhassék. Tanuság = tudomány, megbízottság.

Eredetije gr. Sztáray levéltárban. Kijegyzette 's lemásoltatta Krieger Jánossal 1836b. Döbrentei Gábor. Összeolvasta Szidor Antal praemonstr. prof. és Ertly János hites ügyvéd Julius 20d.

Czímzete, kívül. Egregys dominis Mathiae ac Joannj Pongrac, etc.

Egregy dominy m̄i obferwañ poft Salutē ac feruicj mej comen̄. Capitan Uram ó nagfaga engem azert bociatot ide, hogy az kem̄etek iozagabol az Nagy M̄yhalj War miere nē akarnak mennj, hogy en ōket rea erőltefem. azert kem̄etek: holnapj napon az kegym̄etek iobagȳt rea erőlteffe minden iobbagy három három 3al palanknak ualo fat vigen fel, és vgian azon minden zeker mellöt egy egy ember maraḡion ot afoual, kapaual, tekenóuel es feyzeuel k̄y mingiaraft m̄yelheffen, annak fölötte minden fzekeket ket ket zekér Vezsöt hozzon, kem̄etek vgian rea erőlteffe ōket mert ha kem̄etek rea nem erőltety, ennekem uagion tanufagom kapitan Vramtul belöle mit kellien m̄yelnem, en ream ne vessen kem̄etek. Valere D̄ vras opto Datum ēc ribnice 4 die Octobris anno dni 1564.

Nagy Tamás.

1 5 6 5.

SZENT ANNA ASSZONY NAP UTÁN SZOMBÁTON.

PERNESZY ANDRÁS ITÉLŐMESTER NYUGTATÓJA 107 FORINTRÓL.

Lövón, hihetően a' Szala vmegyében.

Lövó van Borsod, Sopron, Szabolcs vmegyében is. Osztopán, Somogyban. A' *praedicatum*, hátul.

Eredetije gr. Zichy levéltárban Palotán. Mását vette ottan Döbrentei Gábor 1836. Aug. 13dikán.

En Perneszy Andreas o3thopany' walom az en lewelemnek althala, hogh az mel 3azheth forynthoth Pernezý pal wrā ewchem penzeth az wythezlŵ Breber Chrifthof keze althal az wythezlŵ nemes Pernezý farkas wrammak Babochaý kapithannak 3ygetbŵl Babochara ký kewldŵth azth a 3az heth forynthoth, Pernezý farkas wrā az ew kĕme 3olgaýa althal Dýnnýsfalwaý Gergel althal, En nekem megh kewldethe es Dyenesfalwaý Gergel epen megh hoztha mel dolognak byzonfagath attham az en lewelemeth Lewwen 3enth Anna azon nap wthan walo 3ombathō Anno 1565.

Mĕr Andreas Pernezý
pthonař Manu pp.

1 5 6 5.

CSORBA SÓFIA ISIFI JÁNOSNÉ MENEDÉKE.

Eredetije a' pozsoni káptalannál. Kikereste Döbrentei Gábor titkári hivatalos felszólítására 's vétetett másolatát összeolvasta és betűről betűre így létét bizonyítja Gyurikovics György, posoni városi tanácsár 's akad. levelező tag 1835. Octob. 18d.

Penczeol, ezustmiweol, araniul, keol = pénzül, mivül, aranyul, kőül. Valas = vallás, fassio.

En Chorba Sofia, Az Nehai Jaiczaj Miklosnak megh hagioth felesege, Mastan kedigh Isipi Janosne, vallom the keg: eleoth, hogi az en megh holt vram az minemeo Ingo Marhat penczeol ezuftmiweol, Araniul keol, es egieb fele akar minewel newezeth marhaul, kith mi az mi megh holt leaniunkal Jaiczaj annaual attwnk volth, az Vitezleo Palaticz gieorginek Arrol Illien valaft tezek. Hogi ezbe arbiterek lewen, az Nemes 3emeliek Rethei Nagi Thamas, es Pofomba lakozo 3erdali (így) balit deak, es 3erdaheli Istwan deak, vgian

LV.

LVI.

posomba lakozo, engemet az vitezleo Palatitz Georgi mindenekreol megh elegeteth, ugian ezen felliol megh newezeth Žemeliék eleoth, kireol ez felliol megh newezeth Palaticz giorginek adom ezen lewelemet illien menedekeol, hogi ezen felieol megh newezeth megh holth leaniomnal adoth marharerth, se ez fellieol megh newezeth Palaticz giorgioth, se az eo felesegeth es semmi maradekiath se en, se az en maradjm (*így*) se attiamfaj semmi kepen ne kereffeffek. — 1565.

Marad, névszóul, *maradék* helyett eléjő a' Jászó melletti debrődi vagy debregyi falu jegyző-könyvében 1676ból és 1707ből így: maradaitt, maradaim. *L. R. m. nyelvenl. Iső kötet LXId. lap.*

1 5 6 6.

SZENT GERGELY PÁPA NAPJÁN.

LVII. SZIKSZAY MIKLÓS, 20 FORINTOT VESZ KÖLTSÖN SZENTJÁNOSI LAJOSTÓL Pozsonban.

Szentjánosi Lajos alább 1568beli iraton úgy jó elé, mint Munkács vára praefectura és udvarbirája. *Régi szótás benne.* Reá feleltem = bizonyossá tettem, magamat lekötöttem.

Eredetije Kállayék levéltárában Nr. 375. Fasc. 4. Reg. unci Sec. 1500. Döbrentei Gábor kérésére kikereste Fluck Eduard, 1837. Majusban. Lemásolta Fluck János.

En žykfai Miklos Deak adō ezt akarkýnek túttara (*így*) hogý En az melý keilcýeget ez maftaný vtonkbā el keiltettónk, kýt En az En kegýelmes vram dolgaert ith Pofonbā ez Nemes ſzemeltúl Žent Janofi Laioftúl fel uitem illýeten bizodalom alat hogý az en kegýelmes vrā ónekýe meg fizetý ký tezen mýndenestúl florenos †, es kýt együt magunkra louainkra el keiltettonk " ha pedýg vrā év nagýchsaga meg nem adna, rea feleltem hogý en ónekýe ez meg mondot hufž forintot meg fizetem, melýnek Bizonfagara attā ez en lewelemet Pofonban Žent gergelý Papa napra Anno 1'5,66. (P. H.)

1 5 6 6.

JULIUS 12D.

LVIII. ILLYÉSHÁZY ISTVÁN POSON VÁRMEGYE KAPITÁNYA, SZ. K. POSON NS VÁROSA BIRÁJÁHOZ ÉS ESKÜTT POLGÁRIHOZ. Diószegről Poson vmegye szeredi járásában.

Eredetije sz. k. Poson ns városa levéltárában 23d. szám alatt a' XXVIII. fiókban. Kiadta onnan Gyurikovics György a' Tud. Gyűjtemény 1832beli XII. kötet 39d. lapján, de mivel ott hibák csusztak bé, közlöttem velem is általa vett hiteles másolatát ugyan ő. Gyurikovics tudtára, miként Julius 12d, 1837. irt barátságos levelében megjegyzé, ezen levél a' legrégibb magyar irat Poson városánál.

Czímzete, kívül. Prudentibus et Circumspectis Dominis Judici ac Juratis Civibus Civitatis Posonien̄ etc. Dñis Amicis ac Vicinis nostris obseruandissimis (L. S.)

Prudentes ac Circumspecti viri, Domini Nobiles et Amici Vicinique nostri observandissimi, salutem et servitii mei commendationem. Az mustrán uthán az thi Kētek Jozságáról való Lovag és Gyalogh nem jive hozam az Wármegye wégzése zerint, hanem most sem tudom, hol wasyon; az theőbb Wármegyek mind Nytrára gywltenek ymáron, és csyk ez Poson Wármegyét wárják, azonnal ely indolnak onnan, az mint és hova az Feyedelem az Feő Kapitánnak parantsollya, kit Kētek ez parantsolatokból megerthet. Én ma jwttthem Nytráról, és az Ország Hadnagya Dersfy István Wram Eő Nagysága parantsiolt, hogy ezt ti Kēteknek thwtára adgyam, es Eő Felsége Képében parantsol, hogy Kētek ezennel ide Diozegre botsássa mint Lowagyát 's mind Gyalogyát, az Wármegye akarattyá is ez. Im itt wasyon mind az Wármegye' népe, Keden, Isten akarattyából be megyek Nytrára az Táborba, onnan továbbis megyünk mindjára. Azért ha Kētek Kárt nem akar wallani, az Jozságról waló népet mindjára ide botsássa Kētek Diozegre, és innend egywt megyek Keden az Táborba welek. Isten tartsa meg Keteket. Keölt Dyozegen 12. Julii 1566.

Stephanus Illyesházy m. p.
Capitaneus Comitatus Posonien̄.

1 5 6 7.

FEBRUARIUS 18D.

RIMASZOMBAT VÁROSA BIRÁI 'S ESKÜTT VÁROSFELÉI, TANÁCSÁRAI,
NAGYSZOMBAT FŐBIRÁJÁHOZ 'S ESKÜTT POLGÁRIHOZ.

LIX.

Rimaszombatban, Gömör vmegyében.

Be djvotettyök szóban gy helyett d. Bizont = bizonyosat, Hozzá = róla, felőle. Rawas = rovás.

VEGYES R. M. IRATOK.

(8)

Eredeti je Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereszte Maklárý Ferencz, hites ügyvéd és Kaiser Jósef azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagyszombati papnevelőház egyik növendéke 1839b. Ősz-szeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Egregýs Dñis Judici Primario, ac Juratis Ciuibus Senatoribusq̄ Ciuiſts Tyrnauieñ ect. Dñis nobis sumo honore obseruan^{mi}.

Egregý Dñi Dñi nobis sumo honore obseruan^{mi} premísa salute et seruitiorū ppetuor̄m commēñ. Megh ertettywk bizonyal, hogy kegtek az Žeghený Nýrew Balintot fogsagban tartja. Azért Mý az Nýrew Balint kewnýergeseth Megh ertven az Eghezs varast Mind az tanatzval egyetemben, be dýwtettywk vala. Es hýt fzerint Minden embert rea kerdeettywk hogý ha valaki valami gonozat latot volna es tudna hozzája tehat megh mondana. De senki semmi bizont nem mondhatot hozza. Azert Mý keg^{nek} az Mý hitewnk szerent bizonyal irhatýwk Mint tistelendew urainknak hogý Mý femmi gonozat hozza nem lattonk, jo lehet fok fzot hallottonk hozza de bizonyos dolgot senki hozza nem mondhat ket szemevel latot volna valamý ember. Tovabba ezt is irhatýwk tý keg^{nek} hogý az fok szo uthan, az Balogh warý tistarto Terewk Andras ew keg^{me} es Megh fogtha vala az el Mult Idewben Nýrew Balintot sok Ideýgh tartatta vasban De hogý senki bizonyos dolgot nilvan valot hozza nem mondhatot esmegh bekevel el bocyatta. Itt Mý köztewnk az ew rendi szerint Mind sommat rawasth es Minden fizetest Igazan megh fizetet Mý semmi gonozat hozza nem lattonk. Azert kerewk keg^{ket} mint Tistelendew urainkoth, hogý keg^{tek} terventelen oknelkewl ne tartja az fogsagban keg^{tek} bocýafsa el bekevel. Kit keg^{nek} Erewkke megh Žolgaljuk. Isten tartja megh keg^{ket} Mind feýenket Minden Javáýban. Ex oppido Rýmažobath 18 Februarý Anno Dñi 1567.

Judices Juratiq̄ Ciues et Senatores oppidi Rimažobath.

Tovabba írna (írnya, = írni) tý keg^{tewl} Minden ýo es kegýelmes valast varonk.

1 5 6 7.

LAETARE VASÁRNAP UTÁN PÉNTEKEN.

KÁLLAY FERENCZ MEGEGYEZÉSE KÁLLAY PÁLLAL.

LX.

Semjénben, azaz hihetően Kálló-Semjénben, Szabolcsban.

I-ző hangoztatása: egyenetlenség, örökség, személy, Píntek. Régi szólás: megegyenesettünk.

Eredetiye Kállayék levéltárában. Nro 380. Fasc. 4. Reg. unici Sec. Döbrentei Gábor kérésére kikereste Fluck Eduard 1837. Májusb. Lemásolta Fluck János Pesten.

En kallaý ferencz Adom Emlekezetre myndeneknek hogý az en Attýamfiával kallaý Pallal az mynemw egyenetlenfigwñk volt Jamborok által meg egyenesettwñk Ilý ok alat hogý en attam az en battýamnak, kerbe mocýar lukacz, new Jobagýamat myñd hazaval es örökfýgevel, az en battýamýs az kertet az kýn egyenetlenfigwñk volt nekem meg engette, Ilýen zemýlýcek elöt banczý benedek, korna boldifar es Iklodý gýögý elöt kýnek býzonfagára attam az en lewelemet pecýetem alat, költ semýenbe letare vofarnap vtan valo pýnteken, Anno 1567. (P. H.)

KÖVETJELENTÉS.

1 5 6 7.

JUNIUS 10DIKÉN.

PAIZSGYÁRTÓ MÁTYÁS ÉS NAGY MÁRTON, NAGYSZOMBAT ORSZÁGGYÜLÉSI KÖVETEI TUDÓSÍTIJÁK VÁROSUKAT.

LXI.

Posonból.

Hozza fel és hozzon kegyelmetek, nem: hozzák és hozzanak, kegyelmetek. Jó példa, sok á betünk fogyasztására. Feje fústi felmegyen az embernek. A' többit lásd alább, a' 62. 63d. lapon.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Makláry Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Címzete, kívül. Prudentibus ac Circumspectis Judici ac Juratis civibus Civiliis tirnauicns domis ac Patronis nis obserwand.

Kezenetwñk vtan magonk ayanlasat mint bizodalmas vrainknak, Ez mostani Irasonk ez Kegelmetekhez ÷olnak mindē ketfek neköl it lezwn w fyl-

(8*)

feghe Pofombā kegelmetek Iwiō föl es az Fwkarok dolgarol walo leveleket hozza föl kegelmetek es fuplicalni kel w Felseghenek hog ez dieta alat lat-taffa megh w Fylfeghe az Birakkal, es az Fwkarok tiztartoiā edelhauser it vagiō toaba az ifpital mefterek kozwl egik Joiyn fyl mert kegelmetek akar w fylfeghenel akar vdvaron fuplicalni akar az orzag kozot legiōn ha nyolecān volna kegelmetek it fōnnis Elegh dolga volna it fōn, toaba kegelmetek femmit Ne keffek mert az orzag az mi kewefen vannak feye fofiti föl megion az Embernek az minemw nag romlafrol puztitafrol kyaltnak azt hizzik hog cāk az feyedelm El Igiōn nem Jokat tractalnak cāk eg hetig ys elo3olnak, Azert nem Illik k. kefni othon femmit toaba Ez eloth Irtonk az tarnok mester zeky el haladot .k. megh mongia az caufanfokāk nem zūkfegh Ide kul-teny toaba rezim vramnak az zabot kwlgie föl kegelmetek orzag Cristoff it le3on Cytortokon toaba kis petertol vottwk Jo bort kegelmetek. toaba kegelmetek hozzō vele talat kalant tanert abroz kezkenot aztalra 3onyegot mert it femmy nincē es elestis hozzon kegelmetek eg kocin mert it zertelen dragafag vagiō, toaba fuplicacio Irnya valakit hozzon kegelmetek, ifte tarciamegh k. adatot Pofomban Juny 10 anno 1567.

Paifgiarto Matyas Nag Marto deak k. attjafiay.

1 5 6 7.

PÜNKÖSD UTÁNI CSÜTÖRTÖKÖN.

LXII. SHOWATH JÁNOS DEÁK, GYŐR VÁRA PÜSPÖKI TISZTTARTÓJA, NAGYSZOMBAT BIRÁJÁNAK.

Győrött.

A' királyné (Iső Miksa felesége-e?) egy győri leányt, tehát magyart, Ursula asszonyét, tartá magánál. Tanolo, tanuló = tanú. A' tolnaiak fennebbi 1561beli iratában is tanoltni, áll. Hagymány, = legatum. Bizony = bizonyság.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikere-
reste Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzője.
Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmu-

tatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetivel megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czimzete, kívül. Prudenti ac Circumspecto Viro Judici N. Civitatis Tyrnaviensis Domino ac amico mihi plurimum confidentissimo Exhibeant'.

Köszönetemeth es magam Ayanlafsát Irom kegelmednek, mynth bifzoth uramnak es barathomnak, Towabba kegelmednek tuttura adom, hogh az Pyspik uram Jobbagya ursula Afzonny che Istwane Jevt wala enelombe, ky Refaluban lakik, es en tarthosom minden dologban az Pyspek uram Jobbagyit oltalmasnom, mert engemeth hagyoth kepeben, es ev Nagsaga Udvarbýraja vagyok georoth, Azért az Ursula Afzonnak wolt egh leanya kýralne nal kýt ew maga kertewolt oda, hogh ew megh haszasetana Isten torwenye fzerenth, de myert hogh az Ur Isten az Wylagbol ky weotte, hafzasagath nem erhethe. De megh elteben hagyoth wolt Nemy walamynemu Rohakath kyt neký megh akarnak adny Azerth kerem kegelmedet mynth Uramath es Barathomath, hogh kegelmed alaffa ele azok kýk elotte wallotta es hatta, kýralne az leannak az Rohakath, merth kegelmed tuggya hogh torvenben az tanolokat soktak ele wenny. Azerth kegelmed býrya rea az tanwkat es byfzonyoth, kýk elot az kýralne meghelteben tette az hagyomanth es kegelmed Isten serent walo Igasagoth hatra ne hagyja ha nem mynt az torven hofza kegelmed el Jarýon benne, kýt en kegelmednek Towabba es megh akarok solgalny mynt Uramnak es baratomnak. Isten tartha megh kegelmedet, mynden Jawawal. Ez level kwlt georot Pynkesd nap utan walo theterteken anno dni 1567.

Joannes literatus de Showath provisor Arcis Jaurinen'.

A. 1 5 6 7.

JUNIUS 16D.

NYILAS ISTVÁN ÉS MOGOR PÉTER KÜLDÖTTEK, TUDÓSÍTJÁK NAGYSZOMBAT VÁROSÁT. LXIII.

Posonból.

Czimzete, kívül. Prudentibus ac Circumspectis dño Joanny Szomer, Judici Ciuitis Thirnawien. dño et amico nob. obserwan.

Kewzeonethewnketh es zolgalathonkat Iryok k. mynth Uronknak es Barathonknak, Towabba azth Irhattyok k. hog' az lewel mosthan itth fen kellene mynekeonk mellyeth wereoskeowyek Irthanak wolth akor, mykoron Syweghiartha lwkachteol el wettek wolth a pws-kath, mellyeth keresthefse megl k. es keolgye hozank ide fel, Toabba az Szawary Christophal minemeo hatarok feleol Concordiat, es igienefeget tetteonk wolth, aztes a lewelet fel keolgye .k. annak wtanna ha walamith wegezeth .k. az zeoleok zabadsagha feoleol annakes leweleth fel keolgye .k. wegezetre mar-ton deakoth es Barati fabyanth fel kolgye .k. Toabba .k. azth Irhatthyok hog' Chyafzar ew Felsegeteol tegnap kerteok pryuata audienciath, es ew felseghe mara, tizeneg horara engette, wysagwnk oly wagy-on hog' mar keth ezer ostromlotta kany-sath az Teoreok esmegh akarya zallany. Itth e Gyeelesben elegh panaz es ki-altas minden feleol wagy-on. Isten tartson megh .k. keolth Posonba 16 Juny anno 1567.

Nylas Iftvan es Mogor Peter.

B. 1 5 6 7.

JUNIUS 18d.

LXIV.

ISMÉT NYILAS ISTVÁN ÉS MOGOR PÉTER TUDÓSÍTÁSA.

Posonból.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklary Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czimzete, kívül. Prudenti et circumspecto dño Joanny Szomer. Judici Ciuitis Thirnawien 2c domino et amico nob. obseruan.

Ezen, Junius 10d. 16d. 18d. irrtakból látszik, hogy, 1. Nyilas István és Mogor Péter, Nagyszombatnak egyéb dolgaiban küldettek, Paizsgyártó és Nagy Márton, országgyűlési valóságos követek levelére. 2. Az 1567beli országgyűlés is, mellyet Iső Miksa király Posonba Junius Isőjére hívott

össze, szokott ismert örök küzdésű magyar hévvel folyt. Paizsgyártónak 's Nagynak *feje fűsti felment* belé. 3. Posonban, fogadóra támaszkodni nem lehetett, szoba és konyhabelinek magával vitele kívántatott. 4. Nagyszombathoz képest drágának találtatott a' posoni élet, 5. Nem minden küldött érte 's tuda deákul, mert külön kellett valaki supplicatio írnia, melly Iső Miksához nyilván deákul tétetett fel.

Keozenetheonket es zolgalathonkath Iriok . k . mÿnth Vronknak es barathwnknak, Towabba .K. Jo tetth hog az munemeo leweleketh kerteonk es nekeonk Itth fen zeoksegesek fel keolte, de azon csodalkozwnk hog, az fzarwaryÿ es kőzeoth es koztonk teth Concordia leweleth fel nem keoldeoth .K. ninchen harom hethÿ hog en hozam hozatom wolth Peter deakal, es Őomor Janos megh olwaftha, es wÿzonthagh atta Peter deaknak kezÿbe, csoda dolog wolna, ha olÿan hamar el wefzeth wolna, azerth .K. kerestesemegh Peter Deakal Joban, es keolgÿe fel Toabba Emreh Wramath keolgÿe fel .K. merth en altalan fogwa zombathon haza megÿek, Towabba az swplicatiokath be attok, de az feiedelemre kőzwény effeth es heaba solicialÿok az orzagh megh semÿth nem wegezeth, merth az feiedelem sokath kewan az orzagh pedigh el pwztoelth Iften tarcsan megh .K. Koltth Posomba 18 Junÿ 1567. Nÿlas Ifthwan, es Mogor Peter.

1 5 6 7.

JULIUS 17D.

NAGY DEMETER, Ó FELSÉGE NÁSZÁDOS VAJDÁJA, NAGYSZOMBATHOZ.

LXV.

RKomáromból.

Benne: Isten tartson meg kegyelmeteket, nem: tartsa. 'S az több helyen is úgy jő elé.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser Jósef azon sz. k. ns. város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Level adaffek az tÿzstelendeo Nemes Wraÿmnak Nagh Őombathÿ Bÿronak es mÿnd az eghez tanatsbelÿ Polgaroknak, nagh Őombathban lakozoknak mÿnth Wraÿmnak es Barathÿmnak.

Týztelendeŏ Wraým Kezenethemeth es zolgalatomath ayanlom Keg^{teknek} mýnth Wraým^{nak} es barathým^{nak} Kegelmethekneh annak eletteýs bo33onkottam, az kadas fýlep dolga felel, a' mýnth chelekedeth hogh az en zabad penzem marhath, az eŏ Igýewel hatalmawal býro hýre nelkeol el wette. Igy es Illýen ember kezebol, en annak eletta (*igy*) az apaffý geŏrghnek attam wolth keth zaz forýntoth hogh onnan feleol marhath hozzon rajta es a mý Jew rajta fele nyeresegeth neký adom es wgý menth oda fel morwaban, es onnan hozoth wolth olaýth mýth rajta, es hogh oda zombathban Jwtoth azontol az Kadas felep az en penzem marhath elwette teŏle Therwýny nelkŏl; az ew magha Igýewel hatalmawal, en az Jambornak soha csak egý penzel sem woltam adoff, es Ingýen sem Ifmerem kýtsoda, ha walamý dolga wolth az apaffý geŏrgel, Ith Comaromban býro wagýon, es Ith ew neký Igazath tetth wolna, ha Ith kerefte wolna, mas az hogý en nem wagyok apaffý geŏrghnek polgar tarsa, hanem en ew felseghe nazados wajdaja wagyok es en nem erdemlettem wolna azt az Kadas fýleptol, es mýnd azwta kegelmethek, enneké semý walazt nem tetth, es Im mostan ez keth zombathý emberth meg tartattam wolt erthe, az warga benedeketh es az eŏ tharsath, es kenýerglenek Enneké hogý mosth meg ne tarcham ewketh, hogý Kg. eleýben aggyak ez dolgoth, Azerth kerem Kegteketh, hogý az Kadas fýlepeth ereŏlteffethek rea hogý az en penzemeth a kýth marhaýl wettem az apaffýtol kŏlgýe meg, merth az býzonnýal meg hýggýetek hogh ha meg nem keŏldý hogý ennek wtanna az zombathý emberen mýnden karomath meg wezem, es karoffan nem akarok maradnom, es erre Ktol walazt warok. Isten tarthon meg Keg^{ket} Datum Comaromý 17 Julý 1567.

Nagý Demeter ew felseghe Nazados Vajdaja.

1 5 6 7.

JULIUS 21D.

DUSKÁS FERENCZ DEBRECZEN VÁROSA BIRÁJA 'S ESKÜTTEI, SZ. K. NAGY. LXVI.
SZOMBAT NS. VÁROSA BIRÁJÁHOZ ÉS ESKÜTTEIHEZ.

Debreczenből.

Alább, ezen évből, Nagy István levelében Paisgyártó személynév jó elé, itt, Túgyártó, 's ezt bizonyosan, mesterségéről kapta vagy ez mindenik, vagy még apjuk. Tehát Debreczenben túgyártóság voltát lehet felvenni, hanem ha, Túgyártó Gergely másunnan szakadt oda már e' nevével, 's nem üzé apja v. nagyjapja mesterségét. Észbe jut itt: kerekgyártó, szijgyártó, puskagyártó 's ezekből a' gyár, gyök. Még a' nagyszombatiak is „szomszéd uraink“ iratnak itt, mi a' városoknál is olly levelező szabványok voltára mutat, minő Nyirkállói stylonariuma volt 1478b. I. Mátyás cancellariájában. És a' jegyző a' távol Nagyszombatnál is belefelejté a' szomszédozást.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikeregte Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzője. Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Prudeñ ac Circumspect' dõnis Judici ac Ceteris Jurats Civibus Civitıs Thÿrnavieñ. Tit. dõnis, Amicis et Vicinis nostris nobis sumoper honorañ.

Prudeñ Circumspecti Dñi vicini nostri nobis honorañ salutē et servitior' ñrū comend'. Azt akarok thÿ kegyelmeteknek erthezsere adny' hogÿ az mely hwzon ewth forintoth az otth walo chywty nagy' Janos ez mÿ ith walo Attyankffyan ez orban ferenczen az ew tharsaywal egyetemben oth weoth, az Ith walo Thwgyartho Gergelyerth wgyan ezen dologerth mÿ eleonkben hÿwa, az thawalÿ Bÿrankatth Šabo Danielth ez Orban Ferencz, es az mÿnemwekkeppen Thwgyartho Gergelth ew eleÿben hÿttak wolph azon megkewewth huzon ewth forÿnterth, es az mÿnemw therwenth kwzwtwk akkor zolgaltatoth mÿnekunk be bezelle: Igÿ hogÿ az therwenÿ Igÿ talaltatoth wolph kwzettwk, hogÿ Thwgyartho Gergely megk eskegyek es hÿtywel megk menchye magatth, hogÿ ew azerth az koloswarÿ nagy' Gergelyerth chÿwtÿ nagy Janosnak sem kezes nem wolph, sem el nem zettette, el sem enyette eleotthe, mely therwennck talalasa zerenth ezeokeon Thwgyarto Ger-

gelý az thawalý few Byrank eleotth megh eskwth, hogý ew chýwtý nagý Janosnak azerth az Koloswarý nagy Gergelyerth fem kezes nem wolth, fem el nem zeoktette es nem enyegette eleothe. Azert walamýth weotth az az nagý Janos ez mý attýankffýain meltathlan es mynden ok nekwl weotthe, kerýwk azerth tý keg^{ket} mýnth nemes jo zomzed wraýnkath Barathýnkath, hogý tý ketek: elegýttese megk az mý lewelunk býzonsagara azzal az nagý Janofsal az mý attýankffýath tharsáwal egyetemben, merth meltatlā weotthe raýtotth az 25 forýntotth, merth ha tý k: megk nem elegýtetý, mý sem hagýhattýwk karban az mý attýankffýaýth ennek wthanna, hanem megk kelterný az ew karoknakýs. Isten legýen tý keg:kel Datū Debrecini 21. Julý. 1567.

Franciscus Dwskas Judex et Ceteri Cives Jurati oppidý
Debreczen.

1 5 6 7.

JULIUS UTOLSÓJÁN.

LXVII. NYITI BENEDEK ÉS BÁN MÁTÉ CZÉGLÉDI BIRÁK ÉS AZ EGÉSZ VÁROS,
NAGYSZOMBAT BIRÁINA K 'S ESKÜTT POLGÁRINA K.

Czégléden, Pest vmegye kecskeméti járásában.

Benne: ezt akarók ti k. tuttora adnonk, nem: ezt akaránk kegyelmeteknek tudokra adni: noha, alúl már akaránk van. I-zés ezekben: adosságit ezybe, tartassik = adosságaért eszébe, tartassék. A' ki melly városbeli volt, oda tartozott *atyafinak* mondatott. A' zsidó, török *rendörökkel* fogatá el Szódön Vác mellett, adóssa Irsaszei Máté helyett Galamboczi Mihált czéglédi *atyafit* azaz városbelit. Gyönyörű kép! a' zsidó, maga ügyében *executor*.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklary Ferencz hites ügyvéd, és Kaiser Jósef azon sz. k. ns. város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Prestantsis ac Clarissimis dn̄is Judicibus ac Juratis Civibus qui sunt Tyrnavie dn̄is et amicis mihi honorañ.

Iriuk ti k. mynt Uraynknak es Baratinknak, mynden Szolgalatonkat es tyzftefsiges baratsagonkat. Tovabba ezt akarok ti k. tuttora annonk, Hogy

az Irsafzegy Mathe adofsagairt, kiwel az ados az Sydonak, es kit ertettuk Hogy k. Attyaffia es k. Varasabeli Polgar, mynden bñntelen, mert sem kezes erette nem wolt, sem tarsa az Irsafzegy Matenak nem wolt, Ha nem thak azirt, Hogy az Sydo megh erti Hogy Szewdewen vagiō, es oda megyen az Tewrwkewkkel, hogy megh fogafsa az Irsafzegy Matet. Ew penigh ezybe wette wolt es tutta az ew dolgat, el zalad, mert el wezi magat, miwel hogy thak egy 3allason wolt ew wele az Galambotzy Mihal ew Erette az Sýdo ezt ez mi Attyankfiat tartattya erette fogsagban, mind addig migh az ew adofsagat le tennye. Azert k. keryuk mynt Uraynkat es Baratinkat, Hogy k. az Irsafzegy Matet Intfe es Erywltefse rea, Hogy wagy Jeyyewn ala, es legyen zembe az Sýdowal, wagy az mywel ados a Sýdonak, kwlgye ala. Hogy ew erette, es ew miatta walamely Bñntelen Jamborok, kewzzewl megh ne nyomorittafsek. Se az mi attyankfia ott fogsagba ne tartafsik. Mert azt bezonyal megh hygyie k. hogy immar az pafsa az leweletis ki atta az Galambotzy Attyafiainak, Hogy valahol Szombati Embert kaphatnak, vagy Marhayat, myndent ott tartathafsak, es neki be wigyk. Kit mi akarāk hirre adni k. Hogy k. keart ew miatta ne vallana ez k. ez lewellre valafzt tegyen neke ez ew Attyafia ez Ember által. Iften tartsa megh k Czegleden kwlt Juliusnak utolso Napjan 1567.

Nýtj benedek es Baan Mathe
Czeghledi Birak es az Egýz Varos.

1 5 6 7.

OCTOBER 17DIKÉN.

VÉRÖS PÉTER, PÁPA MVÁROSA BIRÁJA 'S ESKÜTTEI, SZ. K. NAGYSZOMBAT LXVIII.
VÁROSA BIRÁJÁHOZ, ESKÜTTEIHEZ.

Pápáról, Veszprím vármegyében.

Testamentomból 's hagyványból támadott pörpatvarban Pápa városa székén kivett feleletek küldetnek meg. I-zés benne, 's ő helyett ű névmás. Bezonetanaia == bizonyítaná.

(9*)

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikere-
reste Maklár Ferencz hites ügyvéd, és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzője.
Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmu-
tatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelőház egyik növendéke
1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr.
18d. 1840.

Czímszete, kívül. Generosis et Prudentibus Dñis .N. Judici Juratisq̄ Civibus Civiūtis Tir-
naviēn amicis n̄ris honorān.

Generosi prudentes et Circumspecti Dñi et Amici Nři honorandi poſt Salu-
tem et Amicitiae Nře commenſ. Aggiuk thÿ Kegelmeteknek mint tiztelendő
Nemes Urainknak és barátainknak tudtara, mÿ modon ket Jambor attiankfia
közöt egy felöl Septeÿ Benedek Deak feleségevel egyetemben ugh mint föl-
pörös lene mas felöl ugh mint al pörös közöt tudnia illik Bakos Balint et
Miklós Deak ugian azon Bakos Balint fia közöt az megh holt regÿ Bakos Ba-
lasne testamentomabol es hagiomaniabol az minemü pör patuar tamadot ith
mÿ előttünk az varas szekin kiknek feleleteket thÿ Kege. mint nemes Uraink-
nak es Barátainknak igeröl igere rendszerint megh Jelentink.

Responsio Actoris Benedicti Fratri de Septe. Mÿ előttünk az Benedek De-
ak felesége kepeben ezt felele, ugymond hallia megh Kegelmetek az megholt
őregh a33on Bakos Balasne elteben minemü testamentomoth teth volt hagiot
volt iambor testamentomosok elöt tudnia illik kegelmetek iambor polgar tar-
fÿ elöt Kis mihal elöt Baratÿ fabian elöt Lingh Christoph elöt az ő Leanianak
Katalin a33onnak az Bakos Balintnak hazas tarsanak mas fel 3az araniat ket
3az hu3on negy forentarra paczot Karaizart, az töb attiafiaknak is valamenith
az Bakos Balasne akart io akarattiaabol testamentom szerint kinek mit akart
hadni ezt az felül megh mondot sūna penzt mikoron mind az attiafiakkal eg-
getemben oda Keġtek köziben mentenek volna, az Jambor testamentomosok
mindeniknek rez szerint az öveket megh advan akkor az üdöben az Cataliū
a33on Bakos Balintne volt rabsagban es az ü reszet az föllül megh mondot

summat az testamentomosok Bakos Balintnak kezehez nem adtak volna hanem az Miklos Deaknak es az Benedek Deaknenak menedek levelere k̄y mostan is az Jambor testamentomosoknak kezeben volna feleletiben az Benedek Deak felesége kepeben mutat az Jambor testamentomosokra, mivel hogy az rabsagban az Bakos Balint germekinek anniok Katalin a33on megh holt volna aztaz ref3 penzt kiról menedeket attanak volt keuannia hogh ket fele o3latnek fele Miklos Deaknak fele Benedek Deaknenak merth az Bakos Balintot sem az Bakos Balasne sem az megh holt rab a33on tutorra nem hatta volna 2c. Mas feleleti ugian ezen Benedek Deaknak Hogy az rab a33onnak Bakos Balasnenal annianal első uratul hozot penz volt volna 3az forent kit tartot volna az ü ket gyermekenek Miklos Deaknak es Benedek Deaknenak eztis tama3tiak az testamentomosokra es egy jambor a33oniallatra k̄y lakozot volna az Bakos Balasnenal Jakonera. Harmadyk felelety Benedek Deaknak felesége kepeben hogy ennek elöttö egh nehan eztendövel az Bakos Balasne Bakos Balintnak adot volna ket 3az forintot hog kereskeggiek vele es feleséget gyermekit nieresegebol taplalnaia smikoron az eo feleséget az rabsagbol megvalthatnaia azt az ket 3az forintot az ü Leania kif Bakos Balintnak felesége volna valczagaban adna ezt is megh bezonettanaia az föllül megh mondot Jambor testamentomosokkal rövid bezeddel Kegelmeteknek megh ielentuen az egez summa k̄y az Bakos Balintnal Miklos deakal fiaval egetemben volna kinek hason felet törven szerint kivan my elöttünk het 3az negeven kilencz forintnak hason felet, mind ezeket megh bizonettia az föllül megh mondot Jambor testamentomosokkal es Jakoneval. azert keriuik ty kegeteket minth tisztelendő nömös Wrainkat es baratinkat hogh ty kegetek az Jambor testamentomosokat hith zerint megh kerdvén valamint az derek testamentū vagy irvan vagon nekünk ty kegelmetek varas poczetty alat igeröl igere megh iria kibül

tuggiunk minth az ket fel közöt igaz törvent tenný mert mint enný kereset-
re az alpörös Bakos Balint fiaval eggetemben röviden felel mindeneket csak
az Jambor testamentomosokra hatta minden dólгат Ennek bizonsagara at-
tuk az mý levelünket varas pöczetivel megh erősettettet, Datum Papae 17
iobris 1567.

Petrus Veros Judex Juratique Cives Papeñ

Amici v̄rarum d. c. chariffimi.

1 5 6 7.

NOVEMBER 19D.

LXIX. NAGY ISTVÁN KOMÁROMI ALKAPITÁNY, NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ.

Komáromból.

Izdenci Mátyás nászados vajda számára, N. Szombatban Paisgyártó Elek, hasznavehetetlen
paisokat csinált. Látszik, még az ekkori paissal élés 's a' paisgyártó mesterség Nagyszombatban.
Betűcsere: e és ő között: kereskede = kereskedő. Miholt = mihelytt. Viselje gondját, azaz: tartsa
meg magának. *Gyentár* szó magyarázatát nem lelém.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste
Maklárý Ferencz hités ügyvéd, és Kaiser Jósef azon sz. k. ns város hités jegyzője. Mássát
vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és
segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Ösz-
szeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Februarius
18d. 1840.

Címzete, kívül. Ez Lewel adaffek az týtelende es Nemes ew felseghe býraýanak
Nagy Zombathýnak mýnth Jo wrannak es barathomnak.

Kezenethemeth es Zolgalatomat Irom Kgnek mýnth Jo Wrannak es bara-
thomnak, Towabba annak eletteys Irtham Wolth Kgnek az paýsgýartha elek
feleól, hogh az mýnemý paýfokath chýnalth az ew felseghe Vajdaýanak az
Izdenchý Matýasnak; hogh az Paýfok nem arra walok, hogý affele zolgalath-
ra jok wolnanak, mell Paýfokath ez el multh zenth Ferentz napban Jol lat-
tak, oda Kegelmethekhoz waló Kereskede Wraým; hogh nem wgý chýnalth
hogy týtellfeghere zolgalhathna welek merth meg sem harmath sem effew
nem erthe es Imar az beor egýnehaný helen mýnth egý tanýerný zele el foz-
loth, rolok hogý semý genthar nýnthen raýthok, es mýholt ide ala keolte-

neký azontol, meg lattara az Ith waló few WraýmnaK, es mýndýarasth el alloth melleleok; es femý gongýath nem akaryá wiselný az PaýfoknaK, ha nem mostýs Ith az Paýfgýartho elek zamara; wannak: es ez az ew Penzeth kewannýa teole, ha wgý nem chýnalta a mýnth fogatta wolth neký, kýrol mostis lewele Ith nala wagýon, es mostan azerth Ith egý Jambor kereskede emberth oda Kegtekhoz walo meg tartotta wolth, de en nem hagýam adýgh meg tarthaný mýgh Knek meghýs tuttara nem adom, Azerth kerem Keg^{det} hogh az Paysgýarto eleketh Kgmed ereolteffe rea hogh Jewjen Ide ala es Igazodgýek meg Ith welę az ew Penzet aggýa meg es PaýfoknaK wýsellýe gongýath, hogý ez is Ith mas emberth ez wtan erthe ne tarchýon es ne harbogaffa; es erre Ktol walaszt warok. Isten tarchon meg Kegdet Dat. Comaromý 19 novmb. Anno Doimi 1567.

Stephanus Nagh

Vice Capitaneus Comaromien

Towabba nagýob býzonýfagnak okaerth Im az egýk Paýfth oda keolte Knek, meeg kedýgh ennel hýtwanabak wannak.

1 5 6 7.

NOVEMBER 30D.

LESSENPRONT SEBESTYÉN, NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ ÉS TANÁCSÁHOZ. LXX.
Bécsben.

Hangoztatása i-zó: kirís, áltibe, výgre, pínz = kérés, éltébe, végre, pénz 'stb. Betúcserei: *ő* helyett *e*, így ideben, = időben; *gy* helyett *d*: Dierdgiel = Györgyöt. E' Lessenpront, (eredetere nyilván Lessenbrand, de végre maga is *pront*-ot irt) bírósága után ugy látszik Bécsben lakott, 's Dobos Gergely ő reá bizta, hogh fiát Bécsben jártassa iskolába, német szóért-e, vagy felsőbb tanulmányok végett?

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz hites ügyvéd, es Káiser Jósef azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása es segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Ez lewel adaffek az Nemes es Tisztelendew VrainnaK bironak es tanaKnaK Zombat Varosában, nekem tisztelendew vrainnaK.

Nemes es Tiztelendew vrain kezenetom vtan zolgalatomat ajanlom k az en irallom k, Ez elmult kewes ydeben az Nehai Dobos gergel testamontoffi kirtik engem hodgi az ew fiat dierdgiet en hozgiam beche vidgiem es az iskolaban yartaffam kit en az ew kiriffekre azt celekettem De ymaron mirt hodgi az Dobos gergel zegin iltibe engemet kirt az ew fia felewl, es halala kort arrol emlekezet, a vyguel kyrem k. hodgi adnak ennekem az ew Testamontomnak maflat, es a meni es micoda marhaya maradot vygre kinel az ew hadgiot marhaia es pinze, es meni hazzon effik eztendewkint belewle Ezt en Nemes Vrain ne a vgre kiwanom hodgi haznot kiwanok belewle, az pinznek edgi pinzt kezemhez nem kiwanok . cek hodgi ercem, meni es micoda haznara vadgion hizzen hodgi k. ellen nincen, hodgi ha k akarat raita, tahat k yrion valaszt ysten tarca k yo egiffigben, Adatot beche 30 Novembris 1567 eztendewben.

Sebestien Ieffenpont
k regy zolgaia manuyp.

1 5 6 7.

LXXI.

NAGYBARÁTI SZÓLŐ BÖCSŰJE KILENCZ BÖCSŰS ÁLTAL.

Nagybaráti, Győr vármegye pusztai járásában.

Eredetije találtatik a' csornai országos levéltárnak IIIId. számú jegyzőkönyvében Döbrentei Gábor hivatalos folyamodására kikereste ott Pauer Zsigmond praemonstrati olvasó kanonok, 1837. 's ugyan ő vette másolatát is. Összeolvasta ezt 's megegyezőnek bizonyítja Szeredi Kovács János e' csornai hiteles hely jegyzője Decemb. 1sőjén 1837.

Az Prepost wram feüldin Nag^o Baratiy fzewlew hegýen böchölteteth fzewlewth Nagý Mýhálý 3 fl. böchöltwék megh az fzewlewth Masfken wagyon, Nap kelet felewl Varga Pál fzewlewýe, nap enifzet fele Nagý Borlabase felül Bors Lörincze. Az fzewlewth Mezaros Jakab Ideýebe böcsöltette megh Nagy Baratý biro Ideýeben Tapasztó Benedek. Volth oth az böchwlefebe oztan echý Istwan volt Szallaj Andras volt girmothý Janos wolt Borbelý Janos echý Kelemen Heghi Myhalý az Ispan volt tot Mattyas fzomfzedsagh Kondos Ferentz, ban Ambrusz.

1 5 6 8.

JULIUS 25D.

ZAY FERENCZ LEVELE, ATYAJAFIÁHOZ (FELESÉGÉHEZ) GARAI BÁNFY
BORBÁRA ASSZONYHOZ.

LXXII.

Kassáról.

Pénzt küld neki 's hova költse, kijegyzi. Atyámfia, mindenütt: atyémfia.

Eredeti je gróf Zay levéltárban. Lemásolta Gróf Zay Károly k. aranykulcsos rendeléséből Maklár Ferencz, titoknoka 's hites ügyvéd 1836. Augustusb.

Címzete, kívül. Ez lewel adassék az en zserelmes atyemffyanak az Garaý Banffý Borbara asszonynak twlaydon. In Wgrocz per postam In Weztenýz, cito cito, cito cito (P. H.)

Kewzenethem wthan zserelmes atyemffya (*így*) megh ertewttem az the leweledet, es mynd az Illirinúferth 's mind az Janos deýakerth az Illirinith heya-ba walo býztatasawal, imar im ewth Eztendeýe wagyon hogy mynd eltheth bennewn, kynek im soha wegeth nem erýwk, de myndazalthal hogy az myá se mulýk el az my dolgwnc, es my reanc ne vessenek, hogy my attwk mwlth el, Im zewreth táltam az penznek, a kýth kertth Illirinus. korona forýnthnak en zewreth ky nem tehettem, hām husz magyar arany-nak thewltem zewreth, ki 25. Koronath tezen, es lubany mathias mesternek kewltem kezében, hogy ew aggya neky wgy mynd ha ew neký az mathias mesternek kerdttem vona valamy egyes zewksegre, es hogy mar en masth kertem mathias djakoth, hogy azon penzth aggya Illirinus doctor-nak. merth twdom hogy ha ew kezében kewldenem, ha keth saz forýnth wonaes, mynd oda lenne: azerth arra Imar nem leszen atyemffya gondwnk. Thowaba am kewltem Barbelý Ferencztewl negýwen Tallerth, abbwl kewld meg mennel hamarab leheth az doctor ewtsenek Az 12 forýnthoth a kyth Janos deyak Thygyten fel weth Thewle, hogy ne feggyk Illirinus erette, hogy keffen kewldettek megh neký. es ha walamý modon kewldhetnel oda fel neký is nyocz vagy kylencz forynthoth valamy Býzoth Embertewl, hogy ez gonoz Tykozlo Ember Imar az wtholyan ne fogyatkozzek megh, es azth

a mýth oda fel kewldenel neky, ha Sebesthyen deýaknak wona anný penze, az sewr arrabwl, ottan wennē Azth ew Thewle fel, es ha ew nala Taller nem wona, az ew penzeth wenned magadnak egyeb othon walo zewksegekre, es az maftaný Tallerbewl kewldenel neký oda fel Bechbe az nyocz vagy kylencz Tallerth. maftth ennel Thewbeth nem Irhathok, mýerth hogy az poszta syeth wala, de Talam Imar enes hamar haza Tekýnthek. Isthen Tarthon megh zerelmes attyemffya minden Joban megh. Caffovie 25. Julý anno 1568. 3aj ferencz Irtha.

Az Elefel wetelerth a ky lýptoban Az Barathok kalastromaban wasyon kerlek zerethew attyemffya wýffely gondoth reya, hogy oth sokaygh ne alyon, merth egy az hogý meges Banthathyak, a mý oth wasyon meges wezheth az heūo helyen mýnd Bor, mind 3alona. —

1 5 6 8.

AUGUSTUS 22D.

LXX:II.

B. ZAY FERENCZ, FELESÉGEHEZ, GARAI BÁNFFY BORBÁRÁHOZ.

Kassáról.

Tized ügyében 's hogy nem sokára Ugróczra tér, hozzá.

Eredetije gróf Zay levéltárban. Lemásolta Makláry Ferencz gr, Zay Károly titoknok 's hites ügyvéd 1836.

Czímzete, kívül. Ez lewel Adaffiek Az Garay Bánffý Barbara A33onnak, nekewm 3erelmes Attyemffyanak hýwen. In Wgrocz per poszta In Wezthenýcz. cito, cito, cito. (P. H.)

Kew3ethem wthan 3erelmes Attyemffya. mierth hogy lattam az Illirinus doctor lewelebewl, mýthoda wala3th Thewttek az Captalan az dezma dolgarwl. mynd groff wramnak s mýnd The neked. Azthes megh ertewted, hogy Illirinius Azt Irtha, hogy mýndjarafth reya kewlgy, es dezmaltafd az dezmath, ha ký weer belewle groff wram Bathor ne bannok, mert 3az dezma Arrawal fem thaphathna nyakon e Belý teteth. de ha lathya, hogy senky nem dezmalya az dezmath, reya kewldheth, es

minden Byntetes nelkewl zabadon megh dezmathatathya az dezmath, hýrewm kedygh, hogy Imar az en lewelemethes mynd az Rwber wrameth megh wýt-tek groff wramnak. es arra es Thewth walamý walazth, kýth ha The hozzad el hozandnak, zakazd fel, es lafd megh myth Ir. de azerth wgyan reya kewlgý az dezmalafra, ha ozthan ký werý az mý Embewrýnket, Jwyenek ky belewle, es thwdomanth Tethýenek az oth walo plebanofnak es az Byronak, es ha walamý wendegh emberthes Talalnanak, wagy nemeffet, wagy parazthoth oth az koron, mýdewn kyfognak werný az dezmathawl az mý nepewn-keth. Igy Jarýanak el az dezmathok az dologba. —

Thowaba Azth akarom Thwttodra Adný, hogy Imar Byzonýal hýggyed atthemffya, hogy hamar haza megywk, merth Tfak Azth warom, hogy Swendy Iryon megh kanyffarwl, merth oda menth lathogatný az wegeth, azonthwl nekewm megh Irya, hogy fel mennyek, azerth abban Imar semý kethfeged ne legyen. de addigh azerth artandý petewth haza kewldewm clewl walamý penzel, kýwel az Tho. ffoknak? es az kew mýwefeknek es kewfaragonak megh fýzefletewk walamenyre. Az gyermewketh dolgaraes wgyan ottan Isten segethffegewel reaya gondolok. az kýs sjwewkthekethes megh wettem, azthes megh kewldewm. Walamýbe egyeb dologbanes Indwltham maftth, ha Istennek kellemetes lenne, kýth ozthan, ha haza megyewk, en magam megh mondok. Isten tarthon megh zerelmes attyemffya mýnden hazad nepewel ewzwe, mýndewn Joban. Caffovic 22. augufti anno 1568. Zaj ferencz Irtha.

1 5 6 8.

AUGUSZTUS 24DIKÉN.

FEKETE KOZMA ÉS ORBÁN FILEP KEZESLEVELE UROKÉRT, LIPCSEI
GYÖRGYÉRT.

LXXIV.

Munkácson, Beregben.

(10°)

Régi szólás, hangoztatás benne: uronk, mieltenek, e nélkül, tolvajlás, úgy kötötte magát, uronktól, györgytől, erre felelének, meg nem adnája.

Eredetije Kállayék levéltárában Nro 381. Fasc. 4. Reg. unici, Sec. 1500. Kikereste Döbrentei Gábor kérésére Fluck Eduard. Lemásolta Fluck János.

Mý kÿk vagÿwnk; fekethe kozma: es Orban fÿlep Az vÿtezló es Nemes vronk Jobagÿ lÿpczeyÿ gÿörgÿe: vgÿan lÿpchÿeÿek. Adgÿwk Emlekezetre Mindeneknek, kiknek Illÿk: hogh: keden Szent Bertalam apoſtol Nappÿan 1 . 5 . 6 . 8 . Eÿtendóben, Ammÿkoron Mÿ Az Mÿ eletenknek kereffeffeÿert Mennÿ Akarnank, Eperÿes es kassa fele. Es Mÿkoron Jÿwtottonk volna Mÿnkaczra: Tehat Minket Megh lata, az vitezló es Nemes vronk az vitezló ßenth Janofÿ Layos vronk: Munkach varanak pfectúfa es vdvarbÿraÿa. Es Minket az Ew kÿme ßolgaÿa által, ghÿrſſanÿ Janos által az Mÿnkaczÿ Bÿroual Szócs demeterrel Megh tartoßtata. Illÿen okkal: hogh ennek elótte valo thelben, vgy mint gÿortÿaßenteló Bodogk affzon Nappÿa Tajan, Az mÿ vrÿnk ßolgaÿ Mÿeltenek volt valamÿ Tolwaÿlafth, kÿert (Ammikororon Az tolwaÿth, kÿ ßereßtette volna, lÿpchÿeÿÿ gÿörgÿ vram) Tehat vgÿ kóttóte Magath hogh czÿak az ó kÿme ßolgaÿat az Tolwaÿlafert Meg Ne óllÿek, Tehat lÿpczeyÿ gÿörgÿÿ vram, vdwarbiro vramnak Szaz foth ad: Az el Mult ßent gÿörgÿ nappÿara. Azert hogh Megh nÿ kwlte es Megh nÿ atta Ammÿ vronk, es Minket Ew kÿme az Munkackÿÿ vdwarbiro Meg tartoth. Tehat Mÿ fogadggÿwk es kotÿÿwk Magonkat az Mÿ hitenkre hogh, Ammÿ vronktol lÿpczeyÿÿ gÿörgÿÿtvl Ew kÿmenek Meg ßerezzwk. es Eö kÿmewel weghezwnk: hogh ez Jóüendó Szenth mihal Nappÿara vdwarbiro vramnak az fo Megleßen ha aßkorra Meg nÿ lenne, Amÿ vronc Jobagÿth vdwarbiro vram ket annÿban tartalla. In Oppido Mÿnkacz Die .24. Auguſti Anno dñi: millesimo quingentefimo feçageſimo octavo. — Thovaba vgian Ezen ßemelÿek erre felelenek, hoghha az ó Meg Mondoth vrok Meg Nem Adnaÿa Az felÿÿwl Megh Mondoth Napra Eönnen

magok tartozzanak Megh adnyá: Es ha az Napra Meg nē adnayák: Minde-
nwt Mezőn falwn es varofokon szabadok legyének ew fejekben Tartanyá.

1 5 6 8.

SZ. FERENCZ NAP UTÁN KEDDEN.

MUSLAY BORBÁS, KOMÁROM SZABADÍTÉKOS VÁROSA BIRÁJA, ÉS TANÁ- LXXV.
CSA, SZ. KIR. NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ ÉS 12 TANÁCSNOKÁHOZ.

Komáromból.

É-ző, e' szavakban: elenkbe, kenyerge, kezettwnk, tebe = előnkbe, könyörge, közöttünk, többe. Várasfél, majd lett polgár. Amaz van, Vas István levelében is 1557. l. II. d. kötet 124 l. Görög és latin nyelv szószerkezete szerint, végén áll a' mellékszó: vallását, városunknak pecsétével megerősítettet.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz hités ügyvéd, és Kaiser Jósef azon sz. k. ns város hités jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megyegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Ez lewel Adafsek Az mý týtzelédé wraýnknak es Jo zomzedýnknak Az zombaty Býronak es Az týtčket tanachýnak mynt Byzot Vraynknak.

Kezenetwnket mýnden zolgalatwnkat Aýanlyok týt Kegelmeteknek mýnt týtzelendé Vraýnknak towaba Jwt vala mý Elenkbe Az týt Kegelmetek varas fele es polgar tarsa somos Bertalam, es kenyerge mýnekwnk hogý It mýkezettwnk Komaromba valamý Jambor tanwýa vona Kýs Kelemen, ký verebelý Andrast Az Ew adoffagarol megelegýtette vona. Azert ez megý mondot Somos Bertalannak keresere es kenýergesere, mý ez meg mondot Kýs Kelement Az mý pecýetwnkel elenkbe zolýtottok (mert Iftennek Igaffagaes Azt tartýa Az mý hýtwnk es) hogý Az Igazat kykel zolgaltatwnk, es Ewtet hýt z'erent megý kerdettek es Ilyen vallast tet hogý Verebelý Ad Andranak masfel zaz forýntot Adot ez megý mondot Somos Bertalannak Adofsagaert hogý tebe Ewteth ne kereshefse ez megý mondot Somos Bertalant es mýnd egý pezýg megý Elegýtette es nem tartozik vele. Azert meltatlan keresý Verebelý Andras rayta, megý ugý mond hwz forýntot kerek vala ký Benne meg

azt sem engede Azt mondotta hogÿ nem Engedj mert regen kezehez kellet vo-
na kelnÿ kÿnek vallasat Az mÿ varaswnknak pecÿetywel megÿ Eresÿtettet
nagyob Bÿzonsagert Isten Tarcÿa megÿ tÿ Kegel^{et} Ez lewel ket Komarombol
zent ferenchj nap utan valo kedden 1568. Mwflay Borbas

Komaromÿ Bÿro Es az tanachÿ tÿ kegelmeteknek Bÿzot zomzedÿ.

1 5 6 8.

DECEMBER 24D.

LXXVI.

CSEMERI ZAY FERENCZ, KORLÁT KÁROLYHOZ.

Ugróczról.

A' két zálog törököt általadván már neki, fizesse meg Korlát is az 1800 forintot, 's küldje meg kocsiját, mellyet 10 forinton vett.

Eredetije gróf Zay levéltárban. Mássát vette Maklárý Ferencz 1836.

Czimzete, kívül. Egregio Domíno Christophoro korlath Sacr: Caesar: maiit. militi agricē amico nobis honorand. (P. H.)

Egregie Dñe amice nobis honorañ, salutem et ñri comenñ. Jol Emlekeoz-
hethÿk The kēd rea, hogÿ mÿkor ez el mwlth napokba The kēd Chazar ew
felfē legh wtholso parancholattÿath az Kwlwth Aga dolgarol, posomba, en
hozzam hozott wala, en akor az the kēd emberfegének es fogadañnak megh
hÿttē, es theob kezesth sem kÿwantam kedtēol: az pÿnz megh adasra sem
ereoltettem The kēdet, az mÿnth az Ew felsē parancholattÿaban wolth, hogy
The kēd mÿndÿarasth le tegÿe az Ezer 'f nyólcz ÷afz forÿnthoth, es Ea ÿs
wgÿ aggyam The kēd kezehez az keeth szalagh Theoreokeot: mÿnd azonaltal
en The kēdet nem ereoltettem arra, hanem napott attam wala magath kēdnek,
es The knēk kezehez adattam az keeth Theoreokeoth: es The kēd nem wgÿ
aÿanlotta wala magath kēd hogÿ kocsÿmottÿs el wÿteffed, hanem massal
aÿanlotta wala magath kēd, hogÿ az mÿnemÿ dolgoth en Bÿztañ wala kēd-
re, kēd azt fogatta wala, hogy The kēd fel Jew betchbe es ennekeom wa-
lafÿth hos kēd, de The kēd bechbe sem Jeowe fel, walafÿt sem keolde,

kochýmoth fem hozatha vÿfzfza, kÿ ennekeom alloth Thÿfz forÿnthba. Azerth kēdet kereom, hogÿ The kēd keolgye megh az kochÿtt, merth eddÿghÿs ennehanyÿfzer fzeoksegem wolth wolna Rea hazamnal, merth Itt pÿnzen zereofzthethÿ ember mÿndenkoron. Thowaba Joll leheth megh az gÿerthÿa zenthelew Bodogh azsonÿ napÿa elew nem kereolth, melÿ napra The knēk kelleoth wolna le thennÿ az ezer `f nyocz az forÿnthoth, de mÿerth hogÿ maftan ennekeom az pÿnzre nagyÿ zeksegem wagÿon, kÿ el nem mwlhathÿk: Im Kerÿ Gÿeorgÿeoth oda bohattam The kēdhez: Azerth The kēdet kerem, mÿnth Barathomath, hogÿ The kēd ez kerÿ gÿÿergh kezehez aggyon az 1800 fōbol, ezer forÿnthott, es The kēd ne ne keflelteffe ott ewtet, ez leveleth Pedigh The kēd Tharthÿa menedekeol maganak, mÿgh en az meg hagÿoth napra ala keoldem embereometh az Kēd fassÿoÿawal, egyetheombe az 800 forÿntherthÿs, es akor derek menedeketh keoldek knēk, nam az gÿerthÿa zenthelew Bodogh azsonÿ napÿa fem Ighen meÿÿe Immar, de mÿerth hogÿ maftth zeksegeom wagÿon rea, kedet kereom, hogÿ az ezer forÿnthÿath maftth aggya megk k: kÿerth Ifmegh barathsagal lezek: k: Isten tharthÿa megh kēdet. Dať ex Wgroetz 24. die menfis decembrÿ. Anno dñi 1568.

Francÿly Zaÿ de Chemer.

1 5 6 9.

MÁJUS 26D.

PÉTERFFY ANDRÁS, NAGYSZOMBAT KÜLDÖTTÉNEK TUDÓSÍTÁSA, NYILAS ISTVÁN BIRÓHOZ. LXXVII.

Bécsből.

Fejedelemnél, kamarán, magyar cancellarián járásai körülállásit adja elé. Liszthi János veszprimi püspök 's alcancellárnak egész képét veti ezen felelete: „követem kegyelmedet, hazudnak ebül benne.“ 'S az alrendü dolgozók itt is *deák* névvel. Es a' magyar cancellarián a' magyar városfél v. polgár, magyar nyelvvel.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikeregte Makláry Ferencz, hites ügyvéd, és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője.

kwldette Nalam vagyon, Mýkor az leweleth ez napokba Listhius eleýben výtthek volna subscribalný, gondolkodný kezdeth ráýtha es nem subscribaltha hanem azth montha az deaknak hogý hozza mennýek hozza menthem es kerthem hogy wesse reýa keze Irassath, monda nem wethi addýgh mýgh az kamararwl valamý testimoniomoth nem hozok — merth nem akaryá hogý valamý reýa therýen. En montham hýfzen proponaltha keged ew felsegenek mý zwksegh Kamararwl testimoniomoth hozný, merth az elewthýs azerth wýthem hozzajá hogy oth az Kamaran nem erhetthem wegeth. Ew wgýan azth monda hogy nem lehet egýeb benne hanem testimoniomoth hozzak, Ez keth napon az kamaran keztem vyonnan sollicitálný azth mondottak hogy megh kerefsýk, az suplicatioth az kýth az Kamarara be attam volth zememmel lattham es kezembe volth azon ýs azth Irthak, hogý megh engetthe ew felfeghe es hogý Vesprimý Wrammal kel Expedialný, mosth Immar azth sem talalhattyák. Kerthem Listhiusth hogy uýonnan proponallýa ew felsegenek. Azerth vagý Kamararwl vagý Listhius által lezen, de mýnden zorgalmatossággal erthe lezek. Az dologh azerth ebbe vagyon. Ha mý wethwk esseth ebbwl, hogý megh Irtham kegeteknek hogý az Concessio megh volna es az level ýs megh volna Irwa azth Igazan Irtham de nem en mýattam hanem Listhius vram mýatth az wethek esseth. Merth thwggýa az wr isten hogý zýwem zerýnth thwrwkzem kegyélmethek dolgaba Eoremesth Akartham zolgalný kegetek mýndenkor ezuthanýs zolgalný akarok csýak kegetek parancsollýon. Az feýedellemmel egýnehanzor zoltham volna eddigh de Quafimodo Vasarnaphwl fogwa nem volth Audientiaia mosth sýncsen.

Az mý az kegetek kwltseghe dolgath, az kýth az týzen egy zekere kelleth adný, Illethý megh Irtham az Suplicatioth es ký attham az Kamarara, azth hýzem hogý Informatiora bocsattýák Magýar Kamarara Merth Itth semmý

kwldetthe Nalam vagyon, Mýkor az leweleth ez napokba Listhius eleýben výtthek volna subscribalný, gondolkodný kezdeth ráýtha es nem subscribaltha hanem azth montha az deaknak hogý hozza mennýek hozza menthem es kerthem hogy wesse reýa keze Irassath, monda nem wethi addýgh mýgh az kamararwl valamý testimoniomoth nem hozok — merth nem akarýa hogý valamý reýa therýen. En montham hýfzen proponaltha keg^{ed} ew felsegenek mý zwksegh Kamararwl testimoniomoth hozný, merth az elewthýs azerth wýtthem hozzaýa hogy oth az Kamaran nem erhetthem wegeth. Ew wgýan azth monda hogy nem lehet egýeb benne hanem testimoniomoth hozzak, Ez keth napon az kamaran keztem výonnan sollicitálný azth mondottak hogy megh kerefsýk, az suplicatioth az kýth az Kamarara be attam volth zememmel lattham es kezembe volth azon ýs azth Irthak, hogý megh engetthe ew felseghe es hogý Vesprimý Wrammal kel Expedialný, mosth Immar azth sem talalhattýak. Kerthem Listhiusth hogy uýonnan proponallýa eűfelsegenek. Azerth vagý Kamararwl vagý Listhius által lezen, de mýnden zorgalmatossággal erthe lezek. Az dologh azerth ebbe vagyon. Ha mý wethwk eseth ebbwl, hogý megh Irtham keg^{teknek} hogý az Concessio megh volna es az level ýs megh volna Irwa azth Igazan Irtham de nem en mýattam hanem Listhius vram mýattath az wethek eseth. Merth thwggýa az wr isten hogý zýwem zerýnth thwrwkzem kegýelmethek dolgaba Eoremesth Akartham zolgalný keg^{nek} mýndenkor ezuthanýs zolgalný akarok csýak keg^{tek} parancsollýon. Az feýedellemmel egýnehanzor zoltham volna eddigh de Quafimodo Vasarnaphwl fogwa nem volth Audientiaia mosth sýncsen.

Az mý az keg^{tek} kwltseghe dolgath, az kýth az týzen egy zekere kelleth adný, Illethý megh Irtham az Suplicatioth es ký attham az Kamarara, azth hýzem hogý Informatiora bocsattýák Magýar Kamarara Merth Itth semmý

nem legheth Informatio nelkwl. Ezeketh akarham megh Irny keg^{nek} Mjkor valamj dolga vagyon keg^{nek} kyre elegh vagyok nem zwksegh keg^{nek} Emberth bocsatanj fewl es kewlthenj merth en zywem zerjnth zolgalok keg^{nek} amjkor Itth fewn vagyok. Wr Isten thartsja megh keg^{deth} mynden haza nepewel Egjethemben Nagj jo Egefflgben. Datum Vienne 26 Maj 1569.

Peterffy Andras mpp.

1 5 6 9.

JUNIUS 12d.

LXXVIII. BORI HELYSÉGBELI NEMESÉK, NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ ÉS ESKÜTTEIHEZ.

Bori, van Nyitra vmegye vágujhelyi, 's Hont megye báti járásában.

Í-ző. Buchoth wiwin, bucho wytlen = búcsút vévén, búcsú vétlen. Mónot = malmot.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kereste ki Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literarura tanító utmutása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Prudentibus ac Circumspectis Dominis Magistro Civium Judici ac Juratis Civitatis Thirnauiē 2c. dominis et amicis nobis semp honoran.

Prudentes ac Circumspecti Domini, Post salutem servitiorum nostrorum paratam commendationem, Im megh ertetujk az te kegelmetek lewelet holthi kegelmetek Ir az Hrizor georgj feluel, hogj Itten buchoth wiwin Jamborol elment wolna tjztesygel, kjt kegelmetek elueth nem Jol exponalt, ahol azt Irya kegel^{tek} hogy yth marhajath hatta wolna, kjt el nem wyheteth wolna, azth mj tartoztattuk megh merth az monoth az my hyrunknekulatta el, es cyak bucho wytlen zeokeoth el mynth marhastul kjt elwyheteth az a monar azjerth mynekyunk zam adatlan zolgank, sok kartjs teoth mynekyunk, es az egyz keosygnekjs, Thoaba Im napoth hattuk nekj hogj Igazicha magath, azyerth az az nap zent Iwan nap utan walo wasarnap, ha magath menthethj myndenekbul, kegelmetekjerth bykjwel bochatywk, megh ele-

gethwyn myndeneketh karabul. Isten tarcha megj kegelmeteketh Datum in
Bori 12 die Janj 1569. Universi Nobiles in posefsione Bori.

1 5 6 9.

JUNIUS 25D.

CZOBOR SZENTMIHÁLYI CZOBOR IMRE KIRÁLY TANÁCSOSA, NYILAS IST. LXXIX.
VÁN NAGYSZOMBATI FŐBIRÓHOZ.

Sasváratt (Sassin). Nyitra vmegye szakolczai járásában.

Ő Ő hangzónak o p által jegyeztetése, a' mi, XVd. százévbeli, még itt is előfordul. Várlakó ur szelleme: „hogy ő is ne készerítessék mind untalan igasságában is ream jutni az övéért, — hogy az én jobbagyom gyakorta való könyörgésével bántson. Im itt az alázatos félelmű könyörgés: ha meg nem *bántanám* Nagyságodat.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Prudēti ac circumspecto Viro, Domino Stephano Nylas Primario Judici Civitatis Thyrnauiē & Amico & Vicino nobis honorañ.

Prudens ac Circumspecte Domine, Vicineq' nobis honorañ, falutē ac űri commendationē. Esz elműlt efszendobely bűronak ketfzörűs Irtham, miűel hoġh esz en Jobbagyomnak Pofzawacz balafnak tartofznek az k: varafbelű polgarok kofűol, kynek newe fogas Gyurkű, kű annak elűtthe szolgalth zeghen Kerechjűny Janos vramnal, heth forintal, es ayanlotta magath mindűnkor hoġh esz kűs adoffagoth meġh adatthűya, de műnd esz Idejghűs nűnchűen meġh, asz minth esz en Jobbagyomtűl erthem. Azerth kerem kdeth, hoġh the k: tekűnchűe meġh asz Jo űomffedfagoth Es Igaffejchűya el Efzen Jobbagyom adoffagath, hoġh ű ys ne kefferejteffek mjnd vnthalan igaffagaban is ream Jűthnű az űwerth, hűffűm is penigh hoġh the k. meġh tekűnthuē asz kűffűnfegűs igaffagoth es a Jo űomffedfagoth esz dolgoth k. Jo modon el Igaffejthűya, es nem engedj hoġh asz en Jobbagyom Gyakorta walo koniorgefeűel banchűon. ha mű Ismeth effele doloġh tűrtenik, hafonlatos baratfaggal

(11*)

akarok lennj thÿ kegÿelmetöknek . Isten tarchÿa megh k̄deth Jo egeffegben.
 Dat. ex Saffÿn 25 die Junÿ Año 1569.

Emericus Chÿobor, de chyobor ßenthmÿhal
 Confiliar S. Caefareae Regiaeq̄ Mattis.

1 5 6 9.

JULIUS 4D.

LXXX. VEREBÉLY MVÁROSA BIRÁJA 'S 12 ESKÜTTE, NAGYSZOMBAT SZ. K.
 VÁROSA BIRÁJÁNAK.

Verebélytt, Bars vmegye verebélyi járásában.

T, tt helyrag dívása itt is mássalhangzóval végződő helynévnel. Ma inkább: Verebélyen.
 Megh Bÿrossÿtotta = megbiráltatta. Szám vetvén, ma: számot vetvén.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Ez lewel Adafsek Nagÿ ßombathÿ Bÿronak, nekwnk tyztelendeo wrunknak kezeben.

Kezenetünket fozogatunkath Irÿwk Kegedmednek agÿwk te K̄dnek twt-tarā, az Demsenÿ Balÿntól kerettÿwnk wolth fr. 6. poÿto A'raban, It Werebelth lakozando Szÿcz Demethernek hagÿasabol, es akaratthÿabol, Azerth az mÿnth megh Ertettwk az Demsenÿ Balÿntol, Hogy te Kegedmed elót, ßeÿcz demether megh Bÿrossÿtottā, az demesenÿ Balÿntoth azert kerÿwk K̄det, hogÿ te Kegedmed az demesenÿ Balyntoth zabadÿczá fel, mert mÿ wagÿunk ados ßeÿcz demethernek az hath forÿntal. Azert ßeÿcz demether Jeÿen Ide mÿ hozank ßamweteffünk wagÿon wele, zam wetwen az mÿwel tartofzunk megh agÿuk nekÿ, az Demesenÿ Balÿntnak eben nÿnczen wettke, hanē mÿ tartofzunk wele, azerth kerÿwk K̄det hogÿ te Kegedmed zabadicza fel, es demether Joÿen Ide megh akarÿwk elegÿtenÿ zam wewen merth mÿ nem

twttwk wolna kernÿ az demesenÿ Balÿntol az hat forÿnth ha Œeucz demethernek hagiŒabol nem walth wolna az Wr IŒten tharcza megh Kÿdet, kelt Werebelth 4 die Julÿ 1569. Werebelj Bÿro es 12 eskwttek m.p.

1 5 6 9.

JULIUS UTOLSÓJÁN.

CSEMERI ZAY FERENCZ, SZERETŐ FIÁHOZ, PÉTERHEZ.

LXXXI.

Bécsből.

Pénzt kitől vegyen által 's hová tegye. *A'*, kihagyó jegy nélkül: *a.* Szóltatni. Egré, ma: Egerbe, Egerre. Eredetiye gr. Zay levéltárban. Lemásolta Maklárý Ferencz 1837.

Czímzete, kívül. Ez lewel Adassek Az my fywnknak Zay Péternek tulajdon kezében Cassoviã. (P. H.)

Kewzenethéwm wthan Œerethew fÿam Peter. en Imar egynehanÿ leweleth Irtham neked, kÿkben megh Irtham, mÿth mÿwelÿ az kewlthegh dolgabwl, es hÿzewm, hogy eddygh megh attak az en leweleÿmeth neked. azert ha horvath peter megh wÿŒÿ hozzád a mÿ nala wagyon, abbwles wehetsz kewlchegewdre waloth, vagy ha mÿhaly Wram Bathorÿ Wramthwl az en penzewmbewl walamÿth megh hozna, akar abbwl vegÿ az thy kewlthegetwkre. az Sarkewzÿ mihalÿnethewlys az husz forynthot keresd megh, annywal Thewb penzewnk lezen. Korlath Cristof fel Jewth es eth wagyÿon, kywel en Œolthattam, es azth fogatta, hogy wagy ew maga wagy Œolgaÿath ala eregthÿ Egre, es myndjarasth wagy ewth Œaz forynthoth Horwath Peter kezebe adath, es Im en megh Irtham Horwath Peternek, hogÿ myndyaraŒth The kezedbe hozza, the pedÿgh walamÿnth es walahogy leheth myndyarast kewld fel walamÿ Bÿzoth emberthewl, ky fel fele ne lepÿek wele, es ennekewm ez gywlésben hozzak fel mennel hamarab leheth, merth nekewm az Hwgod menyegzeÿen nagy ŒewkŒlegewm wagyon az penzre. — A mÿth Myhaly Wram es hozna Bathorÿ Wramthwl, azthes ew thewle ha fel Jwene, kewld fel, es a myth Horwath Peter hozand aztys, hanem a mÿwel megh erewd, meegh

en ala megyek, annyath hagy magadnak kewltheznek. Ebben Jo fyam egyebeth ne thegy. azt Igeon Jol Thewtted, hogy az Reteth megh kazaltatad, tsak Imar hordasd Be hogy oth kÿn ne vezzen, wagy ne etesseek el. Iften Tarthon megh mÿnd nyağathokath. mynden Joban. Wienne vltima Julÿ Anno 1 5 6 9.

Francisc. Zaÿ de chemer.

1 5 6 9.

AUGUSTUS 28D.

CSEMERI ZAY FERENCZ, JÓ FIÁNAK, PÉTERNEK.

Pozsonból.

LXXXII.

Adósságot rakott fiúnak, atya nem irhat szelídebb levelet. Tanith = tanítsd, tanídd. Férjhez menő leányának a' gazdag Zay, sem irt (festett), sem vasazott szekeret csináltat.

Eredetije gr. Zay levéltárban. Lemásolta Maklárý Ferencz 1837.

Címzete, kívül. Ez lewel adalléek Az mÿ fÿwnknak Zaÿ Peternek Cassan Thwlaydon kezében hÿwen, Cassoviae, cito, cito, cito, (P. H.)

Kezewnetem wthan Jo Fiam Peter, ertewm, a myrewl Irthal, azerth a my Az The dolgodath Illethy, annak en gongyath wyffelewm. A mÿth Irthal, hogy sokkal wagy zellel ados, es hytelben is sokath zettel fel es zalograes es nem thehetsz egyebeth Benne, hanem megh fyzethned az penzbewl, a kÿth Horvath Peter hoz mÿnd az en Iwedelmembewl, s mynd az korlath Crístoff penzebewl. Azth en nem Banom, hogy megh fyzesd, tsak hogy fewlette nagy ne legyen az Summa, hogy legyen edees, mÿnek fel Jwnnÿ. Es azon kywewl wegy magadnak es walamÿ kewlthegeth, meegh en ala megyek, kyvel meg erylod, Chak hogy ne nywlÿ zertelen hozza, hogy az penzbe Jwÿen walamÿ rez Jo modon en reÿam, vagy nekem, es syettesd Horvath Peterth, hogy zorgalmaztalla Corlath Crÿfttöffot az penzerth a myth Igyerth. es mÿndenkeppen Azon legy, hogy othan semyth ne kessek az penz oth nallad, hanem meñel hamarab leheth walamely Byzoth Emberthewl kewldffel nekewm. Azon Igen kerlek Jo fyam, hogy ezzel fewlette Igen sÿess, merth az penzre Igen nagy zewkffegem wagyon rya. en welem Ormandÿ Lajos

meegh nem woth zewmbe, sem nem twdom hol wasyon, sem az The leweledeth nem lattam, Ahol azth Irod, hogy Nenemeth el erezted Chakÿ Palhoz, azth Bÿzony Igen Jol gondolhad, es soha nenem nekewm nagyob attyaffÿfagoth nem Teheteth, mÿnth ezth, hogy oda menth, es ha az erew marhamath Thewle megh hozhatnaya. Csak hogy Tanyth wgy hozza ez dologban mÿnth Jarÿon. es adna Isten, hogy walaha ez Jo Fÿam effmerne megh mÿndeneftewl magath, es adna megh a mÿ wona nala. ky nem ewteth Illethne. Az penz fel szalafath lam megh Irtham feÿam, hogy vagy Mÿhaly Wram Mÿhalyÿ deyak lezen, wagy walaky egyeb lezen, tfak legyen hÿw, es Jambor es legyen. Isten Tharthon megh Jo fÿam mynden Joban. Posonÿ 28. die augufti Anno 1569. Franciscus Zaÿ de Chemer mp.

En nem keffem, az gywles wthan ala megyek. Az Œekereth, a kyth hwgodnak thÿnaltasd meg chak paraÿthwl, sem Irya, sem wafazza, hanem tfak hogy paraÿthwl thynaltaffa az Œekergÿarho. Myhaly Wram ha fel akar Jwnnÿ, zÿnthen mafth Ideye. az ew dolgayerth, merth ha az gywles el wegezewdyk, oÿthan nem kyffyk Chazar, hanem menten megyen ennoth, es oÿthan thak heyaban fogÿ Jarnÿ.

1 5 6 9.

SEPTEMBER 20D.

BORNEMISZA PÉTER, BALASSI JÁNOS' PREDIKÁTORA, NAGYSZOMBAT BIRÁ- LXXXIII.
JÁNAK 'S POLGÁRAINAK.

Pozsonból.

Benne: *bÿen* = böven; tanuságokat éhezni, kegyelmeteknek könyörögni. Szepekedni.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzője. Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser Jósef. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Az ur Istenül meg aldatot tisztelendö nemes Vraimnak . az Nagý fzombati bironac es polgar Vraimnak . Ennekem fzerelmes es bizodalmas Vraimnak Adaffék.

Az ur Istennek keduet, kegielmet, fzerelmet es öröc bekeseget, az ö egietlen egý fzent fianac az mi urunc Jesus Christusnac altala, keúanom es kerem naponkent tý kegielmeteknek. Tisztelendö nemes es bizodalmas vraim, lattia kegelmetek meni sok uarasokban es falúokban szükült meg az ur Istennek igeienec hirdetese, es lattia aztis kegielmetek meni alnoc mestersegel allot elönkben az pokolbeli ördög, hog' sok helieken ne lenne fzabad csak emlitenýs. De miertthogi az mi urunc Jesus Christus megrontotta az ördögnek feiet, akar mint fzepekkegiek is, erötlen az ö dereka az fü nekül . Azert naponkent az ö felseges hatalmabol es bölczesegeböl eleit uezý minden alnoksaganakis es vagi imig . vag amúg meg az kerezt alatt is mind el feltattia az ö fzent igeiét. Irtam enis egý postillat, kibe az fzokot Euangeliomokat nagi büen es olý niluan meg magiaraztam hogi akar mel falúbeli paraztosagis könien meg ertheti . kit azert is mielttem hog' csak egý giermek oluwasara is sokan tanulhasnac . Tudom kedig hogi ot kegielmetec köztis sokan uadnac, kit az fele tanúsagokat ehez nec . De miertthogi közönseges iora, közönseges segitczeegert keúan az úr Isten, sok iamboroc aianlottac magokat nem csak az urac közzül, de az nemefseg közzülis nimel ötuen forintalis . Az könnec kedig ki niomtatasa töbre menne ezer forintnal is . mert közel három fzaz arcúson uagion . Annacokaert adnac tanaczúl hogi tý kegielmeteknek is köniörgenec ualami segitczegert . Gondollia meg azert kegielmetek imez három dolgot, Elöfzör, hogi á mint az predikatoroktul keúan ia ö fölsege faratczagokat, azonképpen tý kegielmetektülis keúan ilý io dolgokra úalo segitczeget. Masodczor gondollia meg igeretitis ö fölsegenec tý kegelmetek, hogi ugy igerte aldomasat mind úeteseknec, borunknac, mind kereskedesunknec ha az ö tisztsege

neúekedesereis io safaroc lefzünc . Harmadczor, gondollia meg kegelmetek az sok egieb lelki ehezöket is, kik meg közönik, es imatczagokal nagi büen megis halalliak ti kegelmeteknec minden is tetet. Az köniü ith uelem uagion Posonba, latta Marthon Vramis az kegelmetek attiafia, röüid nap oda megiek zombatba, ot meg latthattia ti kegelmetek is . Most czak ezért irek ideien hog' midön oda kegelmetekhez menendek, akkorra meg ne kezelne kegelmetek, mert ot semit nem keshetem . Ezzel az ur Iztennek aianlom mind feienkent ty kegelmeteket: ky az ö szent lelkenec altala igazgassa az öröc életnek boldogsagara ti kegelmeteket mind az egez haz nepel egyetemben . Amen . Datum Posonii 20^a Septembris Anno d. 1569.

Bornemiffza Peter žoliomba Balaffi Janos predikatora.

L. MAGYARÁZATOK ÉS JEGYZETEK. 'S lásd Bornemisza keze hasonmását e' „Vegyes iratokhoz“ tartozó metszetlapon.

1 5 6 9.

DECEMBER 22D.

SZÁSZY ANDRÁS ITÉLŐMESTER, SÜVÉHEZ NYILAS ISTVÁNHOZ NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ. LXXXIV.

Alszászon, Poson vmegye csalóközti felső járásában. Ma nincs ott, Fel és Alszász, csak Szász.

Nagyszombatba, látszik ebből olly nemesség takaradott a' Török elől, mellynek bíróságra 's városi tisztségekre került tagjai, több nemes házzal volt rokon.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikeregte Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Címzete, kívül. Egregio domino Stephano Nylas Judici Ciuitat9 Tyrnavieñ ect. dño et affini observanmo.

Egregie dñe, et affinis observaň, salutem, meorumq' Suiwoř commenň. Hog' keg: az en keresemre az en borochkajmath megh kyldetthe awal ennekem keg: nag' kedwes dolgot mywelth, ismegh walamybe keg: engem megh

kerÿ, megh latthÿa keg: hog' az keg: kereseth en sem hagÿom heaba, es walamÿbe keg: 3olgalnÿ thwdok, mÿndenbe erwmesh 3olgalok. Thowabba az polgawktwl en megh nem thwdam erthenÿ, es ennekem megh nem thwdak mondannÿ, hog' mÿbe akodot es 3egedót megh welek keg: azerth nem thwdok enÿs nekÿk megh fÿzethnÿ, nemÿs fÿzettem nekÿk mwkayokerth az az, az boroknak hazamhoz walo hozasokerth semÿthÿs, Merth hog' keg: akodot es 3erzedet megh, keg: ÿmmar fÿzeffen megh nekÿk, En nem sok idew mwlwan, az az, ez karachon wtan kegÿelmedhez be therek wtamba, es walamÿth keg: fÿzeth ez bor hozoknak, en mÿnd megh fÿzetem keg: es annak felethe keg: megh akarwm 3olgalnÿ mÿnth jo wrammak es atthÿamffÿyanak, Az wr Isten tarcha megh keg: mÿnd afsonÿommal az keg: 3erelmes hazastarsawal Es 3erelmes gÿermekewel egÿetembe nag' jo egeffegbe fok ideiglen. Dat. in Al3az. 22^a Decemb. anno 1569.

ftör et affinis

Mağr Andreas 3azÿ Prothonotár.

Jollehet hog' az bor hozaserth 3egedsegbe nem fÿzettem nekÿk, de azert attam valamÿ ÿtal penzth nekÿk.

1 5 6 9.

LXXXV.

GYARMATI BALASSA ISTVÁN, ZAY FERENCZHEZ.

Tapolcsánt. Ma: Tapolcsányon.

Tapolcsán van Borsod, Sáros, Bars, Nyitra vmegyében. Mellyik ez itt?

Pénz és házi dolgok ügyében.

Eredetije gróf Zay levéltárban. Döbrentei Gábor kérésere mássát vette Maklárý Ferencz, hites ügyvéd 's gróf Zay Károly kir. aranykulcsos titkára 1836b.

Czímzete, kívül. Mag^{co} Dño Francisco Zaÿ de Chemer Dño ã amico nobis observandissimo, ã considerássio. (P. H.)

Māg^{ce} dñe et amice mihi obfervandiffime et confideratiffime, post serviciorum meorum comendaciōm. Tovaba az keg: kÿvanfaga 3erent a mint meg Irtam volt az negied fel 3az tallert meg kwltem, lattia iften nekem is meg

higie keg: fok 3wkfegým vannak, azert nē kwlthetem teliefegel 4. 3azat, keg: kerem, mínt bizot Uramat, hog' keg: mýkor eftmeg az marhat meg ualtia, tallert kwlgion'. Tovaba talat taniert a mint ez előtt hog' oda attam az keg: meniegzeire, mostis eöreömest oda adnom keg:^{nek} a mynt keg: ký- vania, de it nincienek bizoni, hanem oda altal vagýnak, s azon is kerem keg: hogy az tób tractatus leveleket fē feleyce meg küldeni keg: f meg 3ol- galom keg:^{nek} Iften tarcia megh k. minden Jowayual. Kólt tapociant — 3ent napiā anno dñi 1569 Steph: Balaffa de Gyármath. Az keg: 3olgaia en ke- zembe hozot eg' 3wgielöt, karika elöl rajta, az mafikon ninc karika, eg Far- matringot, eg nyakba vetöt, eg e3wft lancot, 2 3abliat, eg biciakot.

1 5 7 1.

APRILIS 6D.

MUSZTAFÁ BUDAI PASA LEVELE. Kihez? nem tudni, mert czímzete nincs meg. LXXXVI.
Budáról.

Zápolya János fiát, Erdélyi királynak nevezi. Mai: *indulás* helyett benne: *indulat*, és *indítás*, minden ellenkezőknek *indítást* leszállítsátok, egy holnapot nem ér = egy holnap nem telik bele.

Eredetije a' nemzeti muzéumban Pesten „Verantius levelezetei“ között. Kikereste 's emásoltatta Döbrentei Gábor 1839 Juniusban.

Mý Mustafa Passa az hatalmas Teoreok Chazarnak főheltartója Bwdan es gond-
výseleojé Magyar orzagnak.

Tekentetes es Nagysagos vr, nekeonk szerelmes szomzed barathonk, keo-
3eonetheonknek, es barathsagonknak aýanlasanak wthanna. Hý33wk hogý
hýretekkel wagýon az Erdelý Kýralý halala, ki ez eleoth wgýmýnth 19
vagy 20 nappal holt meg, es mýnket choda hýrekkkel ertetnek, hogy mýwel
Erdelýhez keozel walo varbelý kapýtanýoknak meghattatok wolna hogý
walamý ýndýttast tennenek Erdelýré. Ennek eleotte hogy 3enth Miklos ala
ýottenek walaýs soksor azt ýrtatok hogý nem tý akaratotokbol mentenek
wolna, Jollehet ha walamý nyereseggel ýarhattanak wolna talan tý akarató-

tokból lótt volna az indulat. de az mýnd mullýek el, elýs mult, hanem mostan mý azon kerónk hogý az wegbelyeknek feokeppen Erdelyhez keozel waloknak, ereossen megparanczollýatok hogy veztegesben legýenek, mýert hogy Erdelys az mý kegýelmes feýedelmonk ýozaga, mostan pedýgh ebbeol megh teczýk hogý ha hýwen akarýatok az mý kegýelmes feýedelmónkel az frýgýet meg tartaný, tehat mýnden ellenkezeoknek ýndýtasýth le Szallýecýatok, kýth az mý kegýelmes feýedelmeonk, es mý ýo Newen wehessónk tóletek, ha pedýg wgyan az Szandekok hogy walamý haborusagoth ýndýchýanak býzonýaba semýth wele nem nýernek, mert hýzzük býzonýal, hogy egý holnapot nem er Erdely hataraba eotwen azwagý hatwan ezer tatar be erkezýk, mas az hogý ýsmeg az Erdelyek az mý kegýelmes feýedelmónk ýo akattýabol ónón magok kózót az wrakkózzwl walaýtottak feýedelmeth keozotteok magoknak, kyk eo feolsegeth mýndenben býwen akarýak ýolgalný. Azert ha mýt ýndýtnanakýs magoknak tezek kart wele. Isten eltesse N:da^{tl} Budae: 6. die Aprilis 1571.

1 5 7 2.

MARTIUS 23D.

LXXXVII. SÁNDOR, HAVASALFÖLDI VAJDA, BÁTORI ISTVÁN ERDÉLYI FEJEDELEMHEZ.
Bukurestból.

Benne: jó volt, áros ember.

Eredetijét a' nemzeti muzéumban levő „*Protocolum Bátorianum*“ mutatja, a' gr. Széchényi kézirat-gyűjtemény között. Kikereste 's lemásoltatta Döbrentei Gábor 1839 Julius. a' m. akademia költségével.

Czímzete, kívül. Spectabili et Magnifico domino Bathorý de Somlyo, Dei grá Transilnē et Siculorum Com dno et vicino nob obferwan.

Alexan̄ Dei gr̄a Vajúoda dn̄s et verus Heres perpetuus terre transilpineñ

Spectabilis et Magnifice domine et p̄r nōb observantpmē, Salutem Bone vicinitatē nostre commēñ, Kwłdeote te nağod mý hozank ez elmulth napokban racz Petert az Nağad ýolgayát az Nağad Lewelewel, kýben N.

mýnekwnk Jelente hogý Jw wolt, N. egý embere az portarul Lewellel, kýt az mý Vamaffwnk meg fogtak volna es az Lewelet twle elweottek volna ký mýnekwnk igē neheznek tettzeth. mýerthog mý hýrwnkel nē wolt, mert mý az N. emberýt týtteffeggel fogagyok es tartýok mýndenkor, De twgýa N. hogý mý az Ideoben az hatalmas Cýafar paranczýolattýa zerentt, Moldwa fele voltwnk hadba, azert az mý týt tartoýnk is erýztek es mē twttak hogý N. embere, fem az Lewelet nē mwtatta, hanem arros embernek mondotta magat, es megh az vamotis Selemmel fýzette megh, wgý ment el es az N. Leweleth wgý hatta ott, aýtan talaltak megh, De mý mýnd az altal Armaffunkat kwldettek es fogwa Ide hozattak es megh Bwntettek es mo,flanis tömlechben wannak, ez vtan is Bwntetiek mert hogý pelda legýen egebeknek is hog az mý kózettwnk valo Jo ýomzedfagh megh tartaffek. merth mý azon igekezwnk hog mý koztwnk es orzagwnk keozet Jo kere,flený attýafýwfagh tartaffek, Im az Lewelet is naĝnak megh kwldettok, az vr i,flen te N, megh tarcýa fok e,flendeýgh Datum in oppido nro Bwkwre,flh 23 Marcý anno donj 1 5 7 2. Az felmet if kýt az Vamba fýzettet Nagnak kwldottok,

L. az erre hivatkozást, R. m. nyelveml. IId. köt. Tárgyszerinti tartalom XXXVIII d. lap.

1 5 7 2.

JULIUS 26D.

NAGYSZOMBAT BIRÁJA, ESKÜTTEI, NAGYS. BÁNFFY LÁSZLÓHOZ.

LXXXVIII

E' levél elküldetett Bánffynak Beczkó v. Bolondocz várába Trencsínbe, a' hol mint birtokosa lakott. Mássát béirá Nagyszombat jegyzője a' városnak 1566tól 1579ig folyt jegyzőkönyvébe. Abból jelelte ki Döbrentei Gábor 1836. 's kiírta Kaiser József városi hites aljegyző, 1836. Julius 13d.

Generofe ac Magñ Dñe dñe et vicine Nobis obfwañ^{me} Poft Salutě et seruitioř nrorum ditam commendationē. Wetthw̄k az Naĝod Lewelyt, melleth irth az Swlha Lwkathne adoffaga felöl, es mindyaraft azth az ýomzedwnkath Zabo dyeneft elewnkben hywattwk, mely az adoffagoth nē thagadgya,

de azth mongya mywel hogý Zeghen Swlha Lwkath walamý Baraniaý borth hozatoth wolna wele harom Althalagal, kyth kez megh bizonnythaný, Es az egýketh mindyaraft wgýan akor, hogý azonoth ide keüldeth elwýtetthe, Aketteý ith maradoth, Azoknak penig egykenek feneke kieffeth es fýldre menth, az mafyk wgýan wagyon melleth kýwannýa, hogý az azzoný el wytheffe, merth eü neký a Bor nem kelleth wolna, hogý ha eü nē hozatta wolna, Annakokaerth kýwannýa azth, hogý Jamborok althal Őamwethes legýen Keüwthek, hogý Őamoth weffenek egýmaffal, es ha walamýwel ados marad, hogý kez megh fýzethný Azýrth mý Embereketh akarthwk adný, kýk megherthwen mind az keth feelnek adoffagath, igaz Őamoth wetetthenek wolna keüwthek, de az azzoný Naōod híre nelkeü nē akartha femmýben bothýathaný magath, hogý ha penig az mý Őomfzedwnk azth megh býzoneýttýa, hogý Swlha Lwkath kýresere hozta a borokath, tehat nýlwan walo dologh, hogý az azzonnak ýs walamit kel zenwedný, Naōodath kýrwnk minth Wrwnkath hogý Naōod parantsiollýon az azzonnak, hogý Őamoth weffen wele, Es ha walamýwel az mý Őomfzedwnk adoffa marad nekýe, Őamweteffen, mý kezek wagýwnk, az mý Őomfzedwnkrol eleghet tený, es megh fýzettettýwk wele a mýwel ados lezen. Es ne thýak ebben (merth wgýan ewwel tartozwnk) de meegh egýebbe ýs, Naōodnak kezek wagýwnk Őolgalný. Az wr Iften tarthýa megh Naōodáth minden Jawaywal. Datü Thir-nawiae 26. July 1572. G. ac. M. D. v. Addictimi Judex et Jurati.

Jegyz. Ezen Bánffy László, akkori nagy ur levele is kétségkívül magyarul volt Nagyszombathoz, 's milly magyar udvart tarta várában és jószágain, élöképét veték azon sorok, mellyekben az itteni 87 — 89d. lapokon álló levelü Bornemisza Péter, Detrekön 1584 nyomtatott Predikatzioi előljáró beszéde 2d. lapján, hálára melegedék iránta, mivel vallási lelkes reformatióját e' Bánffy védelmezé legtüzesebben: „Mert, *írja Bornemisza*, á Nagyf: Alfo Linduai Bamphi László wram, ki imar tsac moŕanaba el alutt az wrba († 1583): Beczko varabol mindē eztendōbe è munka kōzt is aprónkent fzekereken tengetesre valot küldezet. Azon varba két holnapig titkon rōytōkbe tizteffegefen ũttetet, Bęczbōl valo ki fzaladafom

vtan, Es ott kezdtem el írni ez könyvet, és onnet tértem Detrekő varába. Ki az előtt őt eztendőel az ő iduözült tarfaul á Nagyf: Somi Borbala afzonual vgyan fokatis költetec közel ezer forintig az öregbic őt refzű Postillanac Mafodic refzere, Es egyeb szűkfegemre. Sőt raboc es egyeb szegenyec segitsegere is bizalt ez kegyes afzony kezembe, mezze hazamhoz küldezuen azokatis. Kinec iofzagabeli Ispitali es Oskolai mostis iletetec az tüle rendeltetet Alamifnaual. Ki eyiel nappal az iraft forgatuan azbol nagy kegyefen tanyította az ő afzony es leanzo czeledet, daykalkoduā foc nemes es vrac arua leaniualis. Velem iletkebe ezt őc emliteni fem hattac volna, es talam engem is hizelkedőnc iteltec volna azoc, kiknec kereng az feiec.“

Magyarúl irt munkákat segített elé im a' Bánffy ház ekkor Trencsinben, közel ezer pengő forintig adván csak egyre, melly öszveg mostan, tíz ezer pengőig is rugna. 'S alamisnával Somi Borbála bizonyosan magyar nyelvű iskolákat éltetett, magyar volt lett az árva leányzó sereg, mellyet úgy nevele udvarában miként e' hajdani főnemes várbeli erkölcs már a' visegrádi királyi udvarba vétetett bé 's abból szálla által, és mellynek még az 1723beli 105d. gondoskodó törvényczikk is fentartását rendelé.

Nagyszombat lelkülete magyar, Trencsin, Poson, Nyitra Turócz várai főnemes udvaraié mind az. Mi több? a' reformatio magyar könyvei 's az ezeket megtámadtak felköltik a' nemzeti nyelven olvasást. Balassi Menyhárt, szabad ura Detrekő és Nagytapolcsán várának deákul nem is tudá, miként Forgács Simon 1570. dunáninneri főkapitány irá felőle Bornemiszsa Péter említett előbeszédébeli feljegyzése szerint: „Hogyha a Deaki tudomanis mellette lett volna, es iletne, ez mostani vilagnac czillaga volna.

Miként gázolád le a' nemzetiséget is, csakhogy a' reformatiónak nyakára hághass te, jesuitaság. Elveszél te, amaz mindenik áll, 's fog. D. G.

L. MAGYARÁZATOK ÉS JEGYZETEK.

1 5 7 3.

MARTIUS 17D.

MEHEMMET AGHA, MUSZTAFFA PASA TOLMÁCSA, NSZOMBATI BIRÁKNAK. LXXXIX.
Budán.

Az elébbi adósság lefizettetése tárgyában. Zsidó volt ekkor is, pénztűzsér, Haragnék = haragudnék. Nem toll botlás az ott mert ekként volt ez ige: haragnám, haragnál, haragnék, haragni, haragunni. Utilevél, később lett: passus, paksus. Mehemmet maga czímezése, Musztaffának magyarul nem igen tudását mutatja. De ha e' Mehemmet tolmács, török eredetű volt-e 's úgy tanula meg magyarul, vagy magyarból lett török? Mind a' kétféle, gyakran történt. Maroson, Trombitás János, török megbízott lehetett. Zsidónak is az akkori magyar világban magyar neve: Fekete.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikere-
reste Maklárj Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője.
Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmu-
tatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke
1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam
Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Nagy Szombati Byraknak neköm Tyztölendeő Baratimnak adafsek ez level.

Tyztölendeö Baratim, közönetömet es myndön Tyztöffegös Dolgokban aianlom 3olgalatomath keǵelmotöknek, tovabba ezt akarom ktöknek megjelönteny Hogy mivel ez ket Sydo, fekete Moyses es Abraham jwt vala az en ős Uramhoz, pana3olkodanak Hogi mivel Fekete Dienös miat nagi karban marattanak, kit bevebben az en ős Uram levelel meg erthet ktök Bezo niara Igön Haragnek eö ősga, effele Chygansagaert, ugi annira hogy ugyan nem akar Immar eö nagisaga uty levelet adny egyiknek — azert en nagi Byztomban Irek keöknek: keröm is kwket, hogy eléghítessetök megvele, ne törtennek mas büntelent erte bantany, mert azon meg esküt eö nagisaga Hogi ha erre ktök, jo renddel gondot nem akar viselny, vagy lezön vala kinek uti levele vagi nem de altalan fogua embört tartat erte, Azert jwiwn ala marasra Trombitas Janoshoz Im az Hitömre fogadom Hogi en magam sze pön meg alkottatom eöket, es az felere eztendeig s meg tovbabbi el vartatom, Isten ktökkel. Datum bude 17 die marty 1573

az ős muztaffa passa tolmatia Mehemmet Agha.

1 5 7 3.

MARTIUS 17D.

XC. MUSZTAFFA PASA, BUDAI FŐHELYTARTÓ, NAGYSZOMBAT BIRÁIHOZ.

Budáról.

Akarók, nem: akaránk. Készerítetünk, nem: kényszerítetünk. *Ke* gyök a' bécsi codexben táltatik, i. Iső kötet. Nem jámbor = rosz ember. Vártattiuk, később lett: váraoztatjuk. Embert tartat zálogúl, ha el nem igazitják a' birák a' követelt adósságot. Hangoztatása ő-ző, millyen a' budai magyarság volt.

Eredetiye Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kereste ki Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser Jósef azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literarura tanító utmutása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke 1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Nagý Szombati Byraknak nekönk Tyztölendeö Baratinknak Adasék ez level.

My muztaffa Paffa az Hatalmas török Czaşarnak feő hel tartoia Budan es gond
vyseleöye magyar Orşagnak.

Tyztölendeő Baratim, közönetönk es baratsagonk Aianlasanak utanna, ezt
Akarok kegyelmetöknek hyrre adny, hogy mivel oth közöttetök való fekete
Dienös, tartozik ket sidonak fekete moisesnek 1500 tallirral, Abrahamnak
860 tallirral, minthogi nagi karban akarýa eöket eyteny kezöritetunk ke-
gelmetöknek Irny felöle, és ugian Igönis kernenk mint baratinkat, hogý
valami Hazug nem Jamborert; valamy Jambor keresködő Röndön valok meg
ne Haboritassanak, kezöritse rea kegelmetök Hogi eleghitse meg ez meg ne-
vezöt szömeleöket, Ha mostan mindönöstul meg nem adhattia is feleth felet
aggia meg, az maradekiara eztendeig meg tova is et vartattiuk, Azert erre
ugi vyselliön gondot ktök Hogy Byzoniara ha meg nem lezen, vagi vaşon
valakinel uty levelönk vagi nintzen de embört tartatunk érte, mert mi fenky
karat nem kivanniuk Iften ktökel. Datum budae 17 die Marty 1573.

1 5 7 3.

MARTIUS 24d.

GRÓF SALM ECK, NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ ÉS TANÁCSÁHOZ.

XCI.

Györről.

A' zsidóvédő 's igasságot sürgető Musztaffa gróf Salmnak is irván, ez a' tőle függött Nagy-
szombat városát inti.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kike-
reste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzője.
Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmu-
tatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelőház egyik növendéke
1839ben. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam
Februar 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Nobilibus et prudentibus etc. Judici Juratis et toti Senatui Civitatis
Týrnaviē. Amicis nobis dilectis.

Nobiles et prudentes, amici nobis dilecti, Salutem et benevoleñ. Megh
erthý thý keg: ez ielen ualo leuelekból, es az mý leuelúnknak maffabol,

kýth az Budaý Paffa ýrth mýnekúnk, hogý az megh neuezeth zemelieknek, egý Szombathý ember adoffa maradoth uolna. Azýrth mýes keriek thý keg: hogý keg: uisellýe olý modon gongýath ez dologhna, hogý az megh neuezeth zemelýek elegeýteffenek megh az eó adoffagokrol, merth altalanfogva. hogy megh tartoztath erethe egýnehanýakath, es ýob hogy azzal elegeýteffe megh óketh thý keg: hogy nem mýnth sok iambor ueszen mýatta. Valeantq feler. Jaurini 24 Marcý 1573 Eckius Comes a Salmis manup.

L. az erre hivatkozást Hd. köt. XLId. lap.

1 5 7 5.

APRILIS 15D.

XCII.

MUSZTAFFA PASSA BUDAI FŐHELYTARTÓ, NAGYSZOMBATI BIRÁKHOZ. Budáról.

Megint a' fennebbi adósság tárgy. Marussá, az az Marusra (Visegráddal átellenben) olyan, mint a' ma is hallható: Gyórré = Györre.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikere-
reste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője.
Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmu-
tatása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke
1839b. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam
Febr. 18d. 1840.

Czímzete, kivül. Neömös es týztöletös szömeliöknek Nagý Szombati Byraknak Adassek
ez level tulaydon kezökben.

Mý muztaffa Paffa az Hatalmas török Cýazarnak feó hel tartoia Budan es gond-
uýseliöye magyar orzagnak.

Týztöledeó Baratink, Keozönetwnk es Baratsagunk Aianlasanak Vtanna,
ez el mult napokban Irtunk uala tý Kegelmetöknek, az Zabo dienös feleol
Hogý marusra ala keoldene Ktök: Igaz szam vetesre, De meg Cýak valasz
sem nekiök rea, Azert maftanis kerünk mint tíztöledeó Baratinkat Hogy
kwlgeetök ala marussa Az kiknek ados felet felet mastan aggýa meg Az ma-
radikiara eztendeýg el vartattiuk az penig az Alkouaft Cyak azert nem;

Hogý mas Bwntelen ne bantassek miatta eddigýs meg let volna ha az ti Ktk, Jo embörseget nem gondoltuk volna, mert mý Býzoniara karat senkinek nem kiuniuk Azert Júieon ala felelönk az mý týztössegunkre Hogý semmý bantasa nem lezön embeört valasztunk Hozza ki Jo embörseget vegezzen közöttök, De výtontag Ha Ktök erre Jo moddat nem výtse, es mastan erre Jo valaszt nem tezön kegielmetök ninch mit tönnwnek mi ezöket Zegenyöket karban nem Hadhattiuk valakin lehet De azt Býzonnial Higgie Ktök: Hogý meg vifzwk, Azert erre Hamar es io valasz varunk Isten Ktokkel: Datum buda 15 die aprýllis 1573.

1 5 7 5.

NOVEMBER 24D.

FÖLDESSY ISTVÁN ÉS BORNEMISZA JÓSA, ADÓSSA VALLJÁK MAGOKAT
HANNS MANDERNEK, BÉCSI POLGÁRNAK.

XCIII.

Bécsben.

Eredetije a' pozsoni káptalannál. Kikereste 's vétetett mássát összeolvasta és ennek betűről betűre következőképen létét bizonyítja Gyurikovics György levelező tag 1835b. October 18d.

Anno 1575. Ad. 24. Novembris.

En Feoldessý Isthuan, es Bornemizza Josa, Nag' Zombatýak, vallyuk adossa magunkat lenny, Ez Týztelendew Vrunknak Hans Mandernak, Bechý polgarnak, Marha arraban, vgý mýnth summa zerýnt ƒ 56. d. 30. p. melý wtuen hat forýntot harmýncz penzt, fogadunk mý meg fizetny három holnapra, mýnden ok vetetlen, kar, es pewr patwarnekwl, Ennek Býzonfsagara, es erewsegere Agýuk az mý Býzonýos pechetwnket, adatot Bechben, vt supra.

L. az erre hivatkozást Ild. köt. XLd. lap.

1 5 7 6.

MÁJUS 14D.

XCIV. A. FÖLDESSY ISTVÁN ÉS BORNEMISZA JÓZSA, ADÓSSÁ VALLJA MAGÁT
HANNS MANDERNEK, BÉCSI POLGÁRNAK.

Bécsben.

Anno 1576. Ad. 14. May.

En Feldessy Istwan es Bornemizza Josa, nag^l Zombatyak, walljok Adossa Magunkat lenny Ez Tiztelendew Vramnak Hans Mandernak Bechÿ Polgar-
nak, marha arraban, vgÿ mint Summa zerÿnt fl 460. d. 27. mely neg^l zaz
hatwan forintot, hnzon het pinzt fogadunk, megh fizetni, neg^l holnapra,
minden ok wetetlen, kar es per pattuarnekwl, ennek Bizonsagara, es erre-
segere Agÿünk az mÿ bizonyos pechetwnket. Adatott Bechben, vt supra.

1 5 7 6.

MÁJUS 14D.

XCIV. B. FÖLDESSY ISTVÁN ÉS BORNEMISZA JÓZSA, MAGÁT ADÓSSÁ VALLJA
RWEPP RAYTHERNAK.

Bécsben.

E' két adósságlevél eredetije a' pozsoni káptalannál. Kikereste titkári felszólításra Gyurikovics György levelező tag, 's e' mássát betüröl betüre összeolvasta 1835. Oct. 18d.

Anno 1576. Ad. 14. May.

En Feldefsy Istuan, es Bornemizza Josa, nag^l Zombatyak, waljok az mÿ
Leuelwnknek Rendÿben adossa magunkat lenny, az tiztelendew vramnak
Rwëpp Raythernak Bathofi kos arraban, es kez pinzel, vg^l mynt Summa
zerÿnt fl 1295. d. 8. Melÿ ezer ket zaz kylenczuen wt forÿntot, nyolcz
pynzt, fogadiuk az mÿ hÿtwnk tiztessegwnk zerint, mas fel holnapra meg
fizetny, annak felette, vgian ezen Ideben, marattam adossa, Istaerkes es
Swëg arraban, Summa zerynt fl 1927. d. 15. melly ezer kylencz huzzon
het forÿntot tizen wth pinzt, fogadok ew kegielmenek: vgÿan ezen felawl
meg neuztetet fogadafsa, harom holnapra meg fÿzetny mynden ok wetet-

len, khar es perpatwar nelkwl Ennek Bizonssagara es Erewssegere, wet-
yuk az mÿ Bÿzonÿos pechetwnket, Adatot Bechben, vt supra.

L. az erre hivatkozást IId. köt. XL. lap.

1 5 7 7.

APRILIS 14D.

MUSZTAFFA BUDAI PASA, ERNESZT FÓHERCZEGNEK.

XCVI.

Buda királyi várában.

Eredetiye Galantai Nagy Károly es. kir. udv. haditanácsi fogalmazónál. Kiválasztotta Budán 1837b. Aprilisben Döbrentei Gábor. Mássát vette annak felügyelésével Frankenburg Adolf 1837. Aprilis 14d.

Czímzete, kívül. Tekÿntetös es nagifagos vrnak, ernestus Hercÿegnek. Romai Ciazar zerelmes Attiafianak, tanacianak, es fögönduÿselöienek, nekwnk tÿztölendö Baratunknak es io fiunknak.

Mÿ muztaffa palsa az Hatalmas török Cÿazarnak fö hel tartoia Budan es gond uÿfelöie magyar Orzagnak.

Tekÿntetös es nagifagos vr, közönetwnk es magnnk Aianlafanak vtanna, meg ertwk az kanifa varanak esetit mynt löt, kÿ ellen fenkÿ nem Alhath mÿnt hogi Istenÿ Hatalombol löt, Irÿa nd, Hogi az zigetiek es Babolciaÿak es az többi ertuen Az esetöt mindiaraft az varasra Rohantanak volna, kik az tÿeÿtöktwl Hatra vÿrettenek De Azt Igÿ ercse nd, Hogi az zigeÿi Bÿk ertuen hogi valamÿ Haddal möntenek volna kanifa fele felt valamÿ Cialardfag-
tul, es vigiazafnak okaiert vgi giwlt volt föl, De nincen lölke Arra az Bÿk-
nek, Hogi az frig ellen valamit meriön probalnÿ, Ha oda el mönt volna, meg gondolhatta nd, Hogi touabbif el meönt volna Azert mÿndön zauat nd, elő ne vegie merth mÿ mindön fele meg parancioltuk Hogi Az frigi ellen femmit ne Indicianak Im az vaidaualis az el Hozot Rabokat el Bociattattuk, es w magat tiztiböl ke vÿtöttwk.

De az tataÿ kapitan az minemo vi Bassia Cinalaft formalt maftan, kit en-
nek elötte valo leueleÿnkböl Beuÿbben meg Jÿlöntöttwnk, kiuel annÿra fa-

niargattia az Hatalmas Ciazar Jobbagȳth Hogi Immar tellieffegel es puztulo felben vannak, te ndis, vifelliön gondot effele, meltatlan Dologra, mert Bizoni femmy Jo nem köuetközük Belöle kit Immar fokzor meg Jelöntöttwnk kinék mi okaj ne legiwnk.

Im az Holnapnak 11 napian az Egriék Ja3 Birinhöz közél left vetöttnek es az palank Ala 3aguldoth Bociattanak, az miȳnk utannok leuen, az lefre möntenek, kit el fogtak, fkit le vagtanak Bennök; Ismeg az meöli Had maftan kanifanal vagion, föl kizwlt Bennök, es Bürzöncie Ala 3aguldok Bociattak kiknek Cialardfagokat ezökben veuen az myēnk ki nem möntenek es vgi marattak bekeuel effele ellenközö dolgait az tieȳtöknék 3antalanth mind meg Irhatunk, kık naprol napra Inkab öregbödnek de lattiuk Hogi femmi Hazna ninciën, Azert paranciolliatok meg vgian valoban, Hogi tarciak Az frighöz magokath, mert ha mind abban mönnek, el, meg gondolhattia nd, mi köuetközük belöle, mytwlwnk vgian femmy ellenközö dologra 3abatfag nem engedtetik Ciak onnet ne Inditaffek valam̄ Isten ndl, Datum budae 14 die Apryllis 1577.

L. az erre hivatkozást Hld. köt. XXXVIII. d. lap.

1 5 7 7.

APRILIS 19D.

XCVII.

MUSZTAFFA BUDAI PASA, ERNESZT FŐHERCZEGNEK.

Buda királyi várában.

Eredetije Galantai Nagy Károlynál. Kiválasztotta Budán 1837b. Aprilisben Döbrentei Gábor. Mássát vette annak felügyelése alatt Frankenburg Adolf 1837. Aprilis 22d.

Czímzete, kivül. Tekyntetös es nagifagos vrnak, ernestus Herciegnak, Romai Ciazer 3erelmes Attiafianak, tanacianak, es fő gond viselőienek nekwnk tisztölendö Baratunknak es io fiunknak.

M̄ muztaffa pafsa az Hatalmas török C̄yazarnak fő hel tartoia Budan es gond-
ūfelöie magyar Or3agnak.

Tekintetös es nagifagos vr, közönetwnk es magunk Aianlafanak vtanna: Ennek elötte valo leueleinkbennis Jelöntöttwk ndk; Hogi az my kegielmes feiedelmwnktwl neminemw paranciolatok Jwttenek, maftan vionnan Ismeg, Aranas Barfonban be varua paranciolatok Jwtttek, w fölfegetwl, es az fö oratorutulis neminemw leuelek, kik felöl paranciol w fölfege my nekwnk Hogi hiu embörwnk Altal, föl Iktatunk, az Hit leuelet penig nem tuggiuk ha Akariaiatoke, meg kwldeni auagi nem vagi ha vgi akariatok Hogi az mi kegielmes feiedelmwnk paranciolattia zörenth hyu embörwnktwl föl ne kwlgiwk, aggiatok Hamar tuttunkra; ottan onnat Boeiasfatok egj hju embört kinek adhaffak Hyuen eleýben, meg is azt akariuk Hogi az my kegielmes feiedelmwnk paranciolatiaban hyuen es kefödelöm nekwl el Jariunk Hamar valagt varunk, Isten ndl, Dat. budae 19 die Aprjllis A. 1577.

L. az erre hivatkozást II. d. köt. XXXVIII. d. lap.

1 5 7 7.

APRILIS 26D.

MUSZTAFFA BUDAI PASA, ERNESZT FÓHERCZEGHEZ.

XCVIII.

Buda királyi várából.

Eredetije Galantai Nagy Károlynál. Kiválasztotta Budán 1837b. Aprilisben Döbrentei Gábor. Mássát vette annak felügyelése alatt Frankenburg Adolf, m. akadémiai leiró 1837 Aprilis 22-dikén.

Czímzete, kívül. Tekyntetös es nagifagos vrnak, ernestus Hercyegnek, Romai Ciazar zerelmes Attiafianak, tanacianak, es fö gond vñfeloienek, nekwnk, tyztölendö Baratunknak es io fiunknak.

My muztaffa pafsa az Hatalmas török Cýazarnak fö hel tartoia Budan es gond-
uýfelöie magyar Orzagnak.

Tekintetös es nagifagos vr, nekwnk tyztölendö Baratunk, közönetwnk es magunk Aianlafanak vtanna; Im ertiwk az Drigöli voida felöl myt Ir nd, Azert myuel hogi Az nogradi Bek Birtoka Alat volt, maftan Az Beköt meg Cýereltwk, es az voidatis Bwntetlen nem Haggiuk; Im maftan vionnan oli

Beköt küldwnek oda kiuel hi33wék Hogi az 3om3edfagban meg Alkhatnak De Im ez Holnapnak es napian, az tatajyak Györiek, vezperemiek, papajyak, het 3aznal többen föl kezwltenek, es az fambokiakat lesre vöttek, kit el vittenek benniök fkit le vagtanak, Ismeg ez mai napon Az taligafokra, es f3ekerefökre wtöttenek Barmokat louokat es magokbannis el vittenek, ejel nappal az fok Ciatazaftul Ragadozaftul meg nem f3wennek; Azerth keriwk ndt, Hogi te nd, paranciollia meg vgian valoban Hogi tarciak az frighöz magokat, es az el vit emböröket Barmokat adaffa Hatra nd, mert effele Dolgok femmi keppen az frighöz nem Illenek, Isten ndl, Datum budae 26 die apryllis 1577.

Touabba az t3ztöffegös Aiandeknak be 3olgaltatafanak, el vegezöt Ideie Immar regön el multh, es m3 t3wlnk Akaria erten3 az m3 kegielmes feiedelmünk Ha le3öne Auagi nem keriwk nd, Hogi m3ndiaraft aggia tuttunkra nd, Had tuggiuk mi es Az mi kegielmes feiedelmwnek B3yzonios Hirrel ertetn3, Jo val3zt varunk ndtul; Datum budae 26 die Apryllis 1577.

L. az erre hivatkozást Hd. köt. XXXVIII. lap.

1 5 7 7.

APRILIS 27D.

XCIX.

MUSZTAFFA BUDAI PASA, ERNESZT FÖHERCZEGHEZ.

Buda királyi várából.

Eredetije Galantai Nagy Károlynál. Kiválasztotta Budán 1837b. Aprilisben Döbrenței Gábor. Mássát vette annak felügyelése alatt Frankenburg Adolf, 1837b. Aprilis 19d.

Czímzete, kívül. Tek3ntetös es nagifagos vrnak, erneszt Herc3egnek, Romai Ciazar 3erelmes Attiafianak, tanacianak es fö gondüfelöienek, nekwnk t3ztölendö Baratunknak es io fiunknak.

M3 muztaffa pafsa az Hatalmas török C3azarnak fö heltartoia Budan es gond üfelöie magyar Or3agnak

Tek3ntetös es nagifagos Vr, közönetwnek es magunk Aianlafanak vtanna;

Im maftan az mÿ kegÿelmes feÿedelmÿnk leweleÿuel es nemÿnemÿ Dol-
gainknak gond nÿfelelere Bÿzuan, Bociattuk az mÿ hju embÿrÿnketh fa-
ban Beköt te ñdhoz; az mynemÿ Dolgok felöl az mÿ neuönkel zolland ndk;
Auagj Az ñd, zerelmes attafianak, Auagi az kiknek Illik, te, ndt keriwk
Hogi ñd; megh halgaffa f3auath, es mÿndön Dolgok felöl elegödendö valaz-
zal nagi Bekeuel Bociaffa nd; mÿnd az vele valokkal eggÿwth.

Touabba ennek elötteis Jelöntöttÿk vala mÿ ndk; Hogi az nehaj farkani
Amburus maiorfagat erdöth; Immar magunk f3amara foglaltuk Draga knj-
ciwñkel; maft penÿgh valamÿ Juhokat, kecikeket, Barmokat, menöföket
Akarunk oth tartatny, keriwk; ndt Hogi te nd, Romai Cia3arral az nd,
zerelmes attiafiaual egi maft ertuen;

Az tataÿ, komaromÿ, gÿörÿ zent martonÿ, nagi gÿörÿ, palotaj, pözpö-
remÿ papai es mÿndön röndbeli tÿzt tartok, Ragadoztatafy, ellenközefÿ
ellen, aggion oli elegödendö paranciolath leuelet nd, möli leuel nalunk ma-
raggion; Hogi az Jozag maradhafion meg Bekeuel, mert ha egizöris mafzor-
is ellenwñk Jarnak, es ragadoznak mÿnt Im minaponnis az fambokiakat
lefre vöttek, es taligafokat f3ekereföket Barmoftul el vittek fkiketh le vag-
tanak; mÿnemÿ fzerelmÿnk legjön az frigi meg maradafanak töreködefeben
meg gondolhattia, nd; ki felöl meg eddigh fem faratfagunkat, fem kölcie-
gÿwnket nem kÿmellöttÿk Iften eltÿffe ndt, Dat. Bude 27 die Apryllis A.1577.

L. az erre hivatkozást Hd. köt. XXXVIII. d. lap.

1 5 7 7.

APRILIS 28D.

MUSZTAFFA BUDAI PASA, ERNESZT FŐHERCZEGHEZ.

C.

Buda királyi várából.

Eredetiye Galantai Nagy Károlynál. Kiválasztotta Budán 1837b. Aprilis elején Döb-
rentei Gábor. Mássát vette Frankenburg Adolf, Aprilis 22d. 1837.

VEGYES R. M. IRATOK.

(14)

Czímzete, kívül. Tekyntetös es nagifagos vrnak ernestus Herciegnak, Romai Ciazar zereelmes Attiafianak tanacianak es fő gondüfelöienek, nekwnk tÿztölendö Baratunknak es io fiunknak.

Mÿ muztaffa pafsa az Hatalmas török Cÿazarnak fő heltartoia Budan es gondüfelöie magyar Orzagnak.

Tekyntetös es nagifagos Vr, Közönetwnk es magunk Aianlafanak vtanna: meg Adak mÿ nekwnk Az, nd, leuelet, Romai Ciazar leueleuel eggyÿt ez mai napon, Az mÿnemw Dolgok felöl Irt, nd, es w fölfege mind meg értöttwk, möli Dolgok felöl embörwnk Altal Bizonyiofsa tezzwk, mÿnd w fölfeget smÿnd ndt: vgian ezön nap Juta Ifmeg vionnan Az mÿ kegyelmes feyedelmwnk leueleÿ möllÿek Romai Ciazarnak zolnak, mÿnd az orator leueleÿuel eggyÿt, kit hÿu embörwnk Altal Akarunk mÿnd az elöt valo leuelekkel eggyÿt, w fölfege nek es, nkd, kwldenÿ, keriwk azert ndt; Hogi az Hit leuelet mÿndön mulatfag es kefödelöm nekwl kwlgÿe megh, nd, ne legiwnk mÿ femmÿ kefödelömnek oka, Hogÿ ndt; Bizoniofsa nem töttwk volna az leuelek felöl, Isten ndl, Datum Budae 28 die Aprjllis A. 1577.

L. az erre hivatkozást Ild, kötet XXXVIII. d. lap.

1 5 7 7.

APRILIS 29D.

CI. MARTONOSI ISPÁN ISTVÁN, ERNESZT AUSZTRIAI FÓHERCZEGHEZ.
Léváról.

Mint dunán innet alkapitány jelenti, hogy a' vitézlő nép, inség az az: fizetelensége miatt felzendült.

Eredetije a' nemzeti muzéumban Pesten, Ittebei Kis Antalnak 1833b. küldött ajándékozatai között. Kijégyzette Döbrentei Gábor 1836b. Augustus 2d. Lemásolta Frankenburg Adolf, Aug. 5-kén.

Czímzete, kívül. Serenissimo Principi Domino dono Ernesto dej Gratia Archiduci Austria' Dnci Burgundiae Comiti Tirolis ec: dono domino nobis clementissimo ec: (P. H.)

Felfeges Wram Az En hÿufeges alazatos Szolgalatomnak vtanna feolfegednek alazatoffan Ezt akaram megh Jelentenÿe, hogÿ az mÿgh megh az mÿ feo

Capytanunkys Itthon uolt feolfegedet mynd Lewele altal, es mynd az my attyankfyay altal feolfegednek minden Szwkfegunket Niomorusagunkat megh Jelentettwk Beufegeffen, mell Niomoruffagh Imar es Infegunk Nyluan wagyon feolfegednel hogy az vitezleo Nep kyben wadnak. Im maftis ifmegh wyoban fel Szendwltek az vitezleo Nepek Es az mytt maftis feolfegednek Irtak, Nekemys megh mutatak, es wgyan twdomant tettenek Elottem feyenkenh, hogy Imar az nagy Infeget es Niomorusagoth touab Semykepen nem Czenduedhetyk. Azert Enis alazatoffan keoniorgok mynt kegylmes Wramnak. hogy feolfegtek vifellyen ol gondot, hogy ezek az feolfegtek Weg hazay az wezedelemro Ne Iwffanak. Im Enys feolfegednek myndeneket tuttara attam, kyuel En feolfegednek tartozttam, hogy ha az Wegh hazaknak my tortenyk kitol Isten otalmazzon, feolfegtek Elott En Semy- nek oka ne legyenek. de megis azon keoniorgok feolfegteknek alazatoffan mynt kegylmes Wramnak. hogy te feolfegtek wegye Eleytt, hogy ez wezedelmek es Nagy romlaffoc megh ne tortenyenek. Isten tarczya megh feolfegedet Jo egeffegbe. Daty Lewe 29 die Aprilis Anno 1577.

feolfegednek Alazatos Solgaya Istuan Ispan Martonoffy te feolfegteknek
duna Innet Vice Capitannya cp.

L. az erre hivatkozást Hd. köt. XXXVIII. d. lap.

1 5 7 7.

APRILIS 29D.

LÉVAI LOVAG ÉS GYALOG HADNAGYOK, ERNESZT FÓHERCZEGHEZ. CII.
Léváról.

Hogy vitézlő népük, fizetelenség miatt felzendült.

Eredetiye a' nemzeti muzéumban, Kiss Antal ajándékozatai között. Kijegyzette Döb-
brentei Gábor 1836. Lemásolta Frankenburg Adolf 1836. Aug. 5d.

Czímzete. Serenissimo Principi Domino doño Ernesto dej Gratia Archiduci Austria' Ducí
Burgundiae Comiti Tirolis ec. doño domino nobis clementissimo ec. Cito, Cito, Citiü Cito.

(14 *)

Fewlfiges feýedelem ees Mý nekwnk kegelmes Vrunc. az mý hýwfeges ees
Alazatos Szolgalatwnk Aýanlaffanak vthanna.

Ez el mwltth Idewkben, az Thý fewlfigthek reghý hýwfeges Szolgaýnak, enný kýaltaffokoth, žendewleffeketh, ees sokfele nag panazolkodaffokoth, mind az mý valasztoth atýankfýanak, haza Jeweteleigh, Melý The fewlfigedhez Bochattatoth vala, ees az kýketh, annak elevtteýs, fewlfigedhez Bochattanak valá. Ammenýre Thý fewlfigetek Melleth, az mý hýwfegevnkre ees Alazatos Szolgalatwnkra Thevrekedefewnknk által, mý Thevlevnk leheteth, mýndenkeppen meg chendezeýtettevk vala az Výtezlew Nepeth, ees mýnden fogýatkozafnelkil Thý fewlfigeteknek hýwfigees Szolgalathra keezek voltanak. de Immar mostan erews szýtkokkal ees atkozodafokkal mongýak hogh ennel Thowab Semmýkeppen el nem ženwedhetýk, ez Ideigh valo nagh fewzetethlenfegeketh el vnthak ees nýomoroffagokoth, de mierzthogh egebeth ennel nem Thehetewnk, Merth Immar a nag ževkfegeth ees koplalaffokoth nem ženwedhetýk, hanem mýhelth az mý kewetewnk onnet haza Jew, Melýnek femmý keffedelmeffege te fewlfiged elewth nem leheteth, — Meerthogh az Idew el erkezeth, ennel Thowab meg nem thartoztathatýwk hanem az Lowakoth az fewre ký kelý Bochathnwnk, az Gýalog dolgath, az mý Illetý, Mýhelth az Lowas Inneth ez helbewl meg Indwl, altalanfogwa chak eg femmarad meg Bennek, ezth mongýak, Thowaba az mý az magwnk, az hadnagýok žemelýeth illetý, ith ez helbe keezek vagionk meg maradni, Ameg a The fewlfiged valasztýa kevvýnkbe erkezyk de ez helnek ewrzellere ees meg oltalmazafara elegek nem vagionk, Mý Magwnk, — azerth Immar Mý The fewlfigednek foha nem tudwnk egýebeth mýth irnýa, mert valamit twttwnk mindeneketh megh Jelentettewnk mýndenfele nýomorofagwnkoth meg irthwk, mind nýelwel ees mind Irasswnkal valamith twttwnk mýndene-

keth meg Jelentettevnk, — azerth The fewlfege nek azth akarýwk twttara adny, hogy my twdomanth Tezevnk mind Isten elewt, ees mind te fewlfege clevth ees ez Orzag elevttýs hogha valami vezedelm Thevrtinik ez hel nek, hogy my ez vezedelemnek oka ne legiewnk, errol Gyarfaffagal myndiarafth az my valaztoth emberevnekevth mas napra vÿzsa Bochaffa te fewlfigednek azon kevnýewrgevnk, Isten Tharcha meg fewfigedeth, mynth kegelmes Vrunkoth, io szerenchekel, Datum ex Lewa die 29. Mense April: Anno dñi 1577.

The fewlfiged alazatos szolgál

Az Lewaý Lowag ees Gyaloghadnagyok mynd feýenkinth ec:

L. az erre hivatkozást Ild. köt. XXXVIII. d. lap.

1 5 7 8.

MARTIUS 3D.

MUSZTAFFA BUDAI PASA, ERNESZT FŐHERCZEGHEZ.

CIII.

Buda királyi várából.

Eredetije Galantai Nagy Károly nemzetségi levelezetci között. Kiválasztotta Budán 1837b. Aprilis elején Döbrentei Gábor. Mását vette annak felügyelése alatt Frankenburg Adolf, m. akademiái leiró 1837. május 1sójén.

Címzete, kívül. Tekýntetös es nagisagos vrnak Ernestus Herciegnak, Romaý Cýazar zerelmes attiafianak es tanacianak, nekwnk tíztöleñdö Baratunknak.

My muztaffa pafsa az Hatalmas török Cýazarnak fő heltartoia Budan es gond üýfelöie magyar Orzagnak.

Tekýntetös es nagifagos vr, közőnetwnk es magunk Aianlafanak vtanna, Jutanak my Hozzank Romai Cýazar w fölfege postai 2 die martý; kit my myndön kefødelöm nekwl Býzot es hiu embörwnk Altal, vtra bociattunk es kýfertettwnk; vgian azon postak Adak my nekwnk az nd; leuclet, kiben az řabo mate felöl myt Ir, nd, mynd megh ertöttwk, es Ciudalkozunk raita Hogj ollian Igön möntheitök magatokat; mykor my nekwnk nýluan elöñben Aggiak Hogi mykor fuende erdelre Hadakozoth Akkor řabo matenak,

54000, forint erő mar haiait uötte uolt el, möli marhat Adot uolt el, 35000, forinton, azt az summa penzth Az meg holt maximilian Ciazar foldofinak oztotta, ebben törüen löt, es 36; magyar vrak Bizonfagÿ, es aros embörrel eggÿwt 107 polgarok Bÿzönfagÿ, ez törüen megh latafara penigh, maximilian Ciazar, küldöt volt ket fö vrat es egi fö papoth; ezök mynd igi leuen, Aianlotta uolt w fölfege magat Hogi myndönböl Igazat tezőn, azerth Az mynemw valaszt teztök, femmi keppen Az w fölfege Aianlafahoz nem Illenek, Azert keriwk, ndt; Hogi Romai Ciazarral egi maftth ertuen myert az atiatok Adoffaga, az Szabo mate ot valo fekefeben femmi Hazon nyncien Hanem, nd, uÿfellei ugi gongiat, Hogi elegÿteffek meg, Had w is zegeni szabadulhaffon es az kiknek Ados fÿzetheffön meg, merth ebben az summaban az Hatalmas Ciazar szamarais fok vagion, Hol penig, nd, io gonduÿfelö nem lezőn Benne, törtenik Hogi köuetöt tartnak erőtte, az frigne kis Artalmara fog lönnÿ, kinek mi okai ne legiwk De ha nd, ebben io gonduÿfelö lezőn, ezzel mind az my kegielmes feÿedelmwnk kiuanfaga Helien lezőn, smynd my Jo neuön vezzwk ndtul; Iften ndl; Datum budae 3 die martj A. 1578.

Jelöntöttwk uala Hogi az kasanfer vaida zalaga maftannis egrön vagion, de Ciudalliuk Hogi az my kegielmes feÿedelmwnk paranciolattia es kiuanfaga zörent el nem szabaditiatok kiböl femmi io nem köuetközik.

L. az erre hivatkozást Hd. köt. XXXVIII. d. lap.

1 5 7 8.

MARTIUS 23D.

CIV.

MUSZTAFFA BUDAI PASA ERNESZT FÓHERCZEGNEK.

Buda királyi várából.

Eredetije Galantai Nagy Károlynál. Kiválasztotta Budán 1837b. Aprilisben Döbrentei Gábor. Mássát vette annak felügyelése alatt Frankenburg Adolf, 1837b. Aprilis 22d.

Címzete, kívül. Tekÿntetös es nagifagos vrnak, ernestuf Herciegnak, Romai Ciazar szerelmes Attiafianak es tanacianak, nekwnk tÿztölendö Baratunknak.

Mý muztaffa pafsa az Hatalmas török Cŕazarnak fő heltartoia Budan es gond
 ügyfelöie magyar Orzagnak.

Tekýntetös es nagifagos vr, nekwnk týztölendö Baratunk, Közönetwnk
 es magunk Aianlafanak vtanna; Im maftan valami paranciolatok erközenek
 az mý kegýelmef feýedelmwnktwl; ký mellet eröffen paranciol w fölfege
 Hogi hiu es Býzot embörwnktwl kwlgýwk Romai Ciaazarnak w fölfege nek,
 azert mý keríwk, ndth Hogi az regý törüeni zokas fzörent, kwlgión w föl-
 fege Hit leuelet myndön kefüdelöm nekwl, ki mellet az mý Embörwnk
 mynd az uele valokkal mynd oda mönet smýnd onnet Ide Jwuet, Beköfeggel
 Jarhaffon; Az mýnemw dologban az tataý kapitan maftannis praktikal, ki
 vgian nem talal egiebet kinel ellenközzek nalunknal, Im annak az leuelnek
 Az maffat Ründel meg Irtuk ndk; Azert kerwnk. Hogi zolliciatok meg rola
 vagi ha vgian nem Byrtok vele Aggiatok tuttunkra mý oztan maft gondolunk
 rola, mý vgian Imar semmý fýzetest raitok nem vezwnk w penig mynd vn-
 talan feniögeti wket, mint Im az möli leuelet Irt az erdü vaidanak ebbölis
 meg ertý, nd, ez kiuöl penig meny ragadazafokat myueltet, ki az frig Bom-
 lafara nagi ogot Ad, Iften ndl, Datum budae 23 die martý 1578.

I. az erre hivatkozást Hld. köt. XXXVIII. d. lap.

1 5 7 8.

DECEMBER 18ÖJÉN.

FERHAT KYHAJA, VEYZ PASA TANÁCSÁRA 'S UDVARÁNAK FÖGONDVISE-
 LÖJE, ERNFSZT FÖHERZEGHEZ.

CV

Buda királyi várából.

Eredetije Galantai Nagy Károlynál. Kiválasztotta Budán 1837b. Aprilisben Döbrentei
 Gábor. Mássát vette annak felügyelése alatt Frankenburg Adolf 1837. Aprilis 19d.

Czímzete, kívül. Tekýntetös es nagyfagos vrnak, ernestus Hercýegnek, Romaý Ciaazar
 zerelmes Attiafianak es tanacianak nekem týztölendö vramnak es baratomnak.

En Ferhat kýhaia az nagifagos Veýz paffanak tanacia es vduaranak fo gond-
nyfelöie,

Tekýntetöf es nagifagos vr, közönetöm es magam Aianlafanak vtanna,
Juta Hozzam az Romai Ciazar w fölsegehe követe az tíztöflegöf Aiandekkal
27 die nouembris, kit mý nagi týztöfleggel fogattunk es lattunk, es Ifmeg
hýu es Býzoth Embörink Altal vtra kifertettwnk, die Decembris, es az kik
Innet Hatra terök voltak azokatif nagi týztöfleggel az regi 3okaf 3örent el-
kifertettwk; az en kegielmef vramif Hamar nap Heliere Jw es ndl; mýndön
io Ifmeretsfeggel lezön, Touába az zegený Budai mezarofok Juhat kit muztaffa
paffa Ideýeben el Haitottanak vala, 7400 Juh kinek az arraban Auer Janof-
tul az meg holt atiatok maximýlian Ciazar, 800 forintot meg kwldöt volth;
Immar az többit nem tuggiuk zegeniök Ha muztafa paffanak meg attake
Auagi nem

Ertöm penig Hogi nd, fö embörit Akaria az en nf, vramhoz kwldený,
keröm azert, ndt Hogi te, nd, az köuetök Altal Izennie Auagi Irýa meg az
en nf vramnak Ha az 800 f vtan az maradekiat meg kwldöttek volt muztaffa
paffanak Auagi nem, Iften, ndl. Datę budae 1 die Decembris A. 1578.

1 5 7 8.

VIRÁG VÁSÁRNAP ELŐTT VALÓ SZOMBATON.

KÖVETUTASÍTÁS.

CVI.

NSZOMBATI BIRÓ ÉS TANÁCS, NS NAGYMÁRTON DEÁK és LATKOVSKY
MÁTYÁS URAKNAK, NAGYSZOMBAT VÁROSA, POZSONBAN LÉVŐ
KÖVETEINEK.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kike-
reste Maklárý Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzöe.
Mássát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmu-
tatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelöház egyik növendéke
1839ben. Összeolvasta 's eredetiével megegyezönek találta ugyan Kaiser József. Kaptam
Februar 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Egregys Dominis Martino Irato Nagj et Mathiae Latkovszkÿ Nuncÿs Civium Thÿrnavien nunc Posonyÿ Existentib et Dÿis Amicis nobis observandissimis.

Salutem do. V. E. Piamur atq; servitia nostra Commendas. Thowabba ezt Akartuk kegteknek megh irnia, hogÿ Im mastan hogÿ az mÿ ðomÿedsagunk Baratban sokadalomra Jartak mikoron az Koztolanj wamott ertek es az cheÿteit zabadsagunk ellen az zekerektewl es lowaktul mind megh vezik az wamott Annira hogÿ Kalmar Ambrus wram cheÿten megh kereste Korontali Akaciust es wam wetelrewl meg zollitotta, kire Akatius azt monta hogj ew neki Nadasdj wra megh hatta wenni zombatiakon az wamott es nekie mint zolganak az kell megh mÿwelnj a kit wra paranchollia, mostan penigh Acatius hogj Posomban felment wÿonnan wamosnak Koztolant megh parancholta hogj ðombatiakon mindeniken megh wegje az wamott, ha penigh wgimond walamj nehesegek lezen zombati wraÿmnak megh talalnak it fen Posomban engemet. Az mellieken chak mastan megh wettek ðabo Benedeken Zari Demeteren czudar Marton Diakon Bakaj thamason es Hadnagjunkon Annak felle az tewb kalmarokon is meghwettek nem chak mastan penigh de meegh ezelewt is meghwettek. Mostan penigh kewwetkezik warboÿ Sokadalom holot Nÿlwan tugiuk megh wetetik Raÿtunk mert megh is efkewt hogj senkit el nem Bochattat. Azert keġtek wiselie gongiat kerese keġtek megh Nadasdj wramat es ha lehet wele Igazÿcha el wele hapenigh nem lehet wgian tewrwennel kel fognunk merth ez utan mind manigan es masut is ehez kepest megh fogijak wennj raÿtunk wgj oztan az mi zabatsagunk semminek walo lezen Jol lehet Acatius nem vamnak hanem hÿd Beernek hÿÿa az megh weteltt.

Maÿ nap Jewth be Sibothj Demeter hogj az minemÿ Partekajÿa wagion it ki witesse meli dolgoth mihent az Papok megh tuttak mindÿarast Posta-

jököth Posomban fel költek kit mi megh ertwen Demeter wramat hozzank elhýwattuk es az fejedelem akarattiat bewen eleiben attuk megh is hattuk hogj sem Pdicallion sem giontassõ es se Communicallion etc: Ew azt mon-dotta hogj semmit nem Indit ha walamý szo esnek kegtek megh monthattia hogj chak Buzayá es Partekajáerth Jwrt el, Pentekel erkezet, tegnap wgian azon nap el ment wolna de az haza kucha nem wolt Ithon Annira hogj ma wgian fel kellet tewrni az hazat wgj pakolt fel es felestekemet ewen ma elment mindiarast Gombkewtew Janos ez lewel mutato nielwan megh mon-gia kegéknek, Isten tarchia megh kegéketh Dat. Nagy Őombatban Wiragh-wasarnap elewt walo Őombaton 1578 Eŕtendewben. Kegtek Attiafýaj

Nagj Őombati Býró es Thanacs etc.

1 5 8 8.

CVII.

FÓISPÁNI ESKÜ SZABVÁNYA, NYITRA VÁRMEGYÉBEN.

Eredetije van Nyitra vármegye jegyzőkönyvének 382d. lapján. A' jegyzőkönyv eleje megindul 1572-vel. Az eskü, 1588beli bejegyzetek között fordul elé. Találta ott 's kiírta betűről betűre Hanák János piarista, és megküldé másolatát a' magyar akademiának. Közöltetett velem Május 6d. 1839 Aprilis 15. tartott héti ülés határozatából. *Döbrentei Gábor.*

L. az erre hivatkozást R. m. nyelvemlékek II. d. köt. Táragszerinti tartalom. XXXVIII. d. lap.

Forma iuramenti d. supremorum Comitum:

En T. N. Nitra Varmegienek feo Ispania Eskeozem az eleo Istenre Attia, Fiu, es Őentt Lelek az telýes Őentharomsagh egy bizon Istenre, hogj minden en eleottem walo peoreseknek, es mindenemeo dologhban walami az en tisztemhez es hiwatalomhoz illendeo leszen gazdagh es szeghin szemely walogatas nekeol gywleolseget, szeretetet kedvezest, felelmet keremest es adomant hatra wetvin, walamit Isten teorwynie es Igassagha szerint walonak itilek lenny chelekeszem, es executiot teszek. Az Nemes Szabadsághnak megh tartoýa, es ez Varmegienek mindenben otalmazoja leszek Isten engem wgy segelyen Amen.

L. MAGYARÁZATOK ÉS JEGYZETEK.

1 5 9 2.

APRILIS 14D.

OMER BÉG, TÖRÖKMAGYAR ORSZÁG IRÓDEÁKJA, BESZTERCZEBÁNYA SZ. K. VÁROSA BIRÁIHOZ, POLGÁRAIHOZ. CVIII.

Pöstyénből.

Hogy Beszterczebánya, magát Ozman bég keze alá hajtsa, 's akkor olly biztosító levelet kap, ki soha fel nem bomol. Fölső cziaszár = II. Rudolf római császár.

Eredetije Beszterczebánya városa leveltárában, *fasc. 148. nro 8.* Kikeresésében eljárt ottan, Döbrentei Gábor kérésére Paraszky Lőrincz Beszterczebánya kerületi országos al-biztos, ki, másolását is eszközölte kedveskedésül. Hogy e' másolat, az eredetivel szórul szóra betüröl betüre megegyez, bizonyítja Drexler András Beszterczebánya sz. k. és bányaváros főügyvéde 's helyettes jegyzője, 1840d. Martius 10d. Kaptam május 29d. 1840.

En Omer Bék az Hatalmas Török cziaszar Akaratiabol. Ez orszagnak iro Deakia etc.

Az en mostani Irasom tinektek Besztercze Banjaj Birak, Polgarok cziak azt tudgiatok hogÿ imar az körniwletek ualo falük Job Rendén mind behodultanak az Hatalmas Török cziaszarnak fejét hajtottanak, hanem cziak ti ütetettek magatokat wakmerösegre, Tugiatok azt is Hogÿ az Hatalmas Török cziaszar, az fölsö cziaszaral eggÿes azért ha tÿ is felesagetekel giermekitekél, Jozsagktokal akartok bekesegben megh maradny Tahat az Hatalmas Török cziaszarnak hajczatok fejeth, en ezt föl fogadom az en hÿtemre es tisztesegemre, hogy senkitül bantasok nem leszen, ezen leüelem latua mingÿart walazatok két Embert a' üagÿ harmath Kÿwlgÿetek en hozam minden iot wegezÿnk welek wegezÿen olÿ leüelet adok kezekben kÿ soha föl nem bomol, mert en mostan az Hatalmas Török cziaszar kepe wagiok, es gondüiselesben, Azert en tikteket bizlak Ozman Bek keze ala, kinek otalma es birtoka alath bekeseges megh maradastok leszen es az Hatalmas cziaszar witezitÿwl semi felelmetek nem leszen, hanem adotokath igazan megh fÿwzetuen mindenöt bizuast Jarhatok az Hatalmas cziaszar birtokaban hogÿ penig az be Jÿwisre minden batorsagal merÿetek Indulny. Ezén hÿt leüelemet Pecze-

temmel is megh erősítetem, Ha penig űgian semi szandekotok nem leszen, arra hogý az Hatalmas cziaszarnak feiet háýtanatok mennel hamareb lehet engemet bizonios hirel ertesetek felöle, hogý mýs tũdgiũnk felöletek gondot wifelný. Datum Pũstũný 14. Apprill: 1592. ugý Tertinhetik hogý cziak ez niaronis had kezd lenný ha azen leűelem nalatok leszen, feýeteket megh menthetitek wele minden Jozzagitokal egýetemben. De ha tý wakmeröfegre uetetek magatokath az mit niertek bekeűel szenűegietek.

1595.

APRILIS 1-SŐJÉN.

CIX. NAGYSZOMBAT BIRÁJA ÉS TANÁCSA, HYMELRAICHT TIBURCIUSHOZ, I. RUDOLF KIRÁLY Ö FELSÉGE TITKÁRÁHOZ.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklárý Ferencz, hites ügyvéd, és Kaiser Jósef azon sz. k. ns város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagyszombati papnevelőház egyik növendéke 1839ben. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Februar 18d. 1840.

Címzete, kívül. Generoso ac Egregio domino Tiburcio Hymelraicht Sacr Caesar: Regiaeq Mts Secretar etc. Dnó Patrono et fautor nob obser^{mo}.

Gnóse ac Egregie domine Patrone fautorque nobis plurima obseruan cole^{me} Salute praemissa servitý noftri commen. Az Pragaj Gýetrik Mikolas, wgj mint K: sogora felöl, Kñed teorekedesit meghertettunk, hogy az minemeo adossaggal tawali eztendőben egy Posony A33on zebe farkasne, onned twle zallasbul elzeket, kinek walamý adofsýs it wolnanak, hogj azt az adofsagot, az Kñed Sogoranak megh tartatnank, es meghadatnak. Mel dologrul w felsegetulis Chazar Vrunktul parancholat hozzank kwldwe wolna. Mel eo felsege parancholattiat mý nagj tiztefseggel, es melto engedelemmel be wettuk. es hiwen akarunk eo felsegenek zolgalni. Lattia Iften hogj ez elmult időkben az mi szolgank Jakab deak igen wolt utanna az A33om embernek, hogy

az Kñéd Sogora adossagát, megh wehette volna. elis Immar wigezet wolt wele, Mert az A33on Ember wallia adofsnac lenny magat az megh mondót Pragaj Embernek wgj mint §. 37. De azvtan az minemeo adossagít is my köztunk warasban nemelleknel Ptendalta lenny, kibul az adofsagnak kellet volna ki Jwnny, maskwlemben leot az dologh, hogý sem mint eo maga mondót. Mert az kiknek, ki oztogatot wolt penzt kwlchon, az az oztogatas sub certis conditionib, leot, wgj annira, hogj az adossokkal nekýe pörben kellet indulni, es Immar annira ment el az porlesben, hogj az Causat Appellatoria Tarnok mester wrunk eleyben kezerítettunk föl bochatani, Es ez wolt az oka fwkeppen, hogj az adossagnak megh fizetefse ennire elhaladot, Eo maga penigh az A33onialat igen nagj zeginsegre jwttot, chak zellel charok, it warasban igen ritkan lakik, egj holnapban a wagj ketteoben egy-szer ha be Jwy. ninch myt rajtha wenni. Ha penigh zinten walami egyeb partikaiarul ki neha wele hordozza Béch zerint igazat akarnank rwla tenny igen karos volna az kmed sogoranak, merth megh eskudni, hogj semmy penze ninchen, es oli hitwan marhat Bechre hanna, ki az adossagnak felet sem Erne. Azert kmedre walo tekenteset iobnak weltunk, hogj kez pinzel adna megh azt a' adossagot, a mint Jakab Deakis kerth az kñéd sogora Gyerik vram mellet, kere ezt a' dolgot specialiter concedalt. De walamit walahogj de wegreis, kikel Iwenny annak az adosagnak, az megh mondót A33on Embernek Adofsitul, chak hogj hertelen nem lehet, Lattia Íften hogj eo felsege parancholattia szerint es az kñéd terekedese, ha wolt volna honned az dologban eljartunk volna, de az Juriducus Processust mivelhogj Pörben indultak nem turbalhatunk. Ha Immar ennire haladot el az dologh el-nem wezhet semmikeppen az a adofsagh, Keonyergunk Kñek mint Bizodalmas Wrunknak, hogj minekunk megh bochasson, hogj ebben az dologban

Kněd sogoranak kedwe szerint nem eshetet, Ha az a hitwan Azzoniat, it walo lakos wolna, es walami egyéb marhaja wolna, a wagj öreksége, abbul de facto let wolna executio. De mindazonáltal gondunk wagion rea hogj mihelet walami adossagat be kezd wenný, hogj azontul az Kněd sogora adossagat ki wezunk belőle. My Kněk mint Regi io akaro Wrunknak mindenkoron eoreomest zolgalni Igyekezunk. kinek Patrociniuma ala magunkot aianlyuk. In reliquo D. vram Gnōsam felicēme valer optamus. Datum Tyrnaviae 1. April: Ao 95 Gen: do: vrae Amici et stores

Judex et Jurati Cines Ciuitatis Tyrnauieñ

L. az erre hivatkozást II. d. köt. XXXVIII. d. lap.

1598.

FEBRUARIUS 23D.

CX.

KÖVETJELENTÉS ORSZÁGGYÜLÉSRŐL.

NAGYSZOMBAT SZ. K. NS VÁROSA KÖVETEI, NAGYSZOMBAT BIRÁJÁNAK ÉS TANÁCSÁNAK.

Posonból.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikere-
reste Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns város hites jegyzője. Más-
sát vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literarura tanító utmutá-
tása és segédkezése mellett, a' nagyszombati primási papnevelőház egyik növendéke
1839ben. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam
Februar 18d. 1840.

Címzete, kívül. Egregys et Nobilibus Dominis, Judici et Juratis Civibus Tyrnavien-
sis ect. Dominis Amicis et Vicinis Nobis observan^{mi}.

Egregý ac Nobiles Domini Amici et Viciný nobis observan^{mi}, přámifsa
salute et sertiorum comenñ. Hogý ez ideiglen az Gwlesnek miwoltarwl es
allapatiarwl kegelmetheknek bizonios hirtt nem irhattwnk oka ez hogy az
nemes orzagh az elsew Articulusrul ki legh feob wolth az tebbinel, ugi
minth Contributorul nem alkhatott, hanem ez elmwlth zombathon az wrak-
kal egywtt, reggelthwl fogwa negi oraigh del wthan azon megh alkodott az

orzagh, hogy minden hazthwl, mind jobbagithwl es zelerthwl wgi hogh az gazdagb az zeginth megh segechen, egiegi forintotth ket terminusban, wgi minth felet zenth Georgi napra, felit zenth Iwan napra aggianak, es azt a penzt eö felseghe kezeben zolgaltasanak, kiwel eö felseghe az eö aianlasi zerenth magyarhadatth tarchon. Az mi penigh illethy az wrakath es Nemessegeth, kiknek portatth ronak, azon megh az orzagh az wrakkal telleseggel nem alkodott, hogy az eottwen eottwen pinzt az Wr minden portathert az eömmaga erszenebul megh adna, merit kettere nem ackar allany az orzagh: eottwen penztis aggion, hadakozekis, hanem az Wrak egieth wala33anak, vagh az Eöttwen penz le szalion a wagh ne tartozanak insurgalný, errwl az questiorwl az teöb Articulusokkal kiket eö felseghe propositioban atta, egietemben ma iras zerenth az Wrakhoz witthek, kirul ha az Wrak mindenkeppen es eö felseghe megh maradna, a wagh pragaban nem kwldene pro Informatione remelenek (: kit aggia Isten) hogy wgi hamar weghe lenne az Gewlesnek ha penigh walami akadek althal megh esik, feleö hogh woniogik az Gwles, ennek wthanna mi allapotban lezzen a dologh kegelmetheknek aztis twttara aggewk. Az minemeö lewelet kwldett wolt E3terhaz Wram kiben be chinalwa wagion Erdeödý Wram lewele, azt a leweletth minth az mas lewellel kitt kegelmetheknekis irth Erdeödý Wram kwlge fel kegelmethek, az Wraimthul kik wala33twa wannak, es a melleth Prokator lewelett Communitas es az kegelmethek neue alatth, cum plena Informatione et autoritate, merth ha modwnk leheth benne es az ideö zenwedhetth, es Ersek Wrwnkatt eö Nagath rea birhatnank eöremest inditanak Erdeödý Wramotth minth az zeölek Transactio zerenth elbecheölese feleöl, minth penigh hogh az Wrak azt declaralnanak, hogh eö Nagatth, az Transactio wgi minth terwenbwl minth Adiudicata, es Privilegium ketelezne, es ketelezikis annak Wthana,

es az eő Naġa maradekith, ezekkel penigh kegelmethek ne mwlason, : Thowabba Warasdi, es Kapranczai kewethek keremes zerinth kegelmetheketh es benwnket is kerik hogy az minemeő dolgha wagion ennek az Lewel mwtatonak Kowach Legennek, wgi minth Kowach Petherrel es Weiewel miwel hogh kezesegh alatt wagion, es az Attia es az Annia ezek althal izenthek hogy welek elwenne neminemeő o3thalra kegelmetheknek irthakis feleőle hogh addigh ne banthasek se kezes se eömmagha hanem elwegezwen oth dolgath az eő Patriaban, kinek mi dolgha leszen wele az wthan megh talallia, michoda Deliberatioia es akkarattia, leszen kegelmetheknek aztis iria megh minekwk.

Egieb wisagwnk mostanaban ninchen, hanem walami kewethek iwtthek az Kozakokthul, azon akarnak supplicalnÿ mind eő Felseghenek, mind penigh az or3aghnak, hogy ha fizetest akarnak nekiek adnÿ, hogy eliwnnek megh Hwsweh napigh, walameni Ezer kewantattik miwel hogh keszen wannak. Es az Lengiel or3agh keralÿne A33on megh holth wolna. Ezt akarthink kegelmetheknek tuttara adnÿ. Isten tarcha megh kegek nagh io egesgenben. Dat̄ Posonii 23. Februar̄ aő dnÿ 98.

Eg: Domiñ Vrarum̄ Amici Vicini et Oratores Legati et Nuntii ect.

Postscripta. Az Restantia pēntz wgi minth fl. 400 az eő felseghe Kamaraiia ighen kewannia es ha arra az napra az mi fogadaswnk zerenth, a ki immar elmwltth minth kegelmethekre haraggia mi reank penigh nagh gialazath Jw. L. az erre hivatkozást Ild. köt. XLd. lap. Hogy e' levelet tót irta, látszik.

1 5 9 8.

FEBRUARIUS 23D.

KÖVETJELENTÉS ORSZÁGGYÜLÉSÉRŐL.

CXI.

**NAGYSZOMBAT VÁROSA KÖVETEI, AZON NEMES VÁROS BIRÁJÁHOZ
ÉS TANÁCSÁHOZ.**

Posonból.

Eredetije Nagyszombat levéltárában. Döbrentei Gábor felszólítására folytatólag kikereste Maklár Ferencz hites ügyvéd és Kaiser József azon sz. k. ns. város hites jegyzője. Mását vette, Mészáros Imre primási lyceumbeli, magyar nyelv 's literatura tanító utmutatása és segédkezése mellett, a' primási nagy szombati papnevelőház egyik növendéke 1839ben. Összeolvasta 's eredetiével megegyezőnek találta ugyan Kaiser József. Kaptam Februar 18d. 1840.

Czímzete, kívül. Egregio Domino Thomae Köbl Judici Ciuitatis Thyrnaviensis etc. Domino Amico et Vicino nobis observan^{mo}.

Egregii Domini Amici et Vicini nobis obseruan^{mi}; praemissa salute et
srtiorum comen.

Mý Iftennek kegelmegebwl io egefeghben ide Posomba erkezthwnk es az Wraimott io egesegben es allapathban megh talalthwnk Az Gwlesnek allapattiatt immar megh irthunk kegelmetheknek es az orzagh az Wrakkal megh alkottak es tegnap az irast fel vittek eö felsegenek, immar onnan walagt warnak Az kett parantsolatott ami illethi szolwan eggikmafsal tetzene minekwnk ennyi, ha kegelmetheknek tettzene hogh kaptolon emberinek kegelmethek illen walagtot tenne az felfedine A33oniomnak, hogh az eö Nağa parantsolattiat engedelmesen wette kegelmethek es hadna Peregh Mesternek hogh ki wenne Wrmenj Lukach kezebul a zeölekett es adna kegelmethek wi eteletet cum gratia hogh mingiaraft Peregh Mester az felfedine keoltfegen terwent tenne es mind az ket fel minden igasaggal keszen lenne terwent tegienek es kinek az wthan nem tetzik appellallion kegelmethek eleoben. Az kalman Marthon parantsolattiara mivel hogh kegelmetheknek Deakia ninch othon a ki hatara irna walagtott, hanem szowal mongia megh kegelmethek mind az ket parantsolatra hogh kegelmethek Kalmar Marthon kezebul femmit nem vette hanem Janosdeak hozott Ersek Wrunkthul egi parantsolatott hogh az minemeö haz reszeött ketette wolt zalogba 3az forintotth es mivel hogh letette az 3az forintott Kerekes Andrasnak es az eö ados lewelett ki waltotta

meli ados Lewel parantsolattal waros hazaba Taskaban wacion az eö Nağa parantsolattiara Kerekes Andrasthul eteltek az zalogos reszet nem Kalmar Marthonthul hanem ha Kalmar Marthonnak walami dolgha wacion Geöngéfi Janosdeakkal ream wý eteletett hoztha Marthon es parba wannak, felelen Marthon miben neheztelefe wacion terwent teszen kegelmethek de kegelmethek Kalmar Marthon keozett es Janosdeak keozett megh penes novum femmit nem pronuntialt hanem tsak Kerekes Andras keozeth ezekett kegelmethek io declaratiowal es moggiawal ha tetzik a mi Wrunk kaptolon embere eleott szowal megh mongion hadi referalion miwel hogh sem az wraim minniaian sem penigh kegelmethek Deakia ninch othon. Isten tarcha megh kegelmethek. Dattum Posonii 25 Februar 98. Viciný et Srtorës Legati.

L. az erre hivatkozást II. d. köt. XLd. lap. Ezt, látszik, becsületes magyar tót írta.

S Z E R Z E L É K Ü L.

XVI-dik százév.

1 5 5 8.

MARTIUS 11DIKÉN.

CXII. NÉMETHY FERENCZ, IZABELLA KIRÁLYNÉ TOKAJI KAPITÁNYA, KASSA VÁROSÁHOZ.

T o k a j v á r á b ó l.

Eredetije sz. kir. Kassa városa levéltárában. Találta ottan 1835b. Döbrentei Gábor, s kívánságára megküldetett hozzá annak hasonmása, mellynek az eredetivel mindenben megegyezését hivatalosan bizonyítá Kassán 1840 évi junius 15dikén Styller Leo, ezen város főjegyzője, valamint Szidor Antal mathesis profes., ki a' hasonmás vétetésében épen eljárt.

Czimzete. Nincs a' velem közlött hasonmáson.

Prudňs ac Circumspecti viri, Amici nobis observaň, Salutě et omně felicitatem. Az thý leueleteket een magh (így) ertettem, melýben ýrýatok

azt een nekem, hogý mýwel az mýnemw 3oeloý wolnanak ýtth ez een Býrtokomban mýndenwth az thý polgar tarfotoknak, 3abad Akaratotth enghednek azoknak megh mýeltetefere, ees Annak wtanna, az ýoewedelmet az haznabol ký Adwan, az gýmoelczýet es el enghednem nekýk wýnnýek. Azert een az mýeltetefre 3 nekýk mýndenwt 3abadsagott adok, mýelhetik 3abadon mýnden Bantas nelkwl mýndenýk az 3 zoeleýeket, Ha peniglen, az mýnemw frýg' Czýazar kezoett, Kýralne azzon koezoett, ees az Romay kýralý koezoetth weghezteteth, ahoz tartýa magat az Romay kýralý, az gýmoelczýe feloel es az 3oeloeknek az mý ýol ees meltob le3en kez le3ek azt mýelnem, Isten tarchýa megh K^{ket} Dař in Arce Thokay 11 die Martý, Anno dnj 1558. Franciscus Nemethý.

L. erről: MAGYARAZATOK.

1 5 7 9.

AUGUSZTUS 27 DIKÉN.

VEYZ PASA, BUDAI FŐHELYTARTÓ, FORGÁCS ISTVÁN KOMÁROMI KAPITÁNYHOZ.

CXIII.

Buda királyi várából.

Eredetije Pesten a' nemzeti múzeumban, Ittebei Kis Antal ajándokozatai között 44d. számmal. Kiválasztotta onnan Döbrentei Gábor, 's mássát vétetvén ezt össze is olvasta, eredetiével, 1842b. februariusban.

Czímzete, kívül. Az nagifagof Vrnak Forgacs Ituannak Romai Ciazar fő kapitannia-nak, nekwnk 3omzed baratwnknak komaromban. (P. H.)

Mý Veý3 Pafsa az Hatalmas Istennek io Akaratiabol török Cýazarnak fő hel-tartoia Budan es gondúfelöie magyar orzagnak.

Nagifagof vr, közönetwnknek vtanna, Jwue mý hazzank, az budai fidok kozzwl 3ýmha pap jelönte Hogi miuel eötuös Iftan eötuos Jakab ha-rom 3az forintert löttének volt kezeföknek, egi eztendeýg kinek Immar eöt eztendeiýf mult el, Azert nd Erölteffe rea 3keth elegýcýek meg ne küllefek maf bwnotelent erte niomorgatný, mert Altalan foguan ha meg nem le-

zön emböört vagi marhat tartnak erte Jo valaszt varunk ndtul, Isten velv nk
Date Budae 27. die Aügüsti 1579.

XVII-dik százév.

1608.

JUNIUS 27D.

CXIV

MAGYARORSZÁG KARAI ÉS RENDEI, SLAVONIA KKHOZ ÉS RENDEIHEZ.

Prága városa melletti táborukból.

Eredetije az ország levéltárában Budán, *ladula 6. fasc. C. nro 39.* Lemásolta onnan Szenkviezi Kovachich József Miklós, Magyarország levéltárosa, régebben saját nagyon nevezetes oklevél-gyűjteménye számára, hol az 1608beli országgyűlés irómányai között 61d. lapon van. Kérésemre, e' másolatának vevé ezen régi becses barátom mássát 's Posonból 1839b. november 18d. az országgyűlése alatt költ szíves levele mellett küldé hozzám.

C^{ito} *Czánzete, kívül.* Reverendissimis, Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egrediis, ac Nobilibus, Prudentibus item, ac Circumspectis, Dominis universis Statibus ac Ordinibus Regni Slavoniae, simul vel divisim constitutis etc. Dominis, Amicis, Vicinis ac fratribus Nobis observandissimis.

Tizenkilencz pecsét helye.

Illustrissimi, Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregii ac Nobiles, Prudenter item, ac Circumspecti, Domini Amici et fratres Nobis observandissimi.

Salutem et Servitiorum Nostrorum paratissimam commendationem.

Nylván vagyon Kegyelmeteknél az mi idevaló jövetelünk, mellyet az mint értyük, némellyek külömb külömb féle hireket inditván, ki tudgya mire is nem magyarázzák, és az mi itt lételünkben való fáratságunkat nem hazánk-nak javára, és megmaradására, hanem sött romlására, és pusztulására harintyák. De hogy ezeket értvén, s'-Kegyelmeteknek igaz Attyafiai, édes Hazánk-nak Szeretőy, és Tagjai lévén, ne látafsunk a' féle indulatban fáradni, és forgolódni, akaránk Kegyelmeteknek mind fejenként, az mi itt való minden dolgainknak fundamentom éránt való processufsát ertésére adni.

Tudgya Kegyelmetek az utolsó hazánkban föll rödzentt tumultusnak le

cséleltetésére, az Bécsi vigezésnek ujjonnan valo confirmációjára és az Törökkel való pacificációnak megtartására, eö Fölsége Gubernátor Urunk, mi módon gyűitett vala egyben bennünket Posoniban, holott egyenlő akaratbul Hazánkknak javára, és meg maradására azt vigezénk, hogy az Bécsi vigezés mellyül semmiképpen ell ne állanánk, hanem in omnibus Punctis et Clausulis meg tartanánk, és azokra, ha szökség kévanna, az mi szomszéd Baratinkal, és Confederátusinkal élni; és halni készek lennenk, és e Képpen az mi édes hazánkknak szabadságát, és állapotját jobb, és kedvesebb karban allatnank.

Látván azért eö Fölséghe Mátyás Herczegh Urunk, mint Gubernátorunk, hogy találtattnak olyanok, az kik héteönk Szabadságával egyetemben Országunknak szabadságit - is rontani, és fegyverrel - is annihilálni igyekeznének, melly dolog felöl eö Fölsége sokat gondolkodván, s' minden dolgokat elegendöképpen által látván, nem találhatta egyéb módott benne, hanem hogy ide föllyebb szállana, és az velyünk egyezü Confederatusokkal, az kik hazánkknak javát, szabadságát, meg maradását, és csendes állapotra való hozását impediálnak, azoknak obviálná, és resistálna. Ugyan ezen okakért minket is eö Fölsége Gubernátor Urunk hiva mellyéje, hogy mi-is mint Hazánkknak igaz Szeretőfiai, és tagjai szabadságunkért, és megmaradásunkért fáradságunkat ne szánunk, hanem eö Fölsége mellet azokért élni, és halni készek volnánk.

Azért legelőszer is szólott eö Fölsége velünk egyetemben, Csech Ország-határában, holott sok rendbéli követek által tractálván, minden végezéseknek eö Fölsége Fundamentumát látván, abbul az ott való tractatusbul nem ésmire eö Fölsége az mi édes Hazánkknak, és Confederátus Országoknak Javának, s' - magunk meg maradásának semmi modgyát. Azért eö Fölsége föllyebb indulván szállott ide Prága alá; holott Istennek ell végezett bölcs, és ke-

gyelmes akaratyából, az itt való sok Tractatus által, minden dolgainkat immár jobbálapottra hoztuk.

Császár eö Fölsége, és az Csehek Gubernátor Urunknak eö Fölségének, az Csech Országi királságra valo Succesziót meg ígérték, kirül ugyan Reversalist is attak, ugy hogy mihelyen Császárnak halála történnék, immediate Gubernator Urunk eö Fölsége succedálna, meg adván az Titulustis eö Fölségének, hogy designatum in Regem Bohemiae irafsa, és neveztefse magát; Morvátis Magyar Országhoz adjungáltak, és immár ezután Moraviae Marchionak is írja eö Fölsége magát. Austriát hasonloképpen Magyar Országhoz rördülte eö Fölsége Császár, ugy hogy mindenekbül, a mibül kívántatik sègètségül légyen. Az Csehek is avval ajanlyák magokat, hogy e' jövendö Gyülésekben, melly 7-a Novembris léssen, Commissariusinkat bocsásfuk hozzájuk, és mind az végh házáknak (*házainknak*) épöletére, 's - mind az Végbélieknek fizetésére bizonyos Summát ordinálnak.

Ezeket eö Fölsége Gubernátor Urunk, bonis modis, ac Conditionibus, accedálnván az Imperiomi Fejedelmeknek - is Consensufok, és akarattyok hozzá, véghez véven; tére az mi szerelmes hazánknak leg nagyobb dolgaira, és az Bécsi végezés szerint Császártül eö Fölségétül azt kívána, hogy az Magyar Országi Corona, Magyar Országban vitezfék; melly eö Fölsége kívánságának Császár engedvén, nem csak az Coronát; cum omnibus Clenodiis, Protocollis, Libris Regiis etc. ada nekünk, és eö Fölségének, ugy mint Magyar Orzágh Gubernátorának kezéhöz, hanem az Orzágot is kezibül ki bocsátván, az jövendö Orzágunk Gyölésigh, Gubernátor Urunk eo Fölsége Magyar Orzághoz semmi közit nem ártya, hanem csak az Titulussal fog élni, az mint Ferdinand Császár idejében, az Fia Maximilianus Magyar Kiral lévén, az Apja Ferdinandus mégh - is éltt az Titulussal.

Azért immár Gubernátor Urunk eo Fölsége, ezen Coronát elsöbben Bécsben, és onnéd osztán ad Sedes domesticas, ad optatum Subsellium Posoniban az jövendö Gyölésben viszi, és ottan az kirali Méltóságot az Magyar Nemzetnek akarattyára hadgya, secundum liberam Regnicolarum electionem, melly dologrul bizonyofsak vagyunk benne, hogy eo Fölsége az Gyülésre valo hirdető, és hívó Levélben ír kegyelmeteknek, melly Gyölést Gubernátor Urunk eo Fölsége mind ezeknek jó modgyával való Concludására, az Posony végezés szerint, nem várván az Császár Regálifsátul, tanquam Gubernator Regni Hungariae rövid nap publicállya, kire Kegyelmetek, s' - mind az egész Országot hinni fogja, hollott Istennek segítségébül minden dolgainknak vége szakadván, és az Bécsi Végezéseket megerösétvén sok haboktúl hányatatott, 's - megh romlott Szegény hazánk, egyszer immár nyugodalmas állapotra fordítatik, és ezek így lévén, remélyük immár, hogy az Ur Isten, az mi sok nyomoruságunkat meg látván, minden féle nyavalának ekkoráig nyakunkon csöggő súllyos igaitul meg szabaditván, békességes, csendös és boldog állapotra dolgunkat fordittya.

Azért Kegyelmeteket mint hazánkknak igaz szeretö Fijaith, és Tagjaith mi is szorgalmatossan kérjük, hogy árra az jövendö Gyölésre, mellyet Gubernátor Urunk eo fölsége publicál, mind fejenként ellgyöjen, és édes Hazájának kiki mind szive szerént szöllgályon velünk egyetemben, Szabadságát concludálni, és promoteálni igyekezzék. Az Ur Istennek eddig velönk való jó téteményért hálákat adván, velyönk egyetemben méltó, hogy örvendetes szivvel legyen Kegyelmetek; ajánlván Kegyelmeteknek atyafiui szölgálatunkat. Éltesse az Ur Isten Kegyelmeteket jó egétségben. In Castris ad Pragam positis 27-a Junii 1608.

Illustrissimarum, Spectabilium, Magnificarum, Generosarum, Egregiarum,

Nobilium, Prudentum item, ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum
Fautores, et Amici addictissimi:

Valentinus Leepes Eppus Veszpri- mieň. m. p.	Christophorus Thurszó Comes Perpe- tuus Scepusieň. m. p.
Comes Georgius Thurzó m. p.	Franciscus Revay m. p.
Joannes Draskovith m. p.	C. Christophorus Erdödy m. p.
Comes Nicolaus de Zrinio m. p.	Paulus Apponyi m. p.
Thomas Žechy m. p.	Stephanus Oztrozyth m. p.
Stanislaus Thurzó m. p.	G. Nagymihály m. p.
Nicolaus Thurzó m. p.	Koháry Peter m. p.
Stephanus Pálffy Comes Posoniensis m. p.	Thury Ferencz m. p.
Comes Thomas Nádasdy Proprietarius a Petinyecz m. p.	Christophorus Nagy m. p.
Joannes Keglevich de Buzin m. p.	Andreas Izdenczy de — — — Nicolaus Pelyóczy m. p.

Jegyzetek.

Ezen Prága melletti táborba szállás ügyét következők világosítják.

Az itt említett „bécsi vígezés“, mely akkor latinul irt törvénykönyvünkben *Pacificatio Viennensis* czímmel van, meglőn I. Rudolf magyar király (mint római császár II.), és Bocskai István erdélyi fejedelem, valamint az ország Rendei között 1606b. június 23d. Rudolf részéről, testvér öccse Mátyás főherczeg volt teljes hatalmu, Bocskai feléről Illyés-házy István, lipthói és trencsini főispán, 's e' mellé csatolva Vizkelethy Tamás, Oztrossit András, Apponyi Pál. Mátyás főherczeggel gróf Trautson, Lichtenstein Károly, báró Molard, báró Preiner, Erdödy Tamás tárnok, Forgách Sigmond nógradi főispán, Krembergk Ulrik, I. Rudolfnak ez ügyhez választott tanácsosai. Czélja e' békekötésnek a' legnemesebb, leghazafiubb, 's kormányt is dicsőítő: *in bonum reipublicae christianae, et pacis publicum, ac regni hujus conservationem, ne propriis et intestinis dissidiis conflagraret, atque ut tantae christiani sanguinis effusioni parceretur; vicina etiam regna et provinciae a contumacibus incursionibus tandem liberari et una cum regno Hungariae respirare possint*, így szól 3dik irszaka. Az ebben eljárás Mátyás főherczeg iránt az ausztriai házzal tartott Magyar rész bizodalját csak nevelte, már az 1593, 1595, 1597beli országgyűlése I. Rudolf sze-

mélyesét benne látta, 's az 1600beli 2d. cikk köszönetet mond ezért a' királynak, 's mind, hogy a' magyar hadvezérséget 1594b. neki adta volt. *Et sicut hactenus, így szól a' cikk, suae Serenitati, libenter obsecundarunt, ita se posthac quoque idem facturos pollicentur.* Mátyás, okos, élénk volt, tudott ezen felül magyarul, mert sok főúrral is csak úgy szólhatott; ilyen, szeretetet nyert.

Igen, a' magyar nyelv értését Mátyás főherczegtől azzal már országos dolgokban élés kívánta, mire régebb időből emelkedett. Mert 1. a' vallási reformatio mellett és ellen irt több munka, könyvekbe vitte már a' kir. udv. cancellariából, honnan az országgyűlésen megajánlott hadisegedelem tizedetszedők esküje szabványát János király küldé vármegyékhez és városokhoz 1527b. május 7dikén, 's mellyből az 1527b. nov. 5d. Ferdinánd pártjára mondott hódolateskünek kelni kellett; nyilvánbá tette a' házi körénél, mellyben 1506 — 1520 között már több egyezést levelet azon irtak; kilebbre terjeszté az egyházi szolgálathól, hol az azzal élés mindjárt sz. István idejében kezdetetett ¹⁾ ugyan, de nem általánosan folyt. 2. Izabella királyné 's fija János Zsigmond, hivatalos iratokat adtak ki azon; Erdély 1556ban magyarul kezdé irni országgyűlési törvényeit, mi ellen akkor a' Szászok csak egyetlen egy szót sem emeltek, sőt székeik úgy tevék a' fejedelmektől hozzájok magyar nyelven küldött intézményeikre hivatalos feleleteiket. Bátori István, Kristóf, Zsigmond nemzeti fejedelmek idejében Moldva és Havas alföld vajdától úgy jött a' levél. 3. Magyarországon nádorok, főispánok, a' posoni, szepességi magyar kamara, vármegyék, városok tisztii levelezései 's ezek törvényszéki ítéletei azon is keltek; a' hadirendnek Iső Ferdinandhoz Erneszt főherczeghez, a' töröknek Iső Rudolphhoz terjesztett több jelentését úgy találjuk, mikhez a' mutatványokat azért nem sorozom itt elé, mivel a' Régi magyar nyelvemlékek II. d. kötetében a' Vegyes iratok 19, 32, 31—55, 110, 128, 188, 238, 246, 249, 269, 276, 392, 400 'stb. lapjain és a' III. d. kötetben láthatók.

Igy kele tehát eredetileg magyarul I. Rudolf és I. Ahmet között a' zsitatoroki béke kötés is 1606b. novemb. 11dikén, melly, e' levélben itt „az Törökkel való pacificationak“ neveztetik ²⁾ 's annak 6d. cikkében a' *pacificatio Viennensis* hasonlóképen, mint itt „Bechi uegezes“nek. A' 10d. cikk, egyszersmind nagyon bizonyítja Mátyás főherczegnek e' békére 's általjában a' magyar kormányra hatását, e' szavaival: „es az Nagos Zerdar is keolge az eő köuett az mi feolseges Hercheg Vrunckhoz ayandokokal“; a' magyar biztosok pedig így fogadák fel a' béke pontjai teljesítését a' 15dikben: „Mi az Feölseges megh neuzet Chaszar Vruncknak Commissariusi és Tanachi az eő neveben es szemelieben hasonloképen az fölséges Mattias Hercheg Vrunckba, es az eges böcheletes Austriay hazeban kötelezeők magunkat es fogadgiuk igaz hiteünkre“ 'stb.

E' zsitatoroki béke 15d. cikke szerint Eger, Esztergom, Kanisa, töröknél maradt, mit Rudolf 1607b. mintha megbánt volna, vagy legalább színül vevé az ezen évben

¹⁾ L. R. m. nyelvemlékek Iső köt. 1848. Temetési beszéd XLVIII. d. lap. A' II. d. kötetben 1403ból sajoszentpéteriek végezése boraik kiárulása felől; 1342—1382 között rendőri eskü, 336. lap; 1466b. Hunyadi János kormányzói esküje 354d. lap 'stb.

²⁾ L. az ország levéltárában Budán lévő eredetiéből a' magyar tudós társaság elintézése után Luczenbacher János által kiadva: Tudománytár 1834. III. d. köt. 230—242. lap.

összehívott németországi gyűléshez hol segélyről is akara szó lenni, a' török ellen. Istvánfy említéseként megerősítésétől is remény ellen vonogatta volt magát kimondani nem mert okánál fogva, 's ámbár 1606b. decemb. 9dikén Brandizit várában költ azon, nyílt magyar levele (nálam az érsek primási könyvtárból 1838beli másolatban), mellyben az úgy hirdetteté ki, valamint Boçskai, az ő részén voltak hallatára, de a' Sztambulba kiválasztott követet Taiffal Kristótot Prágában tartóztatá magánál. Sőt már esztendőn túl hevert a' törökhez küldésre összeszedett ajándok Komáromban, melly halasztáson a' török zugott, a' magyarokat pedig nyugtalanság hányá.

E' késelmezés Mátyás elleni irigységből volt Rudolfban. Mert unokaöccsét Ferdinándot a' stájeri Károly főherczeg fiát nevezte teljes-mégbizottjául a' német gyűlésre is. És hallogatá Bécsben a' szemes Illyésházi István, miként szövögeti Rudolf simán a' dolgot úgy, hogy e' Ferdinándot nem sokára római királya választassa, miből osztán majd, Magyarország is hamarabb magáévá teszi. „Mert hiszen Mátyás már 50 éves, neje nincs, házasodik-e nem-e? 's ki kezeskedhetik fia lehetőségéről? Ferdinándnak pedig már több van bajor herczegné hitestársától.“ E' gondból ugyan családnak thronusokon fenntartására tüzött figyelem is látszhatott, de megette bizonyos remegésnek lappangott szurkálása. Rudolf az ő Tycho de Brahejával azt nézte ki csillagzataiból, hogy közel véretől érné veszely; ezüli pedig most leginkább Mátyás állott szemében, kinél ő mint legidősebb fivér 5 évvel volt korosabb, Erneszt herczeg a' közbelső, kit a' magyar annyira szeretett, mert magyarul beszélhetett vele, már nem élt. Rudolfot azon jövő nézés felette leszegzé, azért nem házasodott, azért akadályozá fivérei házasságát.

A' mint nyíltabb lett Rudolf rendelkezése, azonnal világosabban üte ki Mátyás főherczeg boszorkodása, megsértetésén, melly most harmad ízben éré. Elsőbbszer 1580. midőn német alföldi helytartóságáról lemondott, jött Rudolffhoz, e' pedig hidegen fogadá 's lakul Linczet szabta ki számára; másodszer, midőn 1596b. a' magyar hadvezérségből letette.

„Reám nézhetnek inkább a' koronák, választatáskor“, mondá Mátyás főherczeg 's a' nyílteszü, tüzes bátor ember, dolgozni kezdett. Hamar részére hajtja Ausztriában Tautsohn Pál, Liechtenstein Károly, Preiner Sigmond főurakat, ezekkel a' tömeget. A' jelszó, lön: ha kellene, Rudolf császár ellen is. Könnyen forrott a' szövetkezés, mert Rudolf azon valósi békét, mellyet atyja Maximilian, mint császár II. mint magyar király Isó, 1567-ben mind Ausztriában mind Magyar és Csehországban szabad vallási gyakorlatra épített, felbontá 1576b. császárrá lettekor, csak a' nemességnek engedé lelki meggyőződése követését, a' bécsi néptől protestans papjait elszedé 's még 1606b. sokan éltek, kik ezt nem örömet szivelék. Osztán Rudolf oda hagyá Bécsset, Prágában üte fel császári lakhelyét, 's németeivel onnan keveset gondolt, sőt csehei között sem igen jelent meg. Vára minden nyílásán a' sok ör, benn pedig ő vele mindig csak a' sok jövő menő csillagjós, eröművész, vegytanos, rézmetső, festő és fűvész annyira hogy minisztereit is elutásítá ha épen valamelyikkel folyt ügyekedésekor jövének. Ausztriában hát a' többi főherczegi vér is Mátyásra veté mint a' ház fejére, szemét.

Magyarországon közbenjárója az öreg Illyésházi István volt, ember, kire sokat adtak, mert szabadságaikért szenvedettnék tudák. Itt Rudolf mint már országló király 1578b. volt Posonban, és hol az akkori országgyűlés I. cikkje olly szives hűséggel fogadá. Élén-

kité az 1582beli országgyűlést is jelenlétével, miként annak 8d. cikkéből látszik, örvendő fogadá e' cikk teljesítéseért az 1583beli országgyűlés; de már az 1588, 1593, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599beli cikkeket Prágában erősítette meg, 's az 1600beliek szentesítő helye Pilsna lett, az 1601, 1602, 1603, 1604belieké Prága maradt.

'S mi lett mind ebből? Törvénynek törvényre hozása, még pedig évenként az élébbiek meg nem tartása ellen hozása, már magában sok rendetlenségre mutat; mivel pedig komoly arcz, melly azt végre is hajtással bazalt-oszloppá tegye, nem volt, heves nemzet embereinél a zavar nőtten nőtt, a sok belé elegyített külföldi meg, értetlenségből 's kühazához nem vonzódságból a' dolgokat még inkább összekuszálá. Az „Urak és követek“ bölcsesége, jót akarása, Erneszt, Mátyás, Miksa főherczek szeretett közbenjárása tehát csak füstbe és füstbe ment. 'S midőn így a' könyörgésekre, mellyekkel a' törvényczikkek telvék, csak nem levé nádor 's már a' lelkes Nádasdi Tamás 1562beli halála óta nem: midőn a' püspöki megyék, egyházfő; a' vármegyék, főispán nélkül hagyatának, a' Horvát és Tótországi bánok joga mindig csonkítaték ¹⁾, a' magyar sergeken nem magyar születésű vezér parancsolt, a' honi alkotmány épületének rozbanását már kesergő szemek nézék.

A' kibékített „bécsi végezés“nek harmadik czikke 2d. §ában, Mátyás főherczeg teljes hatalmu kormányzóul, ezért és így téteték: „Quia vero Sua Caes. ac Regia Majestas, . . . in Ungaria, aut vicinis locis residere nequit, ne opus sit propter quasvis causas Regnicolis ad remotiores Suae Majestatis residentias venire, ubi neque Consiliarii ungarum semper Suae Majestati ad laus praesentes esse possunt, ideo statutum et conclusum est, quod Sua Serenitas, secundum plenipotentiam Sibi per Suam Majestatem, non ita pridem propterea omnino concessam, in negotiis Regni Hungariae: per palatinum et consiliarios ungaros, non secus, ac si Sua Caes. Regiaque Majestas personaliter praesens adesset; audiendi, proponendi, judicandi, concludendi, agendi et disponendi, in omnibus iis, quae ad conservandum Regnum Hungariae . . . quietem et utilitatem videbuntur esse necessaria, plenariam potestatem et facultatem habeat.“

Ez illy hatalmu gubernator, minek e' levél is hija, Posenba 1608b. januar. 2d. gyűlést hirdete, a' felség nevében, Rudolf király pedig alig tudá meg az ellene folyt bécsi tanácskozásokat, az országgyűlést ugyan Posenba, martzius 11dikére rendelé, ugy hogy azt Forgách Ferencz esztergomi érsek vezesse, kit közben jártára a' római pápa 1607b. decemb. 10d. kardinállá nevezett, ő pedig kir. helytartójává.

De az egyházi 's világi Rendek janariusra jelennek meg, így a' horvát bán, maga Mátyás főherczeg janarius 15d. érkezik Posenba, miként az egésznek folyamát a' *Diarium Conventus regnicolarum Posonium anno 1608. in mensem januarium auctoritate regia indicti ac dein interrupti per ablegatum civitatis Soproniensis a die 9. januarii ad diem 3. februarii deductum*, eléadja. *Kovachich Scriptores rerum Hungaricar. minores gyűjteménye* első kötetének 211 — 245 lapjain 12dikén, mondja e' napló, az érsekhez gyűlteket ennek nevében magyar beszéddel értesítette az e' levelet aláirt gróf Thurzó György, és hogy Mátyás főherczeget Náprágyi Demeter győri püspök idvezlette az eleibe ment KKal és RR-

¹⁾ Lásd 1600ból a' 27d. 28d. cikket.

kel együtt, a' kardinalnak is nevében; Illyésházi pedig Poson külvárosáig 300 körülnyi lovaggal jött, kik közül mintegy 50 hajdut tartta meg őrségeül saját házában. Januarius 21dikén, szól továbbá, a' főherczeg (deák) beszédet tartott a' várban gyültekhez hol ő lakott, azt Náprágyi, *hungarico idiomate interpretatus est*; 22dikén a' főherczegtől kiadott czikkek diktáltattak leírásra 's azok után a' felsőmagyarországi követeknek magyar irománya; 23dikén Illyésházy adá elé a' Grünstiefel nevű házba gyült Rendeknek magyarul, hogy a' „bécsi végezés“ nádor választását rendelé, nem helytartó kinevezését 's így ülésük a' helytartónál nem lehet. Ugyan e' napon Sopron városa követe magyarul nyilatkozott a' bécsi végezés, a' zsitvatoroki béke megtartása mellett, ámbár deákul irta érdekes jegyzéseit ¹⁾. E' két pont átaljában fő vezér-eszméje volt e' gyülésnek, mert félték a' honfiak, ne hogy a zsitvatoroki békét valósággal felbontsa Rudolf 's majd új hazadulás legyen az 1593beli első cikk által már különben is *regnum afflictum ac lacerum*-nak nevezett földön, osztán a szövetségbontásra következett várnai veszedelem híre még csak 164 esztendő volt. De nemes lélekbű rezzenté a' magasb keblüeket azon is, hogy alig lehet nagy bajjal a vallásiakban békére lépni a' „bécsi végezés“ utján 's majd ha ez megint játékká csavartatik az itt kétszínű Forgách és jesuitái által, láthatólag fog összeomlani az ország 's a' magyarhon szabadságainak is csak volt híre marad.

Ezek mellett paizsolt Mátyás főherczeg 's így a' többségnek, a kardinállal és helytartóval tartott kisebb rész ellen hozott határozat szerint, megegyezés lön januarius 24dikén Ausztria követeivel, kik között vala: Harrach, Kremsperg, Starhemberg, Preiner, Borneval apátur, Staager, és a mülki apát 'stb. Irtak a' császári és királyi Felségnek, hogy főherczeg öcscsére ne nehezeltjen, mert a mit tettek, az csak tőlük származott; de reájok se, mivel ők meg csak a' bécsi végezést teljesíték: egyébiránt koronázottjukhoz hűségük bizony meg nem rendült. Nyilatkozatukat küldötték a' német birodalomhoz, miként lépésük nem lázadalomé, hanem odaczelzés, hogy törvényeik épségben maradjanak fenn, és Magyarország függetlenségével a' német földek, mert ők ezután már azok védfalául, úgy mint eddig elégszer, harcokban nem lehetnek, ha pedig a magyar semmiyé lesz, akkor a' német birodalmakban éghet a' török kanótya, 's mi siratja meg azt még egyéb? nemcsak a vallási reformáció, hanem az egész kereszttyénség. Bizonyíták még szándékuk tisztaságát Cseh, Stajer, Karinthia, Karniolia, Morva országokhoz is e' kifejezéseikkel: Népek ti, kiknek koronáját, czimeit, egyszersmind a' mi Urunk viseli, ne gondoljátok, mintha mi azt vétkenesen bántani akarnók; a' ti ügyetek a' mienkkel egy; rend kell, 's azt a' közért, mi halálig védjük. Követül pedig intéztetett a' Mátyás főherczeg által is aláirtakkal, Rudolffhoz: Náprágyi Demeter, a' német birodalomhoz: Révay Ferencz, a' Hajdukhoz: Thurzó Miklós és Lépes Bálint, mindenike püspök; a' budai pasához: Illyésházy István kir. udvarnok, gr. Thurzó György kir. asztalnok, Nádásdi Tamás és Szécsi Tamás. Tahát egész diplomatiai vigyázattal esett minden. Januar 28. ez a' hír terjed: Rudolf biztos titkára Himmelreich Tiburcius érkezett meg Prágából. (E' Himmelreichhoz Nagyszombat városa tanácsa és eskütt polgárainak 1595-ben magyarul irt választát 1836-ban ol-

¹⁾ A' 239d. lapon magyarul adja elé, Illyesházynek Megyerivel összekapását, kitől a' R. m. nyelvemlékek III. kötetének 321d. lapján, 1585ből, akkor mint Sopron vármegyei alispántól hivatalos magyar levél áll Sopron városához.

vasám a város levéltárában, ott fogott másolata szerint. ¹⁾ Azt hozá parancsul, hogy ezen országgyűlés tüstént szétmenjen, 's egy más, martzius 11dikén kezdessék. 29dikén a' prépostság épületébe gyűlnek a Rende, a' kardinal a' kir. személyessel olvastatja fel. De az egyezés reá az, hogy az ezen gyűlést intézett királyi meghívók is rendében kelének, az ország veszélyben, mert Forgács Zsigmondnak Kassáról 27dikén érkezett levele szerint, frigy megszegtével a' hajduk arra fel, már dólnak 's azok ellen sereg kell, tehát minden eddigi végzés csak maradjon. Sőt 30dikán kapitányokat választanak, dunán túlra Zrini Miklóst, Széchi Tamást, innétre Thurzó Györgyöt, Révai Pétert, Horvátországba Keglevics Györgyöt és Erdődy Tamás tárnokot; a' felső részek nevezzenek magok; Illyésházi, Nádasdi és Hagymási Kristóf pedig mindjárt Érsekújvárra menjenek, hol a' budai pasát, kinek ott kell most lenni, ezekről értesítsék 's kiszárgulásuktól ójják.

Januar 31. mind ennek írásba tétele olvastatik fel, igen számos gyülekezethen megint a' préposti háznál, hol, mikor sora lön a' bécsi végzésből a' vallási megegyezésnek, ellene mondott a' clerus nevében Náprágyi, hanem ennek meg Thurzó és Illyésházy, majd meg az egész három más rend: magnások, nemesség 's városok. Végre aláírá ezekkel együtt a' papság is, alá Horvátország részéről a' bán, és utoljára februar 3dikán a' kardinal, azonban ez csak maga szállásán. Előtte való nap, gyűlésükbe hivaták meg a' Rende Himmelreich-ot, 's igenigen ajánlák neki, hogy a' Felséget alázatos mély tiszteletükkel győzze meg akarátuk tisztaságáról; kérék, mutassa ujra szereretét a' magyarokhoz, miket ha megteend, saját költségükön váltják ki faluját Szegedi Gáspártól.

De Rudolf mind ezt érvénytelennek nyilatkoztatja febr. 23d., Ferdinand főherczeg pedig Gréczből dolgozott Horvátországba be, hogy ennek Rendei inkább Rudólfhoz szítsanak. Mátyás főherczeg tehát fegyverhez nyul. A' kassai gyűlés meg Illyésházy és Thurzó vezetésével februar 25d. fogadja el a' posoni végzéseket: martzius 25d. Érsekújvárott Ali budai pasával köt Illyésházy, Thurzó, Preiner, Puchheim és Kolonics, a' felől, hogy 40 nap mulva bizonyosan indul Komáromból a' követ Sztambulba 150,000 ftal, 's a' zsitvatoroki béke áll. Martzius 27d. Mátyás ezen 5 megbizottja, bünfeledést ad Nagy András hajdu-vezérnek 's hajduinak magyarul így: „Hogí azoknak az hajduknak az mit ez ideigh chielekettek megh bochiassuk, seőt az minemeő feöldet szegeny Bochkay az Orszaggal eggiuth az Cassay gyeöleshen az Tizantul nekik szakasztott uolth, azt is nekiek megh adgiak . . . Actum Vyuary.“ Továbbá Mátyás főherczeg mellé seregyülésre toborzó járt, Morva Rendeihez küldetett Lépes Bálint veszprími püspök, kit a' posoniak is nagyon szeretének, vele ment Révai Péter, Pálffi István, Ostrosith András, Szulovszky Tódor, 's a' Morvaiak aprilis 19d. csatlakozának a' magyar és ausztriai szövetséghez az iránt, hogy egymást védve, az ügyek a' bécsi és zsitvatoroki béke szerint döntessenek el.

Mátyás erőfejtése így, mindenféle Magyarország folyó kormányára hon hagyja Radovics Péter váci püspököt, Illyésházy Istvánt, Révai Pétert, Liszti Istvánt, Lóránt Ferenczet, maga pedig aprilis 15dikén indított 20,000nek élén van 21 ágyuval. A' fennebb említett magyar kapitány majd mind mellette. Csaszlauban vala, midőn a' szász és brandenburgi választófejedelem közbenjárásával kínálata meg. Ujabb erősítést ad majd az ausz-

¹⁾ 1839b. véteté annak mássát Mészáros Imre, 's lásd azt itt e' III. kötet 116—118d. lapjain.

triai, magyarországi 's morva sergek vezérsége, midőn minden központosult, elébbi szövethetőknek, 's lenézi e' tábor az ellenébe állítottat, melyet Rudolf a' cseh kerületekből fegyvereztetett fel. Ki ösztönzé arra? Himmelreich és Dlausin Ferdinand.

És csata nem is lön. Rudolf parancsolt, Csehország Rendei majus 19dikén együttvannak. Eléáll a' szász és brandenburgi választófejedelem, szól a' római pápa nunciusa, beszél a' spanyol udvar követe, 's tanácskozatuk eredménye, mi? Rudolf ünnepelesen mond le Magyarország, Ausztria, Morva fejedelmiségéről, átadja jogát Mátyás főherczegnek 's ezt Csehországnak is kijelelt királyául ismeri meg, junius 25dikén 1608b.

Junius 27dikén, koronájához jut a' magyar. 56 év óta rejlett az Prága városában, most onnan Dietrichstein kardinal hozta ki 's adta által, Lépest és Thurzót elragadák láttakor annak emlékezetei; egyike másik után tartá beszédet hozzája ¹⁾. A' többiekben sorban fényültek fel azon évek, melyekben az azzal koronázott királyok Mátyás palotája 's könyvtára álltáig a' magyar hont Europa egyik legelőntőbb diplomatikai országaul nézetik. Örömkben, látszik, mindjárt az nap irák meg Slavonia, az az a' mai Horvátország Karainak és Rendeinek huszonegyen a' történeteket egész hivatalossággal nyilván a' többiektől megbízva, 's jegyzék nevüket szeretettel 's bizalommal alá, hogy a' dolgok felvilágításával Ferdinand főherczeg ösztönzéseinek már sikertelenségét megmutassák. „Velünk atyáinkfiai, szólának, velünk tartsatok, ti, már véreinkké vált korona-rokonok, mert ugy megint részt fogtok élve nyerni a' magyar nemzet alkotmányos elveiben, a' mik IId. Mátyás koronázatkor voltak szabad lelkiütel vissza állítandók. Igen, Forgács Ferencz az esztergomi érsek kardinal 1608b. Sz. Erzsébet m. királyné napján tevé Pósonban IId. Mátyás fejére a' koronát, 's kelének ez előtt és utána sarktvények, a' magyar nemzet diplomatiai függetlenségét fenntartani erősen kikötők.

Nem irtak volna prágai táborukból ezek épen illy tárgyban magyarul, ha sejtettek volna csak távul is, e' nyelvtől vonakodást. Sőt tudák, hogy ember nincs Horvátországban előkelő 's ország dolgaiba befolyó, ki azon fennakadna. Magyarul folyt ugy mint ez időben minden tanácskozás, miként a' soproni követ deák naplója is azt jegyzé fel, hogy a' januarius 24d. volt ülésben Illyésházi a' bánnak ezt mondta: mit félsz, három napig semmie teszem (későbbben lett: semmivé), 's így hivatalosan is akárhova magyar korona alatti földre magyarul feltett közlekedéshez elég mutatóvány all, a' magyar akademia által összegyűjtetetett 's kiadatott „Regi magyar nyelvemlékek IId. IIIId. kötetében.“ És lám a' horvát Petrovich Péter elnöksége alatt költ Erdély törvénye legelőszer magyarul, mert magyarnak érzette már magát.

Az akkori Slavonia (ma Horvátország) Karai és Rendei pedig készséggel hajlának e' magyar hivatalos levelre, mert az ő alkotmányos független életük is Magyar-

¹⁾ Lépes Bálinttól 1616b. mint nyitrai püspök 's udvari magyar kancellartól jött ki Prágában: Az halandó és ítéltre menendo tellyes emberi nemzetnek tvkörő, 1617. pedig: Pokoltól rettentő és menynei boldogságra édesgető tükör. Amaz megvayon a Gyergyó szentmiklósi parochia könyvei között, hol 1841b. nyárutó 14dikén forgattam meg. Látszik hogy a' lelkes bátor magyar hazafi-pap munkáját, nemzeti hireért is mindenfelé vették vitték.

országától függött. Épen ennek azokkal szabad elvü meosztása csatolta őket örömet, mondhatni hálával, az Anyaország nyelvéhez, mert tudták, hogy, ne védte volna csak magyar koronai jog és alkotvány a Slavont és Horvátot, úgy görbült volna török alá 's hagyatott volna jármában miként Szervia és Bosznia. De a hajdani Slavonia 's belebbi Horvátország közösen adá nagy embereit a magyar korona ügyeihez, kik nemzeti nyelve elévését legkisebbé nem keseríték kevélykedő szemrehányással, sőt még a törvényezikkek czimzetében őket illetett kifejezést is: *Articuli DD. Praelatorum, Baronum, Magnatum et Nobilium caeterorumque Statuum et Ordinum Regni Hungariae Partiumque ei subjectarum*, 1635-tig rendben találták.

Néhány mostani felzajlítóknak régi közös idves utba térítésére csak e' level itt maga, úgy hinném, többet ér, 10 ívnyi ellen-okoskodásnál.

Inkább érdemelne 10 ívnyi munkát sőt a' mennyire csak terjedne, a' bécsi nemes béke 's ezen 1608-beli nagyszerü országgyűlésnek historiai egyenes lélekkel még eddig nem használt adatokból is olly fennkölt keheblől megírása, minővel akkori szerepeltjei szabadság elveivel cselekvének. Csak egyet hibáznak el ezek, azt, hogy az országos törvénynek is attol fogva magyarul keletését ki nem tűzék, mit pedig mi könnyen tehetének akkor, midőn békéket magyarul kötöttek, a' Nádorok, Országbirák, Főispánok, Várme gyék, Városok, Hadirendüek, azon leveleztek, 's a' városokhoz a' kamara is ugy irt. Elvesztének ez elhanyaglással HARMADFÉL SZÁZ évet a' nemzet életéből, 's a' jó alkalom vigyázatlan elszalasztása miatt a' nemzetet csaknem eltemeték. Hire sem volna most e' szerencsétlen nyelvzavargásnak, mellyet szász és tót, meg a' magát illyrnek keresztelt, értetlen igasságtalan jogköveteléssel támaszta, 's mit már majd csak uj ifjú sarjadék fog, mint a' magyar nemzet szebb egészéhez neveltetendő, eltűnt dörgésnek mutatni.

Mert lám a' horvátot csendesebb megfontolás, megint illy régi magyar atyáfvá kezdi tenni. Illyről nem tud a' magyar törvény.

Slavonia névre nézve, mellyet Gyurikovics György igen világosan kifejtett oklevelekkel a' Tudományos Gyűjteményben, Lisztí Lászlónak 1653-ban Bécsben nyomtatott e' czimü munkájából: „Magyar Mars avagy Mohách mezején történt veszedelemnek emlékezete“ figyelmet érdemel e' verse is, melly a' 31d. lapon, hol a' karajon e' czimzet áll: Kilench ország halgatot régen Magyarországhoz, így van:

Ezután Horvátok, Dalmaták és Rácok

Élék lakó földeket,

A' Thótok Zágrában ¹⁾ Horvát Bithyhomban

Teszik ülő székeket

Rácok Fejér-várban Nandor Belgradumban

Veszik eredeteket.

¹⁾ Lisztinél Zágráb, b és g között szokott betűcserével.

1 6 2 8.

AUGUSTUS 15DIKÉN.

II. FERDINAND MAGY. KIRÁLY KÖVETBIZÓ LEVELE IV. MURAT ZULTÁNHOZ.
Bécsből.

Figyeltetett erre Fejér György, 's kérésemre előmbbe tévén a' pesti kir. egyet. könyvtárában azon kézirat gyűjteményt, mellyben: M. S. L. LL. Tomus XLV. czím alatt ez, a' 89d. lapon áll, onnan kiirtam 1838b. június 27d. Csak azért adom most itten ki, mivel e' Régi magyar nyelvmelékek I ső kötete LXVIII d. lapján 4 számnál lévő jegyzetemben reá hivatkoztam 's közzé tételét a' II d. kötetre szánám, hol azonban a' 404d. lapon eléadott ok miatt már el nem férhete. Aláírása nincs, mit ha csak az idézett XLV d. Tomusba béirta kéz feledett-e ki? nem tudom. Igen kívántam tehát azt is kikutatni, ha valósággal eredetileg költ-e magyarul, de szerét nem ejtethém. Mindazáltal rend folytában lehetett, e' követ hiteltesítő levélnek a' m. kir. udv. cancellar Sennyei Istvántól eredetileg magyarul is a' deák mellett kiadása, valamint a' szónyi béke czikkelyei deákul magyarul és törökül készültek, a' magyar részről épen azon Sennyei, egyszersmind váczai püspök, b. Esterhasi Dániel udv. tanácsos, b. Koháry Péter dunáninneti alvezér által, azért a' nemzet nyelvén, hogy az országban azon főbbek is tudjanak e' békéről a' kik deákul nem értének. *L. Az 1627dik évi september 13d. költ szónyi békekötés czikkelyei, közli Gévay Antal, Bécsben 1837.* E' szerint II d. Ferdinand azokat 1628b. septemb. 10d. hagyta helybe Bécsben, 's így tehát az itt siető követnek (courier) nevezett b. Pukhán (talán Puchheim), még holmit közlendő lett volna 's ugyan igazán olyan *sebes kullér* volt, millyennek *r* és *l* közötti betücserevel magát gőnyői magyar gyorskocsisom 1839b. nevezé, a' budapesti magyar pedig olyant *neudorfian* *Eilbauernak* mond. Aligha nincs e' körül valami hisztóriai bizonyosabb valóra hozandó. *Döbrentei Gúbor.*

A' Hatalmas Szultán Murád Khánnak Asiai és Europai Országokk Csaszárának
Nekünk Felségessen Becsüllendő Barátunkk Jo Egészséget és mindenekben
ki nyilt szerencsét.

Hatalmas Császár Felségessen becsüllendő Barátunk 's szomszedunk. Ertettük eléggé, Hogy a' melly Békességet arra exmittalt nagy Plenipotentiariusink a' szóni mezőn concludálván, Mý a mi Részünkrül ratificaltuk, Hattmāssagodis approbálta. Mivel azért szükségesnek itéltük el követni azokat az utakat, mellyek ide valók, hogy Hattmāssagodat azokk meg értésekben sok szóval ne fárasszuk — 's — már a concludált dolgok is complementumokat hamarébb elerhessek szerencsésen, E végre tettett siető követünket also Felső Austrianak Komornyikját, alsó Austriai Birodalmunkb Tanácsossát, a'

válogatott fejedelmek közzül való kedves és meghitt Ludovicus Pukhánt Akfestaini es Ispicsi Liber BAROT Tyerksteini örökös Vrat, Mltgos Feő követünk, a közöttünk valo dolgokk igasságos meg erőffitésére, Hlmāssagod Fényes Portajára küldenünk, kiis köszönetünk es Szolgálatunk ajánlásának elmondása utā, bö Declaratioval peroralhassa el mind azókat, mellyek a két szomszedságnak épületire minden scrupulusokk el harítására a Békesseg Punctuminak sérelem nélkül valo meg tartattatasokra valok, azon szóni mezön concludalt Bekességnek Punctumi szerint, mi obligatoriankat ezen emberünktől megküldöttük, mellyet midőn praesental Hlmāssgd, szeretettel kivannyuk Hlmāssgdtol valamiket részünkről aperialni kíván, minden jo admissioval adgyon hitelt Hlmāssgd Relatiojanak egészen. Ezek után Hlmāssgodnak szerencsét es Birodalmában széles terjedést kívánunk. Költ Bécsbē 15 Augusti Aō 1626.

MAGYARÁZATOK ÉS JEGYZETEK.

AZ ELSŐ KÖTETHEZ.

A' halotti két megszólítás körül eddig történtek eléadása' XIII. lapján soroztassék bé: „E' két megszólítás le van nyomva még, e' könyvben is: *Válogatott* darabok minden koru jeles *magyar írókból*. Kiadta Cselkó István, Posen, 1817.

A' bécsi codex előtt folyó XXVIII. laphoz.

Ezen értekezésnek „E' bécsi magyar codex ügye maig“ XXVIII. lapja sorai után, mellyekben az „Ó testamentomi néhány könyv“ magyarra fordításának idejét 1436 és 1441 közöttre tevém, következő észrevétel csatoltassék.

„Horvát Istvánnak 1382-re olly határozottan 's pedig nyilt ok nélkül kitüzése, tévedésbe vezeté már az „*Ungrische Literatur*“ czikk íróját is. Tessék nézni a' Brockhaus Conversations-Lexikona XI. kötetét, 1827. l. 501. hol az így szól: „Man fing auch bereits an, die heilige Schrift in's Ungarische zu übersetzen; dies beweisen nicht nur glaubwürdige Zeugnisse in den „Annal. MSS. Ord. S. Francisci“ in der bischöflichen Bibliothek zu Karlsburg, sondern auch der wirklich vorhandene Codex einer solchen Übersetzung vom Jahre 1382 in der kaiserl. Bibliothek in Wien. S. Steph. Horvát „Vertheidigung Ludwig's I. und Math. Corvin's“, Pest, 1815. (Bandtke's und Dobrowsky's Zweifel in „Miscell.“ Krakau, 1814. 4. I. Abschn. S. 85. haben keinen Grund.)

Mikből állnak Bandtke 's Dobrowszky kétségei, nem tudom, mert az idézett *Egyvelgeket* nem kaphattam meg, de az érdeemes cikkíró (Schedius Lajos) minden esetre jobban biztosította volna magát, ha csak azt mondja, hogy az évet eddig, Horvát István 1832-re tevő.

A' bécsi codex előtt folyó XXXd. laphoz.

Rumy Károly, a' Tud. Gyűjt. 1818beli Vd. kötete 128d. lapján beszéli, miként szóltott ő Karloviczon, egy akkor 70d. évében járt, oda telepedett magyar polgárral, ki magát a' boszniai magyarok közül, ifjúságában kiszakadottnak vallá. Neve Diák volt, mi, más-ként: Deák. Említe sok olly magyar nevet (szót?) is, mellyel a' bosnyák földön lévő magyar telep él, hová azt, e' Diák véleményeként a' kurucz zenebonák idejekor költözött volna, 's azóta is keresztyén maradott ugyan szívében, de külszínnel Mohametes, mert a' török-től, fél. —

Ugyan ott, a' XXXId. laphoz.

A' husszita magyarok Moldovába kegytelen üzetése felől következő czimü naptárban is: „Kalendárium ez igen rettenetes bissextilis Christus Vr. születése után való MCDLXXII astendore (igy), mellyet Neubarth Christoph Theologus és Astrologus most is Magyar és Erdely orszagra alkalmaztatott, Solnán Nyomtatta Dadán János által“ ez áll, évjegyzeti sorban:

1415. II. Hufz Jánost, Iqentelen eretneksegeért — törvény fzerent: Vulcanusnak fel fzentelé a' Constanziái gyölekezet.

1420. Hufz János követte tevelyégeért a' Magyarok Moldvába számki vettetnek.

E' kalendárium, Jankovich Miklós gyűjteményéből volt kezem között 1841b. majusban.

A' MÁSOD KÖTETHEZ.

1452belinek vétve követelt záloglevel.

A' MAGYARÁZATOK ÉS JEGYZETEK sorában eléjövő 359d. lapon 1452belinek idéztetek Belkeny Péter záloglevele, azonban azt, az eredeti látása után én, mint 1552belit tekintem.

Ki tévedett? Én nem. A' hasonmás készítő vagy inkább készítő volt vigyázatlan. Midőn a' *Nachlese*-ben olvasám lesajtolását, ha kiírva láttam is az évszámot, kétség érzete bántogatott, nem azért hogy XVdik százévünkből efféle magyar irat nem kerülhetne elé, hanem szeretek enlátásomból írni bizonyosat. Azért kértem az érdeemes írótól előre egy példányt a' hasonmásból. Veszem ezt, az évszámot: Ezernegy zaž Etwenket-tőt olly betűkkel látom rajta, minők a' tartalom szavaié, 's hinnem lehete, kelle az 1452ben kelést.

Gróf Kemény József levelező tag, majd ajándokul kedveskedék az eredetivel a' magyar akademiának, 's vizsgálat alá is bocsátá. Rápillantok, 's azt mondám, ez nem: ezer-negy százbeli. Egyenesen íróasztalomon van az most előttem a' magyar akademia levéltárából, 's bátran irhatom ki és *kell* kiírnom, attól a' Pesten levett 's kőre irt hasonmás eltérést. „Ezernegy“-nél épen *n* betű ki van szakadva, vagy inkább szelve, 's a' papiroson, lyuk. Az *en* után álló egý annyira nem régi tentával látszik, hogy az most is egészen korom-fekete, 's az ezer is azzal van megfuttatva, valamint 3á3-nál az első 3; holott a' többi betű már sárgálík. 'S a' hasonmásban öt efféle: SSSSS van, az eredetiben pedig: *meztataffúra* és *annak* szók között csak kettő. A' papiros kultisztájára legfelül irt MCCCCLII is olly fekete téntáu, millyen az *egy*-nél feketélik elé, 's nyilván azon kéz kormítá oda,

melly ezt meré sugni magában: rá szedek én valakit ezzel, 1552beliért nem adnak annyit, mint ha: ezer négy százazas gyanántival ejthetem meg a' régiségnek hevülttet.

Azért érzem kötelességemül ennek nyilvánítását, mert igen igen élénk vágyam van az iránt, hogy efféle, a' többire távul se huzza hiteltelenség gyanúját. És épen ezért, ezen tehát 1552beli záloglevél nem is az eredetiekről hitelesen vettek sorában, hanem a' Magyarázatok és Jegyzetek között csupán figyelem gerjesztés gyanánt, áll.

Budán, tavaszelő 17dikén 1842. D. G.

1 5 5 1?

A 28—29dik laphoz. IVÁNKAI WITÉZ M. LEVELE.

A' „Tartalom, évsorban 's nyomokra utalás“ XXId. lapján álló észrövetel, 's a' 40d. és 41d. lap közötti „Hasonmások összezetén“ lévő évszám, eligazithatja már az olvasót, mennyiben tartható az inkább 1531-belinek. A' mit még ide, bővebb világításul akartam tennem, azt meg nem kaptam.

1552—1555 között.

KASSA MAGYAR POLGÁRAINAK PANASZA ÉS KÉRELME AZ OTTANI NÉMET POLGÁROK ELLEN.

Azon panaszló magyar esedezőlevélre, jött ugy látszik I-ső Ferdinándnak Bécsben 1552b. aprilis 7d. ezen itt következő leirata Ferdinand sajátkeze aláírásával és Oláh Miklós akkori magyar kir. udv. cancellárával, melyet Kassa városa levéltárában 1667 szám alatt 1835b. november 6d. találtam, 's másolata szerint adok itt elé.

Nos Ferdinandus Diuina Fauente clemencia Romanorum, Hungar', Bohemię ꝛc. Rex semper Augustus, Infans Hispaniarum Archidux Austrię ꝛc. memorie commendamus tenore presentium, significañ, quibus expedit vniuersis, Qp cum p̄ hec disturbiorum tempore complures hungarice nationis homines, ex alijs Regni nostri hungarię, partibus in ciuitatem nostram casouienfem se fe ad inhabitandum contulifse, emptisqꝑ domibus ac alijs bonis, et iuribus pofefsionarijs, ductis etiam vxoribus ac liberis fufceptis in medio eiusdem ciuitatis in perpetuum ibidem comoraturi resedifse oneraqꝑ, et functiones ciūittis eiusdem, ultro subiifse, plerique etiam ex hys precipuos magistratus in ciuitate, ex consensu reliquorum Juratorum, ac ciuium, laudabiliter gef-

sifse, et adminiftrafse dicantur, ydem autem hungaricę nationis ciues, nobis humiliter fuplicarint, ut reftituta iam rurfus in manus et potefstatem noftram ciuitate ipfa Cafsouieñ, eofdem in ciuitate ipfa inpofterum quoqꝫ prout hactenus permanere, et ęquali libertate, prerogatiuisqꝫ, et priuilegys ydem, quibus ceteri ciues antiquiores eiuſdem ciuitatis, germanice nationis, vti ac frui permittere dignaremur, Nos ſupplicatione ipſorum ciuium nationis hungaricę clementer admifſa, annuimus, et conceſſimus, vt omnes, et finguli hungarice nationes ciues, quicunqꝫ ſcilicet modo praemiſſo, ſub his diſturbys in medium aliorum veterum ciuium, onera ciuitatis latuſi, emptisqꝫ bonis, ac domibus, ac vxoribus ductis in eadem ciuitate nra Cafsouieñ perpetuo habituri ſe ſe contuliſſent, iamqꝫ in numerum reliquorum ciuium recepti, et ad munia Functionesqꝫ ciuiles admifſi eſſent, Impofterum futurisqꝫ temporibus ęquali libertate ydemqꝫ priuilegys et prerogatiuis, honoribus et dignitatibus tam in iudicatu, qꝫ etiam in ſenatu omnibusqꝫ functionibus et officys ciuitatis ſine ullo videlicet perſonarum, vel nationis diſcrimine aut delectu Juxta tenorem Veterum priuilegiorum eiuſdem ciuitatis, cum ceteris germanicę vel alterius nationis vetuſtioribus ciuibus vti, frui et gaudere poſſint, et ualeant, Immo annuimus, et concedimus harum noſtrarum vigore, et teſtimonio litterarum, Datum Viennę die ſeptimo menſis Aprilis Anno Milleſimo Quingentefimo quinquageſimo ſecundo.

Ferdinand mp.

Nicolaus Olahus E. Agriens. Cſſs

Látszik tehát ebből, hogy a' II. kötet 98—102 lapján eléadott folyamodás, egyenesen I. Ferdinand királyhoz nyújtott, mi felől azért valék annak lenyomatásakor kétségben, mivel e' királyi válasz még akkor nem volt kezemnél. I. Ferdinand ebben, azt teljesíté a' mire magát 1527b. Zápolyai ellen az országra szétküldött felfogadásában kötelezte, 's tiszte lett volna e' nélkül is, védnie a' magyar nemzetet, mert ennek jogaira mondá el koronázati esküjét, nem a' magyar hajdani király és nemzet által csak vendégül elfogadott német népnek. Felvilágításul szolgál ide azon említett FOGADÁSA, melyet Kassa városa levéltárában 1835b. novemb. 3d. 1018 szám alatt lelt 's a' városi aljegyző által is megolvasott eredetiéről, tesztek ide, miként magam lemásolám:

1527.

JULIUS XVIII.

I-só FERDINAND M. KIRÁLY FOGADALMA, HOGY A' MAGYAR NEMZETET 'S
NYELVÉT FENNTARTJA.

Ferdinandus Dei gratia Hungarie, Boemie, Dalmatie, Croatie etc. Rex, Infans Hispaniarum Archidux Austriae, Dux Burgundiae etc. Marchio Moraviae etc. Comes Tirolis etc. Imperialis Locumtenens Generalis etc. Fidelibus nostris vniversis et singulis Dominis Prelatis, Baronibus Egregijs Circumspectis providis cujuscunque Status et Condicionis hominibus in Regno nostro hungarie et partibus eidem subjectis vbivis constitutis salutē ac gratiam nostram Regiam et omne bonum, Joanes de Zapolia Comes Scepusien. Quondam Wajwoda Transfylvan. et eius complices, nunq̄ cessant inter vos eas spargere novitates, quibus vniversam nationē v̄ram in aliquod discrimen precipitent, Neq̄ enim est contentus fanguine v̄ro, qui hoc anno per Thurcas per intestinas cedes et bella est effusus. Quorū vel Autor fuit ipse Joannes, vel vt omnes scitis occasionem illis prestitit Id nunc laborat, vt reliquiae quoq̄ vestrae funditus intereant, modo Regium nomen, quod per vim et dolum contra libertatem v̄ram et manifestissima Jura nostra usurpavit possit utcunq̄ v̄ro periculo retinere, Nos vero ficuti ex alys Íris nostris iam pridem intellexistis Nationem et linguam v̄ram seruare, non perdere intendimus, Et idcirco arma sumpsimus, vt amotis Tyrannis ac crudelissis v̄ri generis, tam domesticis atq̄ externis oppreſſoribus vos in libertate afferamus, hortamur itaq̄ fidelitatē v̄ram et monemus, ne quis aut metu, aut fraude, aut malis et fictis rumoribus seducatur, Nam nostri hostes, hij tantum futuri sunt, Qui confortio factioni et partibus Joannis predicti pertinacius adhaerebunt, alioquē vos omnes domi v̄re quiescere et priuatis comodis providere poteritis, Noster enim exercitus abstinebit, ab omni iniuria et

damno eorū, Qui se nobis fideles atq̄ obedientes exhibebunt, Peruenit infu-
per ad nostrā noticiam, Prefatū Joannē de Zapolia post initium belli huius
villas et pagos aliquot incendio deuaftare, atq̄ culpam posthac in Nos et Ger-
manos, tanq̄ eius rei Autores transferre velle, Quare vobis denuo iniungi-
mus, vt super ea re bonam aduertentiam habeatis, et si quos reperietis, Qui
hoc attentare prefumerent comprehendatis et detineatis, vbicunq̄ poteritis,
vt debita posthac pena plecti possint, Nostram in eo omnimodam executuri
voluntatem, Dať in Ciuitate nostra Vienna Die xvij Mens̄ Julij Anno dni
Millesimo quingentesimo vigesimoprimo, Regnorum vero nostrorum primo.

Ferdinandus

Vr Harrach

Cancellif

Ad mandatū dñi Regis pp

Jo. Mañsllz

(Talán: Mandelsloh?)

Hogy itt a' *millesimo quingentesimo* primo hibás, minden magyar tudja. Nyil-
ván csak össze akará huzni az író: *vigesimoptimo* által a' *septimo*-t, de *t* betűjét *r* alaku-
nak találá hagyni, mert többen is *primo*-nak találtuk a' levéltárban. Ellene kiált azonban
1521-nak a' tartalom, a' tettek sora.

Hivatkozik benne I. Ferdinand már elébb, már *pridem* költ azon fogadalmára,
hogy ő a' magyar nemzetet és nyelvét fenntartani nem elveszteni akarja,
's az kele, elég rendesen, *németül*, 1527ben januarius 19-dikén, országának, a' hogy
ő akará, első évében, miként azt Kovachich után e' R. m. nyelvemlékek II. d. köt. 393d.
lapján már idéztem. János király pedig 1527b. februar 6-dikáról küldé széltt vármegyék
és városokhoz, budai országgyűlésre, Reminiscere vasárnapra, tehát martius 17-dikére
hívó levelét, mellyben 16 nap mulva mindjárt hiúsítani törekvék Ferdinand német fogadal-
mát, nehogy az országot az elébb járja be tolmácsolások által, az övénél, 's találkozza-
nak, kik ezt mondják, „hiszen a' német Ferdinand is magyarrá leszen koronánkért, mi-
ként János király válék azzá már eleiben Posega megyei szlapon vérből 's megelőztetésén
vagy szándoka hamarább megtudása és eleje vételén fakadott haragjában iratá ki, gyanút
hintve, hogy Ferdinand és párthivei a' jönnek színe alatt csak *zizaniat* hintendők. *L. II. d. kötet* 384 — 385. lap.

És e' budai országgyűlés következőleg is felelt 1527b. martius 24d. I. Ferdi-
nandnak: „Allatae sunt nobis hinae litterae Excellentissimi Principis Domini Caroli Roma-
nor. electi imperatoris ac Hispaniar. regis etc., alterae Serenitatis Vestrae nomine, quarum
tenoribus perlectis et intellectis non potuimus non mirari, unde et quorum consilio Maje-
stas Vestra mota, nos et generaliter et sparsim in domibus constitutos non modo istis, verum
aliis plurimis litteris suis per impressorum manus exculptis, sigilloque et appositione manus

suae propriae ob signatis sollicitat, requirit, impulsat, illisque nescimus, quae mandata nobis imponit, et injungit, nosque subditos suos appellat, et Regem Hungariae se insitulat, atque denominat sciat Majestas Vestra Regnum hoc Hungariae vel dotalitium vel tributarium nunquam fuisse, sed liberum et a cujuslibet externi Principis jurisdictione exceptum semper extitisse et modo quoque esse . . . 'stb. *L. Kovachich, Suppl. ad vestigia Comitior. Tom. III. p. 116 — 117.*

Olly tüzzel irottak látá így Ferdinand e' választ, minövel Zápolyainak 1526b. november 11d. volt megkoronáztatása után a' horvát-magyar Frangepán Kristóf, Székesfejérvárról hirtelenébe Ausztriába csapást javaslott neki több tanácsosával, de a' kiknek azt felelé, hogy ő *keresztényen vért* nem ontat, s ha Isten akaratából lön királyá, meg is tartja, kegytelenség nélkül. Nem érzé annak Esztergombol 1527b. januar. 25d. Nagyszébenhez küldött azon parancsát, hogy a' ki Luthert követi tömlöczbe vele, 's javait el tölle. I. Ferencz francia király meg 1527b. februar. 5dikéről bocsátá Rincon Antalt meghatalmazottját, 's ez, Budán köte János királlyal, mi szerint I. Ferencz, hónaponként küldene 30,000 koronás tallért Ferdinand elleni háborúra, mit azért is inkább kezdjen, mert háta megett nem tarthat Horvát és Tótországtól, hisz azok Frangepán Kristóf és Erdödi Simon szavára, csak ötet nézik már magyar királynak.

De maga János király, a' csak hiú, hanem ha ész, ha lelkes bátorság kelle, máséra szoruló 's hasznát venni még ennek sem tudó, csendben akargat megbékélni Ferdinánddal, 's a' lengyel cancellár által Prágában 1527-ben martius 26d. eszközöltet junius végeig tartandó nyugvást, és Olmüczben leendő összejövetet, mit maga, aprilis 14d. 1527b. Budán erősít meg. Az olmücsi összejöveten I-ső Ferdinand cancellára Harrach is munkált, hanem a' békéből semmi sem lett, 's Ferdinand most hirtelen „háborút“ kiált ki János királyra junius 29d. 1527.

Mert látta ennek ügytelenségeiből, hogy az idézett éles választ csak a' penna éle vitte ki 's János király fegyverének éle nem leszen a' *benne mondottat* olly elrémitővé tevő, millyen Mátyás király a' Bécsnek birtokában megholt. Ferdinand se bizék leverő hadvezérségébe, hanem ő csinnyábban forgolódott. V. Károly császárnak ir mint testvérenek, 's ez a' r. pápával VII. Kelemennel, még az áhítatos Zápolyait is excommunicáltatja, könnyen, mert Kelement Károly ekkor épen fogva tartá; az ausztriai papságnak parancsol, 's az, egyházi kincseinek felét hadiköltségre adja; helyesli Luther reformatióját 's az azt pártfogolt Thurzó Elek, Ferdinandhoz engeszteli Perényi Pétert is a' reformatiót valló koronaórt, és mások meg mások egyéb megnyerő utain állanak pártjára, még a' János királyt koronázott nyitrai püspök Podmaniczky István is. Jól felfogta továbbá, miről kell még királyi szavát fennmaradandó irásban még egyszer nyilvánítani, a' mi, elcsendesítse az idegenséget, a' nemzetnek, halálától rettegését. Ez volt e' királyi levele, melly, a' mint vármegyék 's városokhoz ment és kijelenté, hogy János király gyanúsítása nem igaz, mert „én Ferdinand, *zizaniát* nem hintek, sőt inkább fenntartom a' magyar nemzetet, nyelvének épen nem bántása által, elveszteni pedig bizony nem fogom“, a' hallók szive János királytól, a' magának tekintélyes bizalmat szerzeni nem tudottól, ezereként Ferdinándhoz lohadt.

'S e' neutralizáló level jár, e' fogadalom holt betűit tolmácsolás eleveníti a' deákul nem tudott fő- és alrendű nemességnél, városoknál, 's mig ez történik, Ferdinand készhadának julius végén Magyarország határain már belől robogását viszi a' hír.

És a' mint János király atyja Zápolyai István a' lángeszű Mátyás alatt, 42 évvel ez előtt, a' németet veré Ausztriában akként, hogy lön Bécs magyar kapitánya, marad Ausztria magyar kormányzója; úgy veré most torpadt fiát a' német. Hijába vivák a' legharagosabb ütközetet Bodó Ferenczei, a' tokaji hímes udvart elveszi tőle Salm Miklós gróf, maga gyáván fut 's majdan törökkel ontatja a' *keresztjén magyar vért*. A' silány, országvesztő. Bátori István pedig Dévénben, nyomorú bosszúálló.

E' nagy fogadalom minden bizonnyal segíté hát I. Ferdinandnak Székesfehérvárat királyá 1527b. november 5d. koronáztatását, mert lám, hűségére a' magyar főrendek magyarául esküvének. *L. II-dik kötet 19—20 és 387—391 lap.* Hogy meg is tartá Ferdinand, meg kelle tartania, mutatják e' *II-d. kötet 393—439 lapjai*. Hogy a' deák nyelv átáljánosabb tudása legelőször csak az 1572beli 4d. és 1574b. 16d. cikkben rendelteték törvényesen, és már, Ferdinand e' fogadalmának megszegésével, a' *II-d. kötet 368 lapján* idézteték. 1574ből a' 3d. §ban álló: *in posterum* szó érezteti.

Legyen ezutánra szentbecsi e' fogadalom előttünk először azért, mert kiáltva bizonyítja, hogy a' magyar, hőbben ragaszkodott nemzeti nyelvéhez mintsem a' deákba fultak eddig hirdetések, 's Horvát István nagyot botlék e' vakhítnek még inkább erősítésével ¹⁾, az egyébként nagy hírre kapott septemvir Láczy Józsefnek pedig Kovachich országgyűlési gyűjteményében volt járatlanságán csudálkozni kellett, midőn nem régi halála előtt is, koros korában azt vitatta Sztrokay Antal előtt, hogy Mátyás király, magyarul nem tudott.

Másodszor azért, mert épen most van ideje a' benne lévő diplomatikai fogadalom erejére támaszkodásnak, nem a' királyi felséggel szemközt már, hanem a' sok tót *illyr*'s néhol német igasságtalan torlás ellen, mivel ezeket is mint a' magyar korona alá fogadottakat, I. Ferdinand mind csupán magyarokul nézé, ők pedig meg sem mertek volna mozzanni akkor mint nem magyarok. Soha sem koronáza még, tót, *illyr*, német, magyar királyt, hanem Magyar ország neve alá s koronája ótalmába vett egész Magyar nemzet.

Tudtommal itt jelen meg e' fogadalom legelőször, mert Kovachich csak arra utalt, hogy Kaprinai István kéziratái között *sub Lit. B. Tom. XXVII. p. 204* van.

Vissza térvén a' kassai magyarok 1552beli folyamodására, megjegyeznünk abból azt lehet, hogy ezek zaklatását a' német városfelek azért merheték, mert Ferdinandba mint egyszersmind német fejedelembé tehát úgy bíztak, miként 1439b. Albertbe a' budaiak a' német-magyar verekedelemkor. De I. Ferdinand feledé a' német császárt, 's a' magyarnak tett fogadalomhoz híven mint magyar király téríté a' németet Magyarországon kimért utába.

¹⁾ A' Tud. Gyűjt. 1835heli VI-d. kötete 110d. lapján mondja: A' XVII-d. század mind a' mellett, hogy én azt . . . tsak 1541dik évig . . . fogom előterjeszteni . . . sokkal gazdagabb Magyar kéziratokban az előbbi századoknál. Ezt bizonyosan az okozza, hogy a' század maga is hozzánk közelebb esik, nem pedig az mintha ekkor a' *nemzeti Nyelv ügyét a' Magyarok érzékenyebben szívükön hordozták volna*. Még ekkor is az Apátzák valának a' Magyar Literatura bővülésének fő okai." Csak a' II-d. kötetben 1541ig lévő iratok is, megczáfolják ezen állítást.

Mikép hátorkodhatott? azonban későbbben megint efféle kitérésre töreközni az Árpádék által 's azokon innen is csak *hospes*-ül bévett Németség. Kiri a' már mindjárt sz. István kezdette szerencsétlen politika, melly helyett inkább köszönte volna az ország, a' béhozottaknak okosan a' magyar népség közé úgy elegyítését, hogy az, európai mesteriséget is tanuljon; emez pedig a' magyar nemzetbe olvadjon, s egyesült rokon erő védjen diszitsen királyt és hazát. Ha nem érte bár az árpádi világ ezen elvételéből veszekedést, ha csak egyet mutat a' vegyes házak szaka is, mert a' Fejérváratt 's Budán lakott királynak magyar udvara színét követték, de a' mi addig elbűt, későbbben tarajosan tön követelést. Kabinet-i botlás, évek százai után szüli meg jajjait.

Ime, a' Magyarország Karai és Rendei által 1605b. december 3kán Korponán tartott Gyűlés XVd. articulusa így szól: . . . Zolom és Dobrauinath Nemett T szttarto birta, De megh az szabad urasokban is, az Nemeth birodalomhoz bizuan, Magiarnak hazat uennj birosagott a uagi Tanachsagott uiselni nem engedtek, meli dologh gialazatos az Magiar Nemzetnek, es nem milto hoga hazaiabul ky rekesztesek. Azert ez utan szabad legien Magiarnak hazat uennj byrosagott es tanachagott az szabad urasokban uiselni. Hozhatuk sok exemplumokath eleő, de az tebbi kezeth im eggioth hozunk reuidsegnek okaert. Az Posoni Varos, oli ighen giuleölte az Magiar nemzeteth, mast is ugi gieőleőly, hoga hazokath elfoglaltak, magokath szemeliekben is megthartoztattak; noha nemelliek, Nemes szemelek uoltanak, kik keőszul eggik Ferenczfi Miklos uolth Nemes szemeli, ky menni bofzusagott kergetest samkietest szenuedeth, az Nemeth Magistratustul, tudgia az Orszagh, meli dologh az Tablan is forgott ennek eleőtte egi nihani ezteendőnel. De maga oda nem mert mennj, mert el akartak rökenyeny teőb urasokban is uagion ez. — II. Mátyás király válasza erre lett: *Querelae vero contra liberar Civitates in publica Diaeta audiantur, quae sua priuilegia et jura municipalia producere teneantur.* Később bővebben a' törvénykönyvbe ment így: *L. Pacificatio Viennensis 1606. ad decimum quintum . . . Et imposterum illis privilegiis tam Ungari quam Germani et Boemi inhabitatores, aequali jure gaudeant.*

1566.

A' 274dik laphoz. ZULEMAN LEVELE.

E' magyarul is megküldött levél eredetiének Debreczen városánál meglétére, Jerney János m. akadémiai rendes tag, teve figyelmessé, 's én, hív másolatáért oda mindjárt irtam. Ugy Jerney közlé velem, az abban eléforduló Achyam ország, 's Tymar szavakról is, következő 2 jegyzetét.

1. Hogy a' czimbeni görög, szerecsen, tatár országok alatt europai, afrikai meg kelet europai birtoka értetik a' török császárnak, mindenki könnyen észre veheti, de mit jelentsen tulajdonkép az „achyam ország“, a' török császári czimből 's a' keleti földleirőkből magyarázható meg. E' levél, saját szava szerint török eredetinek fordítmánya lévén, a' birtok czim is abból vétetett. — I. Leopold király és IV. Muhammed közt 1664-ki augusztus 10d. kötött békeszerződés török eredetijében emennek birtokát elészámító hosszú czimzetében olvashatni: *عراق و عجم*, azaz: Irak arab ve adzsem, mellyet Kollár Ferencz latin fordításban „*Irak Arabica et Persica*“ nevü két tartománynak jeleli. (*Fran-*

cisci a Mesgnien Menninszki, Institutiones Linguae Turcicae cum rudimentis paralellis Linguarum Arabicae et Persicae. Edit. alt. Vindob. 1756. in 4. Tom. II. pag. 206.) Adzsem tehát, melly itt Achyam országnak iratik, a' persiai Irak' neve, miről Ritter Károly Persiának felosztásában Ibrahim' 1728-ki török földabrosza után így ír: „Das Persische Irak (Irak Adschem), auch Dschebel genannt, wo Issfahan die Residenz des Schahs“ (*Die Erdkunde von Asien, von Carl Ritter, Berlin, 1838. 8. Band VI. Erste Abtheilung, drittes Buch, achter Theil S. 125.*) A' török maiglan *Adzsemistan*-nak hívja Persiát, miről a' kis azsiai születésű örmény, Artin Hindoglu francia-török szótára bizonytságot lesz, hol ezeket olvassuk: „Perse, *عاجمستان* Adjémistan.“ (*Dictionnaire abrégé français-turc. Vienne, 1831, 8. p. 506.*)

2. *Timart*, a' töröknél hűbér jószágot (feudumot) jelent, melly valakinek haláláig birandóul adatik; áll néha bizonyos summapénzből; innen *Timariota*, hűbéres, feudalista, vasall. *Jerney János.*

1. Örömmel tevém ezt ide, egyenesen Jerney szavaival, mert efféle közre gyűjtések 's kiadások körül is egyik elvem: „kinekkinék megadni a magáét.“ Részemről hozzá még ezt csatolom: 1. *Tymar* szó magyarázata már az 1547-beli 2dik czikkben így áll: §. 1. *Praeterea, ut Tymari, hoc est: oppida, villae et possessiones antea militibus Turcis assignata, ex quibus hactenus Turcae, vi potius, et rapinis, quam pacifica possessione, solutionem vel census aliquem sunt consecuti; Majestati Suae ac suis subditis libera ac salva, sub hoc induciarum tempore, maneant. Az 1553beli 5d. törvényezikk 3d. §ában pedig: Neque Turcarum in morem, villas atque oppida, sibi in Thimaros¹⁾ conscribant, ac pro libitu possideant.*

2. Kitészik e' magyar levélből, hogy Zuleman zultán, udvaránál, magyar titkárt, terdzsimant, tolmácsot is kénytelen vala tartani, 's ezen oda szakadott magyar, öző tájékról való volt, korántsem debreczeni, hanem a' hol *Döbröczönt* mondanak.

Döbrentei Gábor mk.

1 5 6 7.

A' 198d. laphoz. KORNIS DORA NÁSZRUHÁJA.

Emlékezni fog az olvasó, vagy figyeltetik az ezeket forgató, hogy Paksy Kata nászruhája 1539ből meg a' 34 — 36 lapon van; Csuzy Magdolna nászruhája pedig 1549b. a' 65 — 66. lapon találtatik. Mind annyi jellemzői ezek a' magyar uri fejrénp XVII. százévbéli viseletének, valamint Fejér *Codex diplomaticus Tom. III. Vol. II.* 269 lapján Bors főispán nejének 1231beli végrendeletéből a' XIII. százévben divott magyar főnémbéri öltözet tetszik ki. De ki az is, mi készült törzsökös magyar nevével a' háznál vagy legalább a' honban; mi jött, már elrontott nevezetével olasz és német honból. 'S így efféléket nem csak szólámvizsgáló fog érdekesekül lelmi, hanem szokás', kereskedés, ipar leirója és történelmi festér is. — A' még régibb magyar férfi öltözet pedig kivehető a' Kálmán király

¹⁾ Ita scribitur etiam in primaeva editione: *Thimaros, Turcae vocant praedia, quae militibus in Feudum conferre solent. Ac proinde a voce ungarica Timár, id est: cerdo. Thimaros congrue non deduxeris.*

idejebeli végzemények II. d. könyvének 69. d. fejezetéből, mely kitűzi, hogy a' clericusok milyen világias zöld mentét, színes czizmát ne viseljenek. Huszár öltözetéről szól az 1537-beli 13. d., nehez öltözetü lovasról az 1542-beli 21. d. czikk.

Mi nevezetes! ugyan e' Vékey Ferencztől ki itt az ő Dora hugát kiházasítá, a' 196. d. lapon kezdődő irat, azon okon, mert a' magyar hadseregnek, tisztii dolgaiban, nemzetii nyelvvel élését bizonyítja.

1585 és 1599 közötti.

A' 334. laphoz. BUDAI BIRÁK IRNAK NSZOMBATBA, ÖTVES IMRÉHEZ.

Veyz budai pasának 1579-beli levelét, melyet a' 335. d. lapon álló jegyzésben megemlíték, még akkor csak a' múzeumban lévő czimsorból jeleltem volt ki; most azt e' III. d. kötet 123 lapján szerzelékül le is nyomattam.

Gévay Antal, e' pasának így tevė ki, budai életét: 16. Kara' Oveysz pasa. Kineveztetik 1578-ban szeptember 20-dikán. (Azon nap tehát mindjárt, melyen III. d. Murád szultán megfojtatásra ítélte Vezir Szokolli Musztafa pasát, kitől a' II. d. kötetben 7, e' III. d. kötetben pedig 10 magyar level van.) Oveysz letétetik 1580. b. május vége felé. 1579-beli levelének és a' budai birákénak egymás után olvasása csak azt mutatja ugyan, hogy Veyz Eötvös Istvánt és Jakabot kíváná adósságuk lefizetésére szorítatni, a' budai birák pedig arról tudósítják Eötvös Imrét: miként esketék meg valósággal a' budai zsidókat, kik Huszár Jánoson költsön pénzüket keresék, úgy a' mint Eötvös Imre ez iránt nekik irt; mindazáltal e' budai válasznak mikor keléséhez is vethetnénk Veyz leveléből, mert ismét Eötvös, zavarja itt a' budai zsidókat. Ez ellen azt lehet ugyan mondani, hogy Huszár János adóssága nem 300 forint, hanem 673 és 6 vég posztó, és lehetett Imre, későbbi Eötvös, de mind a' hármának is a' budai zsidókkal együtt berélhetéséhez még is fennmarad a' véleményezhetés.

Ne lássék csak tücskös antiquarius' haszontalan bibelődésének ezen tépelődés. Buda városa tanácsának ekkorra nemzetivé válttat mutatja e' levél, 's be visszas dolog, a' Török iga huztakor is magyar maradt!!

Kár hogy kelemi éve nincs rajta. Leszakadt-e vagy birák uraimék megfeledezésnek feltétetni, ki tudja? 1583 és 1599 közé azért sorozám, mert keleme ¹⁾ napja, februarius 3-dika után: Ó szerint van; ó kalendáriumról pedig csak 1582-beli october akkori negyediké óta lehetett már szólani, mely napon egyszerre 15-dikét irták a' catholicus országokban, hova a' Lili Alajos verónai orvos által kijavított s ujnak vagy Gregorianumnak nevezett kalendáriumot XIII. d. Gergely pápa, brevejével 1577-beli megegyezések után be-

¹⁾ Datum. Mondjuk, ekkor amakkor *kelt* vagy *költ* ez 's ez levél. Tehát vévén a' *kel*-ek, *kel*-sz, *kel* igének *kel* gyökét, ahhoz *em* rag úgy fűged, miként a' régiségben volt *el-em* aetas lön *el* vivit után, a' ma is fennforgó *foly-am* pedig nemde? *foly*-ból van. Kelemföldnél ugyan *kel-em* annyit tesz, mint általkelő hely, átkelés földé, mindazáltal az nem akadályozhat *kelem*-nek *datum* értelmet is adhatunk. *Ir* szónk háromfélét is teszen: *scribit*, *unguentum*, 's gyöke *iram*-nak és *iramodás*nak. Több van ilyen. Nem ártanak, sőt elmejátékhoz igen kelendők. *Kelemezni* lenne: *datum apponere*, vagy a' hogy' szépen mondjuk: *datálni*. Illyen olyan *kelemi* levél = *datuma*.

vétette. Az ő kalendárium megszokása azonban catholicusoknál is annyira elmében maradt, hogy 1582-őn jóval innen is csak az ő szerint kelezének, evangelicus és reformatus keresztyének pedig el sem fogadják, elég rosszul. De ők nem akarák, mert a romai pápa akarta. Azon két okból kelt még az 1588beli IVd. végzemény 28d. czikke, Rudolf király idejében, így: *Etsi SS. et OO. Regni mallent, ut vetus Calendarium a tot jam annis observatum et cui se tam pauperes quam divites longo usu accommodarant, in pristino suo statu permaneret, volentes tamen se, piaie et clementi Suae Majestatis admonitioni accommodare, non refragantur quidem ut deinceps novi et reformati Calendarii usus sit. Hoc tamen per expressum declaratum esse volunt, se illud, nullius alterius quam sola et unica Regiae Majestatis autoritate, in productum admittere. Et maneant expeditiones et judicia, hactenus sive sub novo, sive sub veteri Calendario factae in suo vigore.*

1599-et meg határidőül azért tettem, mert 1599b. parancsolá a' 45d. törvény-czik: „Civitates autem et domini terrestres, si . . . vetus calendarium imprimi curare illoque uti comperti fuerint; puniat ac mulctet eos Sua Majestas in mille florenis, toties quoties contumaces fuerint.“ — Noha későbből is marada az elleni példa. Ide tartozó megolvadni a' Tud. Gyűjtemény 1833beli II. kötet 3 — 25d. lapját Jankovich Miklóstól és a' Tudománytárban Waltherr Lászlónak mutatványzó értekezéseit.

E' HARMAD KÖTETHEZ.

1540.

ZULIMAN ZULTAN NYILATKOZATA.

Stella is Istvánnak hja János király fiát: „Quin et frater Georgius episcopus varadiensis, qui nomine pueruli Stephani, filii regis Joannis, proregem in Transylvania agit. *L. Schwandtneri Scriptores rerum hungaricarum Pars II. Vindob. 1768. Epistola 4. p. 287.* E' levélnek a' történetíró is fogja hasznát venni, többet szólni arról itt hely nem engedé.

1542.

A' 4d. laphoz. BÁTORI ANDRÁS RÉSZÉRE BÉCSBEN VÁSÁRLANDÓK.

Im itt van az 1510-beli deák-magyar habarcs.

Regestrum super res *rebus* Ecclesiae omnium sanctorum de karol, A dominis mortuis Ad eandem deuolute per petrum plebanum de karol factum anno 1510.

Item A filia Joannis Bekcz de Zantho Ecclesie dimissa.

Item Tunicam vnam de ostro rubro pelle Beuerina subductam

Item duo mensalia de sindone

Item secundam Tunicam de ostro rubro

Item terciam tunicam de kamoka viridi

Item duo wlgó nagk chew

Item vnum pectoral margaretatum medio catenam Auream cum manu hominis,

Item wlgó vnum haÿnÿomtatho similiter margaretatum

Item A domina vxore Bartholomej de karol ecclesie de karol vestes dimisse
 Item due vestes proprie vlgo fokny'a vna rubra, Alia Zekfyw zÿn cum
 slog polite,

Item vna tunica kamoka rubra cuius subductionem plebano cum capellanis per
 offeren legat,

Item vna vestis florizata de ostro, in medio rosas Aureas continens

Item duas vittas vnam rubram secundam deauratam

Item vnum pectoral margaretatum.

Item vnum fatÿol genges,

Item duo coclearia Argentea,

Item duas fibulas deauratas vlgo gombofthw

Item duo maÿta balthea cum fibulis

Item vnum mensale fa vos Ad tres mensas

Item secunda Ad B V. cum j manutergio

Item vnum fatÿol simplex

Item A domina vxore Joannis de karol, vna Tunica de ostro florizata cum
 nigris subducta pelle Beverina

Item secunda de croceo Atlacz simpliciter

Per Bartholomeum de karol res misse quatuor Boues, et floreni vj

Jacobus Zantho

Boues ij

Thomas Iwanka Boues ij

Stephanus Bws Bouem j

Johannes de Karol equos ij vnum peÿ coloris pro florenis vij, Alium *secun-*
dum vero pro condigno pretio videlicet florenis iij.

A' Nagy-Károlyi Károli grófi nemzetség levéltárában 2 f. 281. találató akkori jegyzékről
 másolta Kertészffy János, öszvegyeztette, 's kiigazította Waltherr László, a' méltós. Károli
 grófi nemzetség levéltárnoka.

Jegyz. Deákkal elbóditott szegény magyar pap! ha magyarul irtad volna egészen eze-
 ket, köszönetet kapnál, most így kikaczagás ér.

1558.

A' 122d. laphoz. NÉMETHY FERENCZ KASSA VÁROSÁHOZ.

Ennek, lenyomatása után került kezemhez, hiteles másolata, mellyen a' czimzet
 is így áll: Prudent ac Circumspectis viris, Judici ceterisque Juratis Ciuibus Ciuitis Cas-
 souiens etc. amicis nob honorand.

Verbőczi Tripartitumának, Weres Balás általi fordításához irt azon Ajánlatban,
 melly János Zsigmond választott királyhoz a magyar nyelv mellett is langolva szól, W. M I.
 az 1565beli kiadó, ezen Némethy Ferenczről ezt írta: az felsőged iámbor hÿwe (az kerez-
 tÿenyÿ emlekezetre, es dÿchÿretre mÿlto, Isten felew wr) az Nagyságos NEMETY FE-
 RENCZ, ez mvnkat inditá, szerezteteté, es gongÿával, kewlchÿgÿewel segÿté, kÿ ezen

dolognak indítása koron, a felsőged hűwfége melleth halalt fzenwede, az ew wranak SEREDI JANOSNAK hazaban, Thokay waraban, az Nemetek által, pwska lewwy's myat. Bóyt elew honak 10 napján, Anno a natiuitate JESU CHRISTI M. D. LX. V.

A' magyar nemzetiség ezen tehát akkori kitünőbb őrének ajánlotta Horhi Juhász Péter v. Melius, ezen reform. kátéját: A' keresztien tudománynac rövideden való summája, miként Budai Ferencz és Tót Ferencz írja, de melly évben egyik sem teszi ki, 's Juhásznak 1556 óta debreczeni papnak e' munkáját sem Bod Péter nem említi, sem Sándor István. Kár, hogy Budai Ferencz mindenhez a' mit mond, alul nem jegyzé ki emberét, a' kitől adatát vette, vagy legalább hátul kellett volna kirakni forrásait 's azokra szövege folytatásban számokkal hivatkozni. Ilyen a' kritikai dolgozat szelleme, ez mindenütt zálogot kíván. Ennek van hijával Tót Ferencz is. Nem elég csak átaljában idézni a' régi feljegyző nevét; mutatnunk kell azt is, hogy annak mondásait éles ítélettel tudtuk össze illeszteni.

1569 és 1572.

A' 87 és 93d. laphoz. BORNEMISZA PÉTER NAGYSZOMBAT BIRÁJÁHOZ.

Bornemisza Pétertől, az itteni 94d. lapon említett Predikatióin kívül előttem van a' m. kir. pesti egyetem könyvtárából két példányban: Negyedic resze az Evangeliomokból, és az Epistolákból való tanvságoknak. Mellyeket a' kereftyneknek Gyülekezetibe szoktac predikalni minden ünnep nap. Kit az Wr Iesusnac Lelke által, az egyűgyű kereftyneknek iduőffeges epületyekre ira: Bornemisza Péter, kólt Sempteről 1578 (kisebb negyed rétbén, 646 levellel; tehát 1292 lappal). A' másik példány pedig végzetik 930 levellel, tehát lapja ennek 1860, mert a' 645d. level előtti lapon kezdve: „Predicacioc Nagy soc czodalatos kisirtetekről“ folynak.

Megemlítem ezt itt azért, mivel ajánlata Enyingi Török Istvánnak, azon levélhez is ad felviágítást, melly a' R. m. nyelvemlékek II. köteté 231d. lapján 1573ból kezdetik Enyingi Török Ferencz özvegyétől Guthi Ország Borbalától Sopron városához, Pápárol. 'S kiírok azon ajánlatból holmit, mi Bornemiszának főbb czirakokkal egybe köttetéseit, főnemes házbéliek akkori czimeztetését mutatja 's Bornemiszának a' nyelvvel helyesírással hangozattal miként élését. „Nemes vvrfinac, Enningi Török Istvannac: Az nehai Nagyf. Enningi Török Ferencz, Es Nagyf. Gutthi orszag Borbala afzony, Előfzer á Nagyf. Török Ferentz nec, Most az nehai Tekintetes és Nagyfa. Groff Eck nec meg hagyot özuegye Fianac Hunyad Varmegye öröc Ispannyanac . . . Nemes Vram es ferelmes Fiam Török Istuan: Im most immar nagyob könyuet is küldec aiandekon: Mert lattam minap melly örömel fogád az kissebet, midön afzonyommal szerelmes Anyaddal hozzam tértetec volna az Isten igeie halgatafaert, két izben: Előfzer midön alá mentetec Diosgyörbe, Azkor veled vala Battyad is Töröc Ianos, az Nehai Nagyf. Török Ianos Fia . . . az draga és örüendetes Predikaciokra még hazatokból (ma hazulról) szandekozkoduan el iöni. Egnihany napig lelketec epületibe lötöc (levétek, valátok) foglalatosoc nalam . . . az vtan ket eztendüelis hogy meg ternetec Dios Györből Papara, ismet meg szallatoc annac az igenec tanulasaert, kibc Isten öröc életre valo hatalmat rekeztet. Azkor veletéc együt leuen afzfonyomnac Anyadnac Oeczeis, az Nagyf. Losontzi Anna afzony, az Nagyf. Vngnad Chriftoph Tót or-

szagi Bán wram hazas tarfa: Es az kegyelmed szerelmes hayiadon Huga, Sufanna afzony: Predikacio vtan hogy szinten elkefzülnetec adéc egy kis könyuetsket, kikbe fzepe rendel: Előfzer az kis gyermetskec, Az vtan az korosbac es ertelmesbec . . . Azt tülem midön elfogtad (fogadtad) volna vig es mosolgo fziwel ottan el vid (mindjárt elvívéd) az Aztalhoz, es meg nyituan oluasgatni kezded 'stb.

Miért ajánlá e' 4d. részt Bornemisza ez urfnak alább mondja meg így: Mert ez Negyedik Rész, kiultkeppen azzal a költséguel nyomtatodot (már ekkor nyomtatódott!) a kit az kegyelmed szerelmes Anya ketzfer aiandekon küldöt nekem.

Még alább e' Török István néjének írja, Nagys. Homonnai Istvánné, kinek ezen ura Homonnai Druget István zempléni főispán, Károlyi bibliája kiadásának 1590b. egyik elésegítője, volt.

Tót Ferencz nem említi meg, úgy ezen ajánlást: *A' magyar és erdélyi protestans ekkleziák historiájában I-ső darab, Komáromban 1808. lap 104—105.*, miként Ungnád Kristóf horvátországi bánról 1578—1584, és fenn irt nejéről azt, hogy e' pár nyujta Bornemisza postillái kinyomatásához költséget 'stb.

1 5 8 8.

Az 114d. laphoz. FŐISPÁNI ESKÜ SZABVÁNYA.

A' Csáky grófok leveltárából Homonnáról, Matulay Gábor ügyigazgatótól 1842b. augustus 7d. volt örömem egy főispáni magyar eskünek ettől különböző szabványát kapnom, melly így van:

Magnifus Dominus Georgius Drugeth de Homonna Comes Comitatus Wngh Sabbatho proximo post festum beati Apostoli In Anno Domini Millesimo Sexcentesimo. In Oppido Nagy Kapos loco vctt et domo solito generalis congregationis Nobilium ejusdem Comitatus juxta benignam Suae Matris collationem officij Judicatus Supremi Comitatus praedicti Coitus Wngh factam praestitit juramentum in hac forma.

En Drwgeth Homonna' Georgy' Wngh varmegienek few Ispannia, Eskwzeom az telles zent haromsag Istenre, ky' az attia, az fyv, az Zenth lelek Isten. Hogy en az few Ispansagnak tyzteben, tiztem zerint igazan eljarok, valami az en tyztemhez illendeo dologh lezen, es minden eleottem perlekedeoknek mind zegennek, gazdagnak, zemeli valogatás nelkwll kedwet baratsagot felelmet gywleseget, adomant, attiafuságot, magam kellestet, zeretetet mindeneket hatra vetven es hagywan igaz teorwent es exequutiót zolgaltatok, valamit Isten zerint az en tehecsegem zerint Igaznak Ismerendek lenni, Isten engem ugy segellien."

Világos hogy akár mint álljanak latinul bár törvénykönyvünkben a többféle esküszabványok, de azokat eleitől fogva magyarul mondta el a' kinek sora volt. Olly bajjal sikerült a' főispánokéinak megint magyarul letétetése, pedig csak az jött folyamatba megint a' mi, valahogy gondatlanul, félben szakadt.

BÉFEJEZÉS.

A' II-dik kötet 404-dik lapján ígéretem áll, mi szerint abból és e' III-dik kötet Vegyes irataiból itt most „az elavult szavak sora, hajdani szó-szerkezet, ez iratokból kifejlő régi magyar házi élet 's erkölcs minőség festése 'stb.“ következnek, hanem azok szótárát megint későbbi kötetre parancsolja hagynom ennek, kivánságon felül vastagabbra terjedése, és így drágulása; minél fogva innen a' 89.lapon említett „kézirat hasonmások“ is utóbbra halasztattak. Idők intének most minél több adatot közzé tenni, a' magyar nyelvnek hivatalos divatozásait világosan mutatót, 's ezek alkalmazása most megfizethetetlen becsü. Ezután azonban elnöki rendelésnél fogva egy-egy kötet nem fog terjedni többre 50 ív körülynél, hogy a' kevesebb ár lefizetése időnként, könnyitessék.

